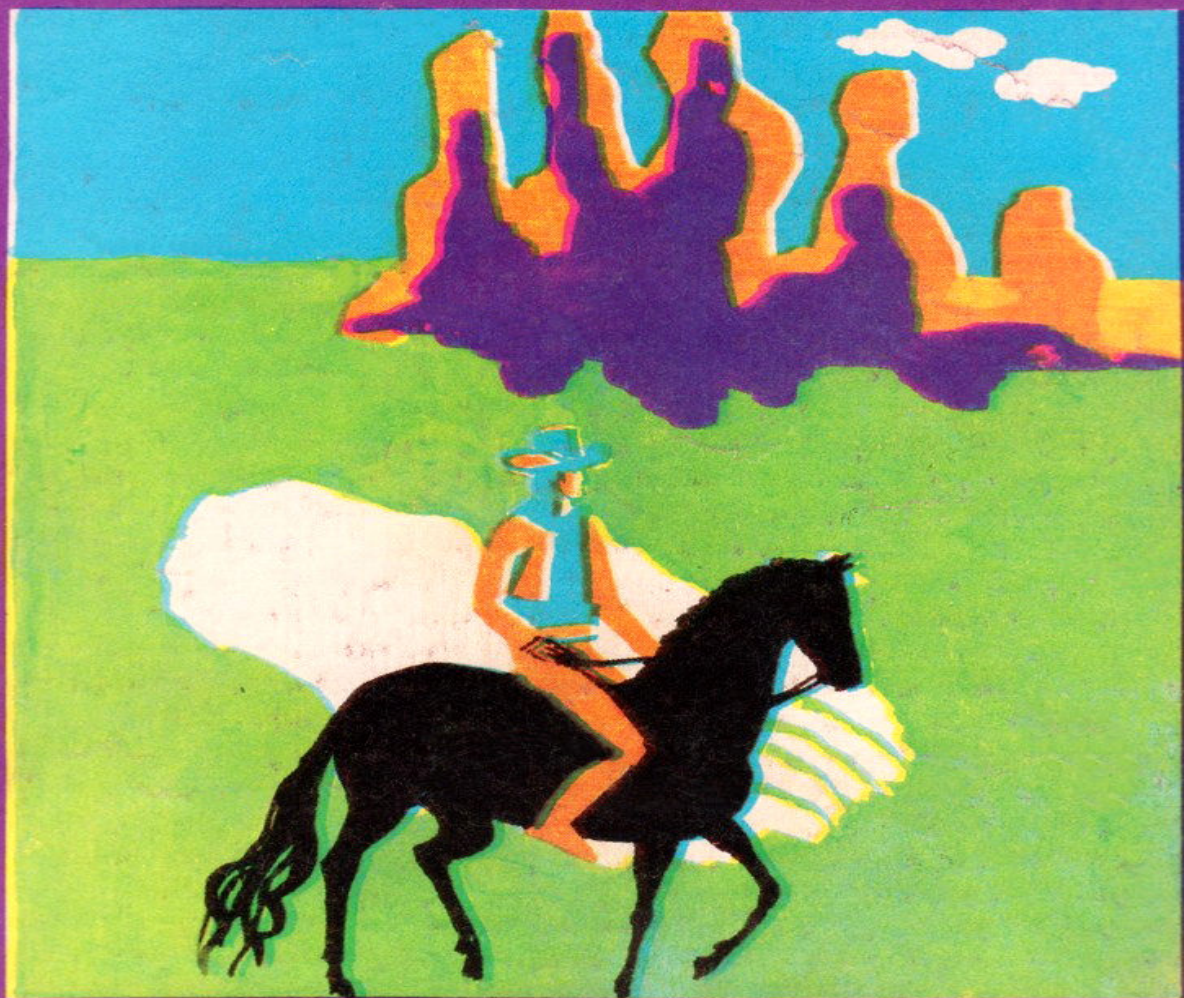

Джејмс Оливър Къруд

ДОЛИНАТА
НА МЪЛЧАЛИВИТЕ

ДЖЕЙМС ОЛИВЪР КЪРУУД
ДОЛИНАТА НА
МЪЛЧАЛИВИТЕ

Превод: Сидер Флорин

chitanka.info

Има книги, които всеки човек трябва да прочете на младини. Това са книгите, издържали проверката на времето, получили признанието на читателите от много поколения у нас и по света.

Издателство „Отечество“ предлага най-хубавите произведения на световно известни писатели ли за малки и големи.

ДОЛИНАТА НА МЪЛЧАЛИВИТЕ

ПРЕДГОВОР

Преди тънките стоманени релси на железниците да си прорезат път през пустошта, пристанище Атабаска беше този живописен праг, през който трябваше да прекрачи човекът, пожелал да се впусне в тайните и приключенията на великия бял Север. То все още е „Искуатан“ — „Вратата“, която се отваря към долните предели на Атабаска, Робската река и Макензи. Малко трудно е да го намериш на картата, но все пак то е означено на нея, защото историята му е била писана в течение на повече от сто и четиридесет години романтика, трагедии и приключения в живота на хората и не може лесно да се забрави. По стария път то беше към сто и петдесет мили северно от Едмънтън. Железницата го докара по-близо до тази опорна точка на цивилизацията, но отвъд него пустошта е все тъй дива, както преди хиляда години, и водите на цял континент текат на север и се вливат в Ледовития океан. Възможно е да се сбъдне красивата мечта на търговците с недвижими имоти, защото най-алчните от всички ловци на земята — ловците на пари, пристигнаха с клатещите се влакове, в които понякога осветяват спалните вагони с фенери, а с тях пристигнаха пищеци машини, стенографи, изкуството да се печатат реклами и златното правило на онези, които продават шепи земя на изпълнени с надежди купувачи, живеещи на хиляди мили. „Постъпвай спрямо другите, както искаш те да постъпват спрямо теб.“ А, с това дойде и законната размяна и търговия, хвърлили око на всичките тези съкровища на Севера, които лежат между Големите бързеи на Атабаска и брега на ледовитото море. Но, още по-красиво от мечтата за лесно спечелени богатства е суеверието на горските дебри, че душите на починалите в пустошта отстъпват все по-далеч с приближаването на релсите и локомотива и ако това е така, духовете на хиляди Пиеровци и Жаклини са се вдигнали тревожно от гробовете си в пристанище Атабаска, за да потърсят ново спокойствие по-нататък, на север.

Защото Пиер и Жаклин, Анри и Мари, Жак и неговата Жана са били онези, чиито мургави ръце в течение на сто и четиридесет години

са отваряли и затваряли тази врата. И тези ръце още владеят суров свят от две хиляди мили на север от този праг — пристанище Атабаска. На юг от него пъхтящ локомотив домъква товара, който допреди не чак толкова много месеци е пристигал с лодка.

Именно през този праг черните очи на Пиер и Жаклин, Анри и Мари, Жак и неговата Жана се взират в сините и сивите, а понякога и воднистите очи на една рушителна цивилизация. И именно там писъкът на обезумял локомотив се смесва със старовремските им речни напеви, сажди от въглища се стелят над техните гори, грамофон вреци в отговор на *le violon*^[1], а Пиер, Анри и Жак не се чувствуват вече царе на земята, когато дойдат от далечни места със скъпоценния си товар от кожи. И вече не си придават важност, не разправят на висок глас приключенията си, нито пеят буйните си речни песни със същото увлечение, както едно време, защото сега в пристанище Атабаска има улици и хотели, и училища, и правилници от нов и страшен вид за дързостта на старите *voyageurs*^[2].

Като че ли до вчера железницата не е била там и огромният свят на пустошта се е простирал между пристанището и северните предели на цивилизацията. И когато за първи път се узна, че някакво парно чудовище стъпка по стъпка си проправя път през гори и блата и през непроходими торфища, то се разчу нагоре и надолу по реките и потоците на разстояние от две хиляди мили^[3], — небивала шега, смайваща смехория, най-смешното нещо, което Пиер, Анри и Жак бяха чували през целия си живот. И когато искаше да подчертае пред Пиер, че съвсем не вярва в нещо, Жак казваше:

— Това ще стане, мосю, когато парното чудовище стигне до пристанището, когато кравите започнат да пасат заедно с лосовете и когато започнем да добиваме хляба си от ей ония блата!

Но, парното чудовище дойде и крави започнаха да пасат, където се беше хранил лосът и жито започнаха да жънат близо до края на големите блата. Така цивилизацията нахлу в пристанище Атабаска.

Северно от пристанището, на две хиляди мили се простираха владенията на речните лодкари. А, пристанището с неговите двеста двадесет и седем души, преди да дойде железницата, беше разменният пункт на пустошта, който се намираще в началото на света. Тука идваха от юг всичките стоки, които трябваше да отидат на север, на ниския му речен бряг се строяха големите шаланди — плоскодънни

ладии, които пренасяха този товар до края на земята. Не от другаде, а от това пристанище потегляха за свонте дълги приключения най-големите речни бригади и обратно, в това пристанище може би след година или повече по-малки шаланди и огромни лодки кану докарваха в замяна цената им в своя товар от кожи.

Така близо век и половина по-големите плавателни съдове с огромните гребла и гърлести екипажи се бяха отправяли надолу по реката към Ледовития океан, а по-малките с техните още по-гърлести екипажи бяха идвали нагоре по реката към цивилизацията. „Реката“, както се говори за нея в пристанището е Атабаска, чиито извори са далече в планините на Британска Колумбия, където Батист и Маклауд, изследователите от стари времена, отдадоха живота си, за да намерят първоизточниците ѝ. И тя се носи край пристанището, бавен и мощен исполин, запътил се неотклонно към северното море. Заедно с него потеглят речните бригади. За Пиер и Анри, и Жак това значи да пропътуват от единия до другия край на земята. Атабаска свършва и на нейно място идва Робската река, а тя се влива в Голямото робско езеро, а от тесния крайчец на това езеро Макензи продължава нататък повече от хиляда мили до морето.

По това протежение на дългия воден път човек вижда и чува много неща. Живот. Приключения. Тайни, романтика и опасности. Историите са толкова много, че книги не могат да ги поберат. Те са изписани по лицата на лъжете и жените. Те лежат погребани в гробове, толкова стари, че отгоре им са израсли горски дървета. Епопеи на трагедии, на обич, на борба за живот! И колкото повече на север отива човек и още по-далече, толкова се променят и историите за случилото се.

Защото светът се променя, слънцето се променя и племената на хората се променят. На пристанището през юли слънцето грее седемнадесет часа. Във форт Чипиуиън — осемнадесет. Във форт Резолушън, форт Симпсън и форт Провидънс — деветнадесет. На Голямата мечка — двадесет и един, а във форт Макфърсън, близо до полярното море — от двадесет и два до двадесет и три. През декември толкова са часовете на тъмнината. От светлината и тъмнината се променят мъжете, променят се жените, променя се и животът. И Пиер, Анри и Жак се срещат с всичките тях, но самите те остават все същите, пеят същите стари песни, свято пазят старата любов, мечтаят същите

мечти и се кланят все на същите богове. Те посрещат хиляди беди с очи, в които блести любов към приключенията.

Тътенът на бързеите и воят на бурята не ги плашат. Смъртта не буди в тях страх. Те се счепкват с нея, радостно се борят с нея и тържествуват, когато победят. В тях тече червена и силна кръв. Те имат широко сърце. Душата им възнася песни към небето. И въпреки това са наивни като деца и когато се плашат, хваща ги страх от тези неща, от които се страхуват децата. Защото в техните сърца се гнезди суеверие, а може би и царска кръв. Защото князе и синове на князе, и най-благородната аристокрация на Франция са били първи между почетените любители на приключения, дошли преди двеста и петдесет години с гофрирани маншети на ризите и с рапири на кръста да търсят кожи, които струват многократно тежестта си в злато, и Пиер, Анри и Жак с техните Мари, Жани и Жаклини са днешните живи гласове на тези древни праотци.

А, тези гласове разказват много истории. Понякога те ги нашепват, както би шепнал вятърът, защото има истории тайнствени и чудати, които трябва да се разказват полугласно. Няма ги черно на бяло в печатните страници. Дърветата ги слушат край лумнали лагерни огньовете вечер. Влюбени си ги разправят сред веселата слънчева светлина на деня. Някои от тях се възпяват в песни. Някои се запазват от поколенията — епопеи на пустошта, предавани от баща на син. И всяка година има нови неща, които да минават от уста на уста, от хижа в хижа от долното течение на Макензи до оттагъшния край на света в пристанище Атабаска. Защото трите реки непрекъснато пораждат романтика, трагедии и приключения. Никога не ще се забрави историята как Фолет и Ладусьор безумно се надплували през Улея на смъртта зарад любовта на девойка, която чакала на другия край, или как Камбъл О'Дун, червенокосият великан от форт Резолушън, се сражавал срещу цяла голяма бригада при опита си да избяга с дъщерята на капитана на шаландата.

А, бригадата обичала О'Дун, макар и да го победила, защото тези мъже от суровия Север обичат смелите и сърцатите. Епопеята на загубилата се шаланда.

Как имало хора, които я видели да изчезва пред очите им да плава нагоре, а след това бързо да се издига в небето, се разказва и преразказва от мъже, с изписано на лицето убеждение и затаени

пламъчета на нестихващо суеверие в очите, а същите тези мъже се вълнуват, когато разказват не зная кой път странната и невероятна история за Хартсхоуп, английския аристократ, тръгнал на Север с цялото величие на монокъла и невъобразим за условията багаж, и как се присъединил към междуплеменна война, станал вожд на Кучешките ребра и се оженил за черноока, гладкокоса малка индианска красавица, която сега била майка на неговите деца.

Но, най-увлекателни и най-вълнуващи сред всичките тях са историите, които се разказват за дългата ръка на правосъдието — тази ръка, която стига на разстояние от две хиляди мили, от пристанище Атабаска до полярното море, ръката на Кралската северозападна конна полиция.

А, една от тях е историята за Джим Кент, която се каним да разкажем, за Джим Кент и за Марет, тази чудна малка богиня от Долината на мълчаливите, в чиито жили трябва да е текла червената кръв на бойци и на стари кралици. Една история от дните преди построяването на железницата.

---

[1] Цигулка (фр.) — Б.пр. ↑

[2] Куриери на Компанията на Хъдсъновия залив (фр. ист.) — Б.пр. ↑

[3] В книгата се срещат следните английски мерки: миля — 1609 м; ярд — 91 см; фут (стъпка) — 30 см; инч — 2,5 см; фунт — 453 г; унция — 28 г; акър — 0,4 хектара; галон — 3,78 литра; кварта — 0,95 л; пинта — 0,47 л. — Б.пр. ↑

ГЛАВА I

В ума на Джеймс Гренфел Кент, старши полицаи в Кралската северозападна конна полиция не оставаше и сянка от съмнение. Той знаеше, че умира. Хранеше непоклонима вяра в своя приятел, лекаря Кардиган, а Кардиган му беше казал, че времето, което му остава да живее, са броени часове — може би дори минути или секунди. Случаят бил необикновен. Имало вероятност едно към петдесет да остане жив два или три дена, но нямало никаква надежда да преживее повече от три. Краят можел да дойде с всеки дъх, който Кент поемал в дробовете си. Такава била патологичната история на положението, доколкото медицинската и хирургическата наука знаели за случаи, подобни на неговия.

Първо Кент се усмихна недоверчиво, когато Кардиган му съобщи тази новина. Това, че куршумът, запратен преди две седмици в гърдите му от пиян метис е закачил дъгата на аортата и образувал по този начин аневризма, беше изявление на Кардиган, което не му прозвуча особено лошо или убедително. „Аорта“ и „аневризма“ значеха за него горе-долу толкова, колкото и „перихондрий“ или „стиломастоиден процес“. Но, Кент притежаваше неотклонимо влечение да разчепква фактите най-подробно — черта, която до голяма степен му беше помогнала да си спечели името на най-добрия ловец на престъпници в цялата служба на северния край. За това беше настоял и приятелят му лекар беше обяснил.

Аортата, както узна, била главният кръвоносен съд, излизащ и извиващ в дъга над сърцето, и когато го закачил, куршумът така отслабил външната му стена, че тя се издула във форма на торбичка, също както вътрешната автомобилна гума се издува, когато се спуска външната.

— И когато тая торбичка вътре в тебе се отпусне — обясни Кардиган, ти ще свършиш ей така! Той щракна с пръсти, за да го убеди по-нагледно.

След това на Кент не му оставаше нищо друго, освен да повярва и сега, сигурен, че е на умирање, той пристъпи към действие. Действуваше напълно здравомислещо и с ясното съзнание на парализиращия удар, който поднася като предсмъртно завещание на целия свят или поне на онази част от света, която го познава или се интересува от него. Трагичността на положението не го потискаше. Хиляда пъти в живота беше откривал, че смешното и трагичното са много тясно свързани и че има моменти, когато са само на косъм едно от друго. Много често беше виждал смехът внезапно да преминава в сълзи, а сълзите в смях.

Картината, която виждаше сега край леглото си, го забавляваше. Смешното в нея бе мрачно, но дори и в тези последни часове на живота то му допадале. Винаги беше гледал на живота горе-долу като на шега — много сериозна, но въпреки всичко шега, капризна и коварна шега, която Великия съдник си прави с цялото човечество, а тези сетни мигове на неговия живот, отброявани тъй тежко и трагично, бяха най-голямата от всичките шеги. Изумените лица, загледани в него, мимолетните моменти на невяра, сдържаният им, но от време на време явно издаван ужас, втренченият поглед, стиснатите устни — всичко добавяше към онова, което по друго време бихме могли да наречем драматично майсторство, в последното голямо приключение на Кент.

Това, че умира, не го съкрушаваше, не го плашеше, нито караше гласа му да трепери. Перспективата да се освободи от някакъв си навик да диша, никога, на никой етап от тридесет и шест годишния му живот не беше всявала в него ужас. Тези години, понеже беше прекарал достатъчно много от тях из суровите кътища на земята, бяха затвърдили в него собствена философия и гледище, които пазеше и двете за себе си и не се опитваше да налага на други. Вярваше, че самият живот е най-евтино нещo на земята. Всичко друго притежаваше измерения.

Имаше еди-колко си вода и едиколко си суша, едиколко си планини и едиколко си равнини, едиколко си квадратни стъпки земя, на която да живееш, и едиколко си квадратни стъпки, на които да бъдеш погребан. Всичко можеше да се измери, да се подреди, да се изброи освен самия живот. „Стига да има време“ — казваше Кент. Една-единствена двойка човешки същества може да насели цялата вселена. Ето защо, понеже животът беше най-евтино нещo от философска

гледна точка, правилно бе, че е и нещо, от което можеш най-лесно да се откажеш, когато се наложи.

Тора още веднъж подчертаваше, че Кент не се боеше и никога не се беше боял да умре. Но, не бива да смятаме, че той ценеше живота с косъм по-малко от човека в съседната стая, който преди един-два дена буйствува като луд, преди да му сложат упойка, за да му ампутират болен пръст. Никой друг не бе обичал живота повече от Кент. Никой не бе живял по-близо до живота.

Животът бе негова страст. Изпълнен с мечти и винаги с надежди за нещо предстоящо, без значение колко далече се оказваше сбъдването му, Кент беше оптимист, влюбен в слънцето, луната и звездите, обожател на лесовете и планините човек, който обичаше своя живот и се беше борил за него и който въпреки всичко бе готов в крайна сметка да го даде, без да хленчи, когато орисниците го поискат.

Подпрян на възглавниците, той нямаше вид на такъв злодей, за какъвто се признаваше пред обиколилите го. Болестта не беше го изтощила. Бронзовото му слабо лице с ведри черти бе малко преbledняло, но мургавият загар от слънцето, вятъра и лагерните огньове все още личеше на него. Сините очи може би се бяха малко позамъглили от близостта на смъртта. Човек не би му дал тридесет и шест години, макар над едното сляпо око и да се забелязваха сребристи нишки в русата коса, наследена от покойната му майка. Като го гледаше човек, докато устните му тихо и спокойно произнасяха признанието, което го поставяше извън границите на хорското съчувствие или прошка, би казал, че не е възможно да е извършил това престъпление.

През прозореца, както седеше подпрян на леглото си, Кент виждаше бляскащите бавни води на великата река Атабаска, която течеше по пътя си към Северния ледовит океан. Слънцето грееше и той виждаше прохладния гъст безкрай на смърчовите и кедрови гори отвъд, издигащите се на вълни ридове и била на пустошта. През този отворен прозорец долавяше сладките миризми, долитащи с лекия ветреца от горите, които беше обичал толкова години.

— Те са били най-добрите ми приятели — беше казал на Кардиган и когато ми се случи тая симпатична дреболийка, която ми обещаващ, друже, искам да си отида с поглед, отправен към тях.

Затова леглото му беше досами прозореца.

Най-близо до него седеше Кардиган. На неговото лице повече, отколкото на всички други, се четеше невяра. Кедсти, инспектор от Кралската северозападна конна полиция, който оглавяваше Н-ското отделение през време на безсрочната отпуската на груповия началник, беше по-блед дори и от момичето, чиито нервни пръсти записваха бързо всяка дума, изречена от хората в стаята. О'Конър, щабният сержант, изглеждаше онемял от ужас. Дребничкият, гладко обръснат католишки мисионер, който присъствуваше като свидетел по изричното желание на Кент, седеше, здраво преплел тънките си пръсти и мълком подреждаше това признание между другите странни трагедии, поверени му от пустошта. Всички те са били приятели на Кент, интимни приятели, с изключение на момичето, което инспектор Кедсти беше намерил специално за този случай. С дребничкия мисионер беше прекарал безброй вечери и споделял в кръга на взаимно доверие странните и тайнствени случки от горските дебри и от великия Север отвъд горите. Приятелството с О'Конър бе приятелство, породено от общата съдба по пътищата. Кент и О'Конър бяха тези, които докараха двамата убийци ескимоси от устието на Макензи, и това приключение им отне четиринадесет месеца. Кент обичаше О'Конър с червендалестото му лице, червената му коса и голямото му сърце и най-трагичното за него в цялата работа беше, че скъсва сега с това приятелство.

Но инспектор Кедсти, командуваният Н-ското отделение, най-голямото и най-неудържимото по целия Север, беше този, конто събути у Кент някакво необикновено чувство. Дори сега, когато чакаше това спукване, което според лекаря можело да стане всеки миг точно над сърцето му. На смъртното легло умът му все още работеше аналитично. А, Кедсти от момента на влизането си в стаята беше озадачил Кент. Командирът на Н-ското отделение беше необикновен човек. Беше шестдесетгодишен, със стоманеносива коса, студени, почти безцветни очи, в които човек напразно би търсил проблясък на милост или страх и с хладнокръвие, което Кент никога не бе видял поне мъничко разклатено. И само такъв човек, железен човек, можеше да се справя с Н-ското отделение според изискванията на закона, защото Н-ското отделение патрулираше върху площ от шестстотин и двадесет хиляди квадратни мили в най-дивата Северна Америка, простиращи се повече от две хиляди мили на север от седемдесетия

паралел северна ширина и с крайния си предел на три и половина градуса отвъд Сеаерния полярен кръг. Да охраняваш тази площ, значеше да опазваш законността в страна, четиринадесет пъти по-голяма от щата Охайо. И Кедсти беше човекът, който носеше тази служба, както само още един освен него бе могъл да я носи.

Въпреки всичко Кедсти измежду петимата, заобиколили Кент, бе най-неспокойният. Лицето му беше пенелявосиво. В редица случаи Кент долови пресекливи нотки в гласа му. Забеляза ръцете му да се впиват в облегалките на креслото, в което седеше, така че жилите се издуваха, сякаш ей сега ще се пръснат. Никога досега не беше виждал Кедсти да се поти.

На два пъти инспекторът избърса челото си с кърпа. Той не беше вече „Минисак“ — „Скалата“, прякорът, с който го бяха нарекли индианците от племето кри. Бронята, която никога досега никоя стрела не бе могла да пробие, като че ли се смъкна от него. Беше престанал да бъде Кедсти, най-страшният инспектор в службата. Беше нервен и Кент виждаше как се мъчи да възстанови самообладанието си.

— Разбира се, ти знаеш какво значи това за службата — каза той с твърд, нисък глас. То значи ...

— Позор — кимна Кент. Зная. То значи черно петно върху чистото име на Н-ското отделение. Но, няма какво да се прави. Аз убих Джон Баркли. Човекът, когото държите в караулното помещение, осъден на смъртно наказание чрез обесване, е невинен. Разбирам. Няма да е хубаво за службата да се разчуе, че един сержант от Конната полиция на Нейно величество е обикновен убиец, но ...

— Не обикновен убиец — прекъсна го Кедсти. Както ни го описа, престъплението е било преднамерено ужасно и непростимо до най-малката си подробност. Не си бил обладан от внезапен пристъп на гняв. Ти си мъчил жертвата си. Човек не може да си го представи!

— И все пак е вярно — рече Кент.

Той гледаше тънките пръстчета на стенографката, която записваше неговите думи и тези на Кедсти. Слънчев лъч докосна наведената глава и Кент забеляза червените отблясъци в косата ѝ. Очите му се обърнаха към О'Конър и в този миг командирът на Н-ското отделение се наведе към него толкова близо, че лицето му почти допря лицето на Кент, и пошепна толкова тихо, че никой от другите четирима не можеше да чуе:

— Кент, ти лъжеш!

— Не, това е вярно — отговори Кент.

Кедсти се отдръпна и пак обърса потта от челото си.

— Аз убих Баркли и го убих така, както бях решил, че трябва да умре — продължи Кент. Желанието ми беше той да страда. Единственото, което няма да ви кажа, е защо го убих. Но, имах достатъчно основание.

Той видя тръпката на ужас, от която се свиха рамената на момичето, записващо изобличаващите бележки.

— И ти отказваш да признаеш подбудите?

— Категорично. Освен това, че ми е причинил зло, за което е заслужавал да умре.

— И ти правиш това признание, като си даваш сметка, че си на смъртно легло?

Устните на Кент трепнаха от бегла усмивка. Той погледна О'Конър и видя за миг в очите му да блясва предишното другарство.

— Да. Доктор Кардиган ми каза. В противен случай щях да оставя човека в караулното помещение да бъде обесен. Просто тоя проклет куршум се оказа злополучен за мен и спаси него!

Кедсти се обърна към момичето. Половин час то чете бележките си и след това Кент се подписа на последната страница. Тогава Кедсти стана от креслото си.

— Това е всичко, господа — каза той.

Те се изнизаха навън, като стенографката избърза през вратата първа в желанието да се избави от едно мъчение, което бе опънало и сетния нерв в тялото и. Командирът на Н-ското отделение напусна стаята последен. Кардиган се поколеба, сякаш искаше да остане, но Кедсти му махна да излезе. Вратата затвори Кедсти, но когато я затваряше, се озърна и тогава за миг очите на Кент срещнаха погледа му. В този момент Джеймс доби впечатление за нещо, което не бе забелязал, докато инспекторът беше в стаята. То бе толкова неочаквано, че му действаше като електрически шок и Кедсти сигурно разбра по лицето му как му е повлияло, защото бързо се отдръпна и затвори вратата. В този миг Кент прочете в очите и на лицето на Кедсти изражение, което говореше не само за ужае, но което в очите и на лицето на друг човек би определил под клетва като страх.

Това бе грозен момент за усмивка, но Кент се усмихна. Шокът беше преминал. Според изискванията на углавния закон Кедсти вече даваше нареждане на щабния сержант О'Конър да постави часови пред неговата врата. Положението, че можеше да свърши всеки миг, нямаше никакво значение за закона. А, Кедсти педантично държеше на буквата на закона. През затворената врата Кент долавяше неясни гласове, после се чуха стъпки, които постепенно замряха. Той различи тежкото „туп-туп-туп“ на големите крака на О'Конър. Сержантът винаги стъпваше така, дори когато следеше някого.

После вратата тихичко се отвори отново и при него влезе отец Лейон, дребничкият мисионер. Кент знаеше, че така ще стане, защото за отец Лейон не съществуваше нито закон, нито верую, което да не обгръща сърцата на всички хора в пустошта. Той се върна, седна до Кент, хвана ръката му и я стисна в своите. Това не бяха меки, гладки ръце на свещеник, а груби и мазолести от тежък труд и въпреки това нежни с нежността на дълбокото съчувствие. Той беше обичал Кент вчера, когато е бил чист пред очите и на бога и на хората, обичаше го все още и днес, когато душата му бе опетнена с нещо, което трябваше да измие със собствения си живот.

— Съжалявам, момче — рече той. Съжалявам.

В гърлото на Кент се надигна нещо, което не беше кръв, каквато беше бърсал от сутринта. Пръстите му стиснаха в отговор ръцете на дребния мисионер. Сетне той посочи през прозореца гледката на бляскащата река и зелените гори.

— Трудно е да кажеш сбогом на всичко това, отче — заговори той. Но, ако нямате нищо против, бих предпочел да не говорим по този въпрос. Не ме е страх. И защо ще се измъчвам само задето ми остава малко да живея? Като хвърлите поглед назад върху живота си, много отдавна ли ви се вижда, че сте били момче, малко момче?

— Времето е минало бързо, много бързо.

— Да, едва вчера или завчера. Да, едва вчера или завчера.

Лицето на Кент се озари от своеобразната усмивка, която много отдавна беше отворила сърцето на дребничкия мисионер.

— Е, точно така гледам аз на тая работа, отче. И в най-дългия наш живот има само едно вчера, едно днес и едно утре. Да погледнеш назад след седемдесет години, не е много по-различно, отколкото да погледнеш назад след тридесет и шест, щом гледаш назад, а не напред.

Смятате ли, че това, което току-що казах, ще върне свободата на Санди Мактригър?

— Без съмнение. Показанията ти бяха приети като изповед на умиращ.

Вместо Кент дребничкият мисионер проявяваше известна нервност.

— Има въпроси, синко. Има някои въпроси, с които ще трябва да се позанимаем. Не искаш ли да поговорим за тях?

— Искате да кажете ...

— Твоите близки, на първо място. Спомням си, веднъж ми каза, че нямаш никого. Но положително все някъде има някой.

Кент поклати глава.

— Сега няма никой. От десет години ей ония гори там са ми баща, майка и дом.

— Но, трябва да има лични въпроси, въпроси, които би искал да довериш може би на мен?

Лицето на Кент просветна и за миг очите му закачливо заискриха.

— Смешно е — засмя се той. Понеже ми напомняте за това, отче, напълно редно е да направя завещание. Купил съм няколко малки парцела земя тук. Сега, когато железницата почти стигна до нас от Едмънтън, цената им скочи от седем-осемстотин долара, колкото съм платил за тях, на около десет хиляди. Искам да продадете местата и да използвате парите за вашата работа. Дайте колкото можете повече от тези пари за индианците. Те винаги са ми били добри братя. И ако бях на ваше място, не бих губил много време да осигуря подписа на някакъв документ в този смисъл.

Очите на отец Лейон благо заблестяха.

— Бог ще те благослови за това, Джими — каза той, като го назова с галеното име, както си го наричаше. И мисля, че ще ти прости нещо друго, ако имаш смелостта да му се помолиш.

— То ми е простено — отговори Кент, загледан през прозореца. Чувствувам го. Сигурен съм, отче.

В душата си дребничкият мисионер се молеше. Знаеше, че Кент не принадлежи към неговото вероизповедание и не настоя да направи за него онова, което би направил в друг случай. След малко стана и човекът, който го погледна в очите, беше предишният Кент с ясното лице, сивоокият безстрашен Кент с нежната усмивка.

— Искам да ви помоля За голяма услуга, отче — каза той. Щом ми остават броени дни да живея, не искам всеки да ми натрапва факта, че ще умра. Ако все още имам някакви приятели, искам те да ме спохождат, да бърбят, да пускат шеги. Искам да си пуша лулата. Ще бъда много благодарен, ако изпратите да ми донесат кутия пури. Кардиган не може да се противи сега. Ще наредите ли всичко това за мен? Вас ще ви послушат и моля ви, бутнете леглото ми малко по-близо до прозореца, преди да си отидете.

Отец Лейон направи това мълчешком. И тогава най-последно го обзе желанието да накара душата да проговори, та неговият бог да бъде помилостив, и рече:

— Синко, нали съжаляваш? Ти се разкайваш, че си убил Джон Баркли?

— Не, не съжалявам. Това трябваше да стане. И моля ви, няма да забравите за пурите, нали, отче?

Когато вратата се отвори и затвори зад мисионера, искриците смях отново блеснаха в очите на Кент и той се изкиска, като бършеше издайническите петна кръв от устните си. Беше изиграл играта. И смешното в цялата работа беше, че никой в света нямаше да знае това освен самия него. И може би още един човек.

ГЛАВА II

Пред прозореца на Кент цареше пролетта, великолепната пролет на Севера и въпреки страшната тежест, която притискаше гърдите, той я поемаше дълбоко и се наведе така, че очите му да обхванат широки простори от света, който само допреди малко е бил негов.

Дойде му наум, че сам той беше предложил това хълмче, откъдето се виждаха и селището и реката, като място за сградата, която доктор Кардиган наричаше своя болница. Това беше груба постройка без всякаква украса, небоядисана и сладко дъхаща аромата на смърчовете, от чиято сърцевина бе издялан нерендосаният ѝ материал. Уханието ѝ беше нещо, което вдъхваше бодрост и надежда. Сребристите ѝ стени, на места златисти и кафяви от смола и осеяни с чепове, говореха радостно за живот, който няма да умре, кълвачи долитаха и чукаха по нея, сякаш тя все още беше част от гората, и червени катерички дърдореха на покрива и палаво се гонеха с меко потропващи крачета.

— Трябва да е много лош екземпляр от човешкия род онзи, който би умрял тука с всичко това пред очите си — беше казал Кент предишната година, когато двамата с Кардиган избраха мястото. Ако умре, гледайки това, той просто трябва да умре, Кардиган! — беше се изсмял той.

А, сега самият Кент беше лошият екземпляр, който гледаше във това великолепие на света!

Погледът му обгърна юга и част от изтока и запада и във всички тези посоки гората нямаше край. Тя приличаше на безбрежно многоцветно море с вдигащи се и падащи неравни талази дотам, където на много мили отгук синьото небе се снишаваше да ги пресрещне. Неведнъж сърцето го заболяваше при мисълта за двете тънки стоманени ивици, които пълзяха стъпка по стъпка и миля по миля откъм Едмънтън, отстоящ на сто и петдесет мили. Това беше за него осквернение, престъпление срещу природата, убийство на любимата му пустош. За това в душата му тази пустош беше прерасла

в нещо повече от смърчове, кедров и балсамов, тополов и брезов безкрай, в нещо повече от неизползуван простор от реки, езера и блата. Тя беше индивид, нещо. Любовта му към нея бе по-голяма от любовта му към хората. Тя беше неговият неразгадаем бог. Тя го завладяваше, както не би могла да го завладее никоя религия на света, въвличаше го все по-дълбоко и по-дълбоко в собствената си душа, посвещаваше го в съкровенията си загадки и тайни, разкриваше пред него страница след страница от най-великата между всички книги. И чудото сега се криеше в това, че тя беше близо до него, около него, тя го обгръщаше, грееше за него в слънчевия блясък, шепнеше му с тихия полъх на въздуха, кимаше му и му говореше от билото на всеки рид и това го правеше странно щастлив дори в тези часове, когато знаеше, че ще умре.

А, след това очите му се спряха по-наблизо, върху селището, което се губеше покрай самия бряг на бляскащата река, на четвърт миля от болницата. Това също е било пустош в дните, преди да се появи железницата. Отровата на спекулата се надигаше, но още не беше нищо разрушила. Пристанище Атабаска все още продължаваше да е вратата, която се отваря и затваря към великия Север. Сградите му бяха разпръснати и малко на брой, построени от цели трупи или грубо одялани греди. Дори и сега Кент чуваше сънливо да бръмчи в далечината дъскорезницата, която мързеливо изхвърляше все нов дървен материал. Недалече опърпано от вятъра знаме на Британската империя се вееше над агенцията на Компанията на Хъдсъновия залив, обменяла стоките на Севера повече от сто години. В течение на тези сто години пристанище Атабаска бе туптяло с ударите на сърцата на силни мъже, свикнали с пустошта. През него, проправили си път по реката или с шейни с кучета, бяха идвали от юг скъпоценните стоки, срещу които по-далечния Север бе давал в замяна своите още по-скъпоценни кожи. И през този ден, докато Кент наблюдаваше, в Атабаска се извършваше все същото, което бе ставало през годините на цял век. Бригада шаланди, натоварени до планшира, тъкмо потегляше по реката и навлизаше в течението. Кент бе наблюдавал как ги товарят, сега ги виждаше да се отделят мързеливо от брега, дългите им гребла проблясваха на слънцето, екипажите им пееха буйно и с увлечение любимата си песен на куриерите, устремили поглед към очакващите ги приключения на север.

В гърлото на Кент се надигна нещо, което той се помъчи да преглътне, но то се изтръгна от устните му като полугласен вик, почти ридание. Той чуваше далечната песен, буйна и волна като самите гори, и му се искаше да се наведе през прозореца и извика последно сбогом. Защото бригадата — бригада на Компанията, бригадата, пяла своите песни нагоре и надолу по водните пътища на страната, заминаваше на север. А, той знаеше къде отива тя. На север и още по на север, сто мили, петстотин, хиляда, а след това още хиляда, докато и сетната шаланда разтовари скъпоценния си товар. За слабите мургави мъже, които заминаваха с лодките, щяха да се заредят месеци суров живот и вълнуваща радост под открито небе. Сломен от обзелия го копнеж, Кент се облегна назад на възглавниците и си закри очите.

В тези няколко мига въображението му нарисова бързо и живо всичко, което губеше. Утре или вдругиден нямаше вече да е жив, а речната бригада щеше да се носи на север. Да навлезе в Големите бързеи на Атабаска, да се пребори с Улея на смъртта, да се спусне смело по канарите и бързеите на Голямата каскада, въртопите на Дяволската уста, оглушителния рев и кипящите драконови зъби на Черния пад. Чак до края на Атабаска, по Робската река и да продължи по Макензи, докато очуканият от канарите нос на последната шаланда в кервана не се надигащия се прилив на Ледовития океан. А, той, Джеймс Кент, щеше да е мъртъв. Полицаят свали ръце от очите си и когато погледна отново навън, по устните му заигра бледа усмивка. В бригадата имаше шестнадесет шаланди и капитан на най-голямата — той знаеше, беше Пиер Росан. Можеше да си представи как голямото червено гърло на Пиер се издува от юнашката песен, защото жената на Пиер го чакаше на хиляда мили оттука. Водите на реката вече бяха здраво хванали лодките и на Кент му се струваше, както ги гледаше да плават, че това са последните бегълци, спасяващи се от нахълтващите стоманени чудовища. Без да си дава сметка, той протегна ръце и душата му изплака своето сбогом, макар устните да останаха безмълвни.

Зарадва се, когато лодките се загубиха от погледа и гласовете на пеещите гребци заглъхнаха в далечината. И пак се заслуша в мързеливото бръмчене на дъскорезницата, а над главата си чу да тича с кадифени лапички червена катеричка, след това чу и дръзкото и кряскане. Отново го обкръжиха горите. Пряко леглото му падна

слънчев лъч. По-силен полъх на въздуха, напоен с парфюма на балсам и кедър, нахлу през прозореца и когато вратата се отвори и в стаята влезе Кардиган, лекарят видя към него да се обръща предишният Кент.

Когато поздрави, в гласа и държането на Кардиган не се забеляза никаква промяна. Но, имаше някакво напрежение в изражението, което той не може да скрие. Носеше лулата и тютюна на Кент. Той ги остави на масичката, притисна глава до сърцето на Кент и заслуша онова, което наричаше шум — напора на кръвта, минаваща през торбичката на аневризмата.

— Струва ми се, че от време на време го чувам и аз — каза Кент. По-лошо е, нали?

Кардиган кимна:

— Пушенето може да поускори цялата работа. Все пак, щом държиш ...

Кент протегна ръка към лулата и тютюна.

— Заслужава си. Благодаря, докторе.

Кент натъпка лулата и Кардиган запали клечка кибрит. За първи път от две седмици облак дим излезе от устата на Кент.

— Бригадата потегли на север — рече той.

— Почти всичкият товар е за Макензи — отговори Кардиган. Далечен път.

— Най-хубавият в целия Север. Преди три години О'Конър и аз го изминахме с бригадата на Фолет. Спомняш ли си Фолет и Ладусьор? Те двамата обичаха едно и също момиче и понеже бяха добри приятели, намислиха да решат въпроса, като преплуват Улея на смъртта. Който излезел пръв, той щял да спечели момичето. Боже, какви смешни работи стават, Кардиган. Фолет излезе пръв, но беше мъртъв. Беше си разбил главата о някой камък. А, Ладусьор до днес не се е оженил за момичето, понеже твърди, че Фолет го победил и че духът ли, какво ли па Фолет щял да го преследва, ако не спази честно условието. Интересно. Той млъкна и се ослуша. По коридора приближаваха стъпки, които не можеше да сбърка.

— О'Конър — каза той.

Кардиган отиде до вратата и я отвори тъкмо когато О'Конър се готвеше да почука. Когато вратата пак се затвори, щабният сержант остана в стаята сам с Кент. В едната от големите си ръце стискаше кутия пури, а в другата държеше букет яркочервени цветя.

— Отец Лейон ми бутна тия неща в ръцете, когато идвах тука горе — обясни той и ги остави на масичката. А, аз ... е ... аз нарушавам устава, но дойдох тука да ти кажа нещо, Джими. Никога в живота не съм те нарекъл лъжец, но сега ти казвам, че си такъв!

Той стискаше ръцете на Кент със свирепата сила на приятелство, което нищо не може да наруши. Кент се намръщи, но това беше радостна болка. Беше се боял, че О'Коиър ката Кедсти по необходимост ще се обърне против него. След това забеляза нещо необикновено в лицето и очите на О'Конър. Щабният сержант не се вълнуваше лесно, но сега бе явно разтревожен.

— Не зная какво са видели другите, когато ти правеше това признание, Кент. Може моят поглед да е бил по-остър, защото съм прекарал с тебе година и половина на път. Ти лъжеше. Каква игра играеш, приятелю?

Кент изпъшка умолително:

— Нима трябва да повтора всичко това още веднъж? О'Конър закри из стаята. Кент беше го виждал да прави това понякога из станете, когато имаха някаква заплетена задача пред себе си.

— Ти не си убил Джон Баркли — настоя той. Не ти вярвам, че си го убил, и инспектор Кедсти не ти вярва, но най-чудното в цялата работа е ...

— Кое?

— Че Кедсти много бърза да вземе необходимите мерки по твоето признание. Не вярвам да е в съгласие с разпоредбите на устава. Но, го прави. И аз искам да знам и никога не съм имал по-силно желание да узная нещо. Ти ли уби Баркли?

— О'Конър, ако нямаш вяра в думите на един умиращ, това показва, че не изпитваш особено уважение пред смъртта, нали?

— Такава е теорията, с която борави правото, но понякога тя не е човечна. По дяволите, приятелю, ги ли го уби?

— Да.

О'Конър седна и отвори с ноктите си кутията пури.

— Имаш ли нещо против, ако запуша с тебе? — попита той. Чувствувам нужда. Съвсем съм се побъркал от неочаквани неща тая сутрин. Нали няма да ми се сърдиш, ако те попитам за момичето?

— Момичето ли! — възкликна Кент. Той седна по-изправено и се втренчи в О'Конър.

Очите на щабния сержант го гледаха изпитателно и настойчиво.

— Разбирам, ти не я познаваш — каза той и запали пурата си. И аз не я познавам. Никога не съм я виждал преди. За това се чудя на инспектора Кедсти. Казвам ти, че това е много странно. Той не ти повярва тая сутрин, но въпреки това беше много възбуден. Искаше да дойда с него в къщата му. Жилите се бяха издули на врата му ей така, като малкия ми пръст. После изведнъж промени решението си и каза, че ще отидем в канцеларията. За това тръгнахме по пътя, дето минава през тополовата горичка. Тая работа стана там. Аз не съм много по момичетата, Кент, и ще излезе много глупаво, ако се опитам да ти опиша как изглеждаше това момиче. Но, изведнъж го видяхме там. Стоеше на пътеката на по-малко от десетина стъпки пред нас и ме накара да се закова на място, сякаш ме простреля, И Кедсти трябваше да спре. Чух го как изсумтя или нещо подобно — един смешен звук, като че ли някой го е ударил. Май, че не бих могъл да кажа дали девойката беше с рокля, или не, защото никога не съм виждал лице, очи, коса като нейните и се пулех в тях, като някой втрещен глупак. Тя, изглежда, не ме забелязваше, сякаш бях само разреден въздух, привидение, което не можеше да види. Гледаше право в Кедсти и не сваляше очи от него. После ни отмина. Не изрече нито дума, имай предвид. Доближи се толкова, че можех да я допра с ръка, и чак като дойде тъй близо, свали очи от Кедсти и погледна мен. А, когато ни отмина, аз си помислих какви два пълни идиота бяхме ние, та стояхме там, сковани, като че ли никога не сме виждали хубаво момиче. Тъкмо щях да го кажа това на стария, ето че ...

О'Конър прехапа пурата си на две и се наведе по-близо над леглото.

— Кент, кълна ти се, че Кедсти беше бял като тебешир, когато го погледнах! В лицето му не беше останала капчица кръв и той се вираше право напред, сякаш момичето още стоеше там, и пак изсумтя така — това не беше смях. Като, че нещо го задавяше. После каза: „Сержант, забравих нещо важно. Трябва да се върна да говоря с доктор Кардиган. Упълномощавам ви веднага да върнете свободата на Мактригър!“

О'Конър позамълча, сякаш очакваше Кент да покаже някак, че не му вярва. Когато това не стана, запита:

— Беше ли това в съгласие с углавния закон? Беше ли, Кент?

— Не съвсем. Но, като заповед от груповия началник на отделението, то е било закон.

— И аз се подчиних — изръмжа щабният сержант. Но, ако можеше да видиш Мактригър! Когато му казах, че е свободен, и отключих килията, той излезе оттам пипнешком като слепец. И не пожела да се помръдне по-нататък от кабинета на инспектора. Каза, че щял да го чака.

— А Кедсти?

О'Конър скочи от стола и пак тежко закрачи из стаята.

— Тръгна подир момичето! — избухна той. Не ще е направил нищо друго. Той ме излъга за Кардиган. Нямах да има нищо тайнствено, ако не беше на шейсет, а тя на по-малко от дваисет. Беше много хубава! Но, не е била красотата ѝ, която го е накарала да презелене там на пътеката. И дума да не става! Казвам ти, че той се състари с десет години за десет секунди. За него в очите на това момиче имаше нещо по-ужасяващо от насочен в гърдите му револвер и след като погледна в тях, първата му мисъл беше за Мактригър, човека, когото ти спасяваш от въжето. Това е странно, Кент. Цялата работа е странна. А, най-странното от всичко е твоето самопризнание.

— Да, всичко това е много чудно — съгласи се Кент. Точно това си мислех през цялото време, драги мой. Виждаш ли, такава една дреболийка като куршума промени всичко. Защото, ако куршумът не беше ме улучил, повярвай ми, нямах да направя това признание пред Кедсти и един невинен човек щеше да бъде обесен. При сегашното положение Кедсти е потресен, загубил самообладание. Аз съм първият, който опетнява честта на най-доблестната полиция на земята, а съм в отделението на Кедсти. Напълно естествено е това да го разстрои. Колкото за момичето ... Кент сви рамене и се помъчи да се засмее. Може да е дошъл тая сутрин с някоя шаланда отгоре и просто да е поизлязло ма разходка — предположи той. Никога ли не си забелязвал, О'Конър, че при известно осветление под тополите човешкото лице понякога изглежда мъртвешко?

— Да, забелязвал съм го, когато дърветата са съвсем разлистени, но не когато тепърва се разлистват, Джими. Виновно беше момичето. Очите му раздрусаха в Кедсти и сетния му нерв. И първите думи на инспектора бяха заповед към мен да освободя Мактригър, придружени от лъжата, че се връща да поговори с Кардиган.

А, пък да можеше да видиш очите на момичето, когато то ги обърна към мен! Бяха сини, сини като теменуги, но мятаха мълнии. Бих могъл да си представя искрящи от гняв черни очи, но пе и сини. Кедсти направо посърна з техния огън. И е имало основание, сигурен съм, основание, което е накарало умът му в същия миг да се насочи към човека в килията!

— Сега, като не ме намесваш мен, тая работа започва да става интересна, каза Кент. То е въпрос на отношенията на това русо момиче и ...

— То не е русо ... и ти оставаш свързан с тая история — прекъсна го О'Конър. Никога в живота си не съм видял нещо толкова черно като нейната коса. Тя беше великолепна. Ако видиш това момиче веднъж, няма да го забравиш никога през живота си. То никога не е идвало в пристанище Атабаска, нито някъде другаде по тия места. Ако беше идвало, положително щяхме да чуем за него. То е дошло с определена цел и аз вярвам, че е постигнало тая цел, когато Кедсти ми нареди да освободя Мактригър.

— Възможно е и е допустимо — съгласи се Кент. Винаги съм твърдял, че ти си най-добрият аналитик на улики в отделението, Бъки. Но, не ми е ясно каква роля играя аз.

О'Конър мрачно се усмихна:

— Не ти е ясно? Добре, може да съм и сляп, и глупав, а може и да съм малко прекалено възбуден. Но, струва ми се, че от момента, когато очите на инспектор Кедсти се спряха върху това момиче, той се разбърза да освободи Мактригър и да обеси теб. Малко множко бързаше, Кент.

Иронията на съдбата в това положение извика сурова усмивка на устните на Кент, когато той кимна към пурите:

— Ще опитам една от тях след лулата — рече той и отхапа крайчеца на пурата.

И ти забравяш, че няма да ме обесят, Бъки. Кардиган ми е дал срок до утре вечер. Може би до другиден. Видя ли флотилията на Росан да заминава нагоре към север? Това ме накара да си спомня за преди три години!

О'Конър пак му стисна ръката. Сърцето на щабния сержант се сви от студенината ѝ. Той се изправи и загледа през горната част на

прозореца, така че Кент да не вижда как му потрепва гърлото. Сетне се запъти към вратата.

— Ще дойда пак утре — каза той. Пък ако узная нещо повече за момичето, ще ти докладвам.

Помъчи се да се засмее, но гласът му затрепера и пресече престорената му веселост.

Кент се заслуша в трополенето на тежките му стъпки, отдалечаващи се по коридора.

ГЛАВА III

Светът отново се върна при Кент, светът, който се ширеше отвъд отворения прозорец. Но, едва си отиде О'Конър и този свят започна да се променя. Въпреки решението да си владее нервите, Кент долови заедно с тази промяна да се промъква нещо, което го потискаше и задушаваше. Далечните талази на горите бързо, променяха своите оттенъци и цветове в смрачаването на приближаващата буря. Усмивката угасна по ридовете и билата. Бляскащите на слънцето смърчове, кедри и балсамови дървета станаха мрачно черни. Искрящото злато и сребро на брезите и тополите се претопи в призрачна и безжизнена, почти невидима сивота. Сгъстяващ се печален здрач се разстла като було над реката, отразявала допреди малко великолепието на слънцето по лицата на мургавите мъже от бригадата на Компанията. А, със сгъстяването на здрача все по-близо и по-близо се чуваше глух тътен на гръмотевици.

За първи път след душевното вълнение на самопризнанието си Кент съзна, че се чувства ужасно самотен. Все още не го беше страх от смъртта, но беше загубил част от философията си. В края на краищата трудно бе да умира самичък. Чувствуваше, че стягането в гърдите е значително по-силно, отколкото преди един-два часа, и постепенно го завладя мисълта, че ще е ужасно, ако „експлозията“ стане, когато не грее слънце. Искаше му се О'Конър да се върне. Имаше желанието да извика Кардиган. Би посрещнал отец Лейон с радостен възглас. И все пак повече от всички други в тези минути на изпитание би искал да има до себе си някоя жена. Защото бурята, която надвисваше все по-тежко и по-близо и изпълваше земята с несрета, прехвърли за него мост през огромни разстояния и той се видя изведнъж лице с лице пред несбъднатите възможности на отминалите дни.

Той видя, както никога не си я беше представял преди, неизмеримата бездна между безпомощността и грубата, зверска свобода на мъжа и душата му заплака не за приключения, не за

необузданата сила на живота, а за присъствието на същество, покренено от него, в нежния допир на чиято ръка въпреки всичко се криеше мощта на цялото човечество.

Кент се бореше със себе си. Помнеше думите на Кардиган, че щял да изпада в моменти на дълбока депресия, и се помъчи да пребори обзелото го чувство. Имаше подръка звънче, но не пожела да го използва, защото разбираше страха си. Пурата му беше угаснала и той я запали наново. Направи усилие да съсредоточи мислите си пак върху О'Конър, тайнственото момиче и Кедсти. Опита се да си представи как Мактригър, човекът, когото беше спасил от въжето на палача, чака Кедсти в канцеларията в казармите. Нарисува си мислено образа на момичето, както му го беше описал О'Конър — с черна коса и сини очи и тогава се разрази бурята.

Дъждът заваля като из ведро и тъкмо беше започнал, когато вратата се отвори и в стаята се втурна Кардиган, да затвори прозореца. Той остана за половин час, а след това младият Мърсър, един от двамата болногледачи, влизаше от време на време при него. Късно следобед започна да се изяснява и отец Лейон дойде пак с документи, готови да бъдат подписани от Кент. Мисионерът остана при него до залез, когато Мърсър донесе вечерята.

От този момент до десет часа Кент забеляза, че доктор Кардиган е много бдителен, което му се видя необичайно. На четири пъти преслушва гърдите му със слушалката, но когато Кент зададе тревожния го въпрос, Кардиган поклати глава.

— Не е по-зле, Кент. Смятам, че няма да стане тая вечер.

Въпреки уверението му Кент беше сигурен, че в държанието на Кардиган има загриженост от свършено друг характер, отколкото долавяната по-рано през деня. Тази мисъл бе определена и убедителна. Кент вярваше, че Кардиган заглажда положението с професионална лъжа.

Не му се спеше. Фитилът на лампата му беше свален, а прозорецът пак отворен, понеже нощта бе ясна. Никога въздухът не му е бил по-сладък от този, който влизаше сега през прозореца. Звънчето на часовника иззвънтя единадесет, когато Кент чу вратата на Кардиган на отсрещната страна на коридора да се затваря за последен път. След това всичко се смълча. Кент се примъкна по-близо до прозореца, така че, ако се наведеше напред, можеше да се облегне отчасти на перваза.

Обичаше нощите. Тайнствеността и обаянието на тези тихи часове на тъмнината, когато светът спи, никога не губеха своя чар за него. Нощта и той бяча приятели. Кент бе открил много от нейните тайни. Хиляди пъти бе ходил ръка за ръка с нейния дух и всеки път беше се приближавал малко повече до нейното сърце, разбирал нейния живот, нейния глас, нашепващите приказки на тази „друга страна на живота“, която се надига беззвучно и сякаш обзета от страх да живее и диша дълго след като е угаснало слънцето. За него тя беше по-прекрасна от деня.

А тази нощ, която цареше пред прозореца му сега, беше разкошна. Бурята бе избистрила атмосферата и му се струваше, че звездите са се снишили по-близо до неговите гори и блестят в златни съзвездия. Луната изгряваше късно и Кент видя червеникавото ѝ сияние, когато тя се издигна над пустошта — прекрасна царица, излизаща на сцената, подготвена вече за появяването и от по-малки светила. Нищо вече не потискаше, нито плашеше Кент. Той още по-дълбоко поемаше нощния въздух в дробовете си и в него сякаш се надигаше нова сила. Очите и ушите му бяха широко отворени и напрегнати. Градчето спеше, но няколко светлинки слабо мъждукаха тук-там покрай речния бряг и от време на време до Джеймс долиташе мързелив звук — дрънченето на верига от някоя шаланда, кучешки лай или кукуригане на петел. Неволно Кент се усмихна. Петелът на стария Дюпроу беше глупава птица и винаги кукуригаше до прегракване, когато луната светеше силно. А, отпред, не много далече, имаше два оголени от светкавици смърчови дънера, които стърчаха като привидения в нощта. В един от тях гнездяха две кукумявки и Кент се вслушваше в чудноватите, подобни на кискане нотки на любовните им обяснения и пърпоренето на крилата им, когато се стрелваха игриво да се гонят близо до прозореца. А, после изведнъж чу човките им рязко да изтракват. Някой враг дебнеше наоколо и кукумявките се предупреждаваха. Стори му се, че чува стъпки. След още миг-два в това вече нямаше съмнение. Някой се приближаваше към прозореца му откъм ъгъла на сградата. Кент се наведе през перваза и с изненада видя пред себе си лицето на О'Конър.

— Тия мои проклети крака! — изръмжа щабният сержант. Спеше ли, Кент?

— Буден бях като ей тия кукумявки — увери го Кент. О'Конър пристъпи към прозореца.

— Видях, че свети, и реших, че си буден — каза той. Исках да се убедя, че Кардиган не е при тебе. Не искам да разбере, че съм тук. И ако нямаш нищо против, ще угасиш ли лампата? Кедсти също е буден. Буден като ей тия кукумявки.

Кент протегна ръка и стаята му потъна в мрак, като изключим сиянието на луната и звездите. Едрата фигура на О'Конър, застанал пред прозореца, закриваше част от тази светлина. Лицето му оставаше наполовина в мрака.

— Да дойда при тебе така, е престъпление, Кент — заговори той, снишил силния си глас до шепот. Но, се налагаше. Това е последната ми възможност. А, аз знам, че има нещо не наред. Кедсти ме маха от пътя, защото бях с него, когато срещна момичето там в тополовата горичка. Командировах ме със специална задача във форт Симпсън, най-малко две хиляди мили по вода. Това значи шест месеца или година. Тръгваме на съмване с моторницата, за да настигнем Росан и неговата команда, затова се наложи да рискувам сега да дойда при теб. Колебаех се, ала разбрах, че има някой буден в стаята ти.

— Радвам се, че дойде — топло отговори Кент. И ... боже господи, колко бих искал да тръгна с тебе, Бъки! Ако не беше това нещо в гърдите ми, дето се издува, докато се пукне ...

— Аз нямаше да замина — прекъсна го полугласно О'Конър. Ако ти беше на крака Кент, нямаше да се случат доста работи. Нещо много странно е станало с Кедсти от тая сутрин. Не е същият, дето го знаеш от вчера или от десет години насам. Нервен е и трябва да съм на погрешен път, ако не дебне непрекъснато някого. И го е страх от мен. Сигурен съм. Страх го е от мен, защото го видях да губи ума и дума, когато срещнахме онова момиче. Форт Симпсън е скроена работа, чисто и просто да ме махне оттука за известно време. Той се помъчи да позаглади цялата тая история, като ми обеща да ме направи инспектор до края на годината. Това стана днес следобед, точно преди бурята. Оттогава О'Конър се обърна за миг с лице към лунната светлина.

— Оттогава досега съм дебнал момичето и Санди Мактригър — додаде той. Но, те изчезнаха, Кент. Предполагам, че Мактригър просто е хлътнал в гората. Но, това, което ме озадачава, е момичето. Разпитах и сетния шетан на шаланди в пристанището. Проучих всички места,

където то би могло да получи храна или подслон и платих на стария следотърсач Муи да претърси близката гора. Невероятното в тая работа не е изчезването му. Невероятното е, че нито една жива душа в пристанище Атабаска не го е видяла! Направо не е за вярване, нали?

А, после, Кент, ми дойде голямото хрумване. Нали си спомняш как винаги сме се водили по голямото хрумване? А, то изведнъж ме завладя. Мисля, че зная къде е момичето.

Кент, забравил за грозящата самия него съдба, беше дълбоко заинтересуван от вълнуващата тайна на О'Конър. Започваше да си представя положението. Неведнъж бяха разнищвали заедно загадки от този род и щабният сержант забеляза познатия пламък на нетърпение в очите на Кент. А, Кент тихо се изсмя, увлечен от вълнуващата игра на търсене и преследване, и рече:

— Кедсти е ерген и съвсем не поглежда жените. Но, обича домашна обстановка.

— И си е построил дървена къщурка малко по-настрана от градчето — добави О'Конър.

— И готвача китаец и икономката ги няма.

— И къщата е затворена или поне така се предполага.

— Освен нощем, когато Кедсти отива там да спи. Ръката на О'Конър стисна ръката на Кент.

— Джими, в Н-ското отделение никога не е имало екип разузнавачи, който би могъл да ни бие. Това момиче се крие в дома на Кедсти!

— Но защо ще се крие? — настоя Кент. То не е извършило престъпление.

О'Конър замълча за миг. Кент го чу да пълни лулата си.

— Това е просто голямото хрумване — изсумтя той. То ме завладя, Кент и не мога да се отърва от него. Да знаеш, човече ...

Той запали клечка кибрит в събраните си шепи и Кент видя лицето му. Имаше повече от несигурност в суровите, непоколебими черти.

— Виждаш ли, вчера, след като бях при тебе, аз се върнах при тополите — продължи О'Конър. Намерих следите на девойката. Беше свърнала от пътеката и на места дирите личеха много ясно. Носила е обувки с високи токове, Кент, от тия, френските и мога да ти се

закълна, че краката ѝ не са много по-големи, отколкото на бебе! Намерих къде Кедсти я е догонил и там мъхът беше доста утъпкан. Той се е върнал през тополите, а момичето продължило и навлязло в смърчовите. Там загубих дирята и. Като е минала през тая гора, тя е могла да стигне къщата на Кедсти, без да бъде забелязана. Трябва да е трудно да се ходи с крака, колкото половината ми длан и четири пръста високи токове! И все се питам защо не е била с обикновени високи обувки или мокасини?

— Защото е дошла от юг, а не от север — предположи Кент. Може би от Едмънтън.

— Точно така. И Кедсти не я е очаквал, нали? Ако я беше очаквал, първото ѝ появяване пред него нямаше да разтърси и сетния му нерв. Ето защо не мога да се отърва от голямото хрумване, Кент. В момента, когато я зърна, Кедсти стана друг човек. Отношението му към теб в същия миг се промени. Да можеше сега да те спаси само с едно помръдване на малкото си пръстче, нямаше да го направи, просто защото му е абсолютно необходимо да има извинение, дето е освободил Мактригър. Твоето самопризнание е дошло тъкмо в психологическия момент. Неизреченото искане на момичето там, сред тополите, е било да освободи Мактригър и е било подкрепено от заплахата, която Кедсти разбра и която го ужаси до мозъка на костите. Мактригър трябва да се е видял с него след това, понеже остана да чака Кедсти в канцеларията. Не зная какво е станало между тях. Младшият полицай Доил казва, че останали насаме половин час. Сетне Мактригър напуснал казармата и никой не го е видял оттогава. Това е много странно. А, най-странното в цялата работа е тая моя неочаквана командировка във форт Симпсън.

Кент се облегна на възглавниците. Дишането му се превърна в рязка, пресеклива кашлица. В светлината на звездите О'Конър видя лицето му изведнъж да посърва и да добива уморен вид. Той се наведе навътре толкова, че да може да стисне с двете си ръце ръката на Кент.

— Аз те изморявам, Джими — промълви той дрезгаво. Сбогом, стари приятелю!

Аз ... аз ... Той се поколеба и след това излъга с твърд глас: Ще отида да поогледам къщата на Кедсти. Няма да се забавя повече от половин час и на връщане ще се отбия. Ако си заспал ...

— Няма да съм заспал — рече Кент.

Ръцете на О'Конър стиснаха неговата по-силно.

— Сбогом, Джими.

— Сбогом. И после, когато О'Конър се дръпна назад в мрака, гласът на Кент му подвижна тихо: Аз ще бъда с теб през дългото ти пътуване, Бъки. Пази се! Винаги!

Отговорът на О'Конър бе изхлипване — изхлипване, което се надигна в гърлото му като голям юмрук и го задави и изпълни очите му с парливи сълзи, които затъмниха блясъка на луната и звездите. И той не се запъти към дома на Кедсти, а тежко закрачи по посока на реката, защото знаеше, че Кент е разбрал лъжата му и че те са си казали последно сбогом.

ГЛАВА IV

Дълго след като си отиде О'Конър, Кент най-после заспа. Това беше дрямка, натежала от непосилната борба на неспокойния мозък с изтощението и неизбежния край. Някакъв непознат дух сякаш понесе Кент назад през изживените години чак към дните на детството, като прескачаше от хребет на хребет и му позволяваше да хвърли бърз, мимолетен поглед в почти забравени долини, върху случки и неща, отдавна избледнели и заличили се в паметта му. Живите му сънища се изпълниха с призраци — призраци, които се преобразяваха, когато неговият дух се връщаше към тях, докато закипяваха от живот и затуптяваха с червената кръв на действителността. Той беше отново момче, което играеше бейзбол пред малката училищна сграда от червени тухли на половин миля от стопанството, където се беше родил и където умря майка му.

И Дръгльо Хил, умрял преди много години, беше негов партньор в играта, милият Дръгльо със самодоволната усмивка и дъх, който винаги миришеше на най-вкусния лук, какъвто някога е бил отглеждан в Охайо. А, после, когато дойде време за обед, той продаваше няколко от майчините си краставички срещу малко от лука на Дръгльо — две глави лук за една краставичка. Цена, която никога не се променяше. И играеше старомодно казино с майка си и двамата заедно беряха къпини в гората и той уби змия, която беше смазал с тояга преди повече от двадесет години, а майка му беше избягала с писък, а след това беше седнала и заплакала.

Беше боготворил майка си и духът на неговите сънища не му позволи да надзърне в долината, където тя лелееше погребана под малък бял камък в селското гробище, хиляда мили далече, с баща му редом до нея. Но, той го развълнува за миг със спомена за дните, в които с труд беше завършил средното си образование, а след това го доведе на Север, любимия му Север.

За часове пустошта погълна Кент. Той мърдаше неспокойно, от време на време сякаш пред прага на събуждането, но всеки път се

отпускаше отново в навяващите дрямка прегръдки на неговите гори. Беше на път в студеното сиво начало на зимата и блясъкът от лагерния му огън изсипваше сияен кръг на червено великолепие в нощта, а близо до него в този блясък седеше О'Конър. Сега пък беше зад кучетата и шейната, бореше се с бурята. Тъмни и тайнствени потоци ромоляха под неговото кану; ето го на Голямата река, О'Конър е пак с него ... И после изведнъж се видя с димяща пушка в ръка. Двамата с О'Конър стояха, опрели гръб на долап за промиване на злато, с лице към свирепата и кръвожадна шайка на контрабандиста Мако. Трясъкът на пушките наполовина го събуди, но след това дойдоха по-приятни неща. Бученето на вятъра във върхарите на смърчовете, ромолът на пълноводни реки през пролетта, птичите песни, сладките ухания на живота, великолепие на живота, както го бе живял той, той и О'Конър. Накрая, полузаспал и полубуден, поведе борба с някаква задушаваша го тежест в гърдите. Беше една потискаща и измъчваща тежест, както от дървото, което го затисна в областта Джакфиш и Кент чувствуваше, че се смъква в някакъв мрак. Изведнъж проблесна светлина. Той отвори очи. Слънцето нахлуваше през прозореца, а тежестта в гърдите беше лекото натискане от слушалката на Кардиган. Въпреки физическото напрежение от виденията, породени от неговия ум, Кент се събуди тъй тихо, че Кардиган не усети това, докато не вдигна глава. Имаше нещо в изражението му, което докторът се помъчи да прикрие, но Кент го долови, преди то да изчезне. Имаше тъмни сенки под очите. Кардиган изглеждаше малко измъчен, сякаш беше прекарал безсънна нощ. Кент се надигна и примижа срещу слънцето с виновна усмивка. Беше спал доста до късно и ...

Кент внезапно се сви и изкриви уста от болка. Нещо горещо и изгарящо го преряза през гърдите. Беше като удар с нож. Той отвори уста да поеме дъх. Налягането вътре в него не беше вече натискът на слушалката. Болката беше истинска.

Кардиган, наведен над него, се мъчеше да има весел вид.

— Прекалено много нощен въздух, Кент — обясни той. Това ще мине скоро.

На Кент му се стори, че Кардиган едва забележимо натърти думата „скоро“, но нищо не го попита. Беше съвсем сигурен, че го е разбрал, и знаеше колко неприятно щеше да е за Кардиган да му отговори. Бръкна под възглавницата да види часовника си. Беше девет

часът. Кардиган гузно се суетеше, подреждаше нещата на масичката и нагласяваше сенника над прозореца. Няколко мига остана неподвижен, гърбом към Кент. Сетне се обърна и каза:

— Кое предпочиташ, Кент, да се измиеш и да закусиш или да имаш гост?

— Не съм гладен и тъкмо сега не ме привлича мисълта за сапун и вода. Кой е гостът? Отец Лейон или Кедсти?

— Нито единият, нито другият. Една дама.

Тогава ще е по-добре да се примиря със сапуна и водата! Имаш ли нещо против да ми кажеш коя е?

Кардиган поклати глава.

— Не зная. Никога не съм я виждал. Дойде тая сутрин, когато бях още по пижама, и остана да чака досега. Казах и да дойде покъсно, но тя настоя да чака, докато се събудиш. Беше много търпелива цели два часа.

Вълнение обзе Кент и той не се постара да го прикрие.

— Млада жена, нали? — нетърпеливо попита той. Чудесна черна коса, сини очи, носи обувки, големи колкото половината ти длан, с високи токове и е много хубава?

— Точно така — кимна Кардиган. Забелязах дори и обувките. Много красива млада жена, Джими!

— Моля ти се, покани я да влезе — каза Кент. Мърсър ме изжули снощи и се чувствавам горе-долу в приличен вид. Тя ще ми прости небръснатата брада и аз ще и се извиня, за да не ти е мъчно. Как ѝ е името?

— Попитах я, но тя като че не ме чу. Малко след това я попита Мърсър и после ми каза, че тя само го изгледала за миг и той се смръзнал. Чете моето томче „Животописи“ от Плутарх, наистина го чете. Познавам по начина, по който обръща страниците!

Кент се облегна по-високо на възглавниците и се обърна към вратата, когато Кардиган излезе. Като светкавица в главата му премина всичко, което му бе казал О'Конър. Това момиче, Кедсти, тайнствеността на всичко. Защо е дошла да го види? Какъв би могъл да бъде поводът за посещението ѝ, освен да му поблагодари за признанието, което дари свободата на Санди Мактригър? О'Конър беше прав. Съдбата на Мактригър имаше за нея голямо значение и тя бе дошла да изрази признателността си. Кент се послуша. В коридора се

чуха далечни стъпки. Те бързо приближиха и спряха пред вратата. Една ръка хвана дръжката, но за миг вратата не се отвори. Той чу гласа на Кардиган, после стъпките на Кардиган, отдалечаващи се по коридора. Сърцето му туптеше до пръсване. Не помнеше да е бил някога толкова развълнуван от едно незначително нещо.

ГЛАВА V

Резето бавно се повдигна и едновременно с това на вратата леко се почука.

— Влез — каза Кент.

В следващия миг той се взря напред. Момичето бе влязло и затворило вратата подире си. Портретът, нарисуван от О'Конър, стоеше пред него в плът и кръв. Очите на момичето се срещнаха с неговите. Те приличаха на великолепни теменуги, както бе казал О'Конър, но не приличаха на очите, които очакваше да види. Бяха широко отворени, любопитни очи на дете. Беше си ги представял като два вира със стаен в тях пламък — както му ги описа О'Конър, а се оказа точно обратното. Единственото в тях като че ли бе чувството, събудено от едно всеобемащо, незадоволимо любопитство. Те очевидно не го разглеждаха като умиращо човешко същество, а като създание, безкрайно интересно за наблюдаване. Вместо с благодарност, която бе очаквал, те бяха изпълнени с някакво голямо, учудено допитване и във взора им нямаше ни най-малка сянка на смущение. За няколко мига на Кент му се стори, че не вижда нищо друго освен тези чудни, безстрастни очи, загледани в него. След това я видя цялата. Изумителната ѝ коса, бледото, прелестно лице, стройността ѝ красотата ѝ, както стоеше с гръб към вратата, с едната ръка все още на дръжката. Никога не беше виждал нищо подобно на нея. Би казал, че е на осемнадесет или двадесет или двадесет и две години. Косата ѝ навита, лъскава, с кадифени свивки от тила към върха на главата го порази, както беше поразила О'Конър, като нещо неправдоподобно. Великолепието на тази коса правеше девойката да изглежда много по-висока, отколкото беше, а тънката снага подсилваше това впечатление.

След това, ча голямо кегово смущение, в следващия момент очите му се плъзнаха към нейните крака. И пак О'Конър е бил прав. Мънички крачета, обувки с високи токове, пленително изящни глезени, подаващи се изпод пола от някакъв пухкав плат.

Той се сепна, вдигна поглед и се изчерви. Лека сянка на усмивка се плъзна по устните на момичето. То погледна надолу и Кент за първи път видя, каквото бе видял О'Конър — как слънчевите лъчи запалиха сънени огньове в косата ѝ.

Кент се мъчеше да каже нещо, но преди да успее, девойката се настани на стола до леглото му.

— Отдавна вече чакам да ви видя — заговори тя. Вие сте Джеймс Кент, нали?

— Да, аз съм Джим Кент. Съжалявам, че доктор Кардиган ви е накарал да чакате. Ако знаех ...

Беше започнал пак да се овладява и ѝ се усмихна. Забеляза удивително дългите ѝ черни мигли, но теменужените очи зад тях не му се усмихнаха в отговор. Спокойствието, с което гледаха, смущаваше. Тя като че ли не можеше напълно да прецени Кент и все още се мъчеше да му намери съответно място в музея на нещата, които познаваше.

— Трябвало е да ме събуди — продължи Кент, като се мъчеше да не се изтърве пак с нещо. Не е учтиво да караш една млада дама да чака два часа!

Този път сините очи го накараха да почувствува, че усмивката му е само сантиментално хилене.

— Да ... вие сте по-друг. Тя говореше тихо, сякаш изказваше гласно мислите си. Именно това дойдох да разбера, дали сте по-друг. Вие умирате, нали?

— Боже господи ... да ... умирам! — стресна се Кент. Според доктор Кардиган може да се очаква да свърша ей в тази минута. Не ви ли е малко страх да седите толкова близо до човек, който може да пукне, както го гледате?

За първи път очите ѝ се промениха. Тя не седеше с лице към прозореца, но въпреки това блясък, подобен на блясъка на слънчевата светлина, припламна в тях — мек, сияен, почти засмян.

— Не, това не ме плаши — увери го тя. Винаги съм си мислила, че бих искала да видя някой да умира ... не бързо, както от удавяне или когато го застрелят, а бавно, лека-полека. Но, не бих искала да видя да умирате вие.

— Радвам се — промълви Кент. Това ми е много приятно.

— И все пак не бих се уплашила, ако умрете.

— О!

Кент се облегна по-изправен на възглавниците. Беше човек, преживял много приключения. Беше се излагал на всички сътресения, които можеше да си представи, но това бе ново. Той се вираше в сините очи, онемял и смаян. Те бяха студени, чисти и без следа от вълнение. И Кент разбра, че девойката кязца истината. Нито с едно потрепване на хубавите си мигли тя не би издала нито страх, нито ужас, ако той пукнеше ей в този миг. Това беше изумително.

Нещо като негодувание премина за мигновение през озадачения му ум. След това то изчезна и проблесна мисълта, че тя изрича само собствената му философия на живота, показваше му колко евтин е животът, колко е дребен, колко нелепо е да скърбиш, когато видиш как угасва светлината. И го правеше не като философ, а с удивителното безгрижие на дете.

Изведнъж, сякаш подтикната от чувство, съвършено противоположно на явната липса на съчувствие, тя протегна ръка и я сложи на челото му. Това също беше сътресение. Не беше допиране на професионалист, а нежно, прохладно, леко докосване, от което през него премина успокоителна тръпка. Ръката остана там само за миг и после девойката я отдръпна, за да сплете гънките пръсти с пръстите на другата ръка на скута ѝ.

— Нямате огън — забеляза тя. Какво ви кара да мислите, че ще умрете?

Кент обясни какво става в него. Беше напълно излязъл от релсите на първоначалните си мисли и очаквания. Бе се надявал да поиска поне да се запознаят, когато посетителката влезе в стаята му, и възнамеряваше да си присвои положението на учтив следовател. Въпреки думите на О'Конър, не предполагаше, че тя ще е чак толкова хубава. Не вярваше, че очите ѝ ще са чак толкова красиви, нито миглите чак толкова дълги, нито докосването на ръката ѝ така приятно отмаляващо. А, сега, вместо да я запита как се казва и с каква цел е дошла, се превърна в безразсъден идиот и и обясняваше някои въпроси от физиологията, занимаващи се с аорти и торбички на аневризми. Той свърши, преди да си даде сметка за нелепостта на положението, а заедно с нелепостта съзря и комичното. Дори когато умираше, Кент не можеше да не види смешната страна на едно или друго нещо. То го

порази така неочаквано, както го беше поразила красотата на девойката и нейната смуцаваща и непресторена наизност.

Както го гледаше със същото пламъче на някакъв потаен въпрос в очите, момичето изведнъж го видя да ѝ се смее право в лицето.

— Това е смешно. Много е смешно, госпожице ... госпожице ...

— Марет — допълни тя в отговор на недомлъвката му.

— Смешно е, госпожице Марет.

— Не госпожица Марет. Само Марет — поправи го тя.

— Казвам, че това е смешно — подхвана отново Кент. Виждате ли, не е чак толкова ужасно приятно, както бихте могли да си помислите, да ... ъ-ъ-ъ ... да бъдете тука, на моето място, и да умираете. И снощи си мислих, че горе-долу най-прекрасното нещо на света би било да имам до себе си жена; жена, която донякъде би ми съчувствувала, разбирате ли, би облекчила цялата тая работа или, да речем, би ме съжалила. И ето че господ чува молитвата ми и се появявате вие... а вие един вид създавате в мен впечатлението, че сте си поставили за задача да видите как изглежда човек, когато хвърля топа.

Светлината отново заблестя в сините очи. Момичето като, че ли беше свършило да го анализира в ума си и Кент видя лека руменина да плъзва по бузите му, бледи при влизането в стаята.

— Не бихте били първият, когото виждам да хвърля топа — увери го тя. Видяла съм мнозина и никога не съм плакала много. Бих предпочела да видя как умира човек, отколкото някои животни. Но, не бих искала това да сте вие. Сега по-леко ли ви е като го чухте от жената, за която сте се молили на бога?

— По-леко — рече задъхано Кент. Но защо, по дяволите, госпожице Марет ...

— Марет — поправи го тя отново.

— Да, Марет ... Защо, по дяволите, сте дошли да ме видите точно тогава, когато трябва да пукна? И как е презимето ви, и на колко сте години, и какво искате от мен?

— Аз нямам презиме, навършила съм двадесет години и дойдох да се запозная с вас и да ви влдя що за човек сте.

— Браво! — възкликна Кент. Работата тръгна бързо! А сега защо?

Момичето притегли стола си мъничко по-близо и за миг на Кент му се стори, че чудесната ѝ уста трепна, готова да се усмихне.

— Защото така блестящо сте излъгали, за да спасите друг човек, който беше пред прага на смъртта.

— И ти ли, Бруте! — въздъхна Кент и се облегна на възглавниците си. Не е ли възможно един порядъчен човек да убие друг човек и да не го наричат лъжец, когато разкаже за това? Защо толкова хора смятат, че аз лъжа?

— Не смятат — каза момичето. Те ви вярват сега. Вие сте дали в самопризнанието си такива пълни подробности за убийството, че съвсем са се убедили. Би било много жалко да оцелеете, защото положително ще ви обесят. Лъжата ви звучи и се чете като истина. Но, аз знам, че с лъжа. Вие не сте убили Джон Баркли.

— А какво е основанието ви за това убеждение? Половин минута очите на момичето се взираха в неговите. Те пак като че ли гледаха през него и вътре в него.

— Защото познавам човека, който действително го е убил — каза то тихо и това не сте били вие.

Кент направи върховно усилие да не загуби спокойния си вид. Той взе една пура от кутията, която Кардиган беше оставил на леглото и отхапа крайчеца.

— Да не би и някой друг да е направил самопризнание? — попита той.

Тя едва забележимо поклати глава.

— Да не би вие ... ъ-ъ-ъ ... да сте видели този друг господин да убива Джон Баркли?

— Не.

— Тогава трябва да ви отговоря, както отговорих на друг. Аз убих Джон Баркли. Ако подозирате друго лице, подозрението ви не е основателно.

— Какъв блестящ лъжец! — тихо промълви девойката. Не вярвате ли в бога?

Кент трепна.

— В широк, всеобемащ смисъл, да — каза той. Вярвам в него например, както се разкрива за сетивата ни в цялото това живо, разтящо великолепиe, което виждате ей там през прозореца. Природата и аз сме станали доста добри приятели и виждате ли, аз съм си създам

вместо бог един вид майка-богиня, на която да се кланям. Може да е светотатство, обаче понякога то е голяма утеха. Но, вие не сте дошли, за да говорим за религия.

Прелестната главица се наведе още по-близо до него. Кент изпита настойчиво желание да вдигне ръка и да докосне блестящата коса, когато девойката сложи ръка на челото му.

— Аз зная кой уби Джон Баркли — не отстъпваше тя. Зная как, кога и защо е бил убит. Моля ви се, кажете ми истината. Искам да зная! Защо поехте върху себе си престъпление, което не сте извършили?

Кент, без да бърза, запали пурата. Момичето го наблюдаваше внимателно, почти нетърпеливо.

— Може да съм луд — каза той. За всеки човек е възможно да е луд и да не го знае. Това е чудната страна на безумието. Но, ако не съм безумен, аз убих Баркли. Ако, не съм го убил аз, трябва да съм побъркан, защото съм дълбоко убеден, че съм го убил. Или е така, или безумната сте вие. Имам подозрения, че е така. Нима здравомислещ човек може да носи тук обувки с такива токове?

Той посочи с укор към земята.

За първи път девойката се усмихна — открито, откровено, възхитително. Човек би рекъл, че сърцето ѝ се е устремило за миг към Кент, за да го поздрави. А, след това усмивката угасна като слънце, засенчено от облак.

— Вие сте смел човек — каза тя. — Вие сте великолепен. Аз мразя мъжете.

Но, мисля, че ако бихте оцелели, щях да ви обикна. Ще ви повярвам, че сте убили Баркли. Вие ме принуждавате да ви повярвам. Направихте признанието, когато узнахте, че ще умрете, за да спасите невинен човек. Не е ли така?

Кент отстъпчиво кимна:

— Точно така. Не ми се иска да го виждам в тая светлина, но предполагам, че е вярно. Признах, понеже знаех, че ще умра. В противен случай, положителен съм, щях да оставя другия да понесе наказанието заради мен. Сигурно ме мислите за животно.

— Всички мъже са животни — веднага се съгласи тя. Но, вие сте по-друг вид животно. Харесвате ми. Ако ми се удадеше случай, бих се била за вас. Аз мога да се бия. Тя вдигна двете си малки ръце и полуусмихната се обърна пак към него.

— Но не с тези ръце — възкликна Кент. Аз мисля, че бихте се били с очите си. О'Конър ми каза, че те насмалко не убили Кедсти, когато сте ги срещнали двамата в тополовата горичка вчера.

Беше се надявал, че споменаването на името на инспектор Кедсти ще я смуги. Но, не можа да долови това да й е направило някакво впечатление.

— О'Конър е бил едрият червендалест мъж с господин Кедсти?

— Моят другар при обиколките. Той идва при мене вчера и беше прехласнат от очите ви. Те са наистина прекрасни, никога не съм виждал очи и наполовина хубави като вашите. Но, Бъки се чудеше най-много не на това. Чудеше се на въздействието, което са оказали те върху Кедсти. Каза ми, че разтърсили в него и сетния нерв, а Кедсти не е от тия, дето лесно се плашат. И най-странното в тая работа било, че в същия миг, когато сте си отишли, той дал на О'Конър заповед да освободи Мактригър, а след това се обърнал и тръгнал подир вас. Целият ден О'Конър се мъчил да узнае нещо за вас в пристанището. Не успял да намери ни кожа, ни косъм ... извинете! Искам да кажа, че не е успял да узнае за вас съвсем нищо. Ние решихме, кой знае защо, че се криете в къщата на Кедсти. Нали нямате нищо против това да ви го каже човек ... който скоро ще хвърли топа, а?

Малко го поуплаши прямотата, с която бе разказал всичко. С радост би премълчал собственото си любопитство и всичките съмнения на О'Конър заради още един миг с нейната ръка на челото. Но, беше го изрекъл и сега чакаше.

Девојката гледаше надолу и пръстите и усукваха някакво украшение с пискюли от роклята й, а Кент мислено измерваше с въображаема линейка дължината на миглите й. Те бяха разкошни и развълнуван от възхищението си, той беше готов да се закълне, че са два пръста дълги. Неочаквано тя вдигна очи и долови пламенния му поглед и румекината, избила под загара на бузите — нейните бузи също се бяха позачервили.

— Ами ако не умрете? — запита го тя направо, сякаш не бе чула нито дума от всичко, което й беше казал за Кедсти. Какво ще правите?

— Ще умра.

— Ами ако не умрете? Кент сви рамене.

— Предполагам, че ще трябва да понеса наказанието. Да не си тръгвате?

Момичето се беше поизправило и седеше на крайчеца на стола.

— Да, тръгвам си. Страх ме е от моите очи. Може да ви погледна, както съм погледнала господин Кедсти и тогава ... бам! И ще свършите бързо-бързо! А, аз не искам да съм тука, когато умрете!

Той долови лека нотка на смях в гласа ѝ. Полазиха го тръпки. Каква очарователна кръвожадна мизерница беше тя! Кент загледа наведената глава, блестящите свивки на чудната ѝ коса. Разпуснатата, струваше му се, косата щеше да я скрие цялата. И беше толкова мека и топла, че пак го блазнеше да посегне и да я докосне. Девојката беше чудесна и все пак като че нямаше сърце. Явното пренебрегване на факта, че той е на смъртно легло, беше почти демонично. Когато го гледаше, в изражението на теменужените ѝ очи нямаше никакво съчувствие. Тя дори се шегуваше с факта, че той ще умре!

Марет се изправи и огледа за първи път стаята, в която бе седяла. Сетне се обърна към прозореца и погледна навън. Тя напомняше на Кент хубава млада върбичка, израсла край някой поток — изящна, стройна, яка. Би могъл да я вдигне на ръце лесно като дете и въпреки това усещаше в гъвкавата красота на снагата ѝ сила с чудна издръжливост. Нехайният начин, по който държеше главата си, го пленяваше. За тази глава и за косата, която я увенчаваше, Кент знаеше. Половината от жените по земята биха дали скъпоценни години от живота си.

А, после, без да се обърне към него, девојката каза:

— Някой ден, когато умирам, бих искала толкова приятна стая като тази.

— Надявам се, че няма никога да умрете — отговори той от все сърце.

Тя се върна и се спря за миг до него.

— Беше ми много приятно — рече Марет, сякаш Кент ѝ беше устроил някакво специално забавление. Много жалко, че ще умрете. Сигурна съм, че щяхме да станем добри приятели. Не сте ли сигурен и вие?

— Да, много сигурен. Само да бяхте се появили по-рано.

— И винаги ще мисля за вас като за по-друг вид мъжко животно — прекъсна го тя. Наистина е вярно, че не бих искала да ви видя как умираете. Искам да се махна, преди то да е станало. Бихте ли желали да ви целуна?

За миг на Кент му се стори, че аортата му няма да издържи.

— Бих ... бих искал — дрезгаво промълви той.

— Тогава ... затворете си очите, моля.

Той се подчини. Тя се наведе към него. Кент усети лекия допир на ръцете ѝ и долови за миг парфюма на лицето и косата ѝ, а след това изпита дълбокото вълнение от устните ѝ, притиснали се топло и меко към неговите.

Не беше се изчервила, нито смутила, когато я погледна пак. Като, че ли беше целунала някое бебе и сега се чудеше На червеното му лице.

— Преди вас съм целувала само трима мъже — призна тя. Странно. Никога не съм мислила, че ще го направя пак. А сега, сбогом!

Тя се запъти бързо към вратата.

— Чакайте! — извика Кент жално. — Моля ви, почакайте! Искам да зная името ви. Марет ...

— Радисон — довърши тя вместо него. Марет Радисон. Аз идвам от много далече, от място, което наричаме Долината на мълчаливите. Тя сочеше на север.

— От Север! — възкликна той.

— Да, то е далече на сесер. Много далече.

Ръката ѝ хвана дръжката. Вратата бавно се отвори.

— Почакайте! — примоли се пак той. Не бива да си отивате.

— Трябва. Аз се забавих твърде дълго. Съжалявам, че ви целунах. Не трябваше да го правя. Но, не можех да се сдържа, защото сте такъв блестящ лъжец!

Вратата бързо се отвори и се затвори. Той чу стъпките ѝ почти да тичат по коридора, където не много отдавна беше чул последните стъпки на О'Конър.

А, после настъпи тишина и в тази тишина Кент чу отново думите ѝ, които заудряха като чукчета в главата му: „Защото сте такъв блестящ лъжец!“

ГЛАВА VI

Джеймс Кент сред другите си качества, добри и лоши, притежаваше безмилостно мнение за собствените си слабости, но никога това мнение не беше падало толкова ниско, както в минутите, непосредствено последвали затварянето на вратата зад тайнственото момиче, което му бе казало, че се нарича Марет Радисон. Щом девойката си отиде, съкрушителното превъзходство на детинската и хитрина го сломи така, че Кент се засрами от себе си и пламна целият в своята самота.

Той, старшият полицай Кент, най-хладнокръвният в полицията след инспектора Кедсти, най-страшният следовател при разпит на престъпници, човекът, който беше си спечелил слава, че застава спокойно и с непоколебима увереност пред най-страшни опасности, беше победен, страхотно победен от сдио момиче! И въпреки това, макар претърпял поражение, неудържимо и от време на време пресилено чувство за хумор го караше да признае надмощието на победителката. Срамното в това положение бе признанието, че малко женска красота е причината. Беше се присмял нл О'Конър, когато едрият щабен сержант описа въздействието на очите на момичето върху инспектор Кедсти. А сега, ако О'Конър можеше да знае за случилото се тука ...

Изведнъж, като гумена топка, спасителното чувство за хумор изскочи от тази бъркотия и Кент изведнъж се закиска и зачервеното му лице поизбледня. Посетителката беше дошла и си беше отишла, а той не знаеше за нея нищо повече, отколкото при влизането ѝ, с изключение на това, че носи много хубавото име Марет Радисон. Едва сега започваха да му идват въпросите, които би искал да зададе — десет, петдесет въпроса. По-определено коя е, как и защо е дошла в пристанище Атабаска, защо се интересува от Санди Мактригър, за тайнствената връзка, която положително трябва да съществува между нея и инспектор Кедсти и най-вече какъв е бил главният ѝ подтик да дойде да го види, след като е знаела, че му предстои да умре. Утеши се

с уверението, че е щял да научи тези неща, ако тя не беше си отишла така ненадейно. Не бе очаквал такава нешо.

Въпросът, който заседна най-упорито в ума му, беше: Защо е дошла? Дали в края на краищата е било само от любопитство? Дали връзката ѝ със Санди Мактригър е такава, че обикновено любопитство я е накарало да дойде да види човека, който го е спасил? Положително не е била подтикната от чувство на благодарност, защото с нищо не я изрази. На смъртното му легло тя почти го подигра. И едва ли е дошла като пратеничка на Мактригър, защото щеше да му предаде нещо от него. За първи път Кент се усъмни дали тя изобщо го познава, въпреки странната сцена, разиграла се пред очите на О'Конър. Но, трябва да познава Кедсти. Не беше му отговорила на половинчатото обвинение, че се крие в къщата на инспектора. Беше употребил тази дума: „крие“. Трябваше тя да подействува. А, девойката я посрещна така невъзмутимо, сякаш не бе я чула, а той знаеше, че е чула съвсем ясно. Тъкмо тогава тя му позволи тъй хубаво да види изумително дългите и мигли и тихо му отговори:

— Ами ако не умрете?

Кент усети изведнъж да пламва от неудържимо възхищение пред умелото ѝ лукавство, а заедно с това възхищение го обзе и тръпка на по-проникновено разбиране. Стори му се, че знае защо Марет го напусна така неочаквано. Направила го е, защото се е видяла твърде близо до опасната точка. Имаше неща, които не е искала той да узнае, нито да я пита за тях, и дръзкият му намек, че се крие в къщата на Кедсти, я бе предупредил. Беше ли възможно самият Кедсти да я е изпратил поради някое съображение, за което Кент не можеше дори да се досети? Положително не е било заради Мактригър, човека, когото беше спасил. Щеше поне да му благодари по някакъв начин. Нямаше да изглежда чак толкова възхитително хладнокръвна, чак толкова мило равнодушна към факта, че той умира. Ако свободата на Мактригър имаше за нея някакво значение, трябваше най-малкото да прояви към Кент мъничко съчувствие. А, най-големият ѝ комплимент, ако се изключеше целувката, беше, че го нарече „блестящ лъжец“!

Кент изкриви лице и дълбоко пое дъх поради стягането в гърдите. Защо като че ли никой не му вярваше? Защо дори това тайнствено момиче, което виждаше за пръв път в живота, учтиво го нарече лъжец, когато настоя, че е убил Джон Баркли? Нима

извършването на убийство непременно оставя отпечатък на лицето на убиеца? Ако е така, никога не го е забелязвал. Някои от най-закоравелите престъпници, докарани от него от областите надолу по реката, бяха мили наглед хора.

Ето например Хориган, който в течение на седем дълги седмици бе поддържал доброто му настроение със смехориите си, при все че Кент го водеше, за да бъде обесен. Ами Мактаб и la Bete Noir — Черния звяр, благовъзпитаният грабител на пощата в пустошта, и петима-шестима други, които можеше да си спомни без всякакво усилие. Никой не ги наричаше лъжци.

Долината на мълчаливите мъже признаваха престъпленията си, Щом разберяха, че са изгубили. Всички до един бяха умрели на бесилото и Кент тачеше паметта им заради това. А, той умираше и дори едно непознато момиче го нарече лъжец! А, не е имало случай, по-ясен от неговия. Беше изложил найтбеемилостно уличаващите го подробности. Имаше веинко черно на бяло. Той го подписа. И въпреки това не му вярваха. Това беше странно, дяволски странно — мислеше си Кент.

Докато младият Мърсър не отвори вратата и не влезе със закуска, Кент не се сети, че е бил истински гладен, откак го събуди слушалката на Кардисан върху неговите гърди. Мърсър му беше забавен от самото нянало. Младият англичанин с розово лице, пресен още от стара Англия, не умееше да скрие в изражението и отношенията ей това, че вижда пред себе си бесилка всеки път, когато влезе в стаята. Бил, както се доверил на Кардиган, „ужасно шашнат“ от това нещо.

Да храниш и да миеш човек, който без съмнение ще умре и ще бъде обесен, ако оцелее, го изпълваще със странни и понякога биещи на очи чувства. Все едно, че се грижеше за жив труп, ако човек можеше да си представи такова нещо. А, Мърсър си го паедстааяще. Кент бе започнал да гледа на него като на рвошбпааен барометър, издаващ тайните на Кардиган. Не беше го казал на Кардиган и пазеше това откритие за собствено забавление.

Тази сутрин лицето на Мърсър беше по-малко румено, а бледите му очи още по-бледи, помиела си Кент. Освен това започна да ръси яйцата със захар, вместо със сол ...

Кент се разсмя и спря ръката му:

— Можеш да ми подслаждаш яйцата, след като умра, Мърсър, но докато съм жив, искам ги със сол! Знаеш ли, любезни, че нямаш добър вид тая сутрин? Дали защото това е последната ми закуска?

— Надявам се, че не е, господине, надявам се, че не е — побърза да отговори Мърсър. Всъщност, аз се надявам, че ще останете жив, господине.

— Благодаря! — каза сухо Кент. Къде е Кардиган?

— Инспекторът изпрати човек да го повика, господине. Мисля, че е отишъл при него. Добре ли са сварени яйцата, господине?

— Мърсър, ако някога си работил като камериер, за бога, забрави го сега, избухна Кент. Искам да ми кажеш нещо без заобикалки. Колко още ще живея?

Мърсър запристъдва за миг от крак на крак и руменината на лицето му избледня с още една-две степени.

— Не мога да кажа, господине. Доктор Кардиган не ми е съобщил. Но, мисля, че не много дълго, господине. Доктор Кардиган е съвсем разстроен тая сутрин. И отец Лейон трябва да дойде всеки миг да ви види.

— Много благодаря — кимна Кент и спокойно започна второто яйце. Ами, между другото, как ти се видя младата дама?

— Чудесно парче, дума да не става, чудесно парче! — възкликна Мърсър.

— Правилно — съгласи се Кент. Чудесно парче. Малко напомня отдела за басми в манифактурен магазин, но е доста съдържателно. Да знаеш случайно къде е отседнала или защо е дошла в пристанището?

Не се съмняваше, че задава глупав въпрос, и почти не очакваше Мърсър да му даде някакъв отговор. За това бе смаян, когато той му каза:

— Чух доктор Кардиган да я пита дали ще ни окаже честта да се отбие още веднъж и тя отвърна, че няма да има възможност, защото заминава с една шаланда надолу по реката тая вечер. Май каза, че отива във форт Симпсън, господине.

— Не думай! — извика Кент и развълнуван от новината, разсипа малко от кафето си. Ами, че точно за там заминава щабният сержант О'Конър!

— Тъкмо това и каза и доктор Кардиган. Но, тя не му отговори. Ако, нямате нищо против една малка шега в сегашното ви състояние,

господине, бих казал, че доктор Кардиган май хлътна по нея. Дяволски хубаво момиче, господине, дяволски хубаво! И струва ми се, очите му останаха в нея!

— Сега говориш на човешки език, Мърсър. Тя наистина беше хубава, нали?

— Ъ-ъ-ъ ... да ... изумително хубава, господин Кент — съгласи се Мърсър и изведнъж се изчерви до корена на пепеляворусата си коса. Готов съм да призная, че на това необикновено място появата ѝ бе доста вълнуваща.

— Съгласен съм, приятелю Мърсър — кимна Кент. Тя ме развълнува. И виж какво, друже, ще направиш ли на един умиращ най-голямата услуга, каквато е поисквал в живота си?

— Ще бъда много щастлив, господине, много щастлив да го сторя.

— Ето каква е работата — каза Кент. Искам да зная дали това момиче действително заминава с шаландата надолу по реката тая вечер. Ако съм жив утре сутрин, ще ми го кажеш ли?

— Ще направя всичко възможно, господине.

— Добре. Това е просто глупава прищявка на един умиращ, Мърсър. Но, искам да ми доставиш това удоволствие. И аз съм чувствителен като теб. Не искам да го узнае Кардиган. Има един стар индианец на име Муи, който живее в барачка точно зад дъскорезницата. Дай му десет долара и му кажи, че ще получи още десет, ако свърши работата, съобщи резултата на теб и си държи езика зад зъбите след това. Ето. Парите са под възглавницата ми.

Кент измъкна кесия и тикна в ръцете на Мърсър петдесет долара.

— С останалите пари купи пури. Парите вече нямам какво да ги правя. А, тая малка игра, дето ще я играеш, си заслужава. Това е, така да се каже, последното ми развлечение на земята.

— Благодаря ви, господине. Много любезно от ваша страна.

Мърсър принадлежеше към бродещите англичани, типични за Западна Канада, този вид, който понякога караше истинските канадци да се чудят защо голяма, чудесна страна като тяхната трябва да се държи за метрополията. Мазен и винаги угоднически учтив, той създаваше впечатление на прекрасно обучен слуга и все пак, ако някой му намекнеше подобно нещо, щеше да бъде във висша степен възмутен. Кент беше изучил доста добре нравите на този тип хора.

Беше ги срещал на какви ли не места, защото една от необяснимите им черти е безразсъдството и очевидната безразборност в избора на местожителство. Мърсър например би трябвало да бъде на някаква дребна чиновническа служба в някой град, а ето че работеше като болногледач в сърцето на пустошта!

След като Мърсър излезе с чиниите от закуската и парите, Кент си припомни доста хора от неговия тип. И си даде сметка, че под външното лустро на привидна сервилност се спотайва своеобразна смелост и дързост, за събуждането на която трябва само да намериш правилен подтик. А, когато се събуди, тя е особено похватна с потайната ловкост на изпечен крадец. Не устоява срещу насочен револвер. Готова е обаче да пълзи пред дулата на пушки в тъмна нощ. И Кент беше сигурен, че неговите петдесет долара ще му дадат резултат, ако остане жив.

Точно за какво му трябваха сведенията, които се мъчеше да докопа, не би могъл да си обясни. Една от любимите сентенции, които си бяха изковали с О'Конър, бе, че много пъти са стигали успеха, окрилени от своите хрумвания.

И предложението, отправено към Мърсър, бе направено под напора на един от тези моменти, когато Кент бе обладан от някакво хрумване. Това утро бе изпълнено за него с неочаквани вълнения и сега той се отпусна назад в усилието да хвърли поглед върху случилото се и да забрави, ако може, печалното, което трябваше да му се случи в течение на следващите няколко часа. Но, не можеше да преодолее стягането в гърдите. То като че ли почваше да го завладява. От време на време се виждаше принуден да прави доста голямо усилие, за да поеме достатъчно въздух в дробовете си.

Улови се, че се чуди дали има възможност момичето да дойде пак. Дълго размишлява за него и реши, че е било нелепа безвкусица от страна на съдбата да остави това приключение последно. Да беше срещнал Марет преди шест месеца — дори преди три, имаше вероятност тя така да промени събитията в живота му, че метисът нямаше да забие този куршум в гърдите му. Призна си го без всякакво стеснение. Пустошта беше му замествала жените. Беше предявила права върху тялото и духа му. Той не бе желал нищо освен необузданата ѝ свобода и безкрайните рискове. Беше мечтал, както мечтае всеки, обаче реалните неща, а не мечтите са били движещата

сила на неговия живот. И въпреки всичко, ако това момиче бе дошло по-рано ...

Той си представяше непрестанно нейните коси и очи, крехкостта ѝ, както беше застанала на прозореца, свободата и силата на стройната снага, държанието на изящната главица и усещаше отново вълнението от допира на ръката ѝ и още по-чудното вълнение от устните ѝ, когато ги беше притиснала топло към неговите.

И тя беше севернячка! Завладяваше го тъкмо тази мисъл. Не си позволяваше дори да допусне, че тя може да му е казала нещо невярно. Беше сигурен, че ако доживее до другата сутрин, Мърсър ще потвърди вярата му в нея. Никога не беше чувал за местност, наречена Долината на мълчаливите, но Канада беше огромна страна, а форт Симпсън с неговата агенция на Компанията на Хъдсъновия залив и пет-шест хижи се намираше на хиляда мили. Не беше сигурен, че такава долина изобщо съществува. По-лесно можеше да се повярва, че момичето живее във форт Прови-дънс, форт Симпсън, форт Добра Надежда или дори във форт Макфърсън. За него не беше трудно да си я представи като дъщеря на един от големите агенти-комисионери на Севера. И все пак след по-внимателно обмисляне отхвърли това предположение като неправдоподобно. Думата „форт“ нямаше нищо общо с броя на населението, а белите жители на всички пунктове между Голямото робско езеро и Ледовития океан надали бяха повече от петдесет души. Марет не беше сред тях, иначе това щеше да се знае в Атабаска.

Нито можеше да е дъщеря на някой лодкар от реката или ловец с капани, понеже не беше за вярване някой лодкар или ловец да прати момичето си в цивилизования свят, където Марет без съмнение е била. Това бе подробността, която озадачаваше Кент най-много. Девојката не беше само красива. Тя е била възпитана в училища, в които не са преподавали мисионери от пустошта. В нея, както му се струваше, той откри крастотата и необузданата свобода на героите, дошли при него направо от сърцето на една древна аристокрация, възникнала преди близо двеста години в старите градове Квебек и Монреал.

Умът му мигновено го върна назад при тази мисъл. Той си спомни за времето, когато бе обикалял всеки кът в тозн старинен прад Квебек и спирал над два века стари гробове и дълбоко в душата си завиждал на покойниците за живота, който бяха живели. Винаги е мислел за Квебек като за някакво рядко, пожълтjало от времето късче

дантела между другите градове — сърце на Новия свят, каквото е бил едно време, все още туптящо, все още нашепващо за едновременната си сила, все още живо в спомена за старинната му романтика, за почти забравените му трагедии Един дух, който оставаше жив, който все още упорито отбиваше рушителния модернизъм, стремящ се да оскверни свято в него. И му беше приятно да мисли за Марет Радисон като за негов дух, отиващ на север и все по на север — също както духовете на поруганите покойници, вдигнали се от пристанище Атабаска, за да отидат нататък.

И почувствувал, че най-последен път му е бил облекчен, Кент се усмихна на великолепия ден и пошепна тихичко, сякаш тя още стоеше там и го слушаше:

— Ако бях останал жив ... щях да те нарека ... мой Квебек. Хубаво е това име! То значи много. Ти също.

А във в коридора, докато Кент шепнеше тези думи, стоеше отец Лейон, пребледнял, отколкото присъствието на самата смърт го бе карало някога да пребледнее. До него бе Кардиган, състарил се с десет години, откак сложи слушалката на гърдите на Кент същата сутрин. Зад тях двамата стояха Кедсти, с лице, сякаш изсечено ст сива скала, и младият Мърсър, в чиито изблещени очи беше застинал ужасът пред нещо, което още не можеше да проумее. Кардиган понечи да заговори и не можа. Кедсти избърса челото си, както го беше бърсал в утрото на самопризнанието на Кент. А отец Лейон, когато се запъти към вратата на Кент, тихо си шепнеше молитва.

ГЛАВА VII

От прозореца, великолепия ден вѣн и образа на Марет Радисон, който беше възкресил пред себе си, Кент се обърна при звука на ръка, допряла вратата, и видя тя бавно да се отваря. Очакваше го. Беше прочел младия Мърсър като отворена книга. Нервността на Мърсър и засилилото се стягане на това нещо в гърдите му го бяха предупредили. Смъртта щеше да дойде скоро и отец Лейон беше дошъл. Помъчи се да се усмихне, та да поздрави приятеля си от пустошта весело и без страх.

Но, усмивката му замръзна, когато вратата се отвори и той видя застаналия там мисионер.

Неведнъж беше придружавал отец Лейон през прага на живота пред лицето на смъртта, но никога още не беше виждал в изражението му това, което видя сега. Той се вторачи. Мисионерът остана на вратата разколебан, сякаш задържан в последния момент от голям страх. Известно време очите на двамата сезираха едни в други в мълчание, което ги държеше във властта си като нещо живо. После отец Лейон влезе тихо в стаята и затвори вратата подире си.

Кент дълбоко пое дъх и се опита да се усмихне.

— Вие ме изтръгнахте от една мечта — каза той. Имах много приятна преживелица тази сутрин, топ рѐге.

— Някой се мъчеше да ми го разправи, Джими — отвърна дребният мисионер, като правеше усилие да отговори на усмивката.

— Мърсър?

— Да. Той ми го разправи поверително. Бедният момък май се е влюбил в младата дама.

— Аз, също, топ рѐге. Нямам нищо против да ви го призная. Дори се радвам. И ако Кардиган не беше предопределил смъртта ми ...

— Джими — прекъсна го мисионерът припряно, но с малко дрезгав глас, не ти ли е идвало на ум, че доктор Кардиган може да е сгрешил?

Беше хванал ръката на Кент. Сега я стисна по-силно. Ръката започваше да боли. И на Кент, втренчил се в очите му, изведнъж му се стори, че умът му е тъмна стая, осветена внезапно от блясане на огън. Капка по капка кръвта се оттегли от лицето му, докато то стана по-бяло от лицето на отец Лейон.

— Вие ... вие ... да не искате да кажете ...

— Да, да, моето момче, искам да кажа точно това — промълви мисионерът с глас толкова странен, като че ли не беше негов. Ти няма да умреш, Джими. Ти ще останеш жив!

— Жив! — Кент падна на възглавниците си. Жив! Устните му отронвала тази единствена дума.

За миг затвори очи и му се стори, че светът е в пламъци. И повтори думата още веднъж, но само устните му се размърдаха и не се чу никакъв звук. Разумът му, напрегнат до краен предел да посрещне изпитанието на смъртта, бавно се поддаде на силната реакция. Кент се чувствуваше в тези мигове като залитащ човек. Отвори очи и видя през прозореца някаква нелепа зелена мъгла там, където би трябвало да бъде светът. Но, чуваше гласа на отец Лейон. Този глас, като че идваше от много далече, но звучеше съвсем ясно. Доктор Кардиган направил грешка — казваше той. И поради тази грешка доктор Кардиган бил като човек, комуто са извадили сърцето. Но, то било простителна грешка.

Ако беше имало рентгенов апарат ... Но, апарат нямало. И доктор Кардиган поставил диагнозата, която вероятно щели да поставят девет от всеки десет добри лекари. Това, което той взел за пулсация на аневризмата, било много силен сърдечен шум, а по-голямото стягане в гърдите било просто усложнение, причинено от твърде много нощен въздух. Много жалко, че е допуснал грешката. Но, Кент не бива да осъжда Кардиган!

Не бива да осъжда Кардиган! Тези последни няколко думи се заблъскаха в мозъка на Кент като безкрайна редица дребни вълнички. Не бива да осъжда Кардиган! Той се разсмя, смя се, докато зашеметеният му разум дойде на себе си, докато светът пред прозореца приеме отново обичайния си вид. Поне си мислеше, че се смее. Не бива да осъжда Кардиган! Какво удивително глупаво нещо от устата на отец Лейон! Да осъжда Кардиган за това, че му връща живота? Да го осъжда за прекрасната новина, че няма да умре? Да го осъжда за ...

Всичко започваше да се изяснява. Като болт, плъзнал се в гнездото си, съзнанието му си дойде на място. Той пак видя отец Лейон с преbledнялото напрегнато лице и очи със стаени още в тях страх и ужас, с които го бе погледнал от прага. И чак тогава Кент схвана напълно истината.

— Раз разбирам — рече той. Вие и Кардиган смятате, че щеше да е по-добре да умра!

Мисионерът още го държеше за ръка.

— Не зная, Джими, не зная. Това, което се случи, е ужасно.

— Но, не Толкова ужасно, колкото смъртта — възкликна Кент и изведнъж седна сковано, облегнат на възглавниците си. Боже господи, mon rège, аз искам да живея! О! ...

Той се дръпна и разпери ръце към отворения прозорец.

— Погледнете ей там вълн! Тоя свят е пак мой! Моят свят! Искам да се върна в него. Сега ми е десетократно по-скъп, отколкото преди. Защо ще осъждам Кардиган? Mon rège... mon rège ... чуйте ме. Сега мога да го кажа, защото имам правото да го кажа. Аз излъгах. Аз не съм убил Джон Баркли!

Странен вик се изтръгна от устните на отец Лейон. Това беше приглушен вик, вик не на ликуващ, а на поразен от скръб човек:

— Джими!

— Кълна се! Боже господи, mon rège, нима не ми вярвате?

Мисионерът се беше изправил. Очите и лицето му бяха придобили друго изражение. Имаше вид, сякаш виждаше Джеймс Кент за първи път в живота си. Беше изражение, породено внезапно от душевно сътресение, сътресение от смайване, от невяра, от някакъв нов вид ужас. След това лицето му веднага пак се промени и той сложи ръка върху главата на Кент.

— Бог да ти прости, Джими — каза той. И бог да ти е на помощ!

Обзет допреди миг от горещата вълна на бликналата в него радост, Кент усети сега сърцето му да се емръзва от това, което долавяше в гласа на отец Лейон и четеше на неговото лице и очи. Това не беше напълно недоверие. Беше нещо по-безнадеждно.

— Вие не ми вярвате! — рече той.

— Моята религия ме учи да вярвам, Джими — отговори отец Лейон е благ тон, в който прозвуча предишното спокойствие. Трябва да вярвам заради теб. Но, сега въпросът не е в човечните чувства, момче.

Въпросът е в закона! Каквито чувства и да храни сърцето ми към теб, те не могат да ти помогнат. Ти си Мисионерът, не се реши да изрече думите.

Чак тогава Кент схвана напълно ясно чудовищното положение. Не беше успял да си даде сметка за него веднага. В общи черти то му стана ясно преди няколко мига. Сега Подробностите една след друга изпъкваха пред него и мускулите му се стегнаха, а отец Лейон видя сурови бръчки да се очертават около устата и ръцете да се свиват в юмруци. Смъртта се беше оттеглила. Но, нейната подигравка, мрачното и злорадство за огромната шега, която беше изиграла, сякаш гърмеше с демоничен смях в ушите на Кент. Но, той щеше да остане жив! Това беше фактът, който надделяваше над всичко друго. Нямаше значение какво щеше да му се случи един или шест месеца след този ден — нали нямаше да умре днес! Щеше да доживее да чуе какви новини ще му донесе Мърсър. Щеше да доживее да се изправи пак на крака и да се бори за живота, който беше отхвърлил. Той беше преди всичко борческа натура. Имаше вроден стремеж да се бори не толкова срещу други човеци като него, колкото срещу непреодолими и неблагоприятни положения, с които се сблъскваше в приключенията си. А, сега му предстоеше най-смъртоносната игра от всички досегашни. Виждаше го. Чувствуваше го. Положението го завладяваше.

В очите на правосъдието, от което съвсем доскоро беше част, той беше убиец.

А, в областта Алберта убиването на човек се наказваше с обесване. Понеже не го обхванаха ужас и страх, Кент се зачуди дали все още схваща положението. Струваше му се, че го схваща. Просто това беше въпрос на човешка природа. Смъртта, както бе предполагал, представляваше определено и предрешено нещо. Беше вярвал, че му остават само няколко часа. А, сега му върнаха живота поне за няколко месеца. Това бе чудно, отменяне на присъдата и ...

Изведнъж сърцето му спря да бие, изтръпнало от една мисъл. Марет Радисон е знаела, че той няма да умре! Беше му го намекнала, а той като кръгъл глупак не можа да долови значението на това положение. Тя не прояви към него никакво съчувствие, смя му се, почти го подигра, чисто и просто защото е знаела, че няма да умре!

Кент внезапно се нахвърли върху отец Лейон и завиха:

— Те ще ми повярват! Ще ги накарам да ми повярват! Аз излъгах, топ рѐге. Излъгах, за да спася Санди Мактригър, и ще им кажа защо. Стига доктор Кардиган да не е направил още някоягрешка, искам пак да дойдат всички тука. Ще наредите ли?

— Инспектор Кедсти чака въвн — каза тихо отец Лейон, но аз не бих действувал прибързано, Джими. Бих изчакал. Аз бих мислил ... мислил.

— Искате да кажете, без да бързам, да измисля история, която да хване място, топ рѐге? Аз я имам. Имам тая история. И все пак — той се усмихна малко печално. Аз направих доста образцово самопризнание, нали, отче?

— Беше много убедително, Джими. В него се изброяваха такива точни подробности, а тези подробности, съвпадащи с факта, че си бил видян при Джон Баркли по-рано същата вечер и че ти си бил той, който го намерил мъртъв няколко часа подир това. Всичките заедно свидетелствуват много силно против мен — съгласи се Кент. В действителност аз ходих при Баркли, за да прегледам една стара карта, която той направил на областта Поркюпайн преди двадесет години. Не можа да я намери. След това изпрати да ми кажат, че я открил. Аз се върнах и го намерих мъртъв.

Дребният мисионер кимна, но не проговори.

— Объркана работа — продължи Кент. Изглежда ми горе-долу, сякаш би следвало да си понесе последиците като честен играч. Когато човек губи, не е прилично да надава вой. Това ще го представи като страхливец, нали знаете. За да изиграя играта според правилата, предполагам, че би трябвало да си замълча и да се оставя да ме обесят, без да създавам излишни неприятности. Каквото ти се падне на зара и така нататък, нали знаете? Но, човек може да го види и от друга страна. Тоя мой нещастен врат зависи от мен. Той ми е свършил доста хубава работа. Бил ми е съвсем верен и честен. Дори е преглъщал яйца в деня, когато е мислел, че ще умре. И аз бих се показал като лош представител на човешкия род, ако го изоставех сега. Искам да направя на тоя врат една добрина. Искам да го спася. И ще го спася ... ако мога!

Въпреки неприятната напрегнатост на момента, отец Лейон се зарадва, като видя старият хумор да се проявява наново в духа на приятеля му. У него обичта бе нещо трайно. Можеше да скърби за

Джеймс Кент, можеше да се моли за спасението на душата му, можеше да вярва, че той е виновен, въпреки това запазваше към него чувството, което бе твърде дълбоко вкоренено в сърцето му, за да бъде изтръгнато от материални неща или случайни събития. За това на устните му се върна старата бодра усмивка и той каза:

— Да се бориш за живота си, е право, което господ дава на всекиго, Джими. Бях изпаднал в ужас, когато идвах при тебе. Струваше ми се, че щеше да е по-добре, ако беше умрял. Сега виждам грешката си. Борбата ще е страшна. Ако спечелиш, ще се радвам. Ако загубиш, знам, че ще загубиш смело. Може да си прав. Може да е най-добре да се видиш с инспектор Кедсти, преди да си имал време да размишляваш. Това нещо ще окаже психологическото си въздействие. Да му кажа ли, че си готов да говориш с него?

Кент кимна:

— Да. Сега.

Отец Лейон отиде при вратата. Дори и там, като че ли се подвоуми за миг, сякаш му се искаше да каже на Кент да си помисли още веднъж. После я отвори и излезе.

Кент зачака нетърпеливо. Ръката му, подръпваща чаршафите, попадна на кърпата, с която си беше бърсал устните, и изведнъж му дойде на ум, че отдавна вече на нея не се беше отбелязвало ново кърваво петно. Сега, след като той разбра, че не е нещо смъртоносно, стягането в гърдите беше по-малко неприятно. Искеше му се да стане и да посрещне посетителите си на крак. Всеки нерв в тялото му жадуваше да действа и минутите тишина, последвали затварянето на вратата подир мисионера, се проточиха, дълги и отегчителни. Измина четвърт час, докато Кент чуе приближаващи отново стъпки, и по звука разбра, че Кедсти не идва самичък. Вероятно Le rège щеше да се върне с него. А, може би и Кардиган.

Това, което стана през следващите няколко секунди, беше за него донякъде неприятна изненада. Пръв влезе отец Лейон, а след него инспектор Кедсти. Очите на Кент се стрелнаха към лицето на командира на Н-ското отделение. Той го гледаше почти като непознат. Леко навеждане на главата, недостатъчно да бъде наречено поздрав, беше отговорът на кимването и приветствието на Кент. Никога не беше виждал лицето на Кедсти да прилича повече на лицето на безстрастен сфинкс. Но, това, което го смути най-много, бе присъствието на хора,

които не бе очаквал. По петите на Кедсти влезе Макдугал, съдията, а подир Макдугал младшите полицаи Пели и Брант, сковано изпълнати и явно получили нареждания. Кардиган, блед и гузен, се появи последен със стенографката. Едва бяха влезли в стаята, когато младши полицаят Пели произнесе официалната формула на Наказателния закон на Кралската северозападна конна полиция и Кент беше арестуван по всички правила.

Не очакваше такава нещo. Знаеше, разбира се, че предвидената по закона процедура щеше да бъде изпълнена, но не очакваше такава кръвожадна привързаност. Беше смятал, че преди всичко ще поговори с Кедсти като човек с човек. И въпреки всичко това бе правилно според закона. Кент си даде сметка за това, докато очите му изредиха вкамененото лице на Кедсти и безизразно неподвижните лица на старите му приятели — младши полицаите Пели и Брант. Дори и да имаше съчувствие, то беше прикрито, освен на лицата на Кардиган и отц Лейон. И Кент, обзет от ликуващи надежди преди малко, сега усети сърцето си да натежава, докато чакаше момента, когато щеше да започне борбата за възвръщане на загубените от него живот и свобода.

ГЛАВА VIII

Известно време след като вратата към стаята на Кент се затвори подир зловещата редица представители на правосъдието, младият Мърсър остана да стои в коридора и да разсъждава вътрешно дали не е дошло неговото време. Накрая реши, че то е дошло и с петдесетте долара на Кент в джоба се запъти към колибата на стария следотърсач, индианеца Муи. Върна се след час, тъкмо навреме, за да види вратата на Кент да се отваря пак. Доктор Кардиган и отец Лейон се появиха първи, последвани, един по един, от русата стенографка и младши полицаите Пели и Брант. След това вратата се затвори.

Вътре в стаята, изпотен от мъчението, през което беше преминал, Кент седеше подпрян на възглавниците и обърнал към инспектор Кедсти пламтящи очи.

— Помолих за тези няколко минути насаме, Кедсти, защото исках да поговоря с вас като с човек, а не мой пряк началник. Сега, смятам, вече не съм служещ в полицията. При това положение не ви дължа по-голяма почит, отколкото на всеки друг. И се радвам на много голямото удоволствие да мога да ви нарека мръсен негодник!

Лицето на Кедсти беше разгорещено, но докато ръцете му бавно се свиха в юмруци, то стана червено. Преди той да успее да проговори, Кент продължи:

— Вие не проявихте към мен учтивостта, нито съчувствието, които винаги сте проявявали към най-големите престъпници, изправяли се пред вас. Вие изненадахте всички, които бяха в тази стая, понеже едно време, ако не и сега, те са били мои приятели. Не възразявам срещу това, което казахте. Протестирам срещу тора как го казахте. Винаги, когато те проявяха склонност да ми повярват, вие я убивахте, не честно и прямо, а без да ми дадете възможност да се оправдая. Щом съзирахте някакъв шанс да спечеля по някоя точка, вие се позовавахте на постановленията на закона. А, не вярвате, че съм убил Джон Баркли. Зная това. Нарекохте ме лъжец в деня, когато направих това глупаво самопризнание. Още вярвате, че ви излъгах.

И аз почаках да останем насаме, за да ви питам някои неща, защото в мене все още е останала малко учтивост, макар във вас да не е останала. Каква е вашата игра? Какво ви е довело до тази промяна? Да не е ...

Дясната му ръка се сви в твърд като камък юмрук, когато той се наведе към Кедсти.

— Да не е причината в момичето, което се крие в къщата ви?

Дори в този миг, когато изпитваше желание да удари седящия пред него човек, Кент не можеше да не се възхити от непоклатимата неуязвимост на Кедсти. Никога не беше чул някой друг да нарича Кедсти негодник или нечестен. И все пак, въпреки че лицето му пламна още повече, инспекторът остана безстрастно спокоен, както винаги. Дори намекът на Кент, че играел някаква игра, както и прякото обвинение, че крие в къщата си Марет Радисон, като че ли ни най-малко не го смутиха. Миг-два той гледа Кент, сякаш премерваше душевното му равновесие. Когато заговори, гласът му прозвуча тъй тихо и спокойно, че Кент остана изумен.

— Не ти се сърдя, Кент — каза той, не ти се сърдя, дете ме наричаш негодник и каквото друго пожелаеш. Струва ми се, че бих правил същото, ако бях на твое място. Вижда ти се необяснимо, поради предишните ни връзки, че не правя всичко възможно, за да те спася. Бих го правил, ако смятах, че си невинен. Но не смятам. Аз вярвам, че си виновен. Не виждам да има някаква вратичка в доказателствата против теб, както си ги изредил в собственото си самопризнание. Слушай, човече, дори да можеш някак да помогна, да докажа, че не си виновен в убийството на Джон Баркли... Той замълча и засука единия от посивелите си мустаци, като се обърна за миг наполовина към прозореца. Дори да направех това, ти пак би получил двайсет години затвор за най-лошото лъжесвидетелство на земята. Лъжесвидетелство, извършено по време, когато си мислел, че си на смъртно легло! Ти си виновен, Кент. Ако, не в едното, то в другото. Аз не играя никаква игра. А, колкото за момичето, в къщата ми няма никакво момиче.

Кедсти тръгна към вратата и Кент не направи опит да го спре. На устата му напираха думи, но те останаха неизречени и известно време след излизането на Кедсти той остана загледан в зеления безкрай на горите пред прозореца му, без нищо да вижда. Инспекторът Кедсти

тихо и спокойно бе изговорил думи, които направиха на пух и прах всичките му надежди. Защото дори да се отървеше от въжето, пак оставаше престъпник — престъпник от най-лошия вид, може би не по-добър от човек, който убива друго човешко същество. Ако докажеше, че не е убил Джон Баркли, в същото време щеше да се обвини, че се е заклел в една лъжа, когато е мислел, че лежи на смъртно легло. А, за това можеше да получи двадесет години в затвора на Едмънтън! В най-добрия случай не можеше да очаква по-малко от десет. Десет години, двадесет години в затвора! Това или обесване.

Пот изби по лицето му. Вече не проклинаше Кедсти. Ядът му беше прекипял. Кедсти от самото начало бе прозрял онова, за което той като някой глупак не беше помислил. Каквото и да чувствуваше в дълбините на своята душа, инспекторът не можеше да постъпи другояче. Той, Джеймс Кент, който мразеше лъжата повече от всичко на света, беше „кин аз кисю“ — най-черният от всички лъжци, човек, излъгал на смъртно легло.

А, за такава лъжа се полагаше голямо наказание. Правосъдието гледаше със свой собствен поглед. То беше праволинейно, тесногръдо и не се интересуваше от нищо вляво или вдясно от него. Нямаше да признае никакво извинение, което Кент би намерил за себе си. Той беше излъгал, за да спаси човешки живот, но самото правосъдие бе предявило права върху този живот. Така Кент едновременно ограби и наруши правосъдието, при все че някакво чудо го спаси от най-тежкото от всички наказания.

Сериозността на положението го сломи. Сякаш сега за първи път пред него се отвори прозорец и той видя онова, което бе видял Кедсти. А, после, с течение на минутите, борческия дух се събуди в него отново. Не беше от тези, които лесно се предават. Личната опасност винаги го раздвижваше до дълбините на душата, а никога досега Кент не бе застрашаван от опасност, по-голяма от тази, пред която се изправяше. Положението налагаше да не се избързва и да не се следва първото хрумване. От десет години специалността му беше ловец на престъпници, а психологията на лова на престъпници е била неговата сила. Винаги при издирването на жертвата беше се мъчил първо да събуди в себе си съчувствие и да разбере тази жертва. Да анализира как ще постъпи един нарушител на закона при дадени условия, в дадена обстановка и дадени унаследени расови черти, беше за Кент

първият ход във вълнуващата игра. Бе си създал много важни правила, но винаги изработени от гледището на преследвача. Сега започна да ги обръща наопаки. Той, Джеймс Кент, беше не преследвачът, а преследваният и всички овладени от него похвати трябваше сега да се разработят от обратната гледна точка. Неговите познания за живота в гората, неговата ловкост, тънкостите, които бе научил в играта един срещу един, щяха да се окажат от малка полза, когато се стигнеше до свидетелски показания и съд.

Отвореният прозорец породил първата идея. Приключенията винаги са били кръвта на неговия живот. А, там, вън, отвъд зелените гори, понесли се надалеч като океански вълни, го чакаше най-голямото приключение. Намереше ли се веднъж в тези обични гори, покрили почти половината континент, охотно би умрял, ако светът вземеше връх. Виждаше себе си как играе играта на преследвания, както никога не беше я играл преди. Веднъж да си върне оръжието и свободата, с целия този свят, дето го чака ...

Нетърпение блесна в очите му и сетне бавно угасна. Отвореният прозорец в края на краищата беше само една подигравка. Той се търколи странишком от леглото и донякъде се задържа на крака. От усилието му се зави свят. Съмняваше се дали би могъл да измине стотина крачки, след като се прехвърли през прозореца.

В същия миг нова мисъл възникна в ума му. Главата му се проясняваше. Той прекоси със залитане стаята и се върна. Изправяше се на крака за първи път, откакто го беше повалил куршумът на метиса. Щеше да излъже Кардиган. Щеше да излъже Кедстн. Макар и да възстановяваше силите си, щеше да го пази в тайна. Ще се преструва на болен до крайния възможен предел, а после някоя нощ ще се възползува от отворения прозорец!

Тази мисъл го развълнува, както нищо на света не го беше вълнувало. За първи път усещаше огромната разлика между преследвача и преследвания, между човека, който играе играта на живот или смърт самичък и другия, който я играе с правосъдието и цялата му сила зад гърба си. Да преследваш, беше вълнуващо нещо. Да си преследван беше още по-вълнуващо. Нервите му се изопнаха. Друг огън се разгоря в ума му. Той беше притиснатият до стената. Другият беше ловецът сега.

Кент се върна при прозореца и се наведе колкото можеше навън. Загледа гората и я видя с други очи. Блещукането на бавно движещата се река криеше в себе си значение, каквото не бе имала за него никога преди. Да беше го видял в тази минута, доктор Кардиган би се закълел, че Кент пак има температура. В очите му блестеше спотаен пламък. Лицето бе поруменяло. В тези мигове Кент не виждаше смъртта. Не си представяше железните решетки на затвора. Кръвта му пулсираше, движена само от това най-голямо от всички приключения, което му предстоеше.

Той, най-добрият между ловците на престъпници в двете хиляди мили на пустошта, ще бие самите ловци! Хрътката се беше превърнала в лисица, а тази лисица знаеше хитрините и на преследвача, и на преследвания. Той ще спечели! Един свят го зовеше и той щеше да стигне сърцето на този свят. В ума му вече започваха да се мяркат спомени за места, където би могъл да намери сигурност и свобода за вечни времена. Никой в целия Север не познаваше затъntenите кътчета по-добре от него — ненанесените на карта и неизследвани места, далечните и тайнствени пространства на *terra incognita*, където слънцето все още изгриваше и залязваше без позволенията на полицията и бог се смееше както в дните, когато предисторически чудовища се хранели от върховете на дърветата, не по-високи от самите тях. Скочеше ли веднъж през прозореца, достатъчно заякнал за път, полицията можеше да го търси сто години, без да постигне нещо.

Това, което будеше тези мисли, не беше някаква престорена храброст в кръвта му. Не беше паника или болнава възбуда. Той преценяваше нещата още докато си ги представяше. Щеше да отиде надолу по реката към Ледовития океан. И да намери Марет Радисон! Да, дори тя да живее в казармите на форт Симпсън, щеше да я намери! А след това? Този въпрос замъгли всички други въпроси в ума му. За него имаше много отговори.

Понеже знаеше, че ще бъде съдбоносно за неговия замисъл, ако го намерят на крака, Кент легна пак в леглото. Лицето му още бе зачервено от усилието и възбудата подир половин час, когато доктор Кардиган влезе в стаята.

Само за няколко минути Кент накара Кардиган да се почувствува по-спокоен, отколкото през последното денонощие. Това било в края на краищата грешка, която го правела все по-щастлив, колкото повече

мислел за нея — каза той на лекаря. Призна, че отначало откритието, че щял да остане жив, го ужасило. Но, сега цялата работа му се представяла в съвсем друга светлина. Щом се почувствувал достатъчно заякнал, щял да започне да събира доказателства за алиби и бил сигурен, че ще докаже своята невинност относно убийството на Джон Баркли.

Смятал, че ще го осъдят на десет години взатвора на Едмънтън. Но, какво са десет години там в сравнение с четиридесет или петдесет в гроба? Той стисна ръка на Кардиган. Благодарни му за прекрасните грижи. Кардиган бил този, който го спасил от гроба — каза Кент и лекарят сякаш се подмлади, като чу това.

— Мислех си, че ще погледнеш по-иначе на тази работа, Кент — рече той, като пое дълбоко дъх. Боже мой, когато открих, че съм направил тая грешка ...

— Сметнал си, че ме предаваш на палача — усмихна се Кент. Вярно е, че нямаше да направя това самопризнание, драги мой, ако не те поставях на второ място след всемогъщия бог, когато се стигне до въпроса дали някой ще остане жив или ще умре. Но, всички посбъркваме. И аз съм грешил. И няма защо да се извиняваш. Може да те помоля да ми изпращаш сегиз-тогиз хубави пури, докато съм на усамотение в Едмънтън и вероятно ще настоявам да идваш от време на време да изпушиш по някоя с мене и да ми разправиш какво ново има по реките. Но, ме е страх, мили мой, че ще те потревожа още малко, докато съм тук. Чувствувам се някак странно днес, странно вътре в мен. Знаеш ли колко весело ще стане, ако настъпи сега някакво усложнение и ни излъже пак всичките, а?

Той видя впечатлението, което направи на Кардиган. И пак вярата му в психологическата постановка намери пълното си потвърждение. Кардиган, измъкнат от тресавището на униинето от същия този човек, който според очакванията му е трябвало да го заклеми, се преизпълни от този миг, след явната душевна реакция, със свръхсъчувствие. Когато той най-после напусна стаята, Кент вътрешно ликуваше. Защото Кардиган му беше казал, че ще мине доста време, преди да заякне достатъчно, за да се изправи на крака.

До края на този ден той не видя Мърсър. Кардиган лично му донесе обедата и вечерята и се погрижи за него накрая вечерта. Кент

помоли да не го смуцават повече, понеже усещал нужда от сън. Пред вратата сега имаше часови.

Кардиган се намръщи, когато съобщи тази новина. Съвършена глупост било от страна на Кедсти да взема такива нелепи предпазни мерки. Но, той щял да даде на часовия обувки с гумени подметки и да изиска да не се вдига шум, който би го обезпокоил. Кент му благодари и възторжено се усмихна, когато лекарят излезе.

Почака, докато часовникът му покаже десет часа, и тогава пристъпи към гимнастиката, която си беше предписал. Този път, когато се изправи на крака, не усети никаква замаяност. Главата му беше съвършено бистра. Започна да прави опити, като поемаше дъх все по-дълбоко и по-дълбоко и излъчваше гърди.

Въпреки очакванията му, не усещаше никаква болка. От радост му се доплака. Изпъна нагоре първо едната, после другата ръка. Наведе се надолу, докато краят на пръстите му опря в пода. Сви колена, взе да се накланя от една страна на друга, да извива тялото си ту в едно положение, ту в друго, изумен от силата и гъвкавостта си. Преди да си легне, прекоси стаята напред-назад двадесет пъти.

Не му се спеше. Опрял гръб на възглавниците, лежеше и гледаше навън към звездния блясък и слушаше пак кукумявките, които живееха в удареното от гръмотевица дърво. След един час отново се залови с гимнастиката си.

Беше на крака, когато през прозореца чу звуците на приближаващи се гласове, а сетне на тичащи крака. След миг някой зачука на вратата и с висок глас повика доктор Кардиган. Кент пристъпи предпазливо до прозореца. Луната беше изгряла и той видя да се приближават човешки фигури, бавно, сякаш понесли някакъв товар. Преди да се загубят от погледа му, различи двама мъже, които носеха някакъв тежък предмет. След това се отвори врата, чуха се други гласове, а после настъпи тишина.

Кент си легна, като се чудеше кой ли може да е новият пациент.

След напрежението дишаше по-леко. Самият факт, че се чувствуваше тъй интензивно жив и че стягането в гърдите бе на изчезване, го изпълни с въодушевление. Облада го безкраен оптимизъм. Беше късно, когато заспа, и спа до късно. Събуди го влизането на Мърсър. Той отвори тихо, тихо затвори вратата, но

въпреки това Кент го чу. В момента, когато се понадигна, разбра, че Мърсър има нещо да му съобщи, а също така видя, че му се е случило нещо тревожно. Мърсър беше малко възбуден.

— Моля да ме извините, че ви събудих, господине — заговори той, като се наведе близо над Кент, сякаш се страхуваше, че часовият може да слуша на вратата. Но, си помислих, че ще е най-добре да чуете за индианеца, господине.

— За индианеца ли?

— Да, господине ... за Муи, господине. Много съм разтревожен от тая работа, господин Кент. Той ми каза рано снощи, че бил намерил шаландата, с която момичето заминавало надолу по реката. Каза ми, че била скрита в заблатения ръкав на реката Ким.

— Ръкава Ким! Чудесно място за криене, Мърсър!

— Наистина много добро прикритие, господине. Щом се стъмни, Муи се върна да пази. Какво му се е случило, не можах напълно да открия, господине. Но, трябва да е било към полунощ, когато се домъкнал при Кросен, целият в кръв и почти в безсъзнание. Те го донесоха тук и аз бдях над него почти цялата нощ. Казва, че момичето се качило на шаландата и тя потеглила надолу по реката. Толкова можах да науча, господине. Всичко друго Муи ломоти на някакъв език, който аз не разбирам. Кросен казва, че бил езикът кри и че старият Муи вярвал, че долу, на ръкава Ким върху него се нахвърлили дяволи с тояги. Разбира се, трябва да са били хора. Аз не вярвам в дяволите на Муи, господине.

— Нито аз — каза Кент и кръвта странно закипя в жилите му. Мърсър, това просто значи, че някой по-хитър от Муи е пазел на пътеката.

С чудновато напрегнато лице Мърсър хвърли предпазлив поглед към вратата. След това се наведе още по-ниско над Кент:

— Докато ломотеше, когато бях сам с него, чух го да изговаря едно име, господине. Пет-шест пъти, господине ... и то беше ... Кедсти!

Пръстите на Кент се впиха в ръката на младия англичанин.

— Ти си чул това, Мърсър?

— Сигурен съм, че не съм го чул погрешно, господине. Той го повтори доста пъти.

Кент се отпусна тежко на възглавниците си. Умът му бързо работеше. Знаеше, че въпреки усилието да се покаже спокоен, Мърсър се чувствава гузен за случилото се.

— Не бива да позволим това да се разчуе, Мърсър — каза той, Ако Муи е зле ранен ... ако например умре ... и се разбере, че ти и аз ...

Кент знаеше, че е казал достатъчно, за да окажат думите му нужното въздействие. Той дори не гледаше Мърсър.

— Наблюдавай го внимателно, човече и ми съобщавай всичко, каквото се случи. Узнай повечко за Кедсти, ако можеш. Аз ще ти кажа как да постъпваш. Доста деликатно положение, нали разбираш ... за теб! И ... — Кент се усмихна на Мърсър — аз съм извънредно гладен тая сутрин. Сложи ми едно яйце повече, Мърсър, разбираш ли? Три вместо две и една-две печени филийки повече от друг път. Пък да не кажеш на някого, че апетитът ми се е подобрил! Може това да е по-добре за двама ни, особено ако старият Муи случайно умре. Разбираш ли, драги?

— Мис... мисля, че ви разбирам, господине — отговори Мърсър и пребледня пред това, което мрачно му се усмихваше в очите на Кент. Ще постъпвам, както ми кажете, господине.

Когато прислужникът излезе, Кент се почувствува сигурен, че не е сгрешил в преценката на своя човек. Верен на даден тип, Мърсър бе готов да направи много нещо за петдесет долара от прикритие. На открито беше страхливец. А, Кент знаеше цената на такъв човек при известна обстановка. Настоящото беше една такава обстановка. От този час нататък Мърсър щеше да е неоценима придобивка в неговия замисъл за спасение.

ГЛАВА ІХ

Тази сутрин Кент изяде закуска, която би смаяла доктор Кардиган и би подбудила инспектор Кедсти към по-голяма предпазливост, ако научеше за нея. Докато се хранеше, той укрепил връзките, създали се вече между него и Мърсър. Показваше се много разтревожен от състоянието на Муи, който, както Кент знаеше, не беше смъртоносно ранен, тъй като Мърсър му беше казал, че няма никакво счупване. Но, ако случайно Муи умре — твърдеше той на Мърсър, това би значило нещо много лошо за тях, в случай че се узнаеше за тяхното участие в тази работа.

Колкото за самия него, едва ли би имало някаква разлика, понеже, така или иначе, бил „загазил“. Но, не му се искало да види добър приятел да си изпаща заради него. Това направи впечатление на Мърсър. Той се видя като оръдие в едно вероятно убийство и тази мисъл го ужаси. Дори в най-добрия случай — каза му Кент, те са давали и взимали подкупи, факт, който щеше да им струва скъпо, освен ако Муи държи езика си зад зъбите. Ако ли пък индианецът знае нещо по-особено за Кедсти, много важно беше той, Мърсър, да го научи, понеже то би могло да се окаже коз в тяхна полза в случай на открит конфликт с инспектора на полицията. За да спазят формалностите, Мърсър премери на Кент температурата. Тя се оказа напълно нормална, но за Кент бе много лесно да убеди Мърсър да я запише с един градус в повече.

— По-добре ще е да си мислят, че съм още доста болен — увери той Мърсър. Тогава няма да подозират, че има нещо помежду ни.

Тази мисъл толкова много хареса на Мърсър, че той предложи да добави още половин градус.

Беше прекрасен ден за Кент. Чувствуваше силите му да се възвръщат с всеки изминат час. Въпреки това през целия ден не стана от леглото нито веднъж от страх, че може да го открият. Кардиган дойде да го види два пъти и не се усъмни в температурата, отбелязана от Мърсър. Направи превръзка на раната му, която бързо заздравяваше.

Това, което го безпокоеше, беше температурата. Сигурно имало някакво вътрешно увреждане — каза той, което щяло скоро да се изясни. Иначе нямало някакво особено основание Кент да не се изправи на крака. Той виновно се усмихна:

— Звучи странно да кажа такова нещо, след като до преди малко съм твърдял пред тебе, че ти предстои да умреш.

Тази нощ след десет часа Кент направи четири пъти възстановителните си упражнения. Сега повече от предишната нощ не можеше да се начуди на бързината, с която се връщаха силите му. Пет-шест пъти дяволчетата на нетърпението, които караха кръвта му да кипи, го подбуждаха да скочи през прозореца веднага.

Три денонощия след това Кент пази тайната и укрепва силите си. Доктор Кардиган се отбиваше периодично да го види, а отец Лейон го посещаваше редовно всеки следобед. Мърсър беше най-честият му посетител. На третия ден обаче се случиха две неща, които създадоха известно вълнение. Доктор Кардиган замина за четири дена за едно еелище, разположено на петдесет мили към юг, и остави всичко на Мърсър, а треската на Муи изведнъж мина и той отново дойде в съзнание. Първото нещо изпълни Кент с радост. В отсъствието на Кардиган не съществуваше непосредствена опасност да се открие, че не е вече болен. Съвземането на Муи от побоя, който му е бил нанесен по главата, докара във възторг Мърсър. Той ликуваше. С невъздържаната реакция на хората от своя тип Мърсър не можеше да се нарадва за това пред Кент. Той направи изявление, че вече не го е страх, и от момента, когато за Муи нямаше вече никаква опасност, държанието му стана такова, че Кент неведнъж с много голямо удоволствие би го изритал от стаята. От друга страна, от момента, когато пое напълно задълженията на доктор Кардиган, Мърсър започна да си придава голяма важност. Кент схвана новата опасност и започна да го котка. Ласкаеше го. Уверяваше го, че било просто срамота Кардиган да не го вземе за помощник, Мърсър напълно заслужавал. В името на справедливостта към себе си трябвало да изложи искането си, когато Кардиган се завърне. Той, Кент, щял да поговори по въпроса с отец Лейон и мисионерът щял да разпространи мнението за това, което трябвало да се направи, между другите влиятелни хора в Атабаска. Два дена си игра той, както рибарят си играе с мъчна за хващане риба.

Помъчи се да накара Мърсър да разбере по-добре защо Муи е споменал Кедсти.

Но, старият индианец бе стиснал устата си като мида.

— Той се уплаши, когато му казах, че е споменавал разни неща за инспектора — съобщи Мърсър. Отрече всичко. Взе да клати глава: не, не, не. Не бил видял Кедсти. Не знаел нищо за него. Нищо не мога да направя с него, Кент.

Беше изоставил своите „господине“, както и лакейското си удобничество. Пушеше от пурите на Кент с интимното чувство на собственик и с обидна волност го наричаше „Кент“. Наричаше инспектора „Кедсти“, а отец Лейон — „малкият проповедник“. Самомнението му видимо растеше, а Кент знаеше, че с всеки час това самомнение увеличава опасността за него.

Той вярваше, че Мърсър приказва. Няколко пъти на ден го чуваше да води разговори с часовия и доста често да отива до пристанището, развъртял в ръка тръстиково бастунче, с което не беше се осмелявал да си служи преди. Започна да изразява мнения и да прави съобщения на Кент с чувство на превъзходство. На четвъртия ден се получи известие, че доктор Кардиган щял да се забави още четиридесет и осем часа и Мърсър, без да се изчерви, надуто заяви, че когато докторът се върнел, щял да намери големи промени. И тогава, обзет от глупав порив на самоизтъкване, каза:

— Кедсти много ме е харесал, Кент. Той е много добър човек, ако го разбереш правилно. Покани ме при себе си днес следобяд и изпушихме заедно по една пура. Когато му казах, че миналата нощ надърнах през прозореца ти и те видях да правиш разни гимнастически упражнения, скочи, сякаш някой заби карфица в месата му. „Ами, че аз смятах, че е болен ... зле!“ — казва. А, аз му обясних, че има и подобри начини да върнеш здравето на един болник, отколкото лекуването на Кардиган. „Дай им обилна храна — казах му аз. Остави ги да живеят нормално. Вижте например Кент, казвам. От една седмица яде като мечка и без мъка може да ви направи сега салтомортале!“ На това той нищо не можа да ми отговори, Кент. Знаех си, че ще се поизненада, като разбере, че съм направил нещо, което Кардиган не може да направи. Взе да крачи напред-назад, навъсил вежди — сигурно си е мислил за Кардиган. После повика оня Пели и му даде някаква бележка, която написа на едно листче. След това ми

стисна ръка, потупа ме по рамото, съвсем по приятелски, и ми даде още една пура. Бива си го, Кент. Веднага разбра какво съм направил, откак го няма Кардиган!

Ако Кент изобщо някога са го сърбели ръцете да хване за гушата някой човек, сега жаждата да направи това сви пръстите му. В момента, когато се канеше да действа, Мърсър го беше издал на Кедсти. Той извърна лице така, че Мърсър да не може да види изражението на очите му. Стиснатите си юмруци тикна под себе си. Вътрешно се бореше с безумното желание, което бушуваше в жилите му — желанието да се нахвърли върху Мърсър и да го убие. Ако Кардиган беше съобщил за състоянието му на Кедсти, това щеше да е друго нещо. Кент щеше да приеме това съобщение като честно задължение от страна на Кардиган. Но, Мърсър ... едно нищожество, надуло се от собствените си празнословия, един престъпен тип, готов да продаде най-добрия си приятел, един глупак, едно магаре ...

Известно време остана скован като камък, с лице, извърнато от Мърсър. Здравият разум надделя. Той разбра, че последната възможност зависи сега от хладнокръвието му. А, Мърсър несъзнателно му помогна в това, като мушна в джоба си крадешком две от неговите пури и напусна стаята. Кент го чу да приказва една-две минути с часовия пред вратата.

Тогава Кент седна в леглото. Беше пет часът. Преди колко ли време Мърсър е бил при Кедсти? Каква ли е била заповедта, която Кедсти е написал на лист хартия за младши полицаю Пели? Дали е нареждал само да го наблюдават по-внимателно или е било заповед за преместване в една от килиите до самата канцелария на отделението? Ако е било последното, всичките му надежди и планове рухваха. Мислите му се насочиха към тези килии.

Пристанище Атабаска нямаше затвор, нямаше дори арест, макар служещите в полицията да наричаха понякога с това име килиите точно зад канцеларията на инспектор Кедсти. Килиите бяха от бетон и самият Кент бе помагал при проектирането им! Иронията на това положение не го порази особено в този момент. Спомни си факта, че никой задържан не бе успял да избяга от тези бетонни килии. Ако не се предприемеше нищо до шест часа, можеше да бъде сигурен, че изпълнението на заповедта ще бъде отложено до сутринта. Възможно беше Кедсти да е заповядал на Пели да приготви за Кент килия.

Дълбоко в душата си Кент се молеше заповедта да е била такава. Ако му дадяха още една нощ ... само една!

Часовникът му отзвъня половинка час. След това шест без четвърт. После шест. Сърцето му лудо биеше, въпреки че Кент се славеше като най-невъзмутимия полицаи в Н-ско-то отделение. Той запали последната си пура, за да прикрие напрежението, което, както го беше страх, щеше да проличи по лицето му, ако някой влезеше в стаята. Трябваше да получи вечеря в седем. В осем щеше да започне да се здрача-ва. Луната изгряваше все по-късно всяка вечер и щеше да се издигне над горите чак след единадесет. Той щеше да се прехвърли през прозореца в десет часа. Умът му изработваше бързо и сигурно метода на първото му нощно бягство. Долу, при дюкяна на Кросен винаги имаше много лодки. Ще тръгне с една от тях и докато Мърсър открие, че го няма, ще е изминал четиридесет мили на път към свободата. След това ще остави лодката да си върви по течението или ще я скрие и ще върви без път, докато следата му се загуби. Някъде по някакъв начин ще намери и оръжие, и храна. Голям късмет, че не беше дал на Мърсър другите петдесет долара, които имаше под възглавницата.

В седем Мърсър му донесе вечерята. Сянка на разочарование се мярна в бледите му очи, когато видя, че последната пура не беше вече в кутията. Кент забеляза това изражение и се помъчи добродушно да се усмихне:

— Ще кажа на отец Лейон да ми донесе още една кутия утре сутрин, Мърсър. Разбира се, ако успее да го видя.

— Предполагам, че ще успеете — отвърна сопнато Мърсър. Нали живее близо до Казармата, точно където ще отидете. Имам нареждане да ви приготвя за преместване сутринта.

Кръвта на Кент сякаш се превърна за миг в жив огън. Той отпи от кафето, сви рамене и рече:

— Много се радвам, Мърсър. Искам да й видя края на тая работа. Колкото по-скоро ме отведат там, толкова по-скоро ще вземат мерки. И не ме е страх ни най-малко! Аз положително ще спечеля. Няма и едно на сто вероятност да ме осъдят. След това додаде: И ще наредя да ти изпратят кутия пури, Мърсър. Аз съм ти благодарен за прекрасното лечение.

В момента, когато Мърсър излезе с чиниите, Кент размаха свирепо юмрук по посока на вратата.

— Божичко, как би ми се искало да те хвана сам в гората ... само за един час! — пошепна той.

Стана осем часът, после девет. Два-три пъти Кент чу гласове в коридора, вероятно Мърсър разговаряше с часовия. Веднъж му се стори, че чува тътен на гръмотевица и сърцето му се разтуптя от радост. Една буря тази вечер щеше да е добре дошла за него. Но, небето оставаше ясно. Не само това, но и звездите, когато започнаха да изгряват, му се видяха по-ярки, отколкото преди. И беше много тихо. Веригата на една шаланда издрънча на реката и той я чу, като че ли беше само на стотина крачки. Позна, че вие едно от кучетата на Муи, което се обади близо до дъскорезницата. Кукумявките, които прелитаха пред прозореца, като че ли тракаха с човките си по-силно, отколкото предишната вечер. Десетина пъти си въобрази, че чува тихото пликане на реката, която много скоро трябваше да го понесе към свободата.

Реката! Всяка мечта и стремеж сега го зовяха към тази река. По нея беше си отишла Марет Радисон. И някъде край нея или край отвъдната река, или край третата река още по-нататък щеше да я намери. През време на дългото напрегнато чакане между девет и десет часа Кент си представи момичето пак в тази стая. Припомни си всяко нейно движение, всяка нейна дума. Усети тръпката от ръката ѝ на челото си, целувката ѝ и наум повтаряше безброй пъти тихо изговорените от нея думи: „Мисля, че ако бихте оцелели, щях да ви обикна.“ А, когато каза тези думи, тя е знаела, че той няма да умре!

Защо тогава Марет си отиде? Като е знаела, че ще остане жив, защо не е останала да му помогне, ако може? Или беше казала тези думи на шега, или ...

Нова мисъл блесна в ума му. Тя насмалко не изтръгна от него вик. Накара го да се изпъне, възбуден, с биещо до пръсване сърце. Дали девойката си беше отишла? Не бе ля възможно и тя да играе някаква игра и да се мъчи да създаде впечатлението, че заминава надолу по реката със скритата шаланда? Имаше ли вероятност да играе тази игра против Кедсти? Една картина, ясна като звездите в небето, започна да се очертава в ума му. Сега Кент разбираше какво е означавало ломотенето на Муи за Кедсти. Кедсти е придружил Марет

до шаландата. Муи го видял и издал това при бълнуването. След това си беше стиснал езика зад зъбите от страх пред „големия човек“ от полицията. Но, защо е бил пребит почти до смърт? Муи беше безобидно същество. Той нямаше неприятели.

В пристанище Атабаска никой не би нападнал стария следотърсач с коса, побеляла от годините. Никой освен самия Кедсти. Кедсти, притиснат до стената, Кедсти, изпаднал в бяс. Дори и това беше недопустимо. Какъвто и да е бил поводът за нападението и който и да го беше извършил, Муи положително беше видял полицейския инспектор да придружава Марет Радисон до шаландата. И въпросът, на който Кент не намираще начин да отговори, беше дали Марет Радисон наистина е заминала надолу по реката с тази шаланда?

Чувствуваше се почти разочарован, когато си казваше, че е възможно да не е заминала. Искаше му се тя да е на реката. Искаше тя да отива на север и все по на север. Мисълта, че е замесена в някаква афера, която има нещо общо с Кедсти, не му беше приятна. Ако Марет беше още в пристанището или близо до пристанището, то нямаше да е вече заради Санди Мактригър, човека, спасил се благодарение на самопризнанието на Кент. В сърцето си Кент се молеше тя да е на много дни от Атабаска, защото само там и никъде другаде би могъл да я види пак. А най-голямото му желание след желанието да бъде свободен бе да намери Марет. Беше откровен към себе си, когато правеше това признание. Повече от откровен. Знаеше, че няма да мине нито ден, нито нощ, без да мисли или мечтае за Марет Радисон. Чудният ѝ образ оживяваше все повече пред него с всеки изминат час и сега той съжаляваше, че не бе посмял да докосне нейната коса. Тя нямаше да му се обиди, понеже го целуна, след като бе потиснал подтика да сложи ръка върху това меко великолелие, което увенчаваше главата ѝ.

А, после звънчето на часовника му отзвъня десет часа! Кент рязко изправи гръб, както седеше. За миг затаи дъх и се послуша. От коридора пред стаята не се чуваше нито звук. Малко по малко той се надигна от леглото, докато стъпи на крака. Дрехите му висяха на закачалка на стената и той отиде пипнешком до тях толкова тихо, че ако някой слушаше при отвора на вратата, нямаше да го чуе. Бързо се облече. След това се приближи до прозореца, надникна навън и се послуша.

В бляскавата светлина на звездите не видя нищо освен двата бели дънера на оголените от гръмотевица дървета, където живееха кукумявките. И беше много тихо. Свежият въздух го лъхна в лицето. В него Кент долови дъха на далечни балсамови дървета и кедри. Светът, чуден в нощното си безмълвие, го очакваше. Кент не можеше да си представи да го дебне там несполука или смърт и му се струваше неоснователно и смешно намерението на полицията да го задържи, когато този свят протягаше към него ръце и го зовеше.

Уверил се, че е дошло време да действа, той забърза. След десет секунди беше скочил през прозореца и стъпил на земята. За миг спря, целият осветен от звездите, сетне затича към края на сградата и се потули в сянката ѝ. Бързината на движението не предизвика никаква физическа болка и кръвта му кипеше от вълнението, че усеща земя под краката си и от мисълта, че раната му трябва да е още по-заставяла, отколкото бе предполагал. Обхвана го несдържан възторг. Беше свободен! Сега виждаше реката, която блестеше и му говореше в светлината на звездите, подканваше го да побърза, разказваше му, че не толкова отдавна друго човешко същество бе поело към север по нейната гръд и ако не се бави, това ще му помогне да го догони. Усещаше тялото си да кипи от нов живот. Очите му странно заблестяха в полумрака.

Струваше му се, че Марет е тръгнала едва вчера. Не можеше да е далече и сега. И в тези минути, когато дъхът на свободата го събуждаше за прекрасния нов живот, тя беше по-друга за него, отколкото досега. Беше част от самия него. Не можеше да мисли за бягството си, без да мисли за нея. В тези скъпи мигове тя се превърна в живата душа на любимата му пустош. Чувствуваше присъствието ѝ. Завладя го мисълта, че някъде надолу по реката тя мисли за него, чака го, надява му се. И в същия този миг реши, че няма да изостави лодката, както бе предначертал. Ще се укрива денем и ще плава надолу по течението нощем, докато най-после стигне при Марет Радисон, И тогава ще и каже защо е дошъл.

А след това ...

Кент погледна към дюкяна на Кросен. Ще се запъти направо към него, открито, като човек, тръгнал по работа, който няма защо да се крие. Ако има късмет и Кросен си е легнал, след петнадесет минути ще е на реката. Кръвта му се раздвижи, когато той пристъпи и излезе

на открито, осветен от звездите. Петдесетина крачки пред него беше сградата, в която Кардиган държеше дърва. Минеше ли я, никой нямаше да може да го види от прозорците на болницата. Вървеше бързо. Двадесет крачки, тридесет, четиридесет ... и спря така неочаквано, както преди седмици го беше спрял куршумът на метиса. Иззад ъгъла на дърварника се зададе някаква фигура. Беше Мърсър. Той въртеше бастунчето си и вървеше безшумно като котка. Между тях нямаше и десет стъпки и въпреки това Кент не беше го чул. Мърсър спря. Бастунчето падна от ръката му. Дори в светлината на звездите Кент видя как лицето му пребледня.

— Нито звук, Мърсър — предупреди той. Излязъл съм за малка разходка на чист въздух. Ако извикаш, ще те убия!

Кент вървеше бавно напред и говореше с глас, който не би стигнал до прозорците зад него. И тогава се случи нещо, което смрази кръвта в жилите му. Беше чувал как крецят всички зверове на големите гори, но никога писък като този, който се изтръгна сега от устата на Мърсър. Това не беше човешки вик. За Кент това бе глас на зъл дух, на сатана. Не беше вик за помощ. Беше безсловесен. И когато този ужасен звук се изтръгна от устата на Мърсър, Кент видя как му се издува гърлото и изскачат очите от усилието. Те му напомняха змия, кобра.

Студената тръпка в жилите му премина и сега в тях пламна неугасим огън. Той забрави за всичко освен това, че змията му е препречила пътя. Дваж му се изпречваше на пътя. Мразеше я. Мразеше я със сила, равна на омразата към смъртта. Нито зовът на свободата, нито заплахата на затвора можеха да го спрат и да му попречат да отмъсти. Без нито един звук той хвана Мърсър за гърлото и писъкът пресекна със задавен крясък. Пръстите на Кент се забиха в меката гуша, а стиснатият юмрук нанасяше удар след удар в лицето на Мърсър.

Той падна на земята, като затисна с тялото си тази човекоподобна змия. И продължи да удря и да души, както никога не беше удрял и душил друг човек и всичко друго се измести от безумно желание да разкъса на парчета този двукрак английски гад, който бе твърде гнусен, за да съществува на земята.

И все още продължаваше да удря, дори след като пътят между него и реката отново бе свободен.

ГЛАВА X

Колко ужасна и непростима бе обладалата го лудост, Кент разбра в момента, когато се вдигна от проснатото тяло на Мърсър. Никога досега умът му не бе пламвал от тази лудост. Отначало си помисли, че е убил негодника. Това, което го накара да дойде на себе си, не беше нито съжаление, нито разкаяние. Мърсър, този страхливец и предател, подлец от най-долен вид, нямаше никакво оправдание да живее. Когато Кент със залитане се изправи, умът му се проясни при мисълта, че е загубил изгледи да стигне реката.

Чуваше тичащи крака. Видя бързо приближаващи хора, залени от звездна светлина. А, той бе твърде слаб, за да се бие или бяга. Малкото сили, които беше насъбрал и които възнамеряваше да използва пестеливо за бягството, бяха изчерпани. От раната, седмиците, прекарани на легло, мускулите, непривикнали на страхотното напрежение в тези минути на откъсването, той се олюляваше запъхтяни не се помръдваше, а стъпките на тичащите идваха все по-близо.

Главата му се маеше. За минута-две ужасно му се зави свят и в първия миг, когато и сетната капка кръв, като че беше нахлула в мозъка, зрението му измени, а чувството за посока се изгуби. Беше се пресилил в гнева си. Знаеше, че нещо е станало вътре в него и че е безпомощен. Дори и сега първият му подтик беше да се довлече до безжизнения Мърсър и да го срита, ио някакви ръце го хванаха и задържаха. Той чу изумен глас, сетне още един и нещо твърдо и студено стегна китките му като чифт беззъби челюсти.

Младши полицаят Картър, дясната ръка на Кедсти в казармите, беше първият, когото Кент видя. След това стария Сандс, общия прислужник на Кардиган. Бързо, както му беше прилошало, умът му се избистри отново и кръвта пак се задвижи равномерно по цялото тяло. Той вдигна ръце. Картър беше му нахлузил чифт белезници и лунната светлина заблещука по лъскавата стомана. Сандс стоеше наведен над Мърсър, а Картър говореше с тих глас:

— Съжалявам, Кент. Но съм длъжен да го направя. Видях те през прозореца в същия миг, когато Мърсър изпищя. Защо се спря заради него?

Мърсър се изправяше с помощта на Сандс. Той обърна отекло и невиждащо лице към Кент и Картър. Ломотеше през сълзи и стенеше, сякаш се молеше за милост от страх, че Кент още не е свършил с него. Картър дръпна Кент.

— Сега мога да направя само едно — рече той. То не е приятно. Но, според разпорежданията на закона трябва да те заведа в казармата.

В небето Кент виждаше пак ясно звездите, а белите му дробове жадно поемаха хладния въздух, както в чудните минути преди схватката с Мърсър.

Беше загубил. И причината да загуби бе Мърсър. Картър усети, както вървеше, хванал Кент за ръката над лакътя, как мускулите на окования се стегнаха.

Но, Кент стисна зъби и не отговори на казаното от Картър и Картър чу само нещо, което прозвуча като ридание, заглушено в гърлото на другаря му.

Картър бе също човек, закърмен с буйната кръв на Севера и разбираше какво става в душата на Кент. Защото Кент е бил само на косъм от свободата си.

Пели беше дежурен в казармите и тъкмо той го затвори в една от трите килии зад канцеларията на отделението. Когато Пели си отиде, Кент седна на крайчеца на затворническото легло и за първи път даде израз на пълното си отчаяние, като отрони тежка въздишка. Преди половин час светът бе протегнал ръце към него и той се беше втурнал към обятията му само за да се види застрашен като от дамоклев меч от най-жестоката трагедия в целия си живот. Защото това бе истинска трагедия. Сега нямаше никаква надежда. Пипалата на правосъдието го бяха оплели и не можеше вече и да мечтае за избавление.

Страшна беше мисълта, че именно той, Джеймс Кент, се е занимавал с направата на тези килии! Запознат с всичките фокуси и хитрости на затворниците, намислили да избягат, не беше допуснал слабо място в устройството им. Той сви отново ръце в юмруци, прокле наум Мърсър и отиде при преграденото с решетки прозорче на килията, което гледаше към реката. Сега реката беше близо. Чуваше ромона ѝ. Виждаше движението ѝ и това движение с играещата по

него светлина на звездите му се видя сега като някакъв гърчещ се, почти беззвучен смях, който го подиграваше за глупостта му.

Кент се върна при леглото и в очаяние зарови лице в ръцете си. Половин час не вдигна глава. За първи път в живота знаеше, че е победен, така безмилостно победен, че нямаше вече желание да се бори и на душата му бе притъмняло от останките на всичко, което беше загубил.

Най-после отвори очи в мрака на затворническата си килия и видя чудно нещо. Тъмната на килията прорязваше стрела от златен плам. Това бе светлината на изгряващата луна, проникнала през стоманените пречки на прозорчето. За Кент тя се беше вмъкнала в килията като нещо живо. Той я наблюдаваше възхитен. Очите му я проследиха до отвора, не по-голям от една квадратна стъпка и там, червена и разкошна, издигаща се над горите, самата луна изпълваше света. Известно време Кент не виждаше нищо освен тази луна, вместила се в рамката на прозорчето.

И когато се изправи и застана така, че светлината и заля цялото му лице, усети да се раздвижват в него сенките на старите надежди. Една по една те се надигаха и съживяваха. Кент протегна ръце, сякаш за да ги напълни с течния блясък. Сърцето заби по-бързо при великолепието на този изгрев на луната. Подигравателният ромол на реката отново се превърна в обнадеждаваща песен, пръстите му се вкопчиха в пръчките и борческия дух се възроди отново в Кент. Когато този дух го обзе по-силно, пребори отчаянието и пропъди мрака от ума му, Кент загледа луната, която с издигането си по-нависоко промени своя цвят от червен в по-долните пластове на атмосферата, в златожълт на по-голяма височина, очарован от чудото на светлината и багрите, което никога не преставаше да го вълнува.

А след това се изсмя. Ако Пели или Картър го бяха чули, щяха да се зачудят дали не е полудял. Това беше своеобразна лудост — лудост на възстановена самоувереност, на безгранична вяра, на оптимизъм, който можеше да осигури сбъдването на мечти. Той пак загледа отвъд решетката на килията. Светът си беше там, реката беше там, всичко което заслужаваше да се бориш за него, беше там. И той щеше да се бори. Как точно не се помъчи да си каже сега. А, след това се изсмя пак, тихо, малко мрачно, защото схвана тъжната шега на положението, че сам беше изградил собствения си затвор.

Той седна отново на крайчеца на леглото, поразен от чудноватата мисъл, че духовете на всички, които бе докарвал в тази същата килия и които тука са излежавали първото си наказание, сигурно му се смеят сега. И като си представи това, пред него се струпва малка армия от лица — лица, мургави и бели, лица, изпълнени с омраза и отчаяние, лица, грейнали от надежда, и лица, пребледнели от страх пред смъртта. И измежду тези видения на подвизите му като ловец на хора лицето, което излезе от тълпата и остана с него, беше лицето на Антон Фурне. Защото беше довел Антон в същата тази килия — Антон, едрият французин с черна коса, черна брада и гръмлив смях, от който дори в дните, когато очакваше смъртта, подскачаше преспапието върху писалището на Кедсти.

Антон се издигна като бог пред Кент сега. Беше убил и иато смел човек не го отрече. Със сърце, нежно като на момиче в тази огромна снага, Антон се гордееше с убийството. През дните на своя затвор той пееше песни, за да го възхвалява. Беше убил белия мъж от Чипиуиън, откраднал жената на неговия съсед. Не неговата жена, а на съседа! Защото веруюто на Антон беше: „Постъпвай спрямо другите, както искаш те да постъпват спрямо теб“ — а той бе обичал съседа си с голямата мъжка обич на горските жители. Съседът му беше слаб, а Антон силен като бик, тъй че, когато ударил часът, Антон бил този, който изпълнил възмездието. Когато Кент доведе Антон в ареста, великанът първо се смя на малките размери на килията, после на неподозираната ѝ якост, а след това се смя и пя големи, гръмливи песни всеки ден от краткото време, което му оставаше да живее. Когато умря, издъхна с лице, озарено от бодрото величие на човек, който е поправил много евтино голямо зло.

Кент нямаше никога да забрави Антон Фурне. Нито за миг не беше престанал да съжалява, че нему се бе паднало неприятното задължение да задържи Антон, и винаги в моменти на малодушие мисълта за Антон, смелия Антон, му помагаше да възвърне смелостта си. Никога нямаше да бъде такъв мъж, какъвто е бил Антон, казваше си той много пъти. Никога сърцето му нямаше да бъде толкова голямо и широко, въпреки че правосъдието бе обесило Антон и душата му е била изгонена от могъщото му тяло, защото в историята бе записано, че Антон Фурне никога не бе сторил никакво зло на мъж, жена или

дете, докато не се зае да унищожи една човекоподобна змия и правосъдието го затисна с петата си и го смачка.

И тази нощ Антон Фурне влезе в килията отново и седя с Кент на леглото, където бе спал много нощи, и сенките на неговия смях и песни изпълниха ушите на Кент, а голямата му смелост заля осветената от луна затворническа килия, така че най-после, когато се изтегна на леглото да спи, Кент знаеше, че душата на прекрасния покойник му е дарила сила, каквато човек не можеше да придобие от живите. Защото Антон Фурне бе умрял с усмивка, смях, песен и той сънува Антон Фурне, когато заспа. И в този сън видя и човека, наречен Мръсния Фингърс, а с него му дойде и вдъхновение.

ГЛАВА XI

Там, където малка част от голямата река се врязваше а сушата като език на кротко куче, което ближе брега при пристанище Атабаска, все още стоеше улица Фингърс — девет порутени, овехтели и изградени от разни парчетии колиби, вдигнати там от ексцентричен гений, предвидил неочакваното процъфтяване на селището с десет години преднина. И петата от деветте, преброена било от единия, било от другия край, бе наречена от собственика ѝ, Мръсния Фингърс, „Добрата стара кралица Бес“. Това беше колиба, покрита с черна покривна мушама, с два прозореца, приличащи на квадратни очи, обърнати към реката, сякаш вечно дебнещи нещо. Пред цялата фасада на тази колиба Мръсния Фингърс беше направил верандичка, която да го пази от дъжда през пролетта, от слънцето през лятото и от снега през зимните месеци. Защото именно там Мръсния Фингърс прекарваше седнал всичкото си време, когато не беше в леглото.

На две хиляди мили нагоре и надолу по трите реки всеки знаеше Мръсния Фингърс, а имаше и суеверни хора, които вярваха, че малки богове и дяволи — идват да седят и беседват с него пред старата колиба от покривна мушама. Нямаше човек по протежението на тези реки толкова умен, толкова доволен от себе си, че да не е готов да даде всичко, за да притежава многото нещо, които се криеха в ума на Мръсния Фингърс. Никой не би прозрял как работи този ум, като видеше Мръсния Фингърс на верандата пред неговата Добра стара кралица Бес. Това не беше мъж, а грамадна мека буца, грамада от увиснали меса. Седнал в своето лъснало от употреба дървено кресло, той беше почти безформен. Имаше огромна глава, косата му беше неподстригана и рядка, лицето гладко като на пеленаче, дебелобузесто като на херувим и безизразно като ябълка. Ръцете му винаги лежаха скръстени на корема, размерите на който се подчертаваха още повече от грамадната верижка, направена от ковани късове самородно клондайкско злато, и палецът и показалецът на Мръсния Фингърс винаги въртяха тази верижка. Как беше получил името Мръсния

Фингърс, като се казваше всъщност Александър Топет Фингърс, никой не можеше определено да обясни, ако изключим това, че винаги бе изглеждал несресан и неумит.

Каквото и да беше качеството на двеста четиридесет и няколкото фунта живо месо в тялото на Мръсния Фингърс, това, което караше хората да изпитват своеобразно страхопочитание пред него, беше качеството на мозъка му. Защото Мръсния Фингърс бе адвокат, адвокат на пустошта, съдия на горите, юридически стратег на пъртината, на реката, на безкрайните лесове.

Скътани в неговия мозък бяха всичките норми на правото на справедливостта и обичайното право на обширния Север. За тези свои знания феше се върнал двеста години назад. Мръсния Фингърс знаеше, че закон не умира от старост, че трябва да бъде осъден на смърт с друг закон, и от плесенясалото минало бе изровил всички хитрини и уловки на занаята. Нямахше сборници от закони. Неговата библиотека бе в главата му, а фактическите данни — подредени в безбройни купчини ситно изписани, покрити с прах листа в колибата. Той не излизаше пред съда, както другите адвокати и в Едмънтън имаше юристи, които го благославяха за това.

Колибата бе неговият храм на правосъдието. Там седеше той, скръстил ръце и обявяваше своите решения, съвети, присъди. Седеше толкова, че други хора биха получили. От сутрин до вечер, като се размърдваше само за да се нахрани или да се запази от жега или буря, той беше неподвижна принадлежност на верандичката пред Добрата стара кралица Бес. Взираше се с часове в реката и бледите му очи като че изобщо не премигнаха. С часове еедеше, без да се помръдне или да проговори. Имаше си един постоянен другар — куче, дебело, безстрастно, мързеливо като господаря си. Това куче винаги спеше в неговите крака или се влачеше отегчено по стъпките му, когато Мръсния Фингърс решише да предприеме пътешествие до малкото дюкянче, където си набавяше храна и всичко необходимо.

Първият, който дойде да види Кент в килията на утрото след несполучилия опит за бягство, беше отец Лейон. Един час по-късно отец Лейон измина утъпканата пътека до вратата на Мръсния Фингърс. Ако някакво видимо чувство на удоволствие заиграваше понякога на лицето на Мръсния Фингърс, това ставаше, когато от време на време идваше да го споходи дребничкият мисионер. В такива минути езикът

му се развързваше и двамата разговаряха до късна нощ за много неща, за които други хора знаеха твърде малко. Тази сутрин отец Лейон не дойде ей тъй, между другото, а по определена работа и когато научи каква е тази работа, Мръсния Фингърс поклати печално глава, скръсти по-плътнo дебелите си ръце на корема и заяви, че е съвършено невъзможно да отиде да види Кент. Не било в неговите обичаи. Хората трябвало да идват при него. А, той не обичал да ходи. От колибата му до казармите имало като нищо една трета от милята, може би и половин миля. И повечето било нагорнище! Ако можело да доведат Кент при него ...

В килията Кент чакаше. Не беше трудно да долавя гласове от канцеларията на Кедсти, когато вратата останеше отворена, и той знаеше, че инспекторът дойде едва след като отец Лейон отиде с мисията си при Мръсния Фингърс. Обикновено Кедсти идваше в казармите с час, час и нещо по-рано. Кент не си даде труд да разгадае причината за закъснението на Кедсти, но от вниманието му не убягна фактът, че след пристигането на инспектора имаше повече от обикновено движение между вратата на канцеларията и входа на казармите. Веднъж беше сигурен, че е чул гласа на Кардиган, после със същата сигурност му се стори, че чува гласа на Мърсър. Усмихна се на това. Положително грешеше, защото няколко дена Мърсър надали щеше да е в състояние да говори. Беше доволен, че един завой в коридора закрива вратата на канцеларията и че трите килии са в ниша, далече от любопитните очи на посетителите. Радваше се също, че няма другар в килията. Беше в такова положение, че искаше да бъде сам. За плана, който се оформяше в ума му, да остане сам, беше от същата жизнена важност, както и съдействието на Алегзандър Топет Фингърс.

До каква степен можеше да спечели това съдействие, бе точно въпросът, който го занимаваше сериозно и той чакаше с нетърпение завръщането на отец Лейон, и се заслушваше за стъпките му във външния коридор. Ако в края на краищата от вдъхновилата го миналата вечер мисъл не излезеше нищо, ако Фингърс откажеше да му помогне ...

Кент сви рамене. Ако се стигнеше дотам, не виждаше друга възможност. Щеше да се наложи да се примири и да понесе

наказанието, което му определят съдебните заседатели. Но, ако Фингърс приемеше да участва в играта...

Той погледна пак навън към реката и това пак беше реката, която сякаш отговаряше на мислите му. Ако Фингърс влезеше в играта, те щяха да бият Кедсти и цялото Н-ско отделение! И със спечелването и Кент щеше да потвърди най-големия психологически опит, който някога се бе решил да направи. Размерите на този опит, когато си помислеше за него, малко го ужасяваха, но вярата му не беше по-малка. Съвсем не смяташе философията си за свръхестествена. Беше я свел до равнището на обикновения мъж и обикновената жена.

Вярваше, че всеки мъж и жена имат скрито съзнание, което може да се издигне до огромни висоти, ако човек намери правилния ключ, който става на съответната брава, а той смяташе, че притежава ключа, който става за дълбоко скътаното и дълго спотайвано чувство в мозъка на Мръсния Фингърс. Понеже вярваше в тази метафизика, която не беше научил от произведенията на Аристотел, Кент хранеше вярата, че Фингърс ще стане негов спасител. Усещадие да се разраства в него по-силно от всеки друг път някакво странно въодушевление. Чувствуваше се по-добре физически, отколкото предишната вечер. Няколкото минути напрегнато усилие, прбз които кажи-речи преби Мърсър, са били доста добро изпитание, каза си той. Те не доведоха до нищо лошо и нямаше вече защо да го е страх от ново отваряне на раната.

Десетина пъти беше чул да се отваря и затваря някаква далечна врата. Сега я чу пак, а малко след това до него долетя звук, който изтръгна от него ниско възклицание на задоволство. Мръсния Фингърс поради голямата си пълнота и недостатъчно движение имаше това, което се нарича „астматично дишане“ и именно тази напрегната работа на белите му дробове съобщи на Кент за приближаването му. Кучето му страдаше от същото поради същите причини, тъй че когато се движеха заедно, между тях възникваше известно съперничество.

— И на двама ни не стига дъх, слава богу — казваше понякога Мръсния Фингърс. Това е хубаво, защото, ако стигаше повече, щяхме да ходим по-надалеч, а ние не обичаме да ходим.

Кучето и сега беше с Фингърс, а също отец Лейон и Пели. Пели отключи килията, сетне, когато Фингърс и кучето влязоха, я заключи отново. С кимване и надежда в погледа мисионерът се върна с Пели в канцеларията на отделението. Фингърс избърса червеното си лице с

голяма кърпа, като се мъчеше да си поеме дъх. Тогз, кучето му, пъхтеше, сякаш току-що беше завършило най-голямото надбягване в живота си.

— Трудно изкачване — изпъшка Фингърс. Много трудно изкачване.

Той седна и се разплеска като голяма торба с желе на единствения стол в килията, и взе да си вее с шапката. Кент вече беше преценил положението.

По зачервеното лице и в почти безцветните очи на Фингърс той откри лека възбуда, която адвокатът се мъчеше да прикрие. Кент знаеше какво може да значи то. Отец Лейон бе намерил за необходимо да използва и последния си коз, за да подлъже Фингърс да изкачи нагорнището, и му беше намекнал за това, което Кент щеше да му разкаже. Психологическият ключ вече беше влязъл в действие.

Кент седна на крайчеца на леглото и съчувствено се усмихна.

— Не е било винаги така, нали, Фингърс? — рече той, като се понаведе напред и заговори неочаквано сериозно, с нисък глас. Било е време преди двадесет години, когато не си пуфтял след изкачване по стръмнина. За двадесет години много нещо се променя ... понякога.

— Да, понякога — съгласи се Фингърс с хриптящ шепот.

— Преди, двадесет години ти си бил ... боец.

На Кент му се стори, че за няколкото секунди, последвали тези думи, очите на Мръсния Фингърс добиха по-тъмен цвят.

— Боец — поатори той. — Повечето мъже бяха бойци в ония дни на златната треска, нали, Фингърс? Чувал съм при моите скитания безброй стари истории за тях и някои са ме карали да се вълнувам. Не ги е било страх да умрат. И повечето са били доста благородни, когато се е стигало до разкриване на картите. Ти си бил един от тях, Фингърс. Чух историята една зима далече на север. Не съм я разказвал, понеже схващам донякъде, че не ти се ще хората да я знаят, иначе би я разправял сам. Затова исках да дойдеш да ме видиш, Фингърс. Ти знаеш положението. Мене ме чака или въжето, или затворът. Естествено човек ще потърси помощ между тези, които са му били приятели. Но, аз не, с изключение на отец Лейон. Само приятелство няма да ме спаси, нито пък такова приятелство, каквото съществува сега. За това изпратих да те повикат теб. Не мисли, че се ровя в тайни, които са свети за теб, Фингърс. Бог да ми е свидетел, че нямам такива

намерения. Но, трябва да ти разправа за нещо, което се е случило много отдавна, и едва тогава ще можеш да разбереш. Ти не си забравил ... ти никога не ще забравиш ... Бен Татман?

Когато Кент изговори това име — име, което Мръсния Фингърс не беше чул ничия освен собствената му уста да изговаря на глас от близо четвърт век, някаква странна и могъща сила сякаш завладя изведнъж огромното и отпуснато тяло на горския съдия. Тя премина през него като електрически ток, накара го да се екове, втвърди в мускули онова, което бе изглеждало като тлъстини, изопна ръцете му и те бавно се свиха в юмруци. Той спря да хрипти и гласът, който отговори на Кент, беше глас на друг човек:

— Ти си чул ... за ... Бен Татман?

— Да. Чух го далече в областта Поркюпайн. Казват, че се е случило преди двайсет или повече години. Тоя Татман, така ми казаха, бил млад мъж, без всякакъв опит, от Сан Франциско — банков чиновник, мисля, който дошъл в страната на златото и довел и жена си. Двамата били много безстрашни и се говорело, че всеки от тях обожавал пръстта, по която стъпвал другият и младата жена настояла да сподели приключението с мъжа си. Разбира се, нито единият, нито другият имали представа какво ги чака. После дошла тая гибелна зима в Загубения град. Ти знаеш по-добре от мен какви са били законите в ония дни, Фингърс. Подвозът на храна секнал. Снегът навалял рано, термометърът не се качил по-високо от четирийсет и пет градуса под нулата цели три месеца и в Загубения град вилнеели глад и смърт. Тогава можело да излезеш и да убиеш човек и навярно да се отървеш, Фингърс.

Но, откраднел ли някой кора хляб или едно-единствено зърно боб, извеждали го на края на стана и му казвали да се маха! А, това значело сигурна смърт — смърт от глад и студ, по-ужасна от застрелване или обесване и затова такова било наказанието за кражба. Татман не бил крадец. Това, че виждал младата си жена да умира бавно от глад и ужасът му при мисълта, че може тя да падне жертва на скорбута, както падали други, го накарало да открадне. В глуха среднощ той се вмъкнал в една хижа и откраднал две консервени кутии боб и тенджерата с картофи, по-скъпоценни от хилядократното им тегло в злато. И го хванали. Разбира се, той имал жена. Но, това станало в дните, когато една жена, колкото и хубава да била, не могла

да спаси никой мъж. Завели го на края на стана, дали му торбата и пушката, но не му дали никаква храна. А, младата жена, облечена и обута, била до него, понеже била решила да умре заедно с мъжа си. Заради нея Татман лъгал до последната минута и твърдял, че е невинен. Обаче бобът и картофите били намерени в неговата хижа и това било достатъчно доказателство. И тогава, тъкмо когато двамата се готвели да потеглят във виелицата, което значело смърт след няколко часа ...

Кент се изправи, отиде при прозорчето и остана там, загледан навън.

— Фингърс, от време на време на света се ражда по някой свръхчовек. И там, в тази тълпа измъчени от глад и ожесточени хора, имало един свръхчовек. И в тоя миг той излязъл напред и високо заявил, че Татман е невинен, а виновен бил той. Без страх направил удивително самопризнание. Бил откраднал боба и картофите и ги оставил незабелязано в хижата на Татманови, когато те спели. Защо? Защото искал да спаси жената от глад! Да, той излъгал, Фингърс. Излъгал, понеже обичал жената, която принадлежала на друг мъж. Излъгал, защото в гърдите му биело сърце, по-предано от което бог не е създал. Излъгал! И лъжата му била прекрасно нещо. Той се впуснал във виелицата, крепен от любов, която била по-голяма от страха му пред смъртта и в стана никога вече не чули за него. Татман и жена му се върнали в хижата си и останали живи Фингърс ... Кент се обърна неочаквано, застанал до прозореца. — Фингърс!

А, Фингърс, приличен на сфинкс, седеше и не свалеше очи от Кент.

— Ти си бил тоя човек — продължи Кент, като се приближи до него. Ти си излъгал, защото си обичал една жена и си тръгнал срещу смъртта заради тая жена. Мъжете от Загубения град не са го знаели, Фингърс. Съпругът не е знаел. А, на младата жена, на тая млада съпруга, която си обожавал тайно и на ум не ѝ е идвало подобно нещо! Но, това е била самата истина и ти го знаеш дълбоко в душата си. Ти превъзможна тежкия път. Остана жив! И всичките тия години тука, на верандата си, ти мечтаеш за една жена, за момичето, заради което си бил готов да умреш толкова отдавна. Прав ли съм, Фингърс? И ако съм прав, ще позволиш ли да ти стисна ръка?

Бавно Фингърс се беше надигнал от стола си. Очите му не бяха вече мътни и безучастни — в тях пламтеше огън, който Кент бе запалил отново след много години. И той протегна ръка и стисна ръката на Кент, все още втренчен в него, сякаш виждаше пред себе си нещо възкръснало от смъртта.

— Благодаря ти, Кент, за мнението ти за този човек — каза той. Някак си ти не ме накара да се засрамя. Но, това, което излезе от изпитанията след деня, когато заех мястото на Татман, беше само черупката на онзи човек. Нещо стана. Не знам какво. И ... виждаш ме сега. Не се върнах вече на златните мини. Аз дегенерирах. Станах това, което съм.

— И днес ти си съвсем същият, какъвто си бил, когато си приел да умреш заради Мери Татман! — възкликна Кент. Сърцето ти, душата ти са същите. Нямах ли да се бориш заради нея и днес? Сподавен вик се изтръгна от устата на Фингърс:

— Боже мой, да, Кент ... бих се борил!

— Точно затова исках да дойдеш да ме видиш ти, а не някой друг, Фингърс, бързо продължи Кент. Именно на теб, а не на някой друг исках да разкажа моята история. А, сега ще я изслушаш ли? Ще ми простиш ли, че заговорих за тоя спомен, който трябва да ти е скъп, само за да можеш по-пълно да разбереш това, което ще ти разкажа аз? Не искам да го сметнеш за хитрина от моя страна. То е повече от хитрина. То е ... дали е вдъхновение, Фингърс? Слушай и ми кажи.

И дълго след това Джеймс Кент говори, а Фингърс слушаше и душата му се гърчеше и с мъка се връщаше назад в бурния живот, за първи път от много години искаше настойчиво нещото, което бе притежавала, но беше загубила. Този, който седеше в килията на Кент, не беше мързеливият, тайнствен, мълчалив Мръсен Фингърс. Старият дух от преди двадесет години се беше отърсил в него от дългата дрямка и това вълнение пулсираше в жилите му. „Двуюмручният“ Фингърс го бяха наричали тогава и той стана Двуюмручният Фингърс в този час с Кент. На два пъти отец Лейон идваше до началото на нишата с килиите, но се връщаше, щом чуеше ниския, немлъкващ ромол на гласа на Кент. Нищо не премълча Кент и когато свърши, някакъв пламък на откровение бе озарил лицето на Фингърс.

— Боже! — дълбоко въздъхна той. Кент, дълго съм седял там, на моята веранда и много странни неща са стигали до мен, но не и нещо подобно. Ах, да не бяха тия мои проклети меса!

Той скочи от стола си по-бързо, отколкото се беше движил от десет години и се разсмя, както не се беше смял от много време. Протегна огромна ръка и я сви като някой боксьор, когато проверява мускула си.

— Стар ли? Не съм стар! Бях само на двайсет и осем, когато се случи онова там, а сега съм на четирийсет и осем. Това не е старост. Другото, което е вътре в мен, то е остаряло. Ще го направя, Кент! Ще го направя, дори и да ме обесят за това!

Кент кажи-речи скочи отгоре му.

— Бог да те благослови! — извика той дрезгаво. Бог да те благослови, Фингърс! Погледни! Погледни това! — Той дръпна Фингърс при прозорчето и двамата заедно загледаха реката, блеснала в цялото си великолепиe под синьото, огряно от слънце небе. Две хиляди мили — въздъхна Кент. Две хиляди мили поток, носещ се право през сърцето на света, който и двамата сме опознали! Не, ти не си стар, Фингърс. Всичко, което си познавал, те призовава отново, както призовава и мен, защото някъде далече там са призраците на Загубения град, призраците ... и действителността!

— Призраци ... и надежди — каза Фингърс.

— Надеждите градят живота — прошепна тихо Кент, сякаш сам на себе си. А, след това, без да се извърне от прозореца, ръката му намери ръката на Фингърс и силно я стисна. — Може и моите, както твоите, никога да не се осъществят. Но, те са чудесни, когато човек мисли за тях, Фингърс. Смешно, нали, че имената им толкова много си приличат: Мери и Марет? Знаеш ли, Фингърс ...

Тежки крачки прозвучаха в коридора. Двамата се извърнаха от прозорчето, когато младши полицаят Пели се доближи до вратата. Те разбраха този намек, че времето е свършило, и Фингърс разбуди с крак спящото си куче.

Това беше някакъв нов Фингърс, който след пет минути крачеше обратно към реката, а по петите му вървеше изумено и объркано куче, защото от време на време уродливият, затлъстял Тогз се виждаше принуден да потичва по няколко крачки, за да не изостане. И Фингърс не се отпусна в креслото на сенчестата веранда, когато се върна в

колибата си. Той свали сакото и жилетката, запретна ръкави и дълги часове рови в купищата покрити с прах правни съкровища, скътани в потайни ъгълчета на Добрата стара кралица Бес.

ГЛАВА XII

Тази сутрин Кент беше чул буйни песни да се носят откъм реката и сега му се искаше да запее гръмогласна песен за собствената си радост и ликуване. Питаше се дали ще може да скрие истината от очите на другите, особено от Кедсти, ако дойде да го посети. Струваше му се, че някакъв отблясък от надеждата, пламнала в него, трябва непременно да се прояви, колкото и да се мъчи да я стаи. Чувствуваше, че жизнените сили на тази надежда са по-мощни в него сега, отколкото в часа, когато беше се прехвърлил през прозореца на болницата към свободата. Защото тогава не беше сигурен в себе си. Не беше изпитал физическата си сила. А, в този момент, породена от безграничния оптимизъм, му дойде мисълта, че може би добрият, а не лошият случай е изправил Мърсър на неговия път. Защото сега, с Фингърс зад гърба, шансовете му за сполучливо бягство бяха по-големи. Нямаше да предприеме рискована стъпка, осланяйки се на това, че щастието незабавно ще му се усмихне. Сега щеше да тръгне обмислено, подготвен.

Той благославяше човека, известен като Мръсния Фингърс, но когото не можеше сега да нарича така в мислите си. Благославяше деня, в който бе чул случайно тази история за Фингърс далече на север. Не го смяташе вече за дебела свиня в човешки образ, каквато е бил толкова дълги години. Защото съзираше чудото на голямо пробуждане. Беше видял душата на Фингърс да се изтръгва от плътската си обвивка и отново да става млада, беше видял застиналата кръв да се раздвижва от нов огън. Беше видял събудени чувства, спали дълги години. И съзрял това пробуждане, Кент изпитваше към Фингърс друго чувство, каквото не бе изпитвал към който и да е друг човек. Това бе чувство на дълбоко и безкрайно другарство.

Отец Лейон дойде наново чак следобед и тогава донесе новини, които радостно развълнуваха Кент. Ходил долу да види Фингърс и Фингърс не бил на верандата си. Нито кучето му. Почукал силно на вратата, но никой не отговорил. Къде ли е Фингърс? Кент поклати

глава и се престори на разтревожен и учуден, но вътрешно сърцето му ликуваше. Той знаеше! Каза на отец Лейон, че се бои, че въпреки доброто познаване на законите Фингърс малко ще може да му помогне. Фингърс сам му казал горе-долу същото. Дребничкият мисионер си отиде доста потиснат. Щял да говори с Фингърс пак, каза той и да му даде известни съвети, които имал на ум. Кент се закиска, когато мисионерът си отиде. Колко ли поразен щеше да бъде топ рѐге, ако можеше и той да знае!

Сутринта отец Лейон дойде пак и новините му бяха още повълнуващи за Кент. Свещеникът беше недоволен от Фингърс. Миналата вечер забелязал светлина в колибата му, слязъл долу да го види. И заварил трима мъже, насядали около масата с Мърсния Фингърс. Единият бил Понт, метисът. Вторият бил Кину, отритнатият от племето Кучешки ребра, дошъл от Санд Крийк. Третият бил Муи, старият индианец-следотърсач. На Кент му идваше да скочи и да закрепчи, защото тримата бяха най-големите следотърсачи в цялата тази част на Севера. Фингърс не беше губил време и на Кент му се щеше да закрепчи от възторг като малко момченце на някой парад.

Но лицето му, както го виждаше отец Лейон, не издаваше ни най-малко обзелото го възбуждение. Фингърс му казал, че сключвал сделка за дървен материал с тези хора, гделка за далечни места, която щяла да бъде свързана с много пътуване, и не можел да прекъсне преговорите си в този момент, за да говори за Кент. Дали отец Лейон би дошъл пак сутринта? И той отишъл пак тази сутрин, но къщата на Фингърс била заключена!

Целия ден Кент чака нетърпеливо Фингърс. Кедсти дойде да го види за първи път и от любезност каза, че се надява Фингърс да може да му помогне. Не спомена нищо за Мърсър и се забави не повече от една-две минути, застанал пред вратата на килията. Следобед дойде доктор Кардиган и сърдечно се ръкува с Кент. Бил заварил да го чака много тежък случай, каза той. Мърсър бил съвсем пребит, както буквално, така и морално. Били му избити пет зъба и трябвало да го шие на седемнадесет места по лицето. Кардиган изказа мнението, че някой му теглил здрав бой и се захили на Кент. След това додаде шепнешком:

— Божичко, Кент, колко съжалявам, че не си сполучил!

Беше четири часът, когато дойде Фингърс. Сега още по-малко от предишния ден приличаше на стария Фингърс. Не хриптеше. Като че беше поотслабнал. Лицето му бе оживено. Точно това поразява Кент — новият живот в него. Очите му бяха добили цвят. И Тогз, кучето, не беше с него. Той се усмихна, когато се ръкува с Кент, и кимна, и се засмя. А, Кент след това го стисна за рамената и го разтърси с мълчалива радост.

— Не съм си лягал цялата нощ — каза полугласно Фингърс. Не смея да се движа много през деня, защото хората ще се чудят. Но, бог да ми е свидетел, достатъчно се пораздвижих снощи, Кент. Трябва да съм извървял горе-долу десет мили. И всичко се нарежда ... нарежда се!

— А Понт, Кину, Муи?...

— Работят като грешни дяволи — пошепна Фингърс. Това е единственият изход, Кент. Прерових всичките си архиви и в създадените от хората закони няма нито едно положение, което да те спаси. Прочетох самопризнанието ти и смятам, че надали би се отървал само със затвор. Въжето е вече надяното на шията ти. Мисля, че ще те обесят. Просто трябва да те измъкнем по един или друг начин. Поговорих с Кедсти. Той е направил постъпки да бъдеш изпратен в Едмънтън след две седмици, смятано от утре. Необходимо ни е доста време, но тези две седмици ще стигнат.

След това три дена поред Фингърс идва в килията при Кент следобед и всеки път изглеждаше все по-добре. Нещо караше тялото му много бързо да се стяга и да добива форма. На втория ден каза на Кент, че е намерил най-после начина и че когато дойде часът, бягството ще стане лесно, но смятал, че е най-добре да не го посвещава още в тази малка тайна. Трябвало да има търпение и вяра. Това е главното нещо: да не губи никога вяра, каквото и да се случи. Подчерта няколко пъти израза „каквото и да се случи“. На третия ден той озадачи Кент. Беше неспокоен, малко нервен. Все още смятал, че е по-добре да не казва на Кент какъв е неговият план до утрешния ден. Остана в килията не повече от пет-десет минути и стисна ръката на Кент необичайно силно на сбогуване. На Кент му стана някак чоглаво, когато той си отиде.

Зачака нетърпеливо следващия ден. Денят настъпи и часове нред Кент се ослушва за течките стъпки на Фингърс в коридора. Утрото

мина. Проточи се следобедът. Свечери се, а Фингърс го нямаше. Кент почти не спа до утрото. Беше единадесет часът, когато дойде на обичайното си посещение мисионерът. Преди той да си тръгне, Кент му даде кратка бележка за Фингърс. Тъкмо беше се наобядвал и Картър бе изнесъл чиниите, когато отец Лейон дойде пак. Само като го погледна в лицето, Кент разбра, че носи неприятни новини.

— Фингърс е един ... един отстъпник — рече той и устните му се присвиха, сякаш да възпрат още по-рязко изобличение. Пак седеше на верандата си тая сутрин, полузаспал и каза, че след като много размислял, дошъл до окончателното заключение, че не може да направи нищо за тебе. Прочете бележката ти и я изгори с клечка кибрит. Помоли ме да ти кажа, че планът, който имал предвид, бил твърде рискован за него. Казва, че няма да идва вече тук. И...

Мисионерът потриваше загорелите си възлести ръце със стържещ звук.

— Продължавайте! — рече Кент малко хрипкаво.

— Съобщил е същото и на инспектор Кедсти — довърши отец Лейон. Съобщението му до Кедсти гласи, че не вижда никаква надежда за тебе и че за него ще е безполезно усилието да те защитава, Джими! Ръката му леко допря Кент над лакътя.

Лицето на Кент беше преbledняло. Той се обърна към прозореца и няколко мига нищо не виждаше. Сетне взе молив и хартия и пак писа на Фингърс.

Отец Лейон се върна с отговора чак късно следобед. Отговорът пак беше устен. Фингърс прочел бележката му и я изгорил с клечка кибрит. Проявил особено старание и сетното късче от нея да се превърне в пепел, каза мисионерът. И не можел да съобщи на Кент нищо повече от казаното преди. Просто не можел да продължи с техните планове. И молел Кент да не му пише повече. Съжалявал, но това било окончателното му становище по въпроса.

Дори и сега Кент не намери сили да повярва. До края на деня се мъчи да проникне в мозъка на Фингърс, но от стария му трик да се влее в личността на друг човек този път не излезе нищо. Не можеше да намери повод за внезапната промяна у Фингърс, освен ако тя се криеше в това, което Фингърс бе откровено признал на отец Лейон: страха. Влиянието на духа в този случай не бе сполучило да пребори масата на материята. Смелостта на Фингърс му бе изневерила.

На петия ден Кент стана от леглото си все още с известна надежда в душата. Но денят измина, измина и шестият и мисионерът донесе новината, че Фингърс отново бил старият Мръсен Фингърс и седял от сутрин до вечер на верандата си.

На седмия ден надеждите на Кент претърпяха окончателен крах. Кедсти бе пременил програмата си. Той, Кент, щял да тръгне за Едмънтън на другата сутрин, охраняван от Пели и специално отреден младши полицаи!

След това Кент почувствува да настъпва у него някаква странна промяна. Годините сякаш се умножиха в тялото му. Умът, претърпял поражение, не разсъждаваше вече по стария начин. Неговото положение му изглеждаше сега непредотвратимо. Фингърс му изневери. Сполуката му изневери. Всичко му изневери и за първи път през тези седмици на борба срещу смъртта и срещу нещо, което беше по-лошо от смъртта, той се прокълна. Оптимизмът си имаше граници, граници имаше и надеждата. Той беше стигнал тези граници.

Следобедът на седмия ден настъпи с потискаща мрачевина. Валеше ситен, неприятен дъжд. Минаха часове, дъждът не спираше и се засили с идването на нощта. Кент вечеря на светлината на килийната лампа. Към осем часа вън бе непрогледно тъмно. В тази тъмнина от време на време проблясваше светкавица и отекваше тътен на гръмотевица. Дъждът трополеше равномерно и монотонно по покрива на казармите.

Часовникът на Кент беше в ръката му показваше девет и четвърт, когато той чу вратата в отгатъшния край на коридора да се отваря и затваря. Беше я чул десетина пъти след вечеря, без да и обърне внимание, но този път след хлопването ѝ в канцеларията на отделението прозвуча глас, който му подеждуваше като електрически удар. Сетне, подир миг, се чу тих смях. Смееше се жена.

Кент се изправи. Чу вратата на канцеларията да се затваря, последва тишина. Часовникът в ръката, както му се струваше, отброяваше секундите със страшен шум. Той го мушна в джоба и остана прав, загледан в нишата пред килиите. След няколко минути вратата на канцеларията отново се отвори. Кент ясно чу няколко леки, нерешителни стъпки и сърцето му сякаш спря да бие. Те стигнаха до началото на осветената ниша и може би за някакви десет секунди настъпи пак тишина. После стъпките продължиха напред.

Още миг и погледът на Кент се впи през решетките във
великолепните очи на Марет Радисон!

ГЛАВА XIII

В този миг Кент не заговори. Не издаде нито звук. Не я приветствува с никакво движение — само стоеше сред килията си, впил в нея очи. Ако животът му зависеше през тези няколко секунди от това да говори, той щеше да умре, ала всичко, което би искал да каже, пък и повече, беше изписано на лицето му. Девојката сигурно го беше видяла. С двете си ръце тя стискаше решетката на килията и гледаше Кент през нея. Той видя, че лицето ѝ е бледо на светлината на лампата. Бледото лице подчертаваше теменужените очи като черйи вирове. Качулката на мократа мушама бе леко отметната и на фона на белите бузи косата блестеше от влагата, а дългите мигли бяха натезали от дъжда.

Без да прекрачи малкото пространство, което ги разделяше, Кент протегна ръце и успя да изрече:

— Марет!

Ръцете на девојката стиснаха пръчките така, че побеляха. Устните ѝ бяха притворени. Тя дишаше бързо, но не се усмихваше, не отговори на поздрава му, дори с нищо не показа, че го познава. Това, което стана после, бе тъй неочаквано и смайващо, че сърцето на Кент замря. Съвсем внезапно Марет се отстрани от килията и изпищя, а после се отдръпна, все още с лице към него, без да спре да пищи, като че нещо я бе ужасило.

Кент чу в канцеларията да се катурва стол, възбудени гласове и тичащи крака. Марет Радисон се беше свила в далечния ъгъл на нишата, Картър и Пели се спуснаха към нея, а тя стоеше — олицетворение на ужаса и сочеше килията на Кент. Двамата младши полицаи изтичаха край тел. По петите ги следваше специалният полицаи, натоварен да отведе Кент в Едмънтън.

Кент не се беше помръднал. Стоеше като вкаменен. На решетката се залепиха лицата на Пели, Картър и специалния полицаи. Те изразяваха очакването им да видят някаква трагедия. И тогава зад гърба на тримата Кент видя да става нещо друго. Бърза като

светкавица, ръката на Марет Радисон бръкна под мушамата, стрелна се навън и ето, тя вече се целеше в гърба на тримата мъже с револвер! Кент видя не само тази бърза промяна, но и още по-бързата промяна в изражението на Марет. Очите и го стрелнаха само веднъж и в тях светеше смях, възторжен пламък. С един мощен удар сърцето на Кент сякаш изскочи през решетката на затвора и като видя лицето и очите му, Картър рязко се обърна.

— Моля, без излишни неприятности, господа — каза Марет Радисон. Първият, който направи подозрително движение, ще бъде застрелян!

Гласът и беше спокоен и вълнуващ. Имаше в него зловеща нотка. Револверът в ръката ѝ не трепваше. Беше черен, с дълго, тънко дуло. Самият му цвят беше застрашителен. А, зад него бяха очите на момичето — огнени вировете. Тримата мъже сега гледаха в тях, онемели от сливане. Някак машинално те се подчиниха на заповедта и вдигнаха ръце. Тогава тя насочи страшния си малък револвер право в сърцето на Пели.

— Ключът е у вас — каза тя. Отключете килията! Пели бръкна в джоба и извади ключа. Тя не го изпускаше от очи. Но, изведнъж специалният полицаи свали ръцете си с груб смях:

— Хубава игра, но номерът няма да мине!

— О, ще мине! — отговори девойката.

Малкият револвер се насочи срещу него в същия миг, когато пръстите на полицаия допряха кобура. С полуусмихнати устни Марет го парна с очите си:

— Моля, вдигнете си ръцете!

Полицаят се поколеба, после пръстите му стиснаха револвера. Със затаен дъх Кент видя как снагата на Марет почти незабележимо се стегна и ръцете на Пели потрепнаха над главата му. Още миг и той също щеше да нарече всичко това игра, ако беше така. Но, този миг не настъпи. От тънкото черно дуло на револвера в ръката на момичето внезапно изскочиха облаче дим и пламък и специалният полицаи залитна към решетката на килията, хвана се за нея, за да не падне и се изправи с безпомощно увиснала дясна ръка. Не беше издал нито звук, но лицето му се гърчеше от болка.

— Отворете вратата на килията!

За втори път зловещият малък револвер се насочи право към сърцето на Пели. Полуусмивката беше изчезнала от устните на девойката. В очите и пламтяха по-дълбоки огньове. Тя дишаше учестено и навела се малко към Пели, повтори заповедта си. Думите ѝ отчасти бяха заглушени от избухнала ненадейно гръмотевица. Но, Пели разбра. Видя движението на устните ѝ и наполовина чу думите:

— Отворете вратата или ще ви убия!

Той не се двоуми повече. Ключът изскърца в бравата, Кент сам широко отвори вратата и изскочи навън. Той умееше да схваща и използва удобни случаи и да действа бързо. Удивително дръзката уловка на момичето, хитрата ѝ игра с престорения ужас, за да накара полицаите да се наредят пред вратата на килията, и смайващата решителност, с която бе използвала малкия револвер в ръката си, запалиха кръвта в жилите му. Щом се озова вън от килията, той стана предишният Джим Кент, боецът. Грабна револвера на Картър от кобура и като го насочи срещу Пели и специалния полицаи, обезоръжи и тях. Зад гърба си чу гласа на Марет, спокоен и тържествуващ:

— Заклучете ги в килията, господин Кент!

Той не я погледна, но обърна револвера срещу Пели и специалния полицаи и двамата влязоха заднишком през вратата в килията. Картър не се помръдна. Той гледаше право в момичето и малкият черен револвер беше насочен в гърдите му. Пели и раненият полицаи не го виждаха, но на устните на Картър играеше странна усмивка. Очите му срещнаха погледа на Кент и в тях за миг припламна искра на другарство и още едно безпогрешно чувство. Картър се радваше! На Кент му се дръца да посегне и да му стисне ръка, но вместо това го накара да влезе заднишком в килията, превъртя ключа в ключалката и с него в ръка се обърна към Марет Радисон. Очите ѝ чудно блестяха. Никога не беше виждал такива прекрасни очи с такъв борчески плам в тях, нито подобната на птичка бързина, с която тя се обърна и затича по коридора, като му извика да я последва.

Беше само на крачка зад нея, когато минаха покрай канцеларията на Кедсти. Марет стигна външната врата и я отвори. Вън беше тъмно като в рог и пороен дъжд ги лисна в лицето. Кент забеляза, че девойката не вдигна качулката на мушамата си, когато се втурна навън. Щом той затвори вратата, ръката ѝ напипа лакътя му, а оттам се плъзна към неговата длан. Пръстите ѝ се вкопчиха здраво в неговите.

Кент не ѝ зададе никакъв въпрос, когато двамата нахълтаха в непрогледния хаос на дъжда. Раздиращ блясък на светкавица освети Марет за миг, навела непокритата си глава срещу вятъра. След това изтътна гръмотевица, която разтърси земята под краката им и пръстите на девойката стионаха ръката му още по-здраво. И в този тътен Кент я чу полузасмяно-полусподавено да казва:

— Страх ме е ... от гръмотевици!

В бурята прокълтя неговият смях — несдържан, свободен, радостен. Искаше му се да спре в същия миг, да я грабне на ръце и да я понесе. Искаше му се да крещи като побъркан в лудата си радост. А, само преди миг тя бе рискувала всичко, изправила се срещу трима от най-смелите полицаи в цялата служба и стреля срещу един от тях! Кент започна да ѝ казва нещо, но Марет ускори крачки, сега тя почти тичаше.

Не водеше Джим по посока на реката, а към гората отвъд къщата на Кедсти. Нито за миг не се обърка в този мокър и непроницаем мрак. Имаше нещо властно в пръстите, стиснали ръката му, макар и да се стягаха плахо, когато удареше гръм. Тези пръсти караха Кент да вярва, че в ума на Марет няма никакво съмнение къде иска тя да отиде. Той използваше светкавиците, защото всеки път му показваха за миг непокритата ѝ мокра глава, наведена срещу бурята, белия профил и стройната снага, бореца се с лепкавата пръст под краката.

Това, което го окриляше сега, беше нейното присъствие, а не мисълта за избавлението. Тя беше до него. Ръката ѝ стискаше неговата. Светкавицата му даваше възможност да я види. Усещаше допира на рамото ѝ, на ръката, на тялото, когато се притиснеха един до друг. Животът, топлината, тръпката, която Марет будеше, като че преливаха в собствените му жили през ръката, която държеше. Беше мечтал за нея. А, сега внезапно тя бе станала част от него и това прекрасно нещо надделяваше непреодолимо над всички други чувства, които се бореха в ума му — прекрасното в мисълта, че именно тя бе дошла при него в последния момент, тя го беше спасила и тя сега го водеше към свободата през тътена на бурята.

На върха на ниска могилка между казармите и къщата на Кедсти девойката спря за първи път. И там пак го обзе почти непреодолимият подтик да протегне ръце в тъмнината и да притисне Марет в

прегръдките си, да ѝ изкаже с пълен глас радостта си, сполетялото го щастие, по-голямо дори от щастieto на свободата.

Но, той стоеше и я държеше за ръка, с онемял език и я гледаше, когато нова светкавица му я разкри пак. С ослепителен блясък тя раздра нощта тъй близо до тях, че съскането ѝ напомняше полета на исполинска ракета, и неволно девойката се притисна към него, свободната ѝ ръка го хвана за рамото в същия миг, когато гръмотевицата изтрещя мощно над главите им. Ръката на Кент се протегна слепешком и за миг допря в мрака мокрото лице, а след това пропитата с влага коса.

— Марет — извика той, къде отиваме?

— Там долу — долетя до него гласът ѝ.

Ръката ѝ пусна неговия лакът и Кент долови, че тя сочи някъде, но не можеше да види накъде. Пред тях се ширеше хаотичен мрак, някакво море от чернилка и сред него той видя светлинка. Знаеше, че това е лампа в един от прозорците на Кедсти и че Марет се водеше по тази светлинка, когато заслиза по склона, все още хванала го за ръка. Това, че тя не направи никакво усилие да я отдръпне, го направи съвсем нечувствителен към новите потоци дъждовна вода, които ги заплискаха в лицата. Един от пръстите ѝ стисна конвулсивно палеца му, както постъпва дете, което се бои, че ще падне. И при всяко изтрещяване на гръмотевица мекото пръстче стискаше палеца му и сърцето на Кент ликуваше.

Те бързо се приближаваха към светлината, понеже жилището на Кедсти не беше далече от могилката. Мислите на Кент бързаха напред. Недалеч на северозапад от къщата на инспектора се намираше ръкавът Ким и Марет без съмнение го водеше към горската пътека, по която бе минала поне веднъж преди — вечерта на тайнственото нападение върху Муи. В ума му започнаха да възникват въпроси, на които трябваше веднага да получи отговор. Те отиват при реката. Положително отиват при реката. Това е най-бързият и най-сигурният начин за бягство. Дали Марет се е подготвила за това? И дали ще дойде с него?

Не му остана време да отговори. Краката им стъпиха върху пясъка на пътеката, водеща към вратата на Кедсти и момичето се запъти право по тази пътека, право към светлината, идваща от

прозореца. После Кент с изумление чу сред бушуващата буря гласът на Марет да възкликва с тържествуваща радост:

— Стигнахме у дома!

У дома! Дъхът му изведнъж секна. Беше повече от изненадан. Беше слисан. Луда ли беше тя, или си правеше удивително неуместна шега? Бе го освободила от килията, за да го заведе в дома на инспектора на полицията, най-смъртния враг, какъвто Кент имаше сега. Той спря и Марет Радисон задърпа ръката му, повлече го подире си, накара го да я последва. Беше се вкопчила в палеца му, сякаш мислеше, че той може да се опита да избяга.

— Няма опасност, мосю Джимс — извика тя. Не се бойте!

Мосю Джимс! И тази нотка на подигравателен смях в гласа ѝ! Кент се окопоти и изкачи подир нея трите стъпала пред вратата. Ръката ѝ напипа дръжката, вратата се отвори и в миг се озоваха вътре. Лампата на прозореца беше близо до тях, но известно време той не можеше нищо да види поради водата в очите. Попремига, прекара ръка през лицето си и загледа Марет. Тя стоеше на три-четири крачки от него. Лицето ѝ беше много преbledняло и тя се задъхваше, като че се беше запъхтяла от тичане, но очите ѝ блестяха и му се усмихваше. От нея на струи се стичаше вода.

— Вие сте мокър — каза девойката. И ме е страх да не настинете. Елате с мен!

Пак му се присмиваше, също както при Кардиган! Тя се обърна и той изтича по стълбите след нея. Горее Марет го дочака и когато Кент се качи, протегна му ръка, сякаш се извиняваше, че я беше отдръпнала, когато влязоха в къщата. Той пак я хвана и тя го поведе по коридора към вратата, която беше най-далече от стълбите. Девойката отвори и двамата влязоха. Вътре беше тъмно, тя пак дръпна ръката си и Кент я чу да прекосява стаята. В тази тъмнина го облада ново и вълнуващо чувство. Въздухът, който дишаше, не беше същият, както въздухът в коридора. В него се усещаше сладък дъх на цветя и на още нещо ... лекият, едва доловим аромат на женска стая. Кент чакаше, напрегнал зрение. Очите му бяха широко отворени, когато в ръката на Марет пламна клечка кибрит. И ето, в стаята светна лампа.

Кент стоеше вторачен, в някакво тъпо вцепенение, с каквото не беше свикнал. Марет, сякаш за да му даде време да се запознае с обстановката, сваляше мушамата си. Под нея стройната ѝ фигурка

беше суха освен там, където дъждът се беше стичал от непокритата глава по рамената. Кент забеляза, че тя беше с къса пола и високи обувки, възхитителни малки обувчици от великолепно изработена еленова кожа. А след това неочаквано Марет се приближи, протегнала към него двете си ръце.

— Моля ви, да си стиснем ръце и кажете ми, че се радвате — рече тя. Недейте гледа така ... така ... уплашено. Това е моята стая и тука сте на сигурно място.

Той стисна силно ръцете и, взрян в чудните теменужени очи, които го гледаха с откровената и несмутима прямота на дете.

— Аз... аз не разбирам — изрече той. Марет, къде е Кедсти?

— Вероятно много скоро ще е тук.

— И той знае, че вие сте тук, разбира се? Тя кимна:

— Аз съм тука от един месец.

Ръцете на Кент стиснаха нейните по-силно.

— Аз ... аз не разбирам — повтори той. Тая вечер Кедсти ще знае, че вие сте тая, която ме е освободила и която е стреляла в младши полицаия Уилис. Боже мой, не бива да губим време, трябва да бягаме!

— Има много важна причина, поради която Кедсти не смее да издаде присъствието ми в къщата му — спокойно каза тя. Преди да го направи, ще умре! А той няма да заподозре, че съм ви довела в моята стая, че един избягал убиец се крие под покрива на самия инспектор на полицията! Ще ви търсят навсякъде, но не и тука! Не е ли прекрасно? Той е обмислил всичко, всеки ход, дори изпищяването ми пред вашата килия ...

— Имате предвид ... Кедсти?

Марет отдръпна ръцете си и отстъпи от него, и той пак видя в очите ѝ да блясва пламъкът, който се беше появил в тях, когато насочи револвера си срещу тримата мъже в нишата пред килиите.

— Не, не Кедсти. Той би ви обесил и би убил и мене, ако смееше. Имам предвид онзи едър, дебел, смешен ваш приятел мосю Фингърс!

ГЛАВА XIV

Начинът, по който Кент се вторачи в Марет Радисон, след като тя му каза, че Мръсния Фингърс е подготвил бягството му, трябва да е бил, както си мислеше той после, горе-долу съвсем глупав. Не е бил справедлив спрямо Фингърс, помисли си той. Беше го нарекъл страхливец и отстъпник. Беше го ругал наум за това, че го е насърчил да изостри надеждите си до краен предел само за да ги по-тъпче накрая. А, през цялото време Мръсния Фингърс е подготвял спасението му! Кент се усмихна. Всичко му стана ясно в един миг ... по-право, стана му ясно непосредственото положение, или поне така си мислеше. Но, имаше въпроси. Един, десет, сто въпроса. Те бяха готови да се посипят от крайчеца на езика му — въпроси, които имаха малко или нищо общо с Кедсти. Сега той не виждаше нищо друго освен Марет.

Девојката беше започнала да разпуска косата си. Тя падаше около нея в блестящи мокри вълни. Кент никога не беше виждал нещо подобно. Косата закриваше нейното лице, врат, рамена и обвиваше тънката ѝ снага до ханшовете, прекрасна в своето безредие. Малки капчици вода блестяха в нея като брилянти в светлината на лампата, стичаха се и падаха по пода. Приличаше на бляскава кадифена кожа на самур, разрошена от буря. Марет прокара ръце нагоре, като тръскаше косата на валма, и ситни капчици дъжд се посипаха от нея, запръскаха Кент по лицето. Той забрави за Фин-гърс. Забрави за Кедсти Умът му гореше само от наелектри-зиращата близост на Марет. Това, което му беше вдъхвало най-голяма надежда, е била мисълта за нея. Това, което бе събудило у него голяма смелост да вярва в предопределението, бяха мечтите му за нея някъде по Голямата река. А, сега времето и пространството бяха направили скок назад. Тя не беше четири или петстотин мили по на север от него. Не му предстоеше дълго търсене. Тя беше тука, на няколко стъпки и изтръскваше дъждовната влага от тази разкошна коса, която бе копнял да докосне, решеше я с четка, застанала гърбом, пред огледалото.

И както седеше там, без да промълви нито дума, загледан в Марет, изискванията на огромната отговорност, стоварила се на плещите му, и за голямата битка, която му предстоеше, се блъскаха в главата му с голи юмруци. Фингърс бе съставил плана. Марет го бе изпълнила. Негова задача бе да го довърши.

Кент гледаше на девойката не като на същество, което трябва да спечели, а като на безценна собственост. Нейната борба сега бе станала и негова. Дъждът трополеше по прозореца до него. Вън бяха мракът, реката, широкият свят. Кръвта му се запали със стария борчески плам. Те ще тръгнат тази вечер, трябва да тръгнат тази вечер! Защо да чакат? Защо да губят време под покрива на Кедсти, щом свободата лежи там вън и трябва само да посегнат? Той наблюдаваше бързите движения на ръката ѝ, слушаше копrienеното шумолене на четката, която разресваше дългата и коса. Объркване, здрав разум, желание да действува се бореха в него.

Неочаквано тя пак се обърна към него:

— Току-що ми дойде на ум, че не сте ми казали „благодаря“.

Толкова неочаквано, че я стресна, Кент се озова до нея. Този път той не се подвоуми, както в стаята си при Кардиган. Хвана я за двете ръце и заедно с тях усети да стиска между пръстите си меката влажна коса. Думи се заредиха в надпревара от устата му. После не можеше да си спомни всичко, каквото бе казал. Очите на Марет широко се разтвориха и нито за миг не се отклониха от неговите. Да ѝ благодари ли! Той ѝ разказа какво му се беше случило — в сърцето, в душата, от часа, когато тя дойде при него у Кардиган. Разказа ѝ за мечтите и кроежите, за твърдото решение да я намери отново, след като избяга, дори ако това му отнемеше цял живот. Разказа ѝ за Мърсър, за това как е узнал за отиването до ръкава Ким, за намерението му да я проследи надолу по трите реки, да я търси във форт Симпсън, да я последва до Долината на мълчаливите, където и да е тя. Да ѝ благодари! Той стискаше ръцете ѝ до болка, а гласът му трепереше. Под облака коса бузите на Марет Радисон бавно запламтяха. Но, това не пролича в очите ѝ. Те го гледаха така твърдо, така уверено, че и неговото лице пламна, преди да изкаже всичко, каквото имаше на ум, и той пусна ръцете ѝ и пак се отдръпна от нея.

— Простете ми, че ви казах всичко това — извини се той. Но, то е вярно. Вие дойдохте при мене там, в болницата на Кардиган, като

същество, за което винаги съм мечтал, но никега не съм вярвал да срещна. И вие дойдохте при мене пак, в килията, като ...

— Да, знам как дойдох — прекъсна го тя. В кал и дъжд, господин Кент. И беше толкова тъмно, че загубих пътя и изпаднах в ужас, като си помислих, че може да не намеря казармите. Закъснях половин час според разписанието на господин Фингърс. Поради това смятам, че инспектор Кедсти може да се върне всеки миг и не бива да говорите толкова високо ... или толкова много.

— Господи! — промълви той шепнешком. Аз казах много нещо за късо време, нали? Но, то не представлява и една стотна от онова, което се е насъбрало в мене. Няма да задам милионите въпроси, които напират да ги задам. Но, трябва да зная защо сме тука. Защо дойдохме при Кедсти? Защо не побързахме при реката? Не може да има по-благоприятна нощ за бягство.

— Но тя не е толкова благоприятна, колкото ще бъде петата нощ след нея — каза девойката, като се залови наново да си суши косата. Тая нощ ще можете да отидете при реката. Нашите сметки се пообъркаха, знаете ли, от това, че инспектор Кедсти промени датата, на която трябваше да тръгнете за Едмънтън. Всичко беше наредено така, че на петата нощ да можете да тръгнете без особена опасност.

— А вие?

— Аз ще остана тук. След това тя добави с нисък глас, от който сърцето му изтръпна. Ще остана, за да платя иа Кедсти цената, която ще поиска за случилото се тая вечер.

— Боже мой! — възкликна Кент. — Марет Тя се обърна бързо към него.

— Не, не, не искам да кажа, че той ще ми стори нещо — извика тя с нотка на ожесточение в гласа. Бих го убила, преди да успее! Съжалявам, че ви казах.

Но, не бива да ми задавате въпроси. Няма да ме питате!

Тя трепереше. Никога досега не беше я видял толкова възбудена и както я гледаше пред себе си, разбра, че не го е страх за нея по отношение на това, което се беше мярнало в ума му. Тя не говореше празни приказки. Тя щеше да се бори. Щеше да убие, ако станеше нужда да убива. И той я видя изведнъж така, както още не беше я виждал. Спомни си една картина, която бе видял много отдавна в Монреал. Беше „Le spirit de la Solitude“ — „Духът на пустошта“ от

Коне, този оригинален френско-канадски приятел на лорд Страткона и Маунт Ройал и добър гений на далечните горски дебри, черпил вдъхновението си направо от сърцето на пустошта. И тази картина стоеше сега пред него в кръв и плът, загубила всичко грубо, но запазила прекрасния дух, който лъхаше от нея. Обгърнатата от разпуснатата коса, с притворени устни, с всяка извивка на стройната си снага, трептяща от чувство, което сякаш я поглъщаше, и прекрасните очи, горящи с ргъня на това чувство, Кент виждаше Марет, както Коне трябва да е видял на времето душата на великия Север. С всеки свой дъх Марет напомняше обетованата земя далече надолу по трите реки, почти свирепото ѝ безстрашие, нейната красота, слънчевия и блясък и бурите ѝ, нейната трагедия, нейния патос, нейната песен.

Бе възплъщение на смелостта и великолепието на Севера. Беше видял, а сега и чувствуваше тези неща и величието им го заля като порой.

Беше чул тихия ѝ смях — тя му се присмя, когато той мислеше, че е на умирање. Целуна го, бори се за него, стискаше ужасена ръката му, когато блясваше светкавица. А, сега стоеше, заровила малките си ръце в косата — олицетворение на готова да се разрази буря. Преди миг Марет беше толкова близо, че малко остана да я сграбчи в прегръдките си. Сега, момент по-късно, беше издигнала такава преграда помежду им, че не би се осмелил да допре ръката или косата ѝ. Беше ту слънце, ту облак, ту вятър, и всяка промяна я правеше по-прекрасна за него. Сега беше буря. Бурята бе в нейните очи, ръце, снага. Той усещаше наелектризираната ѝ близост в тихо изговорените с треперещ глас думи: „Няма да ме питате!“. За миг стаята сякаш се изпълни с напрежението на застрашаващ електрически удар.

А, после очите му отново съзряха колко е стройна, обхванаха малката ѝ съблазнителна фигурка и прецениха, че би могъл без особено усилие да я подхвърли до тавана. И въпреки всичко я гледаше, както човек гледа богиня.

— Не, няма да ви задавам въпроси, погледът ви говори достатъчно ясно — каза той, добил отново способността да говори. Няма да ви питам каква е тая цена, която може да поиска Кедсти, защото вие няма да му я платите. Ако, не искате да дойдете с мене, няма да отида и аз. Предпочитам да остана тук и да ме обесят. Не ви

задавам въпроси, тъй че, моля ви, недейте стреля, но ако сте ми казали истината и сте рожба на Севера, ще дойдете с мене ... или и аз няма никъде да отида. Няма да се помръдна от тука ...

Марет дълбоко пое дъх, като че изпита някакво голямо облекчение. Теменужените ѝ очи пак придобиха слънчевия си блясък и тръпнещите устни неочаквано се извиха в усмивка. Не беше усмивка на извинение. В нея блесна бърза, спонтанна радост, която девойката не се опита да прикрие.

— Това е хубаво от ваша страна — рече тя. Радвам се да го чуя от вас. Не съм знаела досега колко е приятно да има някой, който е готов да бъде обесен заради мен. Но вие ще тръгнете. А, аз не. Няма време да ви обясня всичко точно сега, защото инспектор Кедсти ще бъде тук много скоро, а дотогава трябва да си изсуша косата и да ви покажа вашето скривалище ... ако стане нужда да се скриете.

Тя се залови отново да реши косата с четката. В огледалото Кент долови за миг усмивката, която още играеше на устните ѝ.

— Не ви питам — пак промълви той, но само да можехте да разберете колко много искам да зная къде е Кедсти, как ви е намерил Фингърс, защо сте се престорили, че ще напуснете пристанището, а след това сте се върнали ... и ... колко много искам да узная нещо за вас ... все ми се вярва, че бихте ми казали нещо, докато си сушите косата.

— Муи, старият индианец — заговори момичето. Той беше този, който откри по някакъв начин, че съм тук, а след това самият мосю Фингърс дойде една вечер, когато инспектора го нямаше, вмъкна се през един прозорец и просто ми заяви, че го изпрацате вие, тъкмо когато щях да го застрелям. Виждате ли, аз знаех, че нямаше да умрете. Кедсти ми го беше казал. Щях да ви помогна по друг начин, ако не беше дошъл мосю Фингърс. Инспектор Кедсти е бил там тая вечер, в неговата колиба, когато стана това в казармата. То беше част от плана на Фингърс. Да го отстрани от пътя.

Изведнъж тя се скова. Четката спря в косата ѝ. Кент също чу звука, който бе чула тя. Беше силно почукване по един от прозорците със спуснати завеси, почукване с някакъв металически предмет. А, прозорецът беше повече от два човешки боя над земята!

С лек вик девойката захвърли четката, изтича при прозореца, повдигна и свали завесата веднъж. Сетне се обърна към Кент, като

същевременно бързо раздели косата си на дебели кичури и ги сплете на плитка.

— Това е Муи — възкликна тя. Кедсти си идва!

Марет го хвана за ръка и го дръпна зад възглавето на леглото, където бяха окачени на тел две дълги завеси. Тя ги дръпна. Зад тях имаше, както се стори на Кент, безброй женски дрехи.

— Трябва да се криете в тях, ако ви се наложи — каза Марет пак с леко треперещ от възбуда глас. Не мисля, че ще се стигне дотам, но ако се стигне, ще трябва! Закрийте се с тях и пазете тишина. Ако Кедсти разбере, че сте тук ...

Тя го погледна в очите и на Кент се стори, че сега в тях имаше нещо много близко до страх.

— Ако открие, че сте тук, това ще означава нещо ужасно за мене — продължи тя и бавно сложи ръце на неговите рамене. Не мога да ви кажа сега точно какво, но то ще е по-лошо от смърт. Ще ми обещаете ли да останете тук, каквото и да се случи там долу, каквото и да чуете? Ще ми обещаете ли, господин Кент?

— Няма да обещаая, ако ме наричате господин Кент — отвърна той с чувство, че нещо му стяга гърлото.

— Ще обещаете ли ... Джимс? Ще го направите ли ... каквото и да се случи ... ако обещаая ... когато се върна ... да ви целуна?

Ръцете ѝ се плъзнаха почти гальовно от раменете му, а след това тя бързо се обърна, излезе през откренатата врата и я затвори подире си, преди той да успее да ѝ обещае.

ГЛАВА XV

Известно време Кент стоя, където Марет го остави, загледан във вратата, през която тя излезе. Близостта ѝ през тези последни няколко секунди, гальовният допир на ръцете ѝ, това, което бе видял в очите и, обещанието да го целуне, ако не се издаде — всичко това и мисълта за чудната смелост, която навярно я вдъхновяваше да се изправи пред Кедсти сега, го заслепяваха и той не виждаше дори вратата и стената, към които гледаше. Виждаше само нейното лице, както го беше запечатал в този последен миг — очите, треперещите устни, страха, който не беше успяла да скрие напълно от него. Тя се страхуваше от Кедсти. Беше сигурен в това. Защото не се беше усмихнала. В очите и нямаше искрици смях, когато го нарече Джимс — галеното за Джим и Джеймс в далечния Север. Не беше на шега обещала да го целуне. Беше обладана от почти трагична сериозност. И тъкмо тази сериозност го бе развълнувала — сериозността и удивителната откровеност, които беше вложила в името Джимс и обещанието да го целуне. Веднъж преди това го беше нарекла Джимс. Но, тогава бе казала „мосю Джимс“ и в гласа ѝ бе прозвучал малко подигравателен смях. Джим и Джеймс не значеха нищо, но Джимс ...

Беше чувал майки да наричат така малки деца в минути на нежност. Знаеше, че съпруги и възлюбени си служат с името по същия начин. Защото Джим и Джеймс не бяха редки имена нагоре и надолу по трите реки, дори сред метисите и французите и Джимс бе по-близкото, по-интимното обръщение, изникнало от тях.

Сърцето му биеше лудо, когато отиде до вратата и се послуша. Преди малко, когато девойката застана пред него и му заповяда да не ѝ задава въпроси, беше почувствувал някаква бездна под краката си. Сега беше на планински връх.

И знаеше, че каквото и да чуе, освен ако не е неин вик за помощ, няма да слезе долу.

След малко откряхна мъничко вратата, та да чува какво става. Марет не беше му забранила това. През пролуката виждаше

блещукащата мъждива светлина от долния коридор. Но, не чуваше нито звук и му дойде на ум, че старият Муи все още може да тича бързо и че може да мине още време, докато Кедсти се върне.

Докато чакаше, Кент оглеждаше стаята. Първото му впечатление беше, че Марет трябва да е живяла в нея дълго. Това беше женска стая, без натрапчивостта на внезапното и импровизирано настаняване. Знаеше, че преди това е била на Кедсти, но сега нищо в нея не напомняше за него. И тогава, докато блуждаещият му поглед обръщаше това чудо, редица неща го поразиха с изключителното си значение. Вече не се съмняваше, че Марет Радисон е от далечния Север. Вратата му в това беше непоколебима. Дори и да беше останал още някакъв последен въпрос в ума му, той бе заличен, понеже тя го беше нарекла Джимс. И въпреки всичко тази стая като че ли го разколебаваше във вратата му. Смаян от откриването на разни неща, той се дръпна от вратата и застана над тоалетната масичка пред огледалото.

Марет не беше приготвила стаята за него и личните ѝ вещи бяха тук. Не изпита чувството, че върши светотатство, като ги гледа — многото интимни дреболийки, които някак загадъчно се използват в процеса на обличането на една жена. Това, което го изуми, бе техният брой и разнообразие. Би очаквал да ги види в будоара на дъщерята на генерал-губернатора в Отава, но не и тука, а още по-малко, по-далече на север. Това, което видя, беше от изискани материали и с фина изработка. А, поле, сякаш привлечени от магнит, очите му се устремиха към нещо друго — редица обувки, спретнато и грижливо подредени на пода от едната страна на тоалетната масичка.

Кент ги гледаше изумен. Никога не беше виждал такъв внушителен брой женски обувки, предназначени за краката само на една жена. И те не бяха северняшки обувки. Всяка малка хубавица в, тази удивителна изложба стоеше на висок ток! Тяхното разнообразие беше нещо, от което бе отдавна отвикнал. Имаше високи обувки с копчета, обувки с връзки, кафяви обувки, черни обувки и бели обувки със застрашително високи и с крехък вид токове. Имаше изящни пантофки от бяло шевро, пантофки с фльонги, пантофки с лъскави стоманени токи и пантофки с кокетни връзки от панделка. Имаше затворени половинки с високи токове и лачени обувки с високи токове.

Той хлъцна. Посегна, подбуден от някакъв машинален подтик и взе в ръка лъскава като атлаз обувчица.

Размерът и му подеждва като много приятен шок и с чувството на човек, подслушващ тайните на някого, който говори насън, надникна вътре в нея. Размерът беше номер тридесет и шести. И тя беше от „Фавър“ в Монреал! Той надзърна в още пет-шест. И те всички бяха от „Фавър“ в Монреал.

Малките обувчици повече от всичко друго, което беше видял или което се беше случило, породиха у него настойчив въпрос: Коя е Марет Радисон?

И този въпрос бе последван от други, докато те се заредиха в надпревара в главата му. Ако е от Монреал, защо отива на север? Ако е родом от Север, ако е частица от него, защо мъкне със себе ой всичките тези явно неподходящи обувки? Защо е дошла в пристанище Атабаска?

Каква е на Кедсти? Защо се крие под неговия покрив? Защо? ...

Той спря и се помъчи да намери някакъв отговор в целия този хаос от въпроси. Не можеше да откъсне очите си от обувките. Завладя го една мисъл. Колкото и да беше смешно, коленичи пред редицата и с лице, което все повече поруменяваше, се зае да ги изследва поред. Но, искаше да узнае. И откритието, което направи, бе, че повечето от обувките са били носени. Някои обаче много малко, затова отпечатъкът от крака едва се забелязваше.

Кент се изправи и продължи проучванията си. Разбира се, тя беше очаквала, че той ще се поогледа. Човек не можеше да не гледа, освен ако беше сляп.

По-скоро би си отрязал ръката, отколкото да отвори някое от чекмеджетата на тоалетката. Но, самата Марет бе му казала да се скрие зад завесите, ако станеше нужда и той имаше извинението от предпазливост да погледне зад тези завеси сега и да види как изглежда скривалището му. Първо се върна при вратата и се ослуша. Отдолу все още не се чуваше нито звук. Тогава Кент дръпна завесите, както ги бе дръпнала Марет. Само, че се загледа по-дълго. Щеше да й го каже, когато тя се завърне, ако се наложеше да се извини за тази постъпка.

Впечатлението му бе впечатление на мъж. Това, което видя, бе бухнала ефирна маса от меки платове и от нея го лъхна най-лекия възможен дъх на люляк. Той пушна завесите с дълбока въздишка на

безмерна радост и смайване. Двете чувства се преплитаха в него. Обувките и цялата тази маса от меки платове зад завесата бяха изключително женствени. Дъхът на парфюм беше го лъхнал направо от женската душа. В него се криеха съблазън и магия. Той виждаше Марет, едно обаятелно видение на красотата, да се мярка пред очите му в тези свещени и тайнствени одежди, които бе обгърнал с полууплашен поглед. В бяло — това бяло, подобно на паяжина нещо от дантела и бродерия, което висеше пред очите му в бяло, с великолепната ѝ черна коса, теменужените ѝ очи ...

И после дори несъвместимостта на това, почти съвършената му невъзможност проблесна пред погледа му. Въпреки всичко вярата му не се разклати. Марет Радисон бе рожба на Севера. Не можеше да не го вярва, дори при наличието на тези изумителни неща, изпречили се пред него.

Изведнъж той чу звук, подобен на топовен гърмеж, под краката си. Беше отварянето и затварянето на входната врата — главно затварянето ѝ. Това затръшване разтърси къщата и накара да зазвънят стъклата на прозорците. Кедсти се беше върнал и беше разярен. Кент изгаси лампата и стаята потъна в мрак. Тогава отиде при вратата. До него долетяха бързите, тежки стъпки на Кедсти. Сетне се чу затварянето на втора врата, последвано от боботенето на гласа му. Кент остана разочарован.

Полицейският инспектор и Марет бяха в стая, твърде отдалечена, за да чуе какво говорят. Но, той разбра, че Кедсти се е връщал в казармата и е узнал за случилото се там. След известно време гласът му забоботи безспир. Боботенето ставаше все по-силно. Кент чу да се събаря стол. После гласът млъкна и след това Кедсти тежко закрочи насам-натам. Нито веднъж Кент не долови гласа на Марет, но беше сигурен, че през време на замълчаването е говорила тя. След това гласът на Кедсти закънтя по-яростно от преди. Пръстите на Кент се вкопчиха в рамката на вратата. Всеки миг у него се засилваше убеждението, че Марет е в опасност.

Това, което го плашеше, не беше физическо насилие. Не вярваше Кедсти да е способен да го извърши по отношение на жена. Боеше се инспекторът да не я заведе в казармите. Наистина Марет му беше казала, че имало много основателна причина, поради която Кедсти нямало да го направи, но това не можеше да го увери достатъчно.

Защото му беше казала също, че Кедсти би я убил, ако смееше. Кент стоеше, готов за действие. При вик от нейна страна, при първия опит от страна на Кедсти да я изведе от къщата, щеше да влезе в бой с него въпреки предупреждението на Марет.

Почти се надяваше да се случи едно от тези две неща. Както стоеше там, слушаше и чакаше, тази мисъл се превърна в молитва. Револверът на Пели беше у него. За двадесет секунди Кент можеше да се озове долу и да насочи дулото му срещу Кедсти. Ноцта беше идеална за бягство. След половин час щяха да бъдат на реката. Можеха дори да се запасят с провизии от къщата на Кедсти. Кент отвори вратата малко повече, почти без всякакво усилие да победи подтика, който го караше да изскочи. Марет сигурно беше в опасност, иначе нямаше да му признае, че е в къщата на човек, който би искал да я види мъртва. Защо беше там, не го интересуваше много сега. Положението на дадения момент единствено го тласкаше към бързо действие.

Вратата долу се отвори пак и Кент се стегна с цялото си тяло. Чу Кедсти да се втурва през коридора долу като бесен бик. Външната врата се отвори, затръшна се и Кедсти беше излязъл.

Кент се дръпна назад в тъмната стая. Минаха няколко мига, докато чу Марет да се качва бавно по стълбите. Тя вървеше сякаш пипнешком, макар и да имаше там мъжди-во осветление. После навлезе в мрака на стаята си.

— Джимс — пошепна тя.

Той отиде при нея. Марет протегна ръце и те отново легнаха на рамената му.

— Вие ... вие не сте слизали долу?

— Не.

— Вие ... не сте чули?

— Не чух никакви думи. Само гласа на Кедсти.

Стори му се, че гласът ѝ, когато заговори отново, трептеше от безгранично облекчение:

— Вие сте били добър, Джимс. Радвам се.

В тази тъмнина той не я виждаше. Въпреки това нещо го трогна, развълнува го, накара сърцето му да се разтупти. Нещо, за което очите му бяха слепи. Кент се наведе. Намери устните ѝ, вдигнати към него, предлагащи сладостта на целувката, която щеше да бъде негова

награда и когато усети топлината им върху своите устни, усети също ръцете ѝ едва доловимо да стискат раменете му.

— Той излезе. Ще запалим пак лампата — каза девойката.

ГЛАВА XVI

Кент остана на мястото си, докато Марет намери на тъмно кибрита и запали лампата. Не беше промълвил нито дума след целувката. Не се беше възползувал от нея. Лекият натиск на ръцете не му беше позволил да я стисне в прегръдките си. Но самата целувка беше го запалила с буйна и прекрасна възбуда, подобна на трептяща музика, на която се откликваше всеки атом живот в тялото му. Ако беше изобщо предявил претенции за наградата, щеше да очаква целувката да бъде може би безразлична, поне неутрална. Но, устните, които тя му предложи в мрака на стаята, бяха топли, живи, дишащи.

После в светлината на лампата загледа лицето на Марет Радисон. Знаеше, че собственото му лице е пламнало. Нямаше желание да скрие признанието, изписано на него, и жадуваше да узнае какво ще му кажат нейните очи. И се изуми, след това се стресна. Целувката не беше повлияла на Марет. Сякаш нищо не се беше случило.

Тя не прояви смущение и на лицето и нямаше следа от руменина. Именно смъртната ѝ бледост го стресна — бледост, подчертана от тъмната маса на косата и странния блясък в очите. Не беше блясък, събуден в тях от целувката. Беше страх, който бавно чезнеше в очите, както я гледаше, докато най-последно съвсем се стопи и устните ѝ трепнаха в молеца за извинение усмивка.

— Много беше ядосан — каза тя. Колко лесно избухват някои мъже, нали Джимс?

Лекото пресекване на гласа, храброто усилие да запази самообладание и своенравната бегла усмивка, която съпровождаше думите ѝ, събудиха у него желанието да извърши това, което лекият натиск на ръцете ѝ го беше възпрял да направи преди няколко минути. Да я сграбчи в прегръдките си. Той виждаше ясно това, което тя се мъчеше да скрие. Била е в опасност, в опасност, по-голяма от тази, която беше посрещнала спокойно и безстрашно в казармите. И още я беше страх от тази заплаха. Това бе последното, което би искала той да разбере, но Кент го беше разбрал. И усети прилив на нова сила. Беше

оилата, която се поражда от надмощието, от чувството за собственост, от борбата срещу по-силен противник. Тя се разрасна в него в буйно ликуване. Тя му подсказваше, че това момиче му принадлежи, че трябва да се бори за него. И щеше да се бори. Марет забеляза промяната, настъпила в изражението му. За Миг след думите ѝ те замълчаха. Вън бурята бушуваше в още по-свиреп пристъп. Гръмотевица изтрещя над къщата. Прозорците затракаха от вятъра и дъжда. Без да свали очи от нея, със стегнати мускули, с помрачняло лице, Кент кимна към прозореца, на който бе прозвучал сигналът на Муи:

— Прекрасна нощ ... за нас. И ние трябва да тръгнем. Девојката не му отговори.

— В очите на правосъдието аз съм убиец — продължи той. Вие ме спааихте. Вие стреляхте по човек. В същите тези очи вие сте престъпница. Лудост е да оставам тук. То е направо самоубийство за двама ни. Ако Кедсти ...

— Ако Кедсти не направи каквото му казах тая вечер, ще го убия! — допълни тя.

Спокойствието на думите ѝ, нетрепващият поглед го накараха да премълчи.

Пак му се стори, както в болничната стая при Кардиган, че сега го гледа и му говори едно дете. Ако, Марет беше прррявила страх преди малко, този страх не личеше на лицето ѝ сега. Не беше възбудена. Очите ѝ бяха меко и спокойно прекрасни. Тя го смайваше и объркваше. Пред тази детинска увереност, се чувствувахе безпомощен. Въздействието на тази увереност беше по-голямо от неговата сила, по-голямо от неговата непоколебимост. То веднага ги разделяше с огромна пропаст — пропаст, през която можеше да се хвърли мост с увещание и молба, но никога със сила. В заплахата и срещу Кедсти нямаше и сянка от вълнение и въпреки всичко тъкмо в спокойния тон на девојката усещаше той нейната гибелност.

Своенравна усмивка отново трептеше на устните ѝ и очите ѝ блеснаха с повече топлина.

— Знаете ли — каза тя, че според един стар и свещен закон на Севера вие принадлежите на мен?

— Чувал съм за тоя закон — отговори Кент. Преди стотина години е трябвало да бъда ваш роб. Ако, той съществува и днес, ще

бъда щастлив.

— Да, вие схващате в какво се състои работата, Джимс, нали? Вас вероятно ви чакаше смърт. Предполагам, че щяха да ви обесят. И аз ви спасих живота. Следователно вашият живот принадлежи на мен, защото настоявам, че тоя закон е още в оила. Вие сте моя собственост и аз ще правя с вас каквото пожелаю, докато не ви предам на трите реки. И вие няма да тръгнете тая вечер. Ще чакаме тук Лазел и бригадата му.

— Лазел ... Жан Лазел?

Марет кимна:

— Да, точно заради това трябва да чакате. Ние наредихме нещо прекрасно. Когато Лазел и бригадата му потеглят на север, вие ще тръгнете с тях. И никой никога не ще узнае. Тук сте в безопасност. Никому на ум няма да му дойде да ви търси под покрива на полицейския инспектор.

— Ами вие, Марет! — Той се сепна, като си спомни забраната да и задава въпроси. Марет почти незабележимо сви хубавите си рамена и му кимна да погледне това, което беше сигурна, че вече е видял нейната стая.

— Не е неудобна — каза тя. Аз съм тук вече доста седмици. И още нищо не ми се е случило. Тук съм сигурна. Инспектор Кедсти не е отворил тая врата от деня, когато едрият ви червенокос приятел ме видя долу в тополовата горичка. Не е стъпил на стълбището. Това е демаркационната линия. И зная вие се чудите. Задавате си куп въпроси и с право, мосю Джимс. Вие изгаряте от въпроси. Виждам го. И аз ...

Изведнъж, когато се отпусна в мекото кресло с големи облегалки, любимото място за четене на Кедсти, във вида ѝ се появи нещо покъртително. Беше уморена и за миг на Кент му се стори, че ей сега ще заплаче. Пръстите ѝ сучеха нервно блестящия край на плитката в скута и сега повече от друг път го завладя мисълта колко крехка и безпомощна е тя и въпреки това колко възхитително безстрашна, колко непобедима с това нещо, което гори вътре в нея като пещ на двигател. Пламъкът на тази сила се беше смалил, сякаш и самият огън беше на угасване, но когато Марет вдигна към него очи, отправила поглед от голямото кресло, Кент разбра, че зад това копнеещо детинско блещукане в тях дълбините на огъня са живи и неугасими. Отново тя престана да бъде жена за него. Това, което надзърташе от широко

отворените, чудни сини очи, бе душата на дете. Два пъти вече Кент видя това чудо и то го завладя сега, както го беше завладяло първия път, когато тя стоеше с гръб към вратата на Кардиган. И както се беше променило тогава, така се промени и сега, бавно, и тя отново се превърна в жена, с тази огромна пропаст на недосега-емост помежду им. Но копнежът все още не беше угаснал, Кент го виждаше ясно и все пак като слънцето — безкрайно далечен за него.

— Бих искала да мога да ви отговоря на тези въпроси — каза Марет с тих глас, в който звучеше умора. Бих искала да узнаете, защото ... защото имам голяма вяра във вас, Джимс. Но, не мога. То е невъзможно. То е немислимо. Ако ви кажех ... Тя направи малък жест на безнадежност. Ако ви кажех всичко, не бихте ме харесвали вече. Пък аз искам да ме харесвате ... докато отидете на север с мосю Жан и неговата бригада.

— А, когато направя това — възкликна Кент почти с ожесточение, ще намеря местността, която наричате Долината на мълчаливите, дори ако трябва да я търся до края на живота!

За него вече се превръщаше в своеобразно наслаждение да вижда внезапните искрици удоволствие, които блясваха в нейните очи. Тя не се мъчеше да ги скрие. Каквото и да чувствуваше, тя го проявяваше непресторено, без всякакъв признак на смущение и то го изпълваше с почти благоговейно обожание. А, това, което бе току-що казал, ѝ достави удоволствие. Светналите и очи и полуусмихнати устни открито го признаваха и тя каза:

— Радвам се, че имате такова желание, Джимс. И мисля, че бихте я намерили след време. Защото ...

Този неин маниер да се вглежда в Кент така втренчено, сякаш има вътре в него нещо, което тя се мъчи да види по-ясно, го караше да се чувства още по-пълно неин роб.

Човек би рекъл, че в тези моменти тя забравяше, че той е от плът и кръв, и се взираше в сърцето му, за да види какво има там, преди да се изкаже гласно за едно или друго нещо.

След това тя заговори, като все още въртеше плитката в тънките си пръсти:

— Бихте я намерили навярно, понеже сте човек, който не би се отказал много лесно. Да ви кажа ли защо дойдох да ви видя при доктор Кардиган? От любопитство преди всичко. Главно затова. Точно защо

или в какво отношение се интересувах от човека, комуто върнахте свободата, е едно от нещата, които не мога да ви кажа. И не мога да ви кажа защо дойдох в пристанище Атабаска. Нито нещо за Кедсти. Може би някой ден ще узнаете. И тогава няма да ме харесвате. Почти четири години, преди да ви срещна оня ден, аз живях като в затвор. Това беше ужасно място. Измъчваше ме неговата грозота, самотност, празнота. Още малко и щях да умра. Сетне се случи това, което ме накара да замина. Можете ли да се сетите къде е било?

Кент поклати глава:

— Не.

— За всички други то беше прекрасно място. Монреал.

— Били сте там на училище? — досети се той.

— Да, във „Вила Мария“. Не бях още навършила шестнайсет тогава. Хората бяха добри. Мисля, че ме обичаха. Но, всяка вечер си повтарях една молитва. Знаете какво са трите реки за нас, за хората на Севера. Атабаска е бабата, Робската река е майката, Макензи е дъщерята, а над тях винаги бди богинята Ниска, Сивата гъска. И моята молитва беше да мога да се върна при тях. В Монреал имаше хора, хора навсякъде, хиляди и десетки хиляди, толкова много, че ми беше самотно и потиснато и исках да си замяна. Защото в мене тече кръвта на Сивата гъска, Джимс. Аз обичам горите. А, Ниска не живее в Монреал. Слънцето ѝ не грее там. Луната ѝ не е същата. Цветята там не са нейните цветя. Ветровете разправят друга приказки. Въздухът е друг. Хората, когато те гледат, гледат по друг начин. Далече долу по трите реки бях обичала мъжете. А, там постепенно се научих да ги мразя. После нещо се случи. Аз дойдох в пристанище Атабаска. Отидох да ви видя вас, защото... Тя стисна здраво ръцете си на скута. — Защото след тия четири ужасни години вие бяхте за мене първият мъж, който великодушно довежда докрай една честна постъпка. Не ме питайте как съм го узнала. Моля ви, не ме питайте за нищо. Казвам ви всичко, което трябва да знаете и което ще знаете. Аз узнах. След това научих, че няма да умрете. Каза ми го Кедсти. А, като поприказвах с вас, разбрах, че винаги постъпвате честно, и реших да ви помогна. Ето защо ви казвам всичко това. Само за да ви покажа, че имам вяра и че не бива да нарушите тая вяра. Не бива да настоявате да научите нещо повече за мен. Трябва да продължите играта. Аз играя моята, а вие трябва да играете вашата. За да доиграете вашата игра честно обаче,

трябва да заминете с бригадата на Лазел и да ме оставите при Кедсти. Трябва да забравите и това, което се е случило. Трябва да забравите и това, което може да се случи. Вие не можете да ми помогнете. Можете само да ми навредите. И ако някой ден, след дълго време случайно намерите Долината на мълчаливите...

Кент чакаше и сърцето му се блъскаше в гърдите като юмрук.

— Аз може да съм там — довърши девойката съвсем тихо, почти шепнешком.

Стори му се, че тя гледа някъде много надалече и то не към него. А, после се усмихна, не на него, някак полу-безнадеждно.

— Мисля, че ще бъда разочарована, ако не я намерите — добави тя и когато го погледна, очите ѝ бяха чисти като сините цветя, от които бяха откраднали своя цвят. Нали знаете големия Серен край отгатак форт Симпсън, на запад между двете Нахани?

— Да. Точно там се загуби Килбейн с неговия патрул. Индианците го наричат Дяволския край. Същият ли е?

Марет кимна:

— Казват, че досега живо същество не е минало оттам. Но, това не е вярно. Аз съм минавала през Серния край. Трябва да стигнете отвъд него, за да намерите Долината на мълчаливите, право през онзи клин между Северна и Южна Нахани. Това е пътят, по който трябва да минете, ако искате някога да я намерите, Джимс. Иначе ще трябва да слезете от Досън или чак от Скагуей и разстоянията са толкова големи, че не ще намерите долината и за хиляда години. Полицията няма да ви открие там. Ще бъдете винаги в безопасност. Може би ще ви разправя още нещо, преди да дойде бригадата. Но това е всичко за тая вечер. Може изобщо да не ви кажа нищо повече. И вие не бива да ми задавате въпроси.

Безмълвен, загледан в нея с очи, в които като пожар горяха всичките жизнени сили на духа му, Кент я изслуша и тихо, без всякаква възбуда, заговори:

— Марет, аз ще играя играта, както искате вие, защото ви обичам. За да бъда честен, трябва да ви кажа с думи това, което навярно вече сте разбрали. И ще се боря за вас, докато остане поне капка кръв в тялото ми. Ако тръгна с бригадата на Жан Лазел, ще ми обещаете ли ... Гласът му трепереше. Той потискаше мощно чувство. Но, нито една от дългите мигли на Марет Радисон не трепна, за да

покаже, че тя е чула любовното му признание. И го прекъсна, преди да беше свършил:

— Не мога да ви обещавам нищо, каквото и да направите, Джимс. Джимс, нали не сте като тия, другите мъже, които се научих да мразя? Нали няма да настоявате? Ако настоявате, ако сте като тях, да, можете да тръгнете оттук още тая вечер и да не чакате Жан Лазел. Чуйте ме! Бурята няма да спре дълги часове. Ако се каните да поискате от мене нещо за това, че ще играете играта, както аз искам да я играете, можете да си вървите. Давам ви позволение.

Беше много бледа. Стана от голямото кресло и се изправи пред Кент. Нямаше яд нито в гласа, нито в движенията ѝ, но очите горяха като сияйни звезди. Имаше в тях нещо, което не беше забелязал преди, и една неочаквана мисъл накара сърцето му да се свие вледенено.

С полугласен вик той протегна ръце:

— Боже мой, Марет, аз не съм убиец! Аз не съм убил Джон Баркли!

Тя не му отговори.

— Вие не ми вярвате! — възкликна той. Вие вярвате, че съм убил Баркли и сега аз — един убиец, се осмелявам да ви кажа, че ви обичам!

Марет потрепера. Нещо като лека тръпка премина прз тялото ѝ. Само за миг му се стори, че долови нещо ужт но, нещо, което тя криеше, нещо, с което се бореше, застанала там пред него със стиснати в юмруци малки ръце. Защото в нейното лице, в нейните очи, в пулсирането на бялото и гърло съзря в този миг почти скритата агония на ранено създание. И после то изчезна още докато ѝ се молеше пак, докато я умоляваше да му повярва.

— Не съм убил Джон Баркли!

— Аз не мисля за това, Джимс — отговори тя. Аз мисля за нещо

...

Те бяха забравили за бурята. Тя виеше и вилнееше пред прозорците.

Но, изведнъж се чу звук, който надмогна еднообразното и бучене, и Марет се стресна, сякаш този звук премина през нея като електрически ток. Кент също се обърна към прозореца.

Беше металическото почукване, което веднъж вече ги беше предупредило за приближаваща опасност. А, този път то беше

настойчиво. Като, че някой глас им викаше от отвъдната страна на прозореца. Беше повече от предупреждение. Беше тревожен сигнал за близка, надвиснала заплаха. И в този миг Кент видя ръцете на Марет Радисон да се вдигат бързо до гърлото, а в очите да блясват внезапно пламъчета и тя издаде лек вик, заслушана в почукването.

ГЛАВА XVII

След десет секунди, както се стори на Кент, Марет Радисон отново се превърна в това великолепно същество, което бе заковало тримата мъже на място срещу дулото на малкия си револвер в казармите. Звукът на второто предупреждение на Муи подействува първо като шок. Този шок беше съпроводен от мигновен страх — страх, сигнал почти до точката на истински ужас. Веднага след това настъпи реакция, толкова бързо, че Кент се слиса. За тези десет секунди стройната снага на момичето сякаш стана по-висока, нова светлина озари лицето ѝ, очите, обърнали се бързо към него, горяха със същия пламък, с който бяха гледали тримата полицаи. Тя не се боеше. Беше готова да се бори.

В моменти, подобни на този, това, което го удивяваше най-много, беше хладнокръвното и безстрастно спокойствие на гласа ѝ. Сега бе музикален и мек. И все пак в тази мекота се криеше нещо. Тя приличаше на кадифе, прикриващо стомана. Марет беше споменала Ниска, Сивата гъска, богинята на трите реки. И Кент си помисли, че у девойката трябва да има нещо от духа на някоя богиня, за да ѝ вдъхне смелостта, с която се обърна към него, когато металическият предмет отвън зачука отново предупреждението си по прозореца.

— Инспектор Кедсти се връща — каза тя. Не съм мислила, че ще го направи тая вечер.

— Той не е имал време да стигне до казармите — забеляза Кент.

— Да. Възможно е да е забравил нещо. Преди да дойде, искам да ви покажа гнездото, което съм приготвила за вас, Джимс. Елате бързо!

Това беше първият намек, че той няма да остане в нейната стая, вероятност, която вече го беше накарала да почувствува вътрешно смущение. Девойката грабна купчинка клечки кибрит, свали фитила на лампата си и бързо излезе в коридора. Кент я последва до края на този коридор, където тя спря пред ниска вратичка, която очевидно водеше към някакво помещение под наклонения покрив на къщата.

— Това е стар килер — пошепна тя. Мисля, че съм го наредила доста удобно. Прозореца съм закрила, тъй че можете да запалите лампата. Но, трябва да внимавате да не прониква никаква светлина под вратата. Заклучете я отвътре и пазете пълна тишина. За всичко, каквото намерите там, трябва да благодарите на мосю Фингърс.

Марет леко отвори вратата и му подаде кибрита. Осветлението от долния коридор стигаше съвсем мъждиво до мястото, където стояха. В мрака той се видя близо до мекото сияние на нейните очи. Пръстите му обхванаха ръката ѝ, когато той вземаше кибрита.

— Марет, нали ми вярвате? — умолително попита той. Нали ми вярвате, че ви обичам, че не съм убил Джон Баркли и че ще се боря за вас, докато бог ми дава сили да се боря?

За миг настъпи мълчание. Ръката ѝ леко се отдръпна от неговата.

— Да, мисля, че ви вярвам. Лека нощ, Джимс. Девойката бързо се отдалечи. При своята врата се обърна.

— Влезте сега, моля — обади се тя тихо. Ако ме обичате, както казвате, влезте вътре.

Тя не дочака отговора му. Собствената ѝ врата се зае твори подире ѝ, а Кент запали клечка кибрит, ниско се наведе и влезе в скривалището си. В същия миг видя точни пред себе си лампа на един сандък. Запали я и първата му работа след това бе да затвори вратата и да завърти ключа в бравата. После се огледа. Килерът беше не по-голям от десет на десет стъпкиуга покривът толкова ниско, че Кент не можеше да стои изправен. Първото му впечатление бе не от малките размери на помещението, а от приготвленията, които Марет бе направила за него. В единия ъгъл имаше легло от одеяла, а неравният под беше също грижливо застлан с одеяла, с изключение на една ивица от две-три стъпки по края. Оттатък сандъка имаше маса и стол и сложеното на масата накара сърцето му да заби по-трескаво. Марет не беше забравила, че той може да огладнее. Масата беше сложена с разточителство и макар чинията да беше една, храната би стигнала за пет-шест души. Имаше две печени яребици със зачервена кожичка, студено печено говеждо или еленово месо, чиния, претрупана със златиста картофена салата, маслини, кисели краставички, отворена консерва с компот от череши, цял хляб, масло, сирене ... и един от

скъпоценните термоси на Кедсти, в който без съмнение имаше горещо кафе или чай. А, след това забеляза какво имаше на стола колан с кобур и автоматичен револвер колт. Марет не беше разчитала, че ще се сдобият с револвер в схватката в казармите и предпазливо не беше забравила да се погрижи за оръжие. Беше го сложила на лично място, където той не можеше да не го забележи веднага. А, малко зад стола на пода имаше раница. Беше от типа на войнишките раници, отчасти пълна. Облегната на раницата, лежеше пушка винчестер. Той позна пушката. Беше я виждал да виси в колибата на Мръсния Фингърс.

Цели пет минути Кент почти не се помръдна от мястото си до масата.

От бурята го делеше само неизмазаният таван и над главата му трещяха гръмотевици и дъждът плющеше на потоци. Видя прозореца, грижливо покрит с одеяло. Дори и през одеялото долавяше смътно бляскането на светкавиците. Този прозорец беше над самия вход на къщата и на Кент му дойде идеята да угаси светлината и да го отвори. На тъмно свали одеялото. Но, самият прозорец не се отваряше и след като се увери в това, Кент залепи лице на него и се взря в хаоса на нощта.

В този миг блесна светкавица и пред гледащия надолу Кент се откри нещо, от което целият настръхна. По-отчетливо, отколкото ако беше през деня, той видя един мъж, застанал долу на поройния дъжд. Не беше Муи. Не беше Кедсти. Не беше никой от хората, които бе някога виждал. В блясъка на светкавицата това видение приличаше дори повече на призрак, отколкото на човек. Призрак на огромен мършав великан, гологлав, с дълга мокра коса и дълга, объркана от бурята брада. Тази картина блесна в съзнанието му с бързината на самата светкавица. Беше като внезапно появил се образ, на екрана в киното. След това мракът го скри. Кент загледа по-втренчено. Зачака.

Пак блесна светкавица и той пак видя тази трагична призрочна фигура, чакаща в бурята. Видя я три пъти. И разбра, че тайнственият братат великан бе старец. Светкавицата блесна за четвърти път, но фигурата беше изчезнала. И при това блясване той видя наведената фигура на Кедсти, който бързаше по пясъчната пътека към вратата. Кент бързо закри прозореца, но не запали наново лампата. Преди Кедсти да може да стигне първите стъпала, той беше отключил вратата. Предпазливо я отвори на два-три пръста, седна с гръб към

стената и се заослушва. Чу Кедсти да влиза в голямата стая, където Марет го бе чакала малко преди това. Сетне настъпи тишина, ако се изключеше тътенът на бурята.

Ослушва се цял час. През цялото това време не чу никакъв звук нито от долния коридор, нито от стаята на Марет. Чудеше се дали е заспала и дали Кедсти си е легнал в очакване на утрото, когато щеше да пусне в действие копоите на полицията.

Кент нямаше намерение да докосне удобно изглеждащото легло от одеяла.

Не само не му се спеше, но беше изпълнен с предчувствия за назряващи събития. Усещаше все повече и повече да го завладява състояние на бдителност. Това, че инспектор Кедсти и Марет Радисон бяха под един и същ покрив и че съществуваха някаква всесилна и тайнствена причина, поради която Кедсти не смееше да издаде присъствието на момичето, беше мисълта, която го тревожеше най-много. Той вече не разработваше по-нататък плана за собственото си бягство.

Мислеше за Марет. Каква беше нейната власт над Кедсти? Защо Кедсти би искал да я види мъртва? Защо беше тя в неговата къща? Непрестанно си задаваше тези въпроси и не намираше отговор. И въпреки всичко дори в това чистилище на заобикалящата го тайнственост той се чувствуваше по-щастлив от всеки друг път в живота. Защото Марет не беше четири-петстотин мили надолу по реката. Беше в същата къща с него. И ѝ беше казал, че я обича. Радваше се, че бе имал смелостта да ѝ го каже. Той запали пак лампата, отвори часовника си и го остави на масата, където можеше често да поглежда колко е часът. Искаше му се да запали лулата, но тютюневият дим в това беше сигурен, щеше да стигне до Кедсти, освен ако инспекторът наистина се беше прибрал в спалнята за през нощта. Пет-шест пъти се пита кое ли е било това призрачно видение, което беше видял в блясъка на светкавиците. Може да е бил някой от чудатите приятели на Фингърс от пустошта, който помагаше на Муи да наблюдава къщата. Образът на този огромен мъж с голямата му брада и дълга коса, който очите на Кент бяха доловили в морето от електрическа светлина, незаличимо се беше запечатал в ума му. Това беше трагична картина.

Кент пак загаси светлината и свали одеялото от прозореца, но не видя нищо освен лъщенето на подгизналата пръст, когато блесна светкавица. За втори път отвори вратата на няколко пръста, седна с гръб към стената и се заослушва.

Колко време мина, докато го налегна дрямката, не знаеше, но тя го налегна и през кратките мигове, когато очите му се затваряха, нямаше сили да бди. А, после за малко се унесе. Някакъв звук изведнъж напълно го разсъни. Първото му впечатление беше, че, този звук е бил вик. Миг-два, докато дойде съвсем на себе си, не беше сигурен. После това убеждение бързо се затвърди.

Той се изправи и отвори вратата още малко. Лъч светлина прорязваше горния коридор. Идваше от стаята на Марет. Кент беше събул ботушите, за да заглуши шума от стъпките си, и излезе в коридора. Беше сигурен, че е чул полугласен вик, сподавен, ридаещ вик, едва доловим и че той дойде от долния етаж.

Без да се колебае повече, отиде бързо до стаята на Марет и надникна вътре. Първото, което видя, беше леглото. То не бе недокоснато. Стаята беше празна.

Нещо студено и смразяващо сви сърцето му и някакъв подтик, на който вече не се опитваше да се противопостави, го теглеше да слезе по стълбите. Беше нещо повече от подтик — беше повеля. Стъпка по стъпка Кент слезе с ръка на револвера си.

Стигна долния коридор, който все още беше осветен и след една-две крачки се озова при вратата на голямата всекидневна. Тази врата беше притворена, а в самата стая бе много светло. Безшумно Кент се приближи. Погледна вътре.

Първото нещо, което видя, му подействува едновременно като облекчение и като шок. На единия край на дългата писалищна маса, над която висеше голяма пиринчена лампа, стоеше Марет. Беше обърната в профил. Не можеше да види лицето ѝ. Разпуснатата ѝ дълга коса лъщеше в светлината на лампата като разкошна самурена наметка. Марет беше здрава и читава и въпреки това позата, в която стоеше и гледаше надолу, му подействува като шок. Трябваше да се помръдне мъничко напред, за да може да види в какво се е втренчила. И тогава сърцето му замря.

Отпуснал се на стола, с глава, отметната назад така, че мъртвешки бледото му лице бе обърнато към Кент, седеше Кедсти. И

Кент в същия миг разбра. Само един мъртвец можеше да има такъв вид.

С вик той се втурна в стаята. Марет не се стресна, но когато обърна очи от Кедсти към него, от гърлото ѝ се изтръгна също вик в отговор на неговия. Кент сякаш виждаше смъртта в два различни облика. Марет Радисон, жива и невредима, беше по-бледа от Кедсти, чието лице беше обезкървено от безжизнената бледост на истинската смърт. Тя не проговори. Не издаде нито звук след изтръгналия се от нея вик. Само гледаше. И Кент нежно я повика по име, когато видя в големите ѝ широко отворени очи неясно да припламват мъка и отчаяние. И после, сякаш зашеметена и хипнотизирана, пак се втренчи в Кедсти.

Всичките инстинкти на ловеца на престъпници се съживиха в Кент, когато и той обърна поглед към инспектора на полицията. Ръцете на Кедсти висяха отпуснати от двете страни на стола. На пода под дясната му ръка се търкаляше автоматичният му револвер. Главата беше извита толкова назад през облегалката на стола, като че ли вратът беше пречупен. На челото горе, близо до късо подстриганата стоманеносива коса, имаше червено петно.

Кент се доближи и се наведе над него. Беше виждал смъртта твърде често и не можеше да не я познае сега, но рядко бе виждал лице тъй разкривено и страшно като на Кедсти. Очите му бяха отворени и изблещени със стъклен поглед. Долната челюст беше увиснала. Неговата ... И в този миг кръвта на Кент замръзна в жилите му. На Кедсти е бил нанесен удар, но смъртта не беше настъпила от удара. След това е бил удушен. И това, с което е бил удушен, беше плитка женска коса.

В секундите, последвали това откритие, Кент не би могъл да се помръдне, дори това бездействие да му костваше живота. Защото самата плитка говореше ясно — плитката около врата на Кедсти и на гърдите му. Беше дълга, мека, лъскава и черна. Усукана два пъти около врата, свободния ѝ край падаше на вълни през рамото и лъщеше като парче разкошна самурена кожа. Точно тази мисъл за кадифен самур беше му дошла, когато стоеше на прага и гледаше Марет. Същата мисъл му дойде и сега. Той докосна плитката, стисна я с пръсти, свали я от врата на Кедсти, където бе оставила две резки в плътта. В

пръстите му плитката се отпусна с цялата си дължина. И Кент бавно се обърна с лице към Марет Радисон.

Никога човешки очи не бяха го гледали така, както го гледаше сега тя. Девојката посегна с онемели устни и Кент ѝ даде плитката. В следващия миг тя се обърна, притиснала я до гърлото, си и напусна стаята. След това я чу да се качва с несигурни крачки горе.

ГЛАВА XVIII

Кент не се помръдна. Сетивата му се притъпиха за известно време. Беше почти безчувствен физически за всички възприятия освен потресение и ужас. Все още се взираше в пепелявосивото сгърчено лице на Кедсти, когато чу вратата на Марет да се затваря. Вик се изтръгна от устата му, но той не го чу. Не осъзна, че издава някакъв звук. Тялото му се затресе от внезапни тръпки. Не можеше да не повярва, понеже уликите бяха налице. Както инспектор Кедсти е седял на стола си, Марет Радисон го е ударила изотзад с някакъв тъп предмет. Ударът го е зашеметил.

А, след това ...

Той прокара ръка по очите, сякаш за да избистри зрението си. Това, което беше видял, не бе възможно. Тези улики не бяха възможни. Нападната, в смъртна опасност, в защита на честта или любовта, Марет Радисон беше способна да убие. Но, да издебне жертвата си изотзад — това бе немислимо! И въпреки всичко борба не бе имало. Дори револверът на пода не говореше за такова нещо. Кент го вдигна. Разгледа го внимателно и пак несъзнателният вик на отчаяние се изтръгна от него като полугласен стон. Защото върху дръжката имаше петно кръв и няколко побелели косъмчета. Кедсти е бил зашеметен от удар със собствения му револвер!

Когато остави оръжието на масата, очите му доловиха неочаквано блясък, а стомана под крайчеца на вестника и той издърпа от скривалището мм дълги ножици за хартия, които Кедсти е използвал за изготвянето на тетрадките си с изрезки от Пресата и официалните доклади. Това бе последната бръмка в смъртоносните улики. Револверът с издайническото кърваво петно, ножиците, плитката коса и Марет Радисон. Усети изведнъж да му се завива свят. Шокът бе засегнал всички нервни центрове в тялото му и когато този шок премина, Кент беше мокър от пот.

Реакцията настъпи бързо. Това е лъжа — каза си той. Уликите са подправени. Марет не може да е извършила това престъпление, както

ай го бе представил. Има нещо, което не е видял, което не може да види, нещо, което остава скрито за него. В един миг беше станал предишният Джеймс Кент. Подсъзнателните процеси на ловеца на престъпници скочиха по местата ой като обучени войници. Той видя Марет пак така, както при влизането си в стаята. Това, което бе доловил в широко отворените й очи, не беше настървението на убиеца. Нито омраза. Нито лудост. Това бе гърчещо се, кървящо сърце, което му се молеше в мъка, каквато никога не беше виждал в други човешки очи. И изведнъж гръмък глас се издигна в разума му, заглуши всичко друго и му каза какво презряно нещо е любовта, ако в тази любов няма вяра.

С усещане, че сърцето му го задавя в гърлото, той се обърна отново към Кедсти. Безполезността на това, което беше нарекъл в себе си „вяра“, му се налагаше и почти го сковаваше, но Кент се бореше за тази вяра дори когато очите му отново се взряха в страшната мъка, изписана на лицето на Кедсти.

Започваше да се успокоява. Допря бузата на покойника и видя, че не е вече топла. Трагедията вероятно се бе разиграла един час преди това. Изследва по-внимателно ожуленото място на челото. Раната не беше дълбока и причинилият я удар трябва да е зашеметил полицейския инспектор само за малко. В това време навярно се е разиграло другото. Въпреки почти свръчовешкото усилие да отблъсне тази картина, Кент я виждаше живо. Бързото обръщане към масата, мисълта, подсказана от ножиците, отрязването на дългия сноп коса, задушаването на Кедсти до смърт при идването му в съзнание. Кент си шепнеше непрестанно колко невъзможно, колко абсурдно, колко нелепо е това. Само побъркан човек можеше да измисли този чудовищен начин за убиването на Кедсти. А, Марет не беше луда.

Тя бе нормална.

Като очите на търсец дирята копой неговите очи бързо огледаха стаята. На четирите прозореца имаше дълги шнурове за дърпане на завесите. По стените, окачени като трофеи, висяха оръжия. В единия край на писалището Кедсти държеше каменна томахавка, която употребяваше като тежест за книжа. Още по-близо до ръцете на покойния, незакрита от книжата, имаше връзка за висок ботуш. Под безжизнената му дясна ръка лежеше револверът. При близостта на тези възможни оръжия на смъртта, готови да бъдат грабнати без всякакво

затруднение или загуба на време, защо убиецът е прибягнал до плитка женска коса? Връзката за ботуша привлече погледа на Кент. Не беше възможно човек да не я види — два лакътя дълга ивица еленова кожа. Той се залови да търси другата и я намери на пода, където беше стояла Марет Радисон. И пак неразрешимият въпрос замъчи ума на Кент:

Защо убиецът е използвал плитка коса вместо връзка от еленова кожа или един от шнуровете за завеси, които са висели пред очите му на прозорците?

Той обиколи един по един прозорците и се увери, че са затворени. После още веднъж се наведе над Кедсти. Знаеше, че в последните минути на живота Кедсти е изтърпял бавни, непоносими мъчения. Това подсказваше разкривеното му лице.

А, полицейският инспектор беше силен човек. Той се е борил, все още отчасти зашеметен от удара. Но, е трябвало човек да има сила, за да го надвие дори и тогава, да държи главата му извита назад и бавно да изстиска живота от него с примка от коса. И сега, когато значението на всичко, което виждаше, започна да става по-ясно, Кент усети в душата си над всичко друго бавно да надделява безгранична радост. Не можеше да си представи Марет Радисон да е убила Кедсти със силата на своите две ръце и тяло. Сила, по-голяма от нейната е държала инспектора на съдбоносния стол и тази сила е изстискавала живота му!

Кент бавно излезе от стаята и безшумно затвори вратата подире ѝ. Откри, че входната врата е отключена, както я бе оставил Кедсти.

До тази врата спря за малко с почти спрян дъх. Ослуша се, но нито звук не се чуваше от мъждиво осветеното стълбище.

Нова мисъл го потискаше сега. Тя взе връх над сътресението от трагедията, над събудилите се отначало подтици на ловеца на престъпници, завладя го с осъзнаването на ужас, пред каквото никога още не се беше изправял. Подействува му много по-тежко от самото убийство на Кедсти. Мисълта беше за Марет, за съдбата, която ѝ готвеха зазоряването и откриването на престъплението. Ръцете му се стиснаха в юмруци, челюстите се стегнаха. Светът беше отгрозил него, а утре щеше да бъде и против нея. При наличието на воички тези улики там, в стаята, той единствен нямаше да вярва, че тя е виновна в смъртта на Кедсти.

А, и той, Джим Кент, вече беше убиец в очите на правосъдието. Чувствуваше бавно да нараства в нето просветлението нта един нов дух, да набира мощ една нова сила. До преди няколко часа е бил отвергнат. Бил е осъден. Животът за него е бил ограбен от последната надежда. И в този час на най-мрачно отчаяние при него бе дошла Марет Радисон. В буря, от която се е тресла земята под краката и и е пламвал в огньовете непрогледният мрак на небето над главата и, тя се беше борила заради него. Не се беше замисляла за нищо. Не се беше спряла пред никакви опасности. Беше просто дошла — защото е вярвала в него. А, сега горе тя беше жертва на страшната цена, която трябваше да плати за неговата свобода. Защото Кент вярваше, след като тази мисъл го прониза като удар с кама, че е така. Самото му освобождаване я беше довело до връхната точка, в резултат на която Кедсти бе мъртъв.

Кент отиде при стълбището. Безшумно, както беше без обувки, се заизкачва нагоре. Искаше да извика името на Марет, преди още да е стигнал горе. Искаше да отиде при нея с отворени обятия. Но се доближи тихо до вратата ѝ и надзърна вътре.

Девойката лежеше свита, грохнала на леглото. Лицето не се виждаше, а навред наоколо бе разпиляна разкошната си коса. За миг Кент се уплаши. Стори му ое, че не диша. Тя лежеше тъй неподвижно, че приличаше на мъртва.

Стъпките му не се чува, когато прекоси стаята. Той коленичи до нея, протегна ръце и я прегърна.

— Марет! — повика той полугласно.

И усети внезапна тръпка като лек шок да пробягва по тялото и. Захлупи лице така, че се зарови в косата ѝ, все още влажна след дъжда. Притегли я по-близо, стисна ръце около стройната ѝ снага и от нея се изтръгна лек вик — жалък стон, ридание без сълзи.

— Марет!

Не каза нищо повече. Беше всичко, което можеше да каже в този миг, когато сърцето му биеше оглушително срещу нейните гърди. И тогава усети ръцете ѝ бавно да го отблъскват, видя бялото лице, широко отворените втренчени очи наблизко до неговите. Тя се дръпна от него, долепи се до стената, все още сгушена като дете на леглото, с очи, впити в него по начин, който го плашеше. В тях нямаше сълзи. Не беше плакала. Но, лицето ѝ беше бледо, както го видя долу, в стаята на

Кедсти. Част от ужаса и смайването бяха се уталожили. Имаше друго изражение, когато очите се спряха върху Кент. Това бе изражение на съмнение на неврра, нещо, което бавно се стопяваше пред чудото на изумително откровение. Истината блесна пред него.

Марет не беше очаквала да дойде при нея така. Била е убедена, че ще побегне в нощта, ще се спасява от нея, както би бягал от чума. Тя вдигна ръце с това привично движение, с което хващаше бялото си гърло, а устните образуваха дума, която Марет не изговори.

Кент за собствено изумление се усмихваше, все още застанал на колене. Той се вдигна и изправи, загледан надолу към нея по същия странен, утешаващ, всесилен начин. Тази тръпка постепенно преминаваше в нейните жили. Вълна от руменина пропъждаше смъртната бледост от лицето ѝ. Устните ѝ бяха притворели и тя дишаше учестено, малко възбудено.

— Аз мислех, че ... ще си отидете! — рече Марет.

— Но не без вас — отговори Кент. Дойдох да взема и вас.

Той извади часовника си. Беше два часът. Кент го протегна надолу така, че да може тя да види циферблата.

— Ако бурята продължи, имаме три часа до съмване — каза той. За колко време можете да се пригответе, Марет?

Напрягаше всички сили гласът му да звучи спокойно и без възбуда. Борбата беше страшна. И Марет не беше сляпа, та да не го съзнава. Тя се надигна от леглото и застана пред него с ръце, все още притиснати до пулсиращото гърло.

— Вие вярвате, че аз убих Кедсти — каза тя с глас, който едва се отронваше от устните ѝ. И сте дошли да ми помогнете ... да ми се отплатите за това, което се помъчих да направя за вас? Така ли е, Джимс?

— Да ви се отплатя?! — възкликна той. Не бих могъл да ви се отплатя за милион години! Тоя ден, когато за първи път дойдохте в болницата на Кардиган, вие ми подарихте живота. Вие дойдохте, когато в мене бе угаснала и последната искрица надежда. Винаги ще вярвам, че съм щял да умра същата нощ. Но, вие ме спасихте. От момента, когато ви видях, аз ви обикнах и мисля, че не друго, а тая любов ме запази жив. А, после дойдохте при мене пак в бурята. Да ви се отплатя! Не мога. Никога не ще мога. И да сте мислили, че съм убил човек, това не е имало значение. Вие пак дойдохте. И дойдохте, готова

да убивате, ако се наложи заради мен. Не се опитвам да си обясня защо! Но, вие дойдохте. Бяхте готова да убивате. А, аз съм готов да убивам тая вечер заради вас! Нямам време да мисля за Кедсти. Мисля за вас. Ако сте го убили вие, казвам само, че трябва да е имало много сериозно основание за това. Но, не вярвам да сте го убили вие. Не бихте могли да го направите ... с тия ръце!

Неочаквано той се пресегна и ги хвана, като плъзна пръстите си към китките ѝ, така че нейните ръце се озоваха върху неговите — ръце малки, с тънки пръсти, с меки длани, красиви.

— Тия ръце не биха могли да го направят! — възкликна той почти с ожесточение. Готов съм да се закълна, че не биха могли!

Очите и лицето ѝ пламнаха при тези думи.

— Вярвате ли в това, Джимс?

— Да, също както вярвам, че не съм убил Джон Баркли. Но, светът е против нас. Сега е против двама ни. И ние трябва да намерим тая ваша скрита долина заедно. Разбирате ли, Марет? И аз много се радвам. Той се обърна към вратата.

— Ще бъдете ли готова след десет минути? Марет кимна:

— Да, след десет минути.

Кент изтича в коридора, слезе на долния етаж и заключи входната врата. После се върна в скривалището си под покрива. Чувствуваше, че го е облядала някаква странна лудост, защото след тазвечерната трагедия само някаква лудост можеше да го докара до изпитвания сега възторг. Смъртта на Кедсти като че остана изместена далече от много по-важно нещо. Факта, че от този час трябва да се бори за Марет, че тя принадлежи на него, че трябва да дойде с него. Той я обичаше. Която и да беше, каквото и да беше извършила, нямаше значение, той я обичаше. Много скоро тя щеше да му разкаже какво се е случило в стаята долу и всичко щеше да ое изясни.

Само една мъничка частица от разума му се бореше против него. Тя му повтаряше като папагал, че гърлото на Кедсти е било стегнато с плитка от косата на Марет и че тази моса го е удушила. Но, Марет щеше да обясни и това. Кент беше сигурен. Ако се вземеха предвид всичките факти, разсъжденията му не бяха логични и разумни. Той го знаеше. Но, любовта му към това момиче, навлязло странно и трагично в неговия живот, му действуваше опияняващо. И вярата му бе безгранична. Тя не е убила Кедсти. Така му твърдеше друга част от

разума, дори като си спомнеше, че само преди няколко часа Марет му бе казала съвсем спокойно, че би убила полицейския инспектор при известни обстоятелства.

Ръцете му работеха със същата бързина, както и мислите. Той навърви високите си униформени ботуши. Прибра всичката храна и съдове от масата в стегнат пакет и ги сложи в раницата. Изнесе я заедно с пушката в коридора. След тава се върна при стаята на Марет. Вратата беше затворена. При почукването гласът на девойката му отговори, че не е още готова. Кент зачака. Чуваше я да се движи бързо из стаята. После настъпи тишина. Минаха още пет минути ... десет ... петнадесет. Той почука пак на вратата. Този път тя се отвори.

Той силно се втрени, изумен от промяната в Марет. Девойката се беше дръпнала назад от вратата, за да му направи път да влезе, и стоеше, цялата осветена от лампата. Стройната ѝ, прекрасна снага беше облечена със синьо рипсено кадифе. Дрехата беше плътно прилепнала, момчешка, полата стигаше само малко под колената. Обута беше с високи ботуши от еленова кожа. На кръста си носеше кобур с малкия черен револвер. Косата бе вдигната нагоре и прибрана под стегнат тюрбан. Беше изключително хубава, както стоеше там и го чакаше и Кент виждаше, че в тая хубост няма нищо преднамерено. Рипсеното кадифе, тюрбанът, късата пола и високите ботушки с връзки бяха точно за пустошта. Тя не беше неопитна новачка. Беше малка коренячка от глава до пети! Радост светна на лицето на Кент. Но, той остана изумен не само от преображението, дължащо се на дрехите. Тя се бе променила и по друг начин. Бузите ѝ бяха поруменели. Очите блестяха с чудновато, прекрасно сияние, вперени в него. Устните ѝ бяха червени — същите, както онзи първи път при Кардиган. Бледостта, страхът, ужасът бяха изчезнали, изместени от потиснатата възбуда на човек, комуто предстои неизвестно приключение.

На пода лежеше раница само наполовина колкото неговата. Кент я вдигна и откри, че почти съвсем не тежи. Той я пристегна върху своята, докато Марет си сложи мушамата и заслиза по стълбите първа. Когато Кент стигна долу, тя го чакаше там с голямата гумена мушама на Кедсти в ръце.

— Трябва да я облечете — каза девойката. Тя леко потрепери, когато му подаде мушамата. Руменината почти съвсем избледня по бузите ѝ, когато се обърна към вратата, зад която мъртвецът седеше на

своя стол, но чудният блясък все още светеше в очите, докато му помагаше с раницата и дрехата, а след това остана за миг, с едната ръка допряла неговите гърди, а другата нейните устни, сякаш се канеше да каже нещо, което таеше в себе си.

Няколко крачки отвъд те чуваха бурята. Тя като, че се нахвърли върху къщата с нова ярост, затропа на вратата, затътна над главите им с гръмотевици и ги канеше, ако смеят, да излязат. Кент посегна нагоре и изгаси светлината в коридора.

На тъмно отвори вратата. Дъждът и вятърът нахлуха вътре. Със свободната си ръка той затърси, намери Марет, дръпна я подире си и затвори вратата. Когато навлязоха от осветения коридор в бурята, почувстваха се като погълнати от някаква черна бездна. Тя ги обгърна и смаза. Сетне изведнъж блесна светкавица и Кент видя лицето на Марет, пребледняло и мокро от дъжда, но обърнато към него с все същото чудновато сияние в очите. То го развълнува. Дори и в мрака то не угасваше. Светеше в очите ѝ, откакто се беше върнал при нея от Кедсти и коленичил пред леглото, за миг я беше прегърнал.

Едва сега в беснеещата буря можа да си обясни тава чудо. Причината беше той. Причината беше вярата му в нея. Дори смъртта и ужасът не можаха да я изличат от нейните очи. Искаше му се да извика от радост при това откритие, да закрепи буйно въпреки вятъра и дъжда. Усети да се разраства в него сила, по-мощна от стихията на нощта. Ръцете ѝ го стискаха над лакътя, сякаш я беше страх да не го загуби в тази черна бездна. Лекият им натиск беше като контакт, чрез който до него стигаше топлата тръпка на електрически ток. Кент протегна ръка и я притегли до себе си така, че за миг лицето му се притисна до върха на мокрия малък тюрбан. И тогава я чу да казва:

— В ръкава на реката има шаланда, Джимс. Тя е близо до края на пътеката. Мосю Фингърс я държеше там готова за всеки случай.

Беше мислил за дюкяна на Кросен и за открита лодка. И пак благослови Фингърс, когато стисна ръката на Ма-рет в своята и се насочи към пътеката, която водеше през тополовата горичка.

Краката им зашляпаха дълбоко в киша и кал, а дъждът се придружаваше от вятър, който не ги оставяше да си поемат дъх. Човек не можеше да види дърво на крачка пред себе си и Кент се надяваше, че ще има достатъчно често светкавици, за да могат да си намерят пътя. В първото припламване погледна надолу по склона към реката.

По него се стичаха поточета вода. Камъни и пънове препречваха пътя, а почвата под краката беше хлъзгава. Пръстите на Марет пак се вкопчиха в неговите, както се беше държала за него при бясното им бягство от казармите и къщата на Кедсти. Тогава бе тръпнал в безкрайна радост от вълнението, което те будеха у него, но сега тръпнеше от по-друго вълнение — това бе едно завладяващо чувство на притежание. Тази нощ с бурята и непрогледния мрак бе най-прекрасната от всички.

Кент сякаш не възприемаше неслгодите на бурята. Тя не можеше да спре радостния кипеж на кръвта. Слънцето и звездите, денят и нощта, слънчевият блясък и облаците бяха незначителни и несъществени сега. Защото до самия нею, борещо се заедно с него, уповаващо се на него, безпомощно без него беше живото дишащо същество, което той обичаше повече от собствения си живот. Дълги години, без да го знае, бе чакал тази нощ и сега, когато тя настъпи, заля и отнесе стария му живот. Той вече не беше преследвачът, а преследваният. Не беше вече самичък, а имаше безценно нещо, заради което да се бори — безценно и безпомощно същество, вкопчило се в пръстите му в мрака. Чувствуваше се не като беглец, а като човек, постигнал велика победа. Не изпитваше никаква несигурност или съмнение.

Реката беше напред, а за него реката се бе превърнала в душата и надеждата в живота. Това бе реката на Марет и неговата река, след малко те щяха да бъдат на нея. И тогава Марет щеше да му разкаже за Кедсти. Беше сигурен в това. Щеше да му разкаже какво е станало, докато е спал. Вратата му бе безгранична.

Те стигнаха подгизналата падинка в подножието на рида и светкавицата разкри пред него края на тополовата горичка, в която О'Конър бе видял Марет преди много седмици. Пътеката към ръкава на реката извиваше пред нея и Кент се запъти слепешката нататък в тъмнината. Не се опитваше да говори, но пусна ръката на спътницата си, когато излязоха на равно и я прегърна така, че да я запази от напора на бурята. После храсти ги зашибаха по лицата и те спряха да дочакат нова светкавица. Кент нямаше чак толкова голямо желание тя да блесне. Той притегли девойката още по-близо и в тази непрогледна бездна, с потопа наоколо и трясъка на гръмотевицата над главата и, тя се сгуши на гърдите му така, че той усещаше тялото ѝ да пулсира до

неговото и Марет зачака заедно с него. Нейната крехкост, тази нейна безпомощност, тънката ѝ фигурка, побрала се в извивката на неговата ръка, го изпълваха с безкраен възторг. Сега не си я представяше като прекрасното безстрашно създание, което бе насочило малкия си черен револвер срещу тримата мъже в казармата. Тя не беше вече тайнствената, недостижима жена, която го беше държала в своеобразно страхопочитание през първия час в къщата на Кедсти. Защото сега се беше свила до него, обзета от страх и напълно в негова власт. В тази хтихия на бурята нещо му подсказваше, че смелостта ѝ се е пречупила и без него тя ще бъде загубена или ще нададе викове от страх. И той се радваше! Притисна я по-силно, наведе глава така, че лицето му докосна мократа, смачкана коса под ръба на тюрбана. А, после светкавица раздра ноцта отново и Кент видя пред себе си как да стигне пътеката.

Дори на тъмно не беше трудно да се върви по добре утъпкания коларски път. Над главите им свистяха и виеха върхарите на тополите. Под краката им на места пътят представляваше ручей или беше така наводнен, че се превръщаше във вир.

В непрогледния мрак те нагазиха един такъв вир и колкото и да му пречеа двете раници и пушката, Кент внезапно спря, вдигна Марет на ръце и я носи докато стигнаха по-високо място. Не ѝ поиска разрешение И за минута-две Марет лежа сгусена в ръцете му, а за един вълнуващ миг неговото лице допря мократа и от дъжда буза.

Чудното в приключението им беше, че и двамата не проговаряха. За Кент установилото се между тях мълчание ое нещо, което нямаше желание да наруши. Чувствуваше че в това мълчание, оправдано и породено от бученето на бурята, нещо прекрасно ги сближава все повече и повече и че думите може да развалят неподдаващата се на описание магия на това, което става. Когато после Марет отново стъпи на крака, ръката ѝ случайно попадна върху неговата и за миг пръстите ѝ я обхванаха с леко стискане което значеше за него повече от хиляди благодарствени думи.

Четвърт миля оттатък тополовия гъстак те стигнаха началото на смърчовата и кедрова гора и скоро гъстата преграда на дърветата ги скри, защити ги от вятъра, но мракът там напомняше още повече бездънна яма. Кент беше забелязал, че гръмотевиците и светкавиците се отдалечават все по на изток и сега разределите се проблясъци на

електрическият огън едва осветяваха пътеката пред тях. Дъждът не плющеше така свирепо. Те чуваха воя на смърчовите и кедрови върхари и жвакането на ботушите в калта и водата. По едно време стигнаха място, където върховете на смърчовете се сплитаха над главите им. Там беше почти тихо. И тогава Кент дълбоко, свободно си отдъхна и радостно, възторжено се изсмя.

— Измокри ли се, малко Сиво гъсенце?

— Само отвън, Голяма видро. Перата ми ме запазиха сухи.

В гласа ѝ прозвуча трепереща, полуридаеща, полуликуваща нотка. Не беше глас на човек, извършил преди малко убийство. Имаше в него покруска, която Кент знаеше. Тя се мъчеше да прикрие със смели думи. Дори и сега когато стояха там близко един до друг, двете ѝ ръце бяха вкопчени в ръкава на гумената му мушама, сякаш я беше страх, че нещо може да ги раздели в този предателски мрак. Кент потършува малко и измъкна от вътрешен джоб суха носна кърпа. След това намери лицето ѝ, повдигна го малко и го избърса. Би могъл да направи същото с плакало дете. Сетне тръкна и своето, пак я прегърна и двамата продължиха напред.

Имаше половин миля от началото на гората до ръкава на реката и пет-шест пъти на това разстояние Кент вдига девойката на ръце и я пренася през локви, в които затъваше почти до върха на ботушите. Светкавиците вече не им помагаха. Дъждът все още упорито валеше, но вятърът бе спрял с отминаването на бурята към изток.

Гъсто обрасъл с гора, самият ръкав не можеше да се различи в тъмнината. Сега Марет го водеше, макар Кент и да вървеше пред нея, хванал я здраво за ръка. Освен ако Фингърс бе променил мястото, шаландата трябваше да бъде някъде на четиридесет-петдесет крачки от края на пътеката. Била малка шаланда за двама със спретната кабинка, издигната по средата. И била вързана близо до брега. Марет му разказа това, докато търсеха слепешката пътя си през храсти и тръстики. После той се спъна в нещо, опънато на височината на коляното му, и откри, че е въже.

Кент остави Марет, опряла гръб на дървото, за което бе вързано въжетото, и се качи в лодката. На дъното имаше три-четири пръста вода, но кабината беше изградена върху платформа, издигната над пода на плоскодънката, и той се надяваше, че е още суха. След кратко търсене напипа извитата тел, която държеше затворена вратата. Отвори, наведе

ниско глава и влезе. Стаичката беше не повече от четири стъпки висока и за по-удобно Кент коленичи, докато тарашуваше под мушамата за непромокаемата кутия кибрит. Водата още не беше заляла пода.

В светлината от първата драсната клечка видя вътрешността. Това беше миниатюрна кабина, малко по-голяма от някои сандъци, каквито бе виждал. Беше към осем стъпки на дължина и шест на ширина, а таванът бе толкова нисък, че дори както стоеше на колене, главата му опирайте в него. Клечката догоря и той запали друга. Този път видя свещ, сложена в разцепена брезова клечка, която стърчеше от стената. Кент се промъкна до нея и я запалил. За миг се поогледа и пак благослови Фингърс. Малката, шаланда беше приготвена за път. В дъното имаше сковав ни две тесни легла, толкова близо едно над друго, че Кент се усмихна при мисълта как ли ще се вмъкне в някое от тях. Имаше одеяла. На разстоянието на протегната ръка имаше мъничка печица, а до нея купчина подпалки и сухи дърва. Цялото това нещо му напомняше детска кукленска къща. И въпреки всичко имаше място и за широко, удобно плетено кресло, столче и гладко рендосана дъска, прикрепена под прозорчето така, че да служи вместо маса. Тази маса беше отрупана с множество пакети.

Кент смъкна раниците и се върна при Марет. Тя беше дошла до борда на шаландата и тихо го повика, когато го чу да цапа през водата. Ръцете ѝ бяха протегнати към него, за да го срещнат в тъмнината. Той я пренесе през плитката вода в краката си и се засмя, когато я остави в края на платформата пред вратата. Това бе нисък, радостен смях. Жълтата светлина на свещта запращя пред мокрите им лица. Кент виждаше Марет само смътно, но очите ѝ сияеха.

— Твоето гнездо, малко Сиво гъсенце — каза той нежно, Марет протегна ръка и докосна лицето му.

— Ти беше добър към мене, Джимс — рече тя с леко треперещ глас. Можеш ... да ме целунеш.

Вън сред плющенето на дъжда сърцето на Кент преливаше от песен. В душата му се надигна желание да запее с пълен глас към света, който той напускаше тази нощ завинаги, хвалебствен химн на радост и победно тържество. Тръпните топли утни на Марет го превърнаха в свръхчовек и когато скочи в мрака на брега и с единствен замах на ножа преряза въжетото, му се искаше да даде израз на чувствата си, както лодкарите бяха славословили свободата си в деня, когато

голямата бригада потегли на север. И наистина запя с глас, задавен от смях и ридание. С исполинска сила той тласна шаландата напред ръкава, а след това размаха напред-назад дългата лопата за един човек и поведе лодката към реката със силата не на един, а на два чифта ръце. Зад затворената врата на мъничката кабина беше всичко, заради което заслужаваше да се бори на този свят. Като обърнеш глава, виждаше мъждивата светлина на свещта в прозорчето. Светлината ... кабината ... Марет!

Той се изсмия безсмислено, глупаво, като малко момче. Започна да долавя глухо, ручащо ромолене — звук, който с всеки замах на веслото се разрастваше в по-ясен, подобен на водопад рев. Беше реката. Засилен от придошлите води, това беше ужасяващ звук. Но, Кент не се боеше от него. Това беше неговата река. Тя бе негова приятелка. Това беше туптенето и биенето на живота за него сега. Нарастващото и бучене не вещаеше заплаха, а напомняше радостна глъч на множество гласове, които го викаха, радваха се на идването му. То се засилваше в ушите. Над главата му черното небе се разтвори пак и право надолу се изля пороен дъжд. Но бученето на реката надделяваше над плющенето на дъжда и идваше все по-близо и по-близо. Кент усети първите удари на въртящото ѝ течение в носа на шаландата, сякаш мощни ръце се бяха протегнали напред от тъмнината. Той разбра, че началото на течението го е хванало и го носи към главния поток. Прибра веслата и се изправи, обърнат към вилнеещия непрогледен хаос напред. Чувствуваше под краката си бавния и мощен пулс на великия поток, носещ се към Робската река, към Макензи и Ледовития океан. И най-после закрепця сред пороя на бурята — вик на радост, на възторг, на надежда, които стигаха отвъд човешките закони и се обърна към мъничката кабина, където през гъстата мрежа на прогиз-налата нощ миниатюрното прозорче светеше с жълтата светлина на свещта.

ГЛАВА XIX

Пипнешком Кент отиде до кабината и почука, Марет му отвори вратата и се дръпна назад да му направи път да влезе. Като огромно мокро куче той се вмъкна, превил се така, че ръцете му почти допираха пода. Долови нелепостта, неуместността на прекалено голямото си тяло в тази кукленска къща, усмихна се през струйките вода, които се стичаха по лицето му и се помъчи да се огледа. Марет беше свалила тюрбана и мушамата и също бе приведена ниско в четири стъпки високата кабина, но не така смешно ниско, както Кент. Той пак коленичи. И тогава видя, че в мъничката печка гореше огън. Пращането му надделяваше над плющенето на дъжда по покрива и въздухът вече започваше да омеива от топлината му. Той погледна Марет. Мократа ѝ коса все още се лепеше по лицето, краката, ръцете и част от тялото бяха мокри, но очите сияеха и тя му се усмихваше. Видя му се в този момент като дете, което се радва, че е намерило убежище. Беше мислил, че ужасите на нощта ще се отпечатат на лицето ѝ, но те бяха изчезнали. Тя не мислеше за гръмотевиците и светкавиците, за тъмната пътека, нито за Кедсти, който лежеше мъртъв в къщата си. Мислеше за него.

Той свободно се изсмя. Това беше радостно, вълнуващо нещо — тази тъмна нощ с бурята над главите им и течението на великата река под тях ... и те двамата ... сами ... в тази смешно малка кабина, толкова малка, че да не можеш да се изправиш в нея и недостатъчно голяма, за да се обърнеш в която и да е посока. Приятната ѝ уютност, топлината на огъня, която започваше да достига премръзналите им тела, ѝ създаващото настроение пращане на брезовите дърва в мъничката печка изпълниха Кент за малко с мисли, нямащи нищо общо със света, който двамата напускаха. Марет, чиито очи и устни му се усмихваха мило на светлината на свещта, също като че ли беше забравила света. Това, което ги върна към трагедията на бягството им, беше прозорчето. Кент си го представи как трябва да изглежда от брега — издайническо петно светлина, пътуващо през мрака. На няколко

мили надолу от пристанище Атабаска имаше тук-там хижи и очи, обърнати в бурята към реката, можеха да видят светлинката. Той отиде до прозореца и го закри с мушамата си.

— Потеглихме, сиво гъсенце — каза той след това и потри ръце. Дали атмосферата ще стане по-домашна, ако запуша?

Девојката кимна, без да откъсне очи от мушамата на прозореца.

— Няма никаква опасност — каза Кент, като измъкна лулата и се зае да я пълни. Вероятно всички спят. Но, не бива да рискуваме. Шаландата се изви настрана в течението. Кент усети промяната в движението и добави: — Няма никаква опасност от крушени? Тридесет мили напред няма нито скала, нито прагове. Реката е гладка като под в стая. Ако се ударим в брега, да не се уплашиш.

— Не ме е страх от реката — отговори Марет. Сетне доста неочаквано и изненадващо го запита Къде ще ни търсят утре?

Кент запали лулата, загледа девојката малко замислено, докато тя се настани на столчето и се наведе напред към него в очакване на отговор.

— В гората, по реката, навред — каза Кент. Ще търсят дали е изчезнала някоя лодка, разбира се. Ще трябва просто да наблюдаваме какво става зад нас и да вземем колкото можем преднина.

— Дали дъждът ще заличи стъпките ни, Джимс?

— Да. Всичко на открито.

— Но, може би на закрито?

— Не сме били на никакво закрито място — увери я той. Спомняш ли си да сме били, Сиво гъсенце? Девојката бавно поклати глава:

— Не. Но, не бива да забравяме Муи под прозореца.

— Неговите дири ще бъдат заличени.

— Радвам се. Не бих искала да навлечем неприятности на него, на мосю Фингърс или на някой друг наш приятел.

Тя не се опита да прикрие облекчението, което изпита от думите му. Кент малко се изненада, че тя може да се тревожи за Фингърс и за стария индианец в часа на застрашаващата самите тях опасност. Тази опасност беше решил да отстрани колкото може по-далече от мислите ѝ. Но, девојката неволно си даваше сметка за надвисналата угроза. Тя знаеше, че след няколко часа Кедсти ще бъде намерен и дългата ръка на полицията на пустошта ще пристъпи към работа. И ако ги хване ...

Марет изпъна крака към него и ги размърда в ботушките така, че Кент чу жвакането на водата.

— Ох, че са мокри! — потрепера тя. Ще ми ги развържеш и смъкнеш, нали, Джимс?

Той сложи настрана лулата и коленичи пред девойката. Отне му пет минути да ѝ събуе ботушите. След това стисна едно от мокрите крачета с двете си големи ръце.

— Студено ... студено като лед — рече той. Трябва да си свалиш чорапите, Марет. Моля ти се!

Нареди купчинка дърва пред печката и покри Марет с одеяло, което дръпна от едно от леглата. След това, все още на колене, придърпа плетеното кресло до огъня и го покри с друго одеяло. След една-две минути Марет беше настанена удобно на това кресло с босите крака върху покритата с одеяло купчинка дърва. Кент отвори вратата на печката. След това угаси едната от пушещите свещи, а сетне и другата. Пламтящите брезови дърва осветяваха кабината с по-мека светлина. Тя заливаше лицето на девойката с мека руменина. Очите ѝ изглеждаха на Кент чудно нежни и красиви в това променено осветление. А, когато я натъкми, тя протегна ръка и за миг докосна лицето и мокрите му коси тъй леко, че Кент усети вълнуващата милувка, без да почувствува тежестта на ръката.

— Ти си така добър с мен, Джимс — каза тя и му е стори, че нещо леко я задави в гърлото.

Беше седнал на пода, близо до креслото и опрял гръб на стената.

— То е, защото те обичам, Сиво гъсенце — отговори тон тихо, загледан в огъня.

Марет не проговори. Тя също гледаше в огъня. Близо над главите си те чуваха как плющи дъждът, сякаш хиляди меки юмручета тропаха по покрива на кабината. Под себе ой усещаха бавното поклащане на шаландата, послушна на извивките и прищевките на течението, което ги носеше напред. И Кент, без да го види момичето, което не гледаше към него, вдигна очи. Светлината на брезовите дърва гореше в косата ѝ, топлеше на бялото и гърло, играеше по дългите ѝ мигли.

И както я гледаше, Кент си помисли за Кедсти, който лежеше там, в стаята си, удушен с плитка от тази разкошна коса, толкова близо до него сега, че ако се наведеше малко, би могъл да я докосне с устните си. Тази мисъл не събуди в него никакъв ужас. Защото, докато

още гледаше Марет, една от ръцете и се вдигна до бузата малката, мека ръчица, която бе допряла неговото лице и коса, лека като пух от глухарче — и той пак си каза, че две такива ръце не биха могли да убият мъж, който се е борил за живота си, когато е умирал.

И Кент посегна нагоре, пое ръката, стисна я в своята и каза:

— Малко Сиво гъсенце, моля ти се, разкажи ми сега какво е станало в стаята на Кедсти?

В гласа му прозвуча безгранична вяра. Искаше тя да разбере, че каквото и да се бе случило, тази негова вяра и обич не можеха да бъдат разклатени. Той вярваше в нея и винаги щеше да вярва.

Вече беше сигурен, че знае как е умрял Кедсти. Беше сглобил лека-полека картината на трагедията в ума си. Докато той е спал, Марет и някакъв мъж са били долу в голямата стая при полицейския инспектор. Те са стигнали до връхната точка и на Кедсти е бил нанесен удар по някакъв необясним начин със собствения му револвер. После, тъкмо когато Кедсти се е съвзел достатъчно, за да се бори, другарят на Марет го е убил. Ужасена, зашеметена от това, което вече се е случило, може би загубила свят, тя е била безсилна да попречи на убиеца да използва плитка от косата ѝ в заключителното деяние. От тази картина Кент изключи връзките за обувки и шнуровите на завесите. Знаеше, че в престъпленията ставаха често необикновени и най-малко очаквани неща. А, дългата коса на Марет е била свободно разпусната. Да я използва, е било първото хрумване на убиеца.

И Кент вярваше, в очакване на отговора, че Марет ще му разкаже същото.

Докато чакаше, усети пръстите и да се стягат в ръката му.

— Кажи ми, Сиво гъсенце какво е станало?

— Аз ... не ... знам ... Джимс ...

Очите му неочаквано се откъснаха от огъня и вдигнаха към нея, като че не беше съвсем сигурен дали е чул това, което му е казала. Тя не помръдна главата си и продължи да се взира с невиждащ поглед в огъня. В дланта му пръстите ѝ посегнаха към неговия палец и го стиснаха здраво пак, както се бяха вкопчвали в него, когато се плашеше от гръмотевицата и светкавицата.

— Не зная какво е станало, Джимс.

Този път не го обзе вълнение от стискането на малките и пръстчета и меката длан. Дълбоко в себе си изпита нещо като

внезапен, неочакван удар. Беше готов да се бори за нея до последен дъх. Беше готов да повярва всичко, каквото и да му кажеше — всичко, с изключение на това невъзможно нещо, което тя току-що изрече. Защото девойката положително знаеше какво се е случило в стаята на Кедсти. Знаеше ... освен ако ...

Изведнъж сърцето му трепна от радостна надежда.

— Искаш да кажеш, че си била в безсъзнание? — възкликна той с тих глас, който трепереше от напрежение. Ти си припаднала и то се е случило тогава?

Марет поклати глава.

— Не. Бях заспала в стаята си. Не исках да заспя, чо заспах. Нещо ме събуди. Помислих си, че съм сънувала. Но, нещо все ме теглеше, теглеше ме долу. И когато слязох, заварих Кедсти така. Беше мъртъв. Стоях като парализирана, когато ти дойде.

Сега тя дръпна ръката си от него, нежно, но многозначително.

— Зная, че не можеш да ми повярваш, Джимс. Не е възможно да ми повярваш.

— И ти не искаш да ти повярвам, Марет.

— О, не ... искам. Трябва да ми повярваш.

— Но, плитката коса ... твоя коса ... около врата на Кедсти ...

Кент се пресече. Тези думи, колкото и нежно да ги беше изговорил, му се сториха жестоки. Въпреки това не забеляза да са я подразнили. Тя не се стресна. Той не видя никаква тръпка на ужас. Девойката продължаваше спокойно да гледа огъня. И Кент се обърка. Никога през цялата си служба не беше виждал такова съвършено и непресторено самообладание. И то някак го смразяваше. Смразяваше го дори сега, когато му се искаше да протегне ръце и да я притисне до себе си, да заговори за любовта си и да ѝ се примили да му разкаже всичко, да не стаи нищо, което би могло да му помогне в борбата, която щеше да поведе.

И тогава тя проговори:

— Джимс, ако полицията ни залови ... това вероятно ще е доста скоро, нали?

— Няма да ни заловят.

— Но най-голямата опасност да бъдем хванати е точно сега, нали? — настоя Марет.

Кент извади часовника си и се наведе напред да го погледне на светлината на огъня.

— Сега е три часът — каза той. Дай ми още едно денонощие, Сиво гъсенце, и полицията никога не ще ни намери.

Тя помълча още миг-два. Сетне ръката ѝ се протегна и пръстите пак леко стиснаха палеца му.

— Джимс ... когато бъдем в безопасност ... когато бъдем сигурни, че полицията не ще ни намери ... ще ти разкажа всичко, каквото знам ... за това, което стана в стаята на Кедсти. И ще ти разкажа ... за косата. Ще ти разкажа ... всичко. Пръстите и се вкопчиха почти свирепо. — Всичко — повтори тя. Ще ти разправа за това в стаята на Кедсти ... и ще ти разправа за себе си ... и после... страх ме е, че ... няма да ме харесваш.

— Аз те обичам — каза той, без да направи опит да я докосне. Каквото и да ми разправиш, Сиво гъсенце, ще те обичам.

Тя леко възкликна — това бе едва ли повече от звук, пресекнал в гърлото ѝ, и ако лицето и беше обърнато към него, Кент щеше да види щастиято, което го озари, което блесна в очите като светкавица и също толкова бързо угасна.

Това, което видя, когато тя обърна глава, бе поглед, впил се внезапно в нещо при вратата на кабината. Той погледна. През прага се процеждаше бавно вода.

— Очаквах го — рече Кент, весело. Нашата шаланда се превръща в каца за дъждовна вода, Марет. Ако не я изчерпя, скоро ще ни наводни.

Той посегна към мушамата и я облече.

— Няма да ми отнеме дълго време да изгреба водата — додаде той. А, докато аз върша това, искам да съблечеш мокрите си дрехи и да се мушнеш в леглото. Ще го направиш ли, Сиво гъсенце?

— Не съм уморена, но щом смяташ, че така ще е по-добре ...

Ръката ѝ докосна рамото му.

— По-добре е — рече той и за миг се наведе и допря с устни косата и. След това грабна една кофа и излезе на дъжда.

ГЛАВА XX

Беше този час, когато при ясно небе сивата северна зора оцеше едва забележимо да се сипне над горите на изток. Кент откри, че тъмнината прилича повече на мъгла. Около него се ширеше по-сивкав, по-призрачен мрак. Но, той не можеше да види водата под краката си. Нито можеше да види релинга на шаландата или реката. От кърмата, на десет стъпки от вратата на кабината, самата кабина изчезна и стана невидима.

С отмерения, полюшващ се замах на лодкар Кент започна да изгребва. Движенията му станаха толкова равномерни, че се превърнаха в своеобразен ритмичен акомпанимент на мислите. Монотонното плъок-плъок-плъок на изхвърляните кофи доби след няколко минути характера на нещо механично. С носа си Кент усещаше близостта на брега. Дори в дъжда до него стигаше леката гръпчива миризма на кедър и балсамово дърво.

Но, най-много се налагаше на сетивата му реката. С течение на минутите започна да я усеща като живо същество. Чуваше я да бълбука и да играе под дъното на шалан-дата. А, заедно е този звук до него стигаше и друго, още по-неописуемо нещо — трепкането ѝ, пулсът, вълнението и в непроницаемия мрак, животът ѝ, както се носеше напред в бавен и мощен поток между стените на пустошта. Кент винаги бе казвал: „Човек може да чуе как бие сърцето на реката, стига да умее да се вслуша в него.“ А, той го чуваше сега. Усещаше го. Дъждът не можеше да го заглуши, нито можеше да го заглуши плискането на водата, която той изхвърляше през борда и тъмнината не можеше да скрие реката от вътрешния поглед, който гореше в него като жив въглен. Реката бе тази, която винаги му даваше утеха в минути на самотност. За него тя беше прераснала в същество с душа, същество, което олицетворяваше надеждата, смелостта, другарството — всичко значително и велико като върховно постижение. А, тази нощ (защото Кент все още смяташе тъмнината за нощ) душата ѝ сякаш му нашепваше някакъв победен химн.

Не можеше да загуби. Това беше мисълта, която не го напускаше. Никога кръвта му не е пулсирала с по-голяма сигурност, никога не е бил обладан от по-положително предусещане на неизбежното. Немислимо беше — казваше си той — дори да се страхува, че ще бъдат заловени от полицията. Той беше нещо повече от човек, който се бори сам за свободата си, повече, отколкото отделна личност, бранеща правото си да съществува. Нещо безкрайно по-скъпоценно от свободата или живота, ако трябваше да ги приеме без нищо друго, го чакаше в малката кабина, затворено в море от тъмнина. А, напред ги чакаше техният свят. Той подчерта това. Техният свят — светът, който по един илюзорен и недействителен начин е бил част от мечтите му през целия негов живот. В този свят те щяха да се затворят. Никой никога нямаше да ги намери. И великолепието на слънцето и звездите и на широкия божи свят щеше да бъде тяхно завинаги.

Марет беше самото сърце на тази действителност, която му се налагаше сега. Не го тревожеше какво е това, което тя щеше да му каже утре или вдругиден. Вярваше, че именно тогава, след като му кажеше каквото имаше да казва и той все пак протегнеше ръце към нея, тя щеше да дойде в обятията му. И знаеше, че нищо, което можеше да се е случило в стаята на Кедсти, нямаше да го възпре да протегне ръце към нея. Такава беше вярата му — всесилна като мощния поток, невидим в прозрачно-сивия мрак на приближаващата зора.

Въпреки това не очакваше да опечели лесно. Докато работеше, мислите му се носеха нагоре и надолу по трите реки от пристанище Атабаска до форт Симпсън и той изреждаше в ума си всичките положения, които можеха да възникнат и как щеше да се справи с тях. Даваше си сметка, че полицаите от казармите няма да влязат в къщата на Кедсти по-рано от пладне. Полицейската моторница вероятно ще потегли да ги търси по реката скоро след това. До надвечер шаландата ще е изминала петдесетина мили.

Преди да се стъмни пак, те ще минат през улея на смъртта, където Фолет и Ладусьор бяха безумно премерили сили за любовта на една девойка. А, не много мили под Улея на смъртта имаше блатиста местност, където можеше да скрие шаландата. Щяха да тръгнат по суша на северозапад. Не ги ли намереха до следващия залез, щяха да бъдат в безопасност. Ето какво очакваше. Но, стигнеше ли се до бой, щеше да се бие.

Докато свърши с изчерпването на водата, дъждът доста намаля. Мирисът на кедър и балсам стигаше до него по-силно и той чуваше по-ясно ромоленето на речните вълни. Почука на вратата на кабината и Марет му отговори.

Огънят бе прегорял в купчинка блещукаща жаравя. Той пак коленичи, свали мократа си мушама.

Девојката го поздрави от леглото:

— Изглеждаш като голяма мечка, Джимс. Имаше радостна, приветлива нотка в гласа ѝ.

Кент се изсмя, придърпа столчето до нея и успя да седне, при все че покривът го принуждаваше да понаведе глава.

— Чувствувам се като слон в птичи кафез — отговори той. Добре ли ти е, малко Сиво гъсенце?

— Да. Ами ти, Джимс? Ти си мокър!

— Но, толкова щастлив, че не усещам това, Сиво гъсенце. Можеше да я различи само смътно там, в тъмнината на леглото. Лицето ѝ беше бледа сянка и тя бе разпуснала влажната си коса, та да може топлият и сух въздух да я достига по-лесно. Кент се питаше дали Марет не чува ударите на сърцето му. Той забрави за отъня и мракът стана по-гъст. Кент не можеше вече да види бледите очертания на лицето ѝ и се отдръпна малко назад, обладан от мисълта, че е светотатство да се свежда по-близо над нея, като крадец в тази тъмнина. Марет долови това движение, протегна ръка и леко опря крайчеда на пръстите си върху рамото му.

— Джимс — каза тя тихо, не съжалявам сега, че дойдох в болницата на Кардиган тогава когато ти мислеше, че умираш. Не бях сгрешила. Ти си по-друг. И аз ти се подигравах тогава и ти се присмивах, защото знаех, че няма да умреш. Ще ми простиш ли?

Кент радостно се засмя:

— Смешно е до какво докарват понякога дребни неща. Нали цяло царство било загубено едно време, защото някой си нямал подкова? Във всеки случай познавам човек, който остана жив благодарение на счупената си лула. А, ти дойде при мен и аз съм тука с теб сега поради ...

— Поради какво? — пошепна Марет.

— Поради нещо, което се случи много отдавна — каза той. Една случка, за която и през ум не би ти минало, че има нещо общо с теб

или с мен. Да ти я разкажа ли, Марет?

Пръстите и леко стиснаха рамото му: — Да.

— Разбира се, това е разказ за полицията — започна той. И аз няма да спомена името на тоя човек. Можеш да си мислиш, че е бил червенокосият О'Конър, ако искаш. Но, не твърдя, че е бил той. Един младши полицај, пратен далече на север да търси някакви индианци, които варели алкохолно питие от корени. Това е станало преди шест години. И той заболял от нещо. La Mort Rouge го наричаме ние понякога — „червената смърт“ или едра шарка. И е бил сам, когато треската го повалила на триста мили от всякакво селище. Неговият индианец избягал при първите признаци на болестта и той имал сили само колкото да опъне палатката си, преди да легне. Не ще се мъча да ти опишвам дните, които е изживял. Това е било жива смърт. И е щял да умре, няма никакво съмнение, ако случайно оттам не минал един непознат. Той бил бял. Марет, не се иска кой знае колко смелост да се изправиш срещу човек с револвер, когато сам ти имаш револвер и не се иска много повече смелост да влезеш в бой, когато хиляди други влизат заедно с тебе.

Но, трябва да имаш смелост, за да направиш това, което е направил непознатият.

А, болният не му бил никакъв. Той влязъл в тая палатка и се грижил за болния, докато го спасил. Тогава болестта повалила него и в течение на десет седмици двамата прекарвали заедно, като всеки от тях се борил да спаси живота на другия, и се отървали. Но, прекрасното в цялата тая работа била постъпката на непознатия. Той отивал на запад. Полицаят отивал на юг. Те си стиснали ръка и се разделили.

Пръстите на Марет хванаха рамото на Кент по-силно. И Кент продължи:

— И полицаят никога не забравил това, Сиво гъсенце. Той искал да дойде ден, когато би могъл да се отплати. И това време дошло. Това било подир години и станало по много интересен начин. Един човек бил убит. А младши полицаят, който междувременно станал старши, говорил с жертвата малко преди убийството. Същият старши полицај я намерил мъртва, когато се върнал заради нещо, което забравил. Много скоро след това арестували един човек. По дрехите му имало кръв. Доказателството било убедително, гибелно. И този човек ...

Кент замълча и в тъмнината пръстите на Марет се плъзнаха от рамото по ръката му и я стиснаха.

— ... е бил човекът, когото ти опаси с лъжата си — пошепна тя.

— Да. Когато куршумът на метиса ме улучи, помислих си, че това е добър случай да се отплатя на Санди Мактригър за всичко, което той направи преди години за мен в тая палатка. Но, това не беше геройство. Не беше дори и смелост.

Аз мислех, че ще умра и не рискувах нищо.

И тогава оттам, където главата ти лежеше на възглавницата, долетя тих, радостен смях.

— И през цялото това време, когато ти лежеше тъй блестящо, Джимс аз знаех — възкликна тя. Знаех, че не си убил Баркли, знаех, че няма да умреш и знаех какво е станало в тая палатка преди десет години. И ... Джимс ... Джимс ...

Тя се привдигна от възглавницата. Дишаше малко развълнувано. Сега го държеше не с едната, а с двете си ръце.

— Аз знаех, че не ти си убил Джон Баркли — повтори тя. И не го е убил и Санди Мактригър!

— Но ...

— Не е — прекъсна го тя почти с ожесточение. Той беше невинен, толкова невинен, колкото и ти, Джимс ... Джимс ... аз зная кой е убил Баркли. О, аз зная ... аз зная!

Ридание задави гърлото ѝ, а след това тя добави, като се мъчеше да си наложи спокойствие:

— Не мисли, че ти нямам вяра, защото не мога да ги кажа повече сега, Джимс. Ти ще разбереш доста скоро. Когато се спасим от полицията, ще ти кажа. Нищо няма да скрия от тебе тогава. Ще ти разправам за Баркли и Кедсти ... всичко. Но, не мога сега. Остава още малко. Когато ми кажеш, че сме в безопасност, ще ти повярвам. И тогава ... — Тя отдръпна ръцете си и се отпусна на възглавницата.

— И тогава какво? — попита я Кент, наведен над нея.

— Може би няма да ме харесваш, Джимс.

— Аз те обичам — пошепна той. Нищо на света не може да ме накара да те разлюбя.

— Дори ако ти кажа скоро, че аз убих Баркли?

— Не. Това ще е лъжа.

— Или ако ти кажа, че аз убих Кедсти?

— Няма значение какво ще кажеш и какви доказателства може да се установят там, аз няма да ти повярвам.

Тя помълча. А, после додаде:

— Джимс.

— Да, Ниска, малка богиньо?

— Ще ти кажа нещо сега! Той зачака.

— То ще те изненада, Джимс.

Кент усети ръцете ѝ да се протягат нагоре. Двете ѝ ръце допряха рамената му.

— Слушаш ли?

— Да, слушам.

— Защото няма да го кажа много високо. И след това пошепна:

— Джимс ... аз те обичам!

ГЛАВА XXI

В бавно разпръскващия се мрак на кабината, с ръцете на Марет, обвили врата му с меките ѝ устни, предложени за целувка, Кент дълго не можеше да осъзнае нищо друго освен вълнението, че се е сбъднала едничката му голяма надежда в света. Това, за което се беше молил, не беше вече молитва и това, за което беше мечтал, не беше вече мечта. И все пак за известно време му се струваше, че то е недействително. Какво е казал през тези първи мигове на своя възторг, вероятно никога нямаше да си спомни.

Собственото му физическо съществуване като че ли беше нещо незначително и почти загубено, нещо сподавено и погълнато от топлото пулсиране и трептене на този друг, хиляди пъти по-скъпоценен живот, който държеше в прегръдките си.

И все пак, въпреки обладалото го безумно вълнение, в тази негова прегръдка имаше безкрайна нежност, ласка, която караше устните на Марет тихо и радостно да шепнат името му. Тя притегли главата му и го целуна, а Кеит падна на колене до нея и притисна лице в нея, а отвън трополенето на дъжда по покрива бе спряло и подобната на мъгла тъмнина се пръскаше в сиво зазоряване.

В това зазоряване на новия ден Кент излезе най-после от кабината и видя пред себе си прекрасен свят. В гърдите му гореше нов, неизпитван досега възторг, и светът като самия него се беше променил. Бурята бе отминала. Сивата река се ширеше пред очите му. По посока на бреговете можеше да различи тъмните очертания на смърчови, кедрови и балсамови гори. Около него цареше дълбока тишина, нарушавана само От ромола на реката и плискането на водата под шаландата. Вятърът беше отминал заедно с черните дъждовни облаци и докато се оглеждаше наоколо, Кент виждаше бързо да се топят сетните сенки на нощта, а на изток да се разкрива нов рай. Там само за няколко минути се появи мека, лъчиста сивота, а след това бързо, с чудото на зората в Далечния Север, далече отвъд горите сякаш пламна огромен, бавно разгарящ се пожар, който оцвети небето в нежнорозово

и се заиздига все по-нагоре и по-на-горе пред очите на Кент. Реката изведнъж изплува от сетната си влачеща се пелена на мъглата и нощта. Шаландата беше горе-долу по средата на потока. По на двеста крачки от двете страни се простираха плътните зелени стени на гората, блеснали свежи и прохладни от влагата на бурята и лъхаци благоуханието, което Кент поемаше дълбоко в белите си дробове.

От кабината се чу някакъв звук. Марет беше станала и на Кент му се искаше тя да излезе и да застане до него сред великолепието на първия им ден. Загледа дима от огъня, който беше запалил, дим от брезови дърва. Той се виеше бял и чист нагоре в освежения от дъжда въздух.

Неговата миризма, както и миризмата на балсама и кедъра, беше за Кент аромат на живота. След това се залови да изчерпи колкото вода имаше останала на дъното на шаландата и си заподсвирква, както работеше. Искаше Марет да го чуе, че свири. Искаше тя да знае, че денят не му е донесъл никакви съмнения. Около тях и пред тях се ширеше велик и прекрасен свят. И те бяха в безопасност.

Докато работеше, в ума му се очертаваше все по-твърдо решението да не се излагат на никакви рискове. За миг спря да свири, за да се изсмее тихо и тържествуващо при мисълта за дългогодишния си опит, който беше най-сигурната му гаранция сега. Беше станал безкрайно вещ във всичките хитрини и похвати на изкуството да преследва хора и знаеше какво щяха да направят ловците на двукракия дивеч. Той ги държеше в шах отсега. А, освен това без Кедсти, О'Конър и самия него пристанище Атабаска в момента не разполагаше с достатъчно хора. Това беше много благоприятно. Но да го гонеха дори и двадесетина души, Кент беше сигурен, че ще спечели. Опасност, ако изобщо го застрашаваше нещо, криеше само този първи ден. Единствено полицейската моторница би могла да ги настигне. А, с преднината, която имаха, Кент беше сигурен, че ще минат през Улея на смъртта, ще скрият шаландата и ще навлязат в непробродимите гори на север и запад, преди моторницата да се превърне в заплаха за тях. След това ще вървят все на северозапад, все по-навътре и по-навътре в този малко познат край — последното място, където полицията би тръгнала да ги търси. Той се изправи и погледна пак дима, който се виеше като сивкавобяла дантела между него и небесната синева.

В този миг слънцето се показва над стройните зелени върхари на най-високите кедри и денят разцъфна в цялото си великолепиe.

Още четвърт час Кент бърса дъното на шаландата, но изведнъж с ненадейност, която го накара да се изправи, сякаш някой беше плеснал с бич зад гърба му, долови нов аромат на чистия, дъхтящ на гора въздух. Аромат на кафе и бекон! Той мислеше, че Марет се бави да си сложи сухи чорапи и обувки и се занимава с някакъв сутрешен тоалет. Вместо това тя приготвяше закуска. В това занимание нямаше нищо изключително. Да опържиш бекон и да свариш кафе, съвсем не представляваше никакво забележително постижение. Но, в този момент то окончателно отваряше вратите на рая за Кент. Тя приготвяше закуска за него! И при това кафе и бекон. За Кент тези две неща винаги са били символ на домашния кът. Те създаваха уютност и настроение. Там, където имаше кафе и бекон, Кент бе срещал деца, които се смеят, жени, които пеят, и мъже с щастливи, приветливи лица. Те бяха опората на домашния кът.

„Колчем подушиш кафе и бекон от някоя хижа — винаги казваше О’Конър, стига да почукаш на вратата, ще те поканят на закуска.“

Но, Кент не си спомняше думите на стария си другар в дългите странствувания. В този миг всички други мисли изчезнаха пред откритието, че Марет приготвя закуска ... за него.

Той отиде при вратата и се послуша. Сетне отвори и надзърна вътре. Марет стоеше на колене пред отворената вратичка на печката и препичаше хляб на две вилици. Лицето ѝ беше зачервено. Не се беше бавила да си срещи косата, а я беше сплела нехайно в дебела плитка, която падаше на гърба. Тя леко възкликна с престорено разочарование, когато видя Кент.

— Защо не почака? — запротестира тя. Исках да те изненадам.

— Ти ме изненада — отговори Кент. И не можех да чакам. Трябваше да вляза да помагам.

Вече беше вътре, коленичил до нея. Когато посегна към двете вилици, устните му се притиснаха до косата ѝ. Лицето на Марет поруменя още повече и същата полугласна нотка, която приличаше на смях, се изтръгна от гърлото ѝ. Ръката ѝ погали бузата му, когато тя се изправи, и Кент се засмя в отговор. След това, докато слагаше масичката, ръката и току го докосваше по рамото или по косата, а два-три пъти той чу този чуден гърлен звук, който го караше да тръпне от

неудържимо щастие. После Кент на ниското кресло, а тя на столчето, седнаха близо един до друг пред дъската, която служеше за маса, и започнаха закуската си. Марет му наля кафе, сложи и разбърка захар и кондензирано мляко и Кент беше така щастлив, щото дори не й каза, че пие кафето без захар и без мляко. Утринното слънце нахлу през прозорчето, а през отворената врата Кент й посочи как е светнало по реката и блясъка по зеленината на отстъпващите назад гори. Когато се нахраниха, Марет излезе е него навън.

Известно време остана безмълвна и неподвижна, загледана в обкръжилия ги чуден свят. На Кент му се стори, че за малко тя спря да диша. С глава, отметната назад, и бялото гърло, изложено на мекия, напоен с балсамов дъх въздух, девойката стоеше обърната към гората. Очите й изведнъж се изпълниха с лъчист, звезден блясък. Лицето и отразяваше сиянието на изгряващото слънце и Кент, загледан в нея, знаеше, че никога не я е виждал толкова прекрасна, както в тези чудесни минути. Той също задържа дъха си, понеже знаеше като нея, че Ниска, неговата богиня, гледа родния си свят, след като не го е виждала дълго време.

Нейният свят ... и неговият. Различен от всички други светове, които някога бог е създал, различен дори от света само няколко мили зад тях, при пристанище Атабаска. Защото тука нямаше ни звук, ни шепот на рушителния човешки живот. Те бяха в лоното на Великия Север и той ги притегляше с всеки миг по-близо до мощното си пулсиращо сърце.

Горите, зелени и блестящи, бяха натежали от влагата на бурята, от тях идваше трепетният полъх на живота и омаята, че живееш, те се спускаха до бреговете като бдителни воители, пазещи реката от цивилизацията ... и изведнъж девойката протегна ръце и Кент чу ниския, вълнуващ възклик, изтръгнал се от устата й.

Беше забравила за него. Беше забарвила всичко освен реката, горите, девствените простори отвъд и Кент беше доволен. Защото този свят, който тя приветствуваше, кой го душата й зовеше, беше негов свят за вечни времена. Той криеше в себе си неговите мечти, негоите надежди, всичките желаниа, които е имал в живота си. И когато най-сетне Марет бавно се обърна към него, ръцете му бяха протегнати към нея, а на лицето му тя видя същия възторг, който грееше и на нейното.

— Аз съм щастлива ... щастлива! — възкликна Марет тихо. О, Джимс ... щастлива съм!

Тя позволи с готовност той да я прегърне, ръцете ѝ замилваха лицето му, а после остана да стои с глава на рамото му, загледана напред и дълбоко вдишваше сладкия, бистър въздух, напоен с еликсира на бдящите гори. Не проговаряше, нито помръдваше и Кент запази мълчание. Шаландата мина един завой. Огромен лос се втурна от водата към брега и те го чуха да си пробива след това път в гората. Марет изпъна снага, но не проговори. След малко Кент я чу да пошепва:

— Много време измина, Джимс. Не съм била тука четири години.

— А, сега ние си отиваме у дома, малко Сиво гъсенце Няма ли да ти е самотно?

— Не. Там ми беше самотно. Имаше толкова много хора и толкова много неща, че тъгувах за гората и планините. Мислех си, че скоро ще умра. Имаше само две неща, които обикнах, Джимс ...

— Какво? — попита той.

— Хубавите рокли ... и обувки. Ръцете му я притиснаха по силно.

— Сега ... сега разбирам — тихо се засмя той. Ето защо дойде тогава, първия път, с хубави обувки с високи токчета.

Кент наведе глава, а тя вдигна лице към него. Той целуна обърнатите към него устни.

— Обичам те повече, отколкото друг мъж е любил някога жена, ниска, малка богиньо! — възкликна Кент.

Минутите и часовете на този ден останаха завинаги в живота на Кент като незабравим спомен. Имаше моменти, когато те му се струваха въображаеми, недействителни, сякаш живееше и дишаше в призрачен свят, изтъкан от леки паяжинки, рожби на някакъв сън. Това бяха моментите, когато черната сянка на трагедията, от която бягаха, му се налагаше, когато му идваше мисълта, че са престъпници, спасяващи се от правосъдието, че не са в омагьосана страна, а пред смъртна опасност, че този рай е само плод на фантазия, от която някакво ужасно сътресение ей сега ще го изтръгне. Но, тези моменти на опасения бяха само сенки, които за миг затъмняваха щастието му.

Непрестанно подсъзнанието му нашепваше великата истина, че всичко е напълно реално.

Мимолетните му съмнения идваха от Марет. Той не можеше още да разбере докрай пълнотата на любовта, която тя му бе дарила. Повече от всеки друг път в сиянието на тази любов тя беше за него като дете. Струваше му се в първите часове на утрото, че е забравила вчерашния ден и деня преди него и всичките дни преди това. Тя се връщаше в своя дом. Казваше му го шепнешком толкова често, че то се превърна в песен в ума му. И въпреки това не му казваше нищо за този свой дом, но той чакаше, понеже знаеше, че изпълнението на обещанието ѝ не е далече. И нямаше никаква стеснителност в начина, по който тя се оставяше да я прегърне и вдигаше лицето си, за да може да я целуне и да надзърне в светналите ѝ прекрасни очи. Това, което Кент виждаше, беше изблик на голямо щастие, почти детско признание, наред с радостното чувство на обладание, присъщо на зрялата жена.

И той си помисли за Кедсти и за правосъдието, което се надигаше за действие в пристанище Атабаска.

А, после тя оплете пръсти с неговите, каза му да почака, изтича в кабината и след миг се върна с четката си. Тогава седна при скобата за голямото весло и се приготви да четка косата си на слънце.

— Радвам се, че я харесваш, Джимс — каза Марет.

Тя разплете дебелия плитка и прокара копринените кичури гальовно между пръстите си. Оправи косата и я четка, докато стана още по-прекрасна в блясъка на слънцето, отколкото се струваше на Кент досега. Повдигна я така, че се разпиля по раменете ѝ в искрящ водопад и тогава изведнъж Кент видя мястото, откъдето е бил отрязал онзи кичур, който той свали от врата на Кедсти. И когато стисна устни, за да сдържи възклицанието на ужас, трепетно щастлив звук се откъсна от устните на Марет, не по-висок от шепот: тихата вълнуваща мелодия на „La Chaudiere“.

Ръцете ѝ се протегнаха и тя притегли главата му към себе си така, че за няколко минути очите му останаха заслепени от дъхавия облак на нейната коса.

Задушевноста на този ден беше като сън. Час след час течението ги отнасяше все по-дълбоко във Великия Север. Слънцето грееше. Заградените с гори брагове на реката ставаха по-внушителни в

своето безмълвие и величие, а безкрайната тишина на безлюдните места тегнеше над всичко в света. За Кент това беше като някакво плаване през рая. От време на време му се виждаше необходимо да поработи с голямото весло, понеже спокойните води постепенно отстъпваха мястото си на по-бързи течения.

Вън от това той нямаше никаква друга работа. Струваше му се, че е всеки от тези чудни часове опасността остава все по-далече и по-далече зад тях. Двамата наблюдаваха бреговете, гледаха напред, ослушваха се дали няма да чуят някой звук отзад — обладани от време на време от тръпки на безкраен детски възторг в щастието си — и бездната на досегашната сдържаност бързо се топеше.

Не говореха за Кедсти, за трагедията, нито за смъртта на Джон Баркли. Кент и разправяше за дните си в Северния край, за самотата си, за изпълващата душата му буйна, странна любов към най-глухите пуцинаци. А, оттам задълба в мъглявите и далечни вчерашни дни, изпълнени с по-избледнели спомени за детството, прекарано в една ферма. Всичко това Марет слушаше с блеснали очи, с тих смях и вълнение, което се изостряше или смекаваше според неговите изживявания.

Тя разказваше за дните си в училището и за страшната им самотност, за детството, прекарано в горите, за желанието си да живее там винаги. Но, не говореше лично за себе си или за своя живот откъм по-съществената му страна.

Не разказа нищо за дома си в Долината на мълчаливите, нищо за баща или майка, за сестри или братя. Премълчаваше всичко това без всякакво стеснение. Пък и Кент не задаваше въпроси. Знаеше, че отговорът се криеше в нещата, които тя щеше да му каже, когато дойдеше уреченият час — часът, когато и съобщеше, че са в безопасност.

Сега започна да го обзема все по-голямо нетърпение да настъпи по-скоро моментът, в който щяха да оставят реката и да навлязат в горите. Той обясни на Марет защо не могат да продължат плаването по реката. Тя била единствената голяма артерия, по която течала кръвта на целия трафик за Далечния Север. Била патрулирана. Рано или късно щели да ги открият. В горите, където могли да изберат една от хилядите неутъпкани пътеки, щели да бъдат сигурни. Не бивало обаче да напускат реката, докато не минат Улея на смъртта. Така щели да

стигнат отвъд голямо блатисто пространство на запад, през което не биха могли да минат по това време на годината. Иначе щял да слезе на брега още сега. Той обичал реката, имал вяра в нея, но знаел, че едва след като горските дебри ги погълнат, както безбрежният океан поглъща някой кораб, щели да избегнат страшната опасност, която ги заплашва откъм пристанище Атабаска.

Три-четири пъти между изгрев слънце и пладне видяха признаци на живот на брега или по реката. Веднъж шаланда, вързана за дърво, сетне индиански стан и два пъти хижи на ловци, построени в края на малки полянки. С настъпването на следобед Кент усети да нараства в него нещо, което не беше напълно нетърпение. Това беше някакво тревожно предчувствие за нещо лошо, предупреждение към него да бъде нащрек. Сега той по-често прибягваше до веслото, за да ускори движението на лодката по течението. И започна да мери времето и разстоянието с грижлива точност. Познаваше много ориентири.

Към четири часа или най-късно към пет щяха да стигнат началото на Улея на смъртта. Десет минути опъващо нервите минаване през него и след това ще закара шаландата на скришно място край брега, което има предвид, а сетне няма вече да го е страх от ръката на правосъдието, протегнала се от пристанище Атабаска. Докато съставяше планове, слушваше се. От пладне не беше спрял да се ослушва за далечното „пуф-пуф-пуф“, което от миля разстояние щеше да ги предупреди за приближаването на патрулната моторница.

Кент не премълча за плановете си. Марет долови нарастващата му тревога и той я посвети в мислите си.

— Ако чуем патрула, преди да сме достигнали Улея, все още ще имаме време да слезем на брега — увери я той. — И те няма да ни хванат. Да ни открият, ще бъде по-трудно, отколкото да намерят две игли в купа сено. Но, не е зле да бъдем готови.

Затова изнесе своята раница и по-малката раничка на Марет и сложи пушката и кобура с пистолета отгоре им.

Беше три часът, когато характерът на реката започна да се променя и Кент радостно се усмихна. Навлизаха в по-бързи води. Имаше места, където коритото се стесняваше и те се носеха през бързеи. Само където пред тях се разкриеше гладка водна повърхност, Кент даваше почивка на ръцете си. Пък и в спокойни води почти винаги гледаше да ускори движението на шаландата. Марет му

помагаше. У него не стихваше възторжената радост да гледа как стройната и прекрасна снага работи в такт с неговата. Вятърът и слънцето рошеха и палеха косата ѝ. Леко отворените ѝ устни розовееха, бузите горяха, очите бяха като огрени от слънцето планински теменуги. Неведнъж във вихъра на бягството им този следобед Кент се питаше дали това може да бъде нещо повече от сън. И неведнъж се изсмиваше радостно, спираше да размахва веслата, за да се увери, че всичко е действително и вярно.

И благодареше на господата, след което продължаваше да гребе по-усърдно.

Веднъж много отдавна — каза му Марет — тя преплавала Улея. Тогава той я ужасил. Спомняла си го като някакво кръвожадно чудовище, което ревяло за жертви. Когато приближиха това място, Кент ѝ разказа повече за Улея. Сега само от време на време някой загубвал живота си там, каза той. Пред входа имало огромна, подобна на нож скала, която приличала на драконов зъб и разделяла реката на два беснеещи потока. Ако шаландата навлезела в левия ръкав, нищо нямало да ѝ стане. Щяло да има страшен рев и тътен, докато се носят по него, но този рев на Улея, каза ѝ той, бил като лай на безобидно куче.

Само когато някой загубел управлението на шаландага или се ударел в Драконовия зъб, или навлезел в десния ръкав вместо в левия, само тогава ставали трагедии. Марет се изсмя със своя възхитителен гърлен смях, когато Кент ѝ каза това.

— Искаш да кажеш, Джимс, че ако никоя от тия три възможности не се случи, ще го минем здрави и читави?

— Никоя от тях не е възможна за нас — побърза да се поправи Кент. Ние имаме стегната малка шаланда, няма да се ударим в скалата и ще навлезем в левия ръкав толкова лесно, че няма да разбереш кога е станало. И и се усмихна с удивителна самоувереност: — Аз съм го минавал стотина пъти.

Той се послуша. И изведнъж извади часовника си. Беше четири без четвърт. Слухът на Марет долови какво беше чул. Във въздуха се носеше тихо трептящо бръмчене. То се засилваше бавно, но непрекъснато. Кент кимна, когато тя го погледна е въпрос в очите.

— Бързеите пред Улея! — извика той с кънтяща в гласа радост. Изпреварихве ги! Спасени сме!

Те направиха завой и видяха бялата пяна на бързеите половин миля пред себе си. Течението бясно ги понесе напред. Кент наблегна веслото с цялата си тежест, за да задържи шаландата в талвега.

— Спасени сме — повтори той. Разбираш ли, Марет? Спасени!?

Кент изговаряше думите, които беше чакала, казваше ѝ, че най-сетне е дошъл часът, когато тя може да изпълни обещанието си. Думите, както ги изричаше, го вълнуваха. Искаше му се да ги изкрещи. И тогава неочаквано видя промяната в изражението ѝ. Широко отворените ѝ, уплашени очи гледаха не него, а някъде отвъд. Тя гледаше назад, в посоката, от която идваха, и докато той още се взираше в нея, лицето ѝ пребледня.

— Слушай!

Стоеше изопната, скована. Кент обърна глава. И в този миг звукът достигна до него над нарастващото бучене на реката — онова „пуф-пуф-пуф“ на полицейската патрулна моторница от пристанище Атабаска!

Дълбока въздишка се изтръгна от него. Когато Марет откъсна поглед от реката и се обърна, лицето му беше сякаш изсечено от скала. Очите бяха втренчени право напред.

— Не можем да стигнем Улея — каза той и гласът му ѝ прозвуча суров и сякаш недействителен. Ако стигнем, те ще го минат с нас, преди да успеем да стигнем на брега в другия край. Трябва да оставим това течение да ни отнесе към брега сега.

Щом взе това решение, той напрегна всичките сили на тялото си. Знаеше, че не бива да загуби дори и една стотна от секундата. Смучещото отдалече течение на бързеите вече подхващаше шаландата и с мощни удари на лопатата Кент се силеше да обърне носа на лодката към западния бряг. С бързата си досетливост Марет разбра каква огромна стойност могат да имат няколко секунди. Ако ги хване по-силният въртоп на бързеите, преди да стигнат брега, ще бъдат принудени да минат през Улея и в този случай моторницата ще ги настигне, преди да са успели да слязат на брега отвъд. Тя скочи до Кент и добави своите сили в гребането. Стъпка по стъпка и крачка по крачка шаландата се отбиваше към съдбовно важния запад и лицето на Кент победоносно светна и той кимна към един горист нос, който се издаваше като тъп палец навътре в реката. Оттатък този нос бързеите

кипяха в бяла пяна и Марет и Кент можеха да видят първите черни отвесни скали, които бележеха началото на Улея.

— Ще го стигнем — уверено се усмихна Кент. Ще опрем на тоя нос близо до брега. Не виждам къде може да пристане моторницата по-близо от една миля до Улея. А, слезем ли веднъж на брега, ще напредваме около пет пъти по-бързо, отколкото ще могат да ни следват.

Лицето на Марет вече не беше бледо, а поруменяло от възбуждение. Кент долови белия блясък на зъбите и между леко отворените устни. Очите ѝ светеха възхитително и той се засмя.

— Ти, моя прекрасна малка героиньо — извика той с възторг. — Ти ... ти ...

Думите му бяха прекъснати от щракване, което прозвуча като револверен изстрел до самите му уши. Той залитна напред и се стовари на дъното на шаландата, сграбчил крехката снага на Марет в прегръдките си при падането. В същия миг те скочиха на крака и онемели забиха поглед там, където беше преди веслото. Него го нямаше. Кент чу подсъзнателно слабия вик на застиналата до него девойка, а след това пръстите ѝ пак се вкопчиха в палеца му. Лишена от управлявалата я сила, шаландата се завъртя странишком. Тя отмина гористия нос. Озова се в пенестия водовъртеж на долните бързеи. И Кент, обърнал очи напред, към чакащия ги черен отвор на смъртоносния капан, притегли Марет в прегръдките си и силно я притисна.

ГЛАВА XXII

За кратък миг след счупването на веслото Кент не се помръдна. Усещаше ръцете на Марет да се обвиват все по-силно и по-оилно около врата му. Пред него се мярна обърнатото ѝ нагоре лице, поруменелите ѝ до преди малко бузи — покрити със смъртна бледост и разбра, че без обяснения от негова страна тя схваща почти безнадеждното им положение. Беше доволен от това. Изпитваше облекчение при мисълта, че тя няма да изпадне в паника, каквото ѝ да се случи. Той наведе лице до нейното така, че усети кадифеногладката ѝ буза. Марет обърна устни към него и те се целунаха. За миг прегръдката му стана смазваща, преливаща от любов към нея, отчаяна поради твърдото му решение да я запази от всякакво зло.

Умът му работеше бързо. Имаше може би едно на десет вероятност шаландата, без кормило и неуправлявана от човек, да мине невинно черните отвесни склонове и остри зъбери на Улея. Но, дори и да минеше, те щяха да бъдат във властта на полицията, освен ако някоя прекрасна прищявка на съдбата я тласнеше към брега, преди да мине моторницата.

От друга страна, ако шаландата стигнеше достатъчно далече през долните прагове, биха могли да преплуват. А, пък там, върху раницата, лежеше пушка. Това в края на краищата беше най-голямата надежда на Кент. Шаландата да мине през Улея. Фалшбордовете ѝ щяха да бъдат за тлх по-сигурна защита, отколкото по-тънките стени на моторницата за преследвачите им. В сърцето му кипна изведнъж омраза към тази полиция, член на която е бил и той. Тя ги гонеше, за да ги погуби, и той щеше да се бие. В моторницата надали щеше да има повече от трима души и Кент щеше да ги убие, ако се наложеше да убива.

Сега се носеха като необуздан жребец през кипящите води на бързеите. Тежката им ладия извиваше и се въртеше, мокрите върхове на огромни скали се стрелкаха край тях, малко встрани от талвега. Марет, все още обвила с ръка врата му, беше готова да посрещне

смъртната опасност заедно с него. Те виждаха Драконовия зъб, черен и мрачен, изправил се точно на пътя им. След още сто и двадесет секунди щяха или да го връхлетят, или да минат край него. Кент нямаше време да обяснява. Той се втурна при раницата си, измъкна нож от джоба и отрязва дебелото въже от еленова кожа, което подсилваше ремъците ѝ. В следващия миг беше вече пак при Марет и връзваше въжето около кръста ѝ. Другия край даде на нея и тя го върза за китката му. Марет се усмихна, когато направи възела. Това беше чудновата, напрегната усмивка, но достатъчна, за да му каже, че не я е страх, че има голяма вяра в него и разбира какво означава въжето.

— Аз зная да плувам, Джимс — извика тя. Ако се ударим в скалата ...

Тя не се доизказа поради внезапния вик, изтръгнал се от неговата уста. Беше почти забравил най-важното от всичко. Нямаше време да развърже ботушите си. С ножа той преряза връзките с един замах надолу. Бързо освободи първо своите крака, след това краката на Марет. Дори в този час на смъртна опасност се възхищаваше да види колко бързо се откликва Марет на мислите, които диктуваха постъпките му. Тя раздра горните си дрехи и ги смъкна, докато той свали дебелата си риза. Стройна дребна фигурка но долна риза, с разкошна коса, развяна от вятъра, идващ през Улея, с гола шия и ръце, със сияещ поглед, отправен към Кент, тя пак се сгуши в прегръдката му и устните ѝ изрекоха нечуто неговото име.

А, след миг обърна нагоре лице и извика бързо:

— Целуни ме, Джимс ... целуни ме ...

Топлите ѝ устни се притиснаха до неговите, голите ръце обвиха шията му със задушаваша детинска прегръдка. Той погледна напред, застана по-устойчиво, а след това зарови едната си ръка в меката ѝ коса и притисна лицето и до голите си гърди.

След десет секунди дойде ударът. Точно по средата си шалаедата се удари в Драконовия зъб. Кент се беше приготвил за сътресението, но опитът да се задържи на крака с Марет в прегръдките му бе безполезен. Фалшборът ги запази да не се ударят направо в хлъзгавата скала. Сред изпълнилият ушите му рев на водата той дочу прашене на дърво. Шаландата се изкоруби нагоре от страшната сила под нея и за една-две секунди можеше да се помисли, че тази сила ще я

преобърне и потопа. После бавно започна да се изхлузва от острия ръб на скалата.

Хванал се за релинга с едната ръка и вкопчен в Марет с другата, Кент се окова от ужас пред това, което ставаше. Шаландата се насочваше към десния ръкав! В този ръкав нямаше надежда — имаше само смърт.

Марет приемаше смело това, което ги очакваше. В този час, когато във всяка секунда се криеше напрежение, достатъчно за цял живот, Кент видя, че тя разбира всичко. Въпреки това тя не извика. Лицето и беше мъртвешки бледо. Косата, ръцете и раменете и бяха зелени от плиските вода. Но, не беше ужасена така, както бе виждал да се изразява ужас. Когато обърна очите си към него, той се изненада от тихия им, спокоен поглед. Устните ѝ трепереха. Чувствата му намериха израз в безсловесен вик, заглушен от нов трясък на дърво, когато една остра издатина на Зъба смачка малката кабина, оякаш беше от картон. Кент усети да го завладява прилив на нещо тго-силно от заплахата на Улея. Той не можеше да загуби! Това беше недопустимо. Невъзможно! Нали щеше да се бори за нея — това стройно прелестно създание, което му се усмихва дори пред лицето на смъртта!

А, после, когато ръката му я притисна още по-силно, чудовищата на силата и смъртта му дадоха отговора си. Шаландата се смъкна от Драконовия зъб, пълна до половината с вода. Нейният изпопукан и изпочупен корпус заседна в челюстите на скалите на източния ръкав. Тя престана да бъде плавателен съд. Последваха почти без всякакво сътресение наводняване, разпадане и пълно унищожение. И Кент се озова в ревящия воден поток, хванал се за Марет.

Известно време те останаха под повърхността. Черна вода и бяла пяна кипяха и се блъскаха над тях. Като че цял век се мина, докато свеж въздух изпълни ноздрите на Кент. Той избута Марет нагоре и ѝ извика. Чу я да му отговаря:

— Нищо ми няма ... Джимс!

Вещината му на плувец беше от малка полза сега. Чувствуваше се като някаква тресчица. Всичките му усилия се насочиха само да служи за преграда между нежното тяло на Марет и скалите. Страхуваше се не от водата, а от камъните.

А, те бяха десетки и стотици, като зъбци на някаква огромна мелачна машина. Устието на ръкава продължаваше четвърт миля. Кент

усети първия удар, втория, третия. Не мислеше за време или разстояние и се стремеше единствено да остане между Марет и смъртта. Когато не сполучи за първи път, обхвана го някакъв сляп гняв.

Видя бялата ѝ снага да се изопва върху хлъзгава, разядена от непрекъснатия поток скала. Главата ѝ беше отметната назад. Кент видя дългите кичури на косата, плувнали в бялата пяна и помисли за миг, че крехкото тяло е пречупено. След това усилията му станаха още поточаяни. И Марет знаеше какво той се мъчи да направи. Само по някакъв отвлечен начин Кент съзнаваше блъскането и болката. Физически не усещаше никакво страдание. Чувствуваше, че главата му се замайва все повече, а силите все повече напускат ръцете и тялото му.

Бяха наполовина изминали Улея, когато Кент се блъсна в една скала е ужасна сила. Сътресението откъсна Марет от него. Той се гмурна да я хване, не успя и след това я видя насреща си, притиснала се до същата скала. Въжето я беше спасило. Вързано около нейния кръст и неговата китка, то все още ги държеше един за друг с пет стъпки скала помежду им.

Запъхтени, полуживи, те се загледаха през скалата. Сега, като изскочи от водата, кръвта зашуртя от ръцете, рамената и лицето на Кент, но той се усмихна на Марет, както тя му се беше усмихнала преди няколко минути. В очите ѝ се четеше болката от неговите рани. Кент кимна назад, в посоката, от която бяха дошли.

— Най-лошото минахме — опита се да ѝ извика той. Щом си поемем дъх, аз ще се прекатеря през скалата при теб. Ще ни трябват не повече от две минути, може би и по-малко, да стигнем до спокойните води в края на ръкава.

Марет го чу и му кимна в отговор. Той искаше да ѝ вдъхне вяра. И нямаше никакво намерение да почива, защото нейното положение го изпълваше е ужас, който се мъчеше да прикрие. Въжето, два пъти по-тънко от малкия му пръст, я беше задържало в долния край на скалата. Държаха я единствено тънките ивици еленова кожа и тежестта на собственото му тяло. Ако въжето от еленова кожа се скъсаше Той благодари на бога, че на раницата му бе имало това здраво въже. Лека-полека започна да се измъква върху скалата. Обратното течение под камъка бе проточило дългата коса на Марет към него и тя беше една-две стъпки по-близо до вкопчилите се в камъка ръце. Той запълзя

натам, понеже схвана, че може да стигне косата по-бързо, отколкото девойката. В същото време трябваше да държи своя край на въжето опънат. Това беше отначало почти свръх-човешка задача. Скалата бе хлъзгава, сякаш намазана с масло. На два пъти очите му се стрелваха надолу по течението с мисълта, че може би ще е по-добре да се хвърли направо във водата и след това да придърпа Марет до себе си с въжето. Това, което видя, го убеди, че такова нещо би означавало край. Трябва да държи Марет в прегръдките си. Ако я загуби дори за няколко секунди, животът ще бъде смазан в тялото ѝ сред този осеян със скали водовъртеж под тях.

Но ето, изведнъж въжето около китката му се отпусна. Внезапно прекъснатото напрежение почти го събори назад. Заедно с това отпускане се чу викът на Марет. Всичко стана за един миг, може би за по-кратко време, отколкото бе необходимо за ума му, за да схване пълния смисъл на нещастieto; плъзването на ръцете ѝ от скалата, изчезването на бялото ѝ тяло още по-бялата пяна на бързеите. Скалата беше прерязала въжето и Марет я нямаше! С вик като на безумен Кент се впусна подир нея. Водата го погълна. Той се сви, за да се изтръгне от обратното течение. На двадесет-тридесет стъпки пред него се мярна бяла ръка, после лицето на Марет, а след това тя изчезна зад стена от пяна.

В тази пяна той се стрелна след нея. Излезе оттам заслепен, замъчи се да я напиша, завика името и. Пръстите му хванаха края на въжето, вързани за неговата китка, и той се вкопчи ожесточено в него с убеждението, че е намерил Марет.

По-чести и по-убийствени, напред се изпречваха скалите от долната част на ръкава. Виждаха му се като живи същества, като зли духове, изпълнени с желанието да измъчват и унищожават. Те се нахвърлиха върху му и го биеха. Смехът им беше като рев на Ниагара. Кент вече не викаше. Умът му се помъти, налагаха го тояги — налагаха и смазваха в безформена маса. Отекачащите от скалите пръски, бели като пяна, като захарна глазура на гигантска торта, посивяха, а след това почерняха.

Той не го съзнаваше, когато спря да се бори. Денят угасна. Настъпи нощ. Светът престана да съществува. И за известно време Кент престана да живее.

ГЛАВА XXIII

Един час след това борческите сили на тялото му възвърнаха Кент към съществуването. Той отвори очи. Ужасът на станалото не го потресе веднага. Първото усещане беше, че се събужда от сън, изпълнен с болка и страхотии.

Сетне видя черната стена от скали насреща, чу мрачното бучене на потока, погледът му падна върху ярка ивица светлина, отразена от залязващото слънце.

Той с мъка се надигна, докато застана на колене и тогава внезапно нещо, което беше като железен обръч и стягаше разсъдака му, сякаш се скъса в неговата глава и той се изправи със залитане на крака и извика името на Марет. Съзнанието го заля с ужаса на действителността, отне му езика след този пръв вик и изпълни гърлото му със стенеща, ридаеща мъка. Марет я нямаше. Тя беше загубена. Беше мъртва.

Бързо, с връщането на разсъдъка, очите му възприеха обстановката.

На четвърт миля нагоре виждаше бялата пяна между стените на пропастта, помръкващи с настъпването на вечерта. Сега чуваше поясно рева на гибелните потоци. Но близо до него течаха спокойни води и той стоеше сега на полегат малък нос от скали и шисти, където го бе изхвърлило течението. Пред него се издигаше стена от скали. Зад него се издигаше друга. Нямаше къде да стъпи, освен където стоеше. И Марет не беше при него.

Само истината можеше да му се набие в ума, както стоеше там.

Ала физическото му „аз“ отказваше да приеме тази истина. Щом той е оживял и тя трябва да е жива! Тя беше тука ... някъде ... край брега ... сред скалите ...

Стоновете в гърлото му секнаха и отстъпиха мястото си на нейното име.

Той завика и се заослушва. С олюляване се върна по скалистия нос до осеяния с камъни ръб на пропастта. Стотина крачки по-нататък

се виждаше краят ка Улея. Кент излезе оттам със смъкнати от него дрехи, с разкъравено тяло, неузнаваем, полулуд и завика името на Марет все по-силно и по-силно. Лъчите на залязващото слънце най-сетне го огряха. Не беше вече между отвесните стени на пропастта и светлината заливаше зеления свят пред него. Напред реката се разширяваше и течеше с безметежно спокойствие.

Сега вече Кент не беше обзет от страх. Измъчваше го ужасната, потресаваща сигурност в случилото се. Годиците се смъкнаха от гърба му и той заплака. Заплака като момченце, съкрушено от някаква голяма детинска скръб и затърси девойката по протежението на брега. Непрестанно мълчеше или шепнеше името на Марет.

Но, вече не я викаше, защото знаеше, че е умряла. Беше го оставила завинаги. Въпреки това не спираше да я търси. Угасна и сетният слънчев лъч. Настъпи здрач, след това мрак. Дори и в този мрак той продължи да я търси една миля под Улея, да вика името ѝ по-силно сега и всеки път да се ослушва за отговора, който — той знаеше — никога нямаше да чуе. След малко изгря луната и час след час Кент продължаваше безнадеждното търсене. Не знаеше колко лошо бе смазан и наранен от скалите и съвсем не усети кога изтощението го събори като мъртъв. Когато се сипна зората, тя го завари да блуждае около реката, а към пладне същия ден го намери Андре Боало, старият побелял метис, който ловуваше с капани по Бърнтуд Крийк. Андре се смая при вида на раните му и наполовина го замъкна, наполовина го занесе до колибата ай, скрита в гората.

Шест дена Кент остана при стария Андре просто защото нямаше нито сили, нито разум, за да се движи Андре не можеше да се начуди, че Кент се е отгървал без нито една счупена кост. Но, главата му бе ужасно наранена и поради тези рани три денонощия Кент бе на границата между живота и смъртта. На четвъртия ден дойде на себе си и Боало го нахрани с бульон от еленово месо. На петия ден се изправи на крака. На шестия поблагодари на Андре и каза, че е готов за път.

Андре го облече със стари дрехи, даде му храна и благословия. И Кент се върна при Улея, като създаде в Андре убеждението, че отива в пристанище Атабаска.

Знаеше, че не е разумно от негова страна да се връща при реката. Знаеше, че е по-добре и за духа, и за тялото му да тръгне в противоположна посока. Но, нямаше вече желанието да се бори дори

за самия себе си. Вървеше по линията на най-малкото съпротивление, а тя го заведе обратно на мястото на трагедията. Скръбта му, когато се върна, не беше вече адската мъка на първата нощ. Беше дълбоко заседнал, всепоглъщащ огън, изпепелил вече и душата и сърцето. Кент не помисляше вече дори за предпазливост. От нищо не се страхуваше, нищо не отбягваше. Ако полицейската моторница беше при Улея, той щеше да се издаде без всякаква мисъл за самозапазване. Един лъч надежда щеше да е безценно лекарство за него.

Но, надежда нямаше. Марет беше мъртва. Нежното ѝ тяло бе унищожено. Той беше осиротял, неизмеримо и безнадеждно осиротял.

И сега, след като стигна реката отново, нещо го задържаше там. От края на Улея до един завой на реката две мили по-долу краката му утъпкаха пътека. Три-четири пъти на ден минаваше оттам и покрай пътеката заложи няколко капана, с които ловеше зайци за храна. Всяка нощ си правеше легло в една пролука между скалите в края на Улея. След седмица предишният Джим Кент вече не съществуваше. Дори и О'Конър не би го познал с тази чорлавъ брада, угаснали очи и хлътнали бузи, които не можеше да скрие дори брадата.

И борческият му дух също бе мъртъв. Веднъж-дваж се разгоря в него внезапен гняв, желание да отмъсти на тази проклета полиция, виновна за смъртта на Марет, но дори този пламък скоро угасна.

А, после, на осмия ден, видя крайчеца на едно нещо, почти скрито над надвиснал бряг. Той го измъкна. Беше раничката на Марет и дълги минути преди да я отвори, Кент притиска мокротото съкровище до гърдите си, вперил полубезумни очи долу, където го беше намерил, сякаш и Марет трябваше да е там. След това изтича на скрито място, където слънцето бе напекло голяма, плоска скала направо с брега, и задавен от ридания, отвори раничката. Беше пълна с неща, които девойката бе грабнала набързо в стаята си през нощта на бягството им от къщата на Кедсти, и когато ги извади едно по едно и ги нареди в слънчевия блясък на скалата, нов, внезапен изблик живот потече в жилите му, той скочи на крака и се обърна пак към реката, сякаш осенен от нова надежда. После погледна отново нещата, които бяха скъпи за нея, протегна ръце към тях и пошепна:

— Марет ... моя малка богиньо ...

Дори и в скръбта всеотдайната сила на любовта към една покойница извика усмивка на изпитото му, брадясало лице. Защото

Марет, когато е пълнила раничката си през нощта на припряното бягство, беше избрала чудновати неща. На огряна от слънце скала, където ги беше наредил, стояха обувчиците, пред които бе коленичил в стаята ѝ, а заедно с тях Марет беше натъпкала в раницата една от бухналите, сладко дъхтящи рокли, накарали сърцето му да спре за миг, когато за първи път надзърна в скривалището. Тази рокля вече не беше мека и лека като паяжина, като пух, плъзнал се по бузата му, а мокра и загубила цвят, както лежеше на камъка и струйки вода се стичаха от нея.

Освен обувките и роклята имаше и други интимни предмети от първа необходимост, които Марет беше взела със себе си. Но, Кент вдигна една от обувките и я притисна до хълтналите си гърди — една от обувките, които девойката бе носила в онзи първи чуден ден, когато дойде да го види при Кардиган ...

Това отбеляза началото на нова промяна у Кент. Сруваше му се, че е получил вест от самата Марет, че нейният дух се е върнал при него и е с него сега, буди странни чувства в душата и сгрыва кръвта му с нов жар. Тя го беше напуснала завинаги и въпреки това се беше върнала. Пред него блесна истината, че този неин дух няма никога да го напусне пак, докато е жив. Усещаше близостта ѝ. Без да съзнава, той протегна ръце и изпита странна радост да се бори със скръбта и самотата. Очите му засветиха с нов блясък, когато загледа дребните ѝ притежания на слънчевата скала. Все едно, че бяха нейна кръв и плът, част от сърцето и душата ѝ. Те бяха гласът на вярата ѝ в него, обещанието и, че ще бъде винаги с него. За първи път от много дни Кент усети нова сила в себе си и разбра, че Марет не си е отишла съвсем, че у него е останало нещо от нея, за което да се бори.

Тази нощ той направи за последен път леглото си в цепнатината между скалите и спа, притиснал намереното съкровище в прегръдките си. На следващия ден потегли на североизток. На петия ден след като напусна района на Андре Боало, даде часовника си на един метис срещу евтина пушка, муниции, одеяло, брашно и готварски принадлежности. След това без повече колебания потъна в горските дебри.

Един месец по-късно никой не би познал в Кент някогашния блестящ полицаи от Н-сиото отделение. Брадясал, дрипав, с дълга коса той блуждаеше с единствената цел да бъде сам и да се отдалечи още

повече от реката. Случваше се да поговори с някой индианец или метис. Всяка вечер, макар времето да беше много топло, той си запалваше малък огън, защото тъкмо в тези часове, в светлината я огъня, чувствуваше Марет много близо. И тогава вадеше едно по едно скъпоценните неща от раничката и. Обожаваше тези вещи. Беше увил роклята и двете обувчици в кадифената вътрешна брезова кора. Пазеше ги от влага и бури. Наложеше ли се, беше готов да се бие заради тях. С време те му станаха по-скъпи от собствения живот и отначало по някакъв смътен начин започна да благодари на бога, че не му е отнел всичко.

Кент нямаше желание да постигне забрава. Искаше да помни всяко действие, всяка дума, всяка скъпа милувка, които го свързваха за вечни времена със загубената любов. С всеки изминал ден Марет все повече ставаше част от него. Умряла физически, тя беше винаги до него, гушеше се в прегръдките му през нощта, вървеше за ръка с него през деня. И с тази вяра скръбта му се смекчаваше от блажената и милостива утеха, че притежава нещо, от което нито хората, нито съдбата могат да го лишат — една обична сянка винаги до него.

Тъкмо тази сянка възроди Кент. Тя го накара да вдигне отново глава, да изправи рамене, да погледне пак живота право в лицето. Тя го вдъхновяваше, даваше му смелост и ставаше все по-близка и по-скъпа. Ранната есен го застигна в областта Фон дю Лак, двеста мили източно от форт Чипиуиън. Тази зима той се сдружи с един французин и до февруари двамата ловуваха по края на долните разклонения на тундрите.

Кент си състави много високо мнение за Пикар, своя другар. Но не разкриваше пред него тайната си, нито все повече засилващото се в него ново желание.

А, колкото повече се проточваше зимата, толкова по-дълбок и неотстъпен ставаше този копнеж. Не го напускаше нито денем, нито нощем. Сънуваше го, когато спеше, и вечно мислеше за него, когато беше буден. Искаше да си отиде у дома. А когато мислеше за дома, това не беше пристанище Атабаска, нито страната на юг. За него „дома“ сега можеше да бъде само едно място в света. Мястото, където бе живяла Марет. Някъде, скрита далече в планините на северозапад, лежеше тази тайнствена Долина на мълчаливите, за която бяха тръгнали, когато девойката беше жива физически. А, духът и искаше

сега той да отиде там. Сякаш някакъв глас го молеше, настояваше да отиде там, да остане да живее завинаги, където беше живяла тя. Кент започна да съставя планове и в тези планове намери нова радост и нов живот. Щеше да намери нейната родина: нейните близки, долината, която е трябвало да стане техен рай.

И така, късно през февруари, със своя дял от зимния улов в раницата, той се сбогува с Пикар и пак се запъти към реката.

ГЛАВА XXIV

Кент не беше забравил, че е въвн от закона, но не се боеше. Сега, като имаше нещо ново и вълнуващо, за което да се бори, усети отново това, което наричаше „сладостта на играта“. Той се приближи към Чипиуиън предпазливо, макар да беше сигурен, че дори старите му приятели от пристанище Атабаска не биха го познали. Брадата му беше дълга четири-пет пръста, косата чорлава и неподстригана.

Пикар му бе ушил през зимата куртка от кожата на млад карибу е ресни по края като индианските. Кент избра удобно време и се озова в Чипиуиън тъкмо преди мръкване.

Когато влезе с кожата си в склада на Компанията на Хъдсъновия залив, там горяха газени лампи. Дюкянът беше празен, ако не се вземеше предвид помощникът на агента и Кент разменя кожата си в течение на цял час. Купи си ново снаряжение, пушка винчестер и толкова продукти, колкото можеше да носи.

Не забрави и бръснач и чифт ножици, а когато свърши, остана му в брой стойността на две сребърни лисици. Той напусна Чипиуиън същата вечер и при светлината на зимната луна спря на стан пет-шест мили по на север, към пристанище Смит.

Сега беше на Робската река и седмици наред пътуваше бавно, но неотклонно на север със снегоходки. Избягна форт Смит и пристанище Смит и свърна на запад, преди да стигне форт Резолушън. Беше април, когато достигна поста на Хей ривър, където тази река се влива в Голямото робско езеро. До ледохода Кент работи на Хей ривър. Когато вече нямаше опасност, потегли с кану надолу по Макензи. Към края на юни пое нагоре по Лайърд към Южна Нахани.

„Трябва да минеш точно между изворите на Северна и Южна Нахани — беше му казала Марет. Там ще намериш Серния край, а отвъд Серния край е Долината на мълчаливите.“

Най-после той стигна границите на този край. Спря на стан е вонята, изпълнила ноздрите му. Луната се вдигна и Кент видя този

необитаем свят като през облаци жълт дим. Щом се зазори, потегли нататък.

Плаваше сред обширни ниски мочури, от които се издигаха серни изпарения. Миля след миля навлизаше той все по-дълбоко в тях и те се превръщаха все повече в мъртва земя, затънтен ад. Имаше къгтинови храсти, по които не растяха къпини. Имаше гори и блата, но без живо същество, което да живее в тях.

Това беше край с води, в които нямаше риба, с въздух, в който нямаше птици, с растения без цветове — вонящ, смърдящ край, безмълвен с безмълвието на смъртта. Кент започна да пожълтява. Дрехите му, лодката, ръцете, лицето — всичко пожълтя. Не можеше да се отърве от гадния вкус на сяра в устата. Въпреки всичко продължаваше напред, право на запад по компаса, който Гауън му беше дал на Хей ривър. Дори и този компас пожълтя в джоба му. Беше невъзможно да яде. Този ден само два пъти пи от манерката си с вода.

А, Марет беше минавала по този път! Кент непрекъснато си повтаряше това. Този беше тайният път за влизане и излизане от скрития им свят, област, прокълнатата от дяволите, страна, забранена и за индианеца и за белия. Трудно му беше да повярва, че тя е минавала по този път, че е поемала въздуха, който пълнеше неговите бели дробове, от който му се догади десетина пъти до повръщане. Гребеше отчаяно. Не усещаше нито умората, нито горещината от топлата вода наоколо му.

Настъпи нощ, луната изгря и освети с блед блясък погълналия го мъртъв свят. Кент легна на дъното на своето кану, покри се презглава с дрехата от еленова кожа и се помъчи да заспи. Но, сънят не идваше. Преди да се зазори, той продължи напред, като поглеждаше компаса на светлината на кибрита. Целия ден не направи опит да приеме храна. Но, с настъпването на втората нощ въздухът му се видя по-лек за дишане. Продължи на лунна светлина, която беше по-ясна сега. И най-после, когато бе спрял за миг да си почине, чу далече напред вълчи вой.

От радост се развика. Западен ветрец му донесе въздух, който той пое, както изпаднал в пустиня човек пие вода. Не погледна повече компаса си, а загреба право срещу полъха на свежия въздух. Подир един час забеляза, че гребете пак в бавна течение и когато опита водата, тя имаше само лек привкус на сяра. Към полунощ водата беше вече

хладна и чиста. Кент слезе на песъчлив и чакълест бряг, съблече се съвършено гол и си тегли такава търкане, каквото не помнеше през живота си. Досега носеше старите ловджийски риза и панталон, но след банята облече новите дрехи, които пазеше чисти в раницата. След това стъкна огън и се нахрани за първи път от два дена.

На другата сутрин се покатери на висок смърч и огледа местността наоколо. Към запад се простираше широка низина, заградена на петнадесетина-двадесет мили от него с предпланини. Отвъд се издигаха покритите със сняг върхове на Скалистите планини. Той се обръсна, подстрига си косата и продължи пътя си. Тази нощ спря на стан чак когато не можеше вече да мине със своето кану по-нататък. Потокът се беше стеснил и превърнал в ручей и когато Кент спря, видя, че е вече между първите зелени склонове на хълмовете. На съмване скри малкото кану на закътано място и тръгна пеша с раницата.

Една седмица вървя бавно и предпазливо напред. Беше навлязъл в прекрасен край, но въпреки това не намираше признаци на човешки живот. Предпланините преминаха в планини и той сметна, че това е веригата Камбъл. Знаеше също, че е следвал логичния път от Серния край. Въпреки всичко едва на осмия ден се натъкна на нещо, което му потвърди, че някое друго живо същество е минавало някога оттук. Тава, което намери, бяха овъглени останки от стар огън. Огън на бял човек. Позна го по размерите. Бил е огън, накладен за цяла нощ, от сурови дървета, отсечени с брадва.

На десетия ден стигна западните склонове на първата верига и пред погледа му се разкри една от най-прекрасните долини, които очите му бяха някога виждали. Беше повече от долина. Беше широка равнина. На петдесет мили на отсрещната и страна, се издигаха в исполинско величие най-високите от всички Юконски планини.

И сега, макар и да виждаше пред себе си рай, сърцето му започна да се свива. Струваше му се невероятно в такъв безпределен край да намери местенцето, което търсеше. Единствената му надежда беше да намери бли хора или индианци — някого, който би могъл да го упъти.

Той прекоси бавно петдесетмилевата равнина, богатата със зелена растителност, осеяна с цветя, рай за дивеча. Малко ловци са стигали толкова далече сред Юконските планини, каза си Кент. И никой не е идвал откъм Серния край. Това бе нов, неоткрит свят. На неговата

карта, той представляваше бяло петно. И нямаше никакъв признак за хора. Пред него Юконските планини се издигаха в непроницаема стена — връх подир връх, покрити със сняг, извисили се над облаците като великански часови. Той знаеше какво лежи отвъд. Големите реки на западния склон, градът Досън с неговата цивилизация. Но, всичко това беше от другата страна на планините. От тази страна цареше само безграничната и ненакърнена тишина на един рай, върху който човекът още не беше сложил ръка.

Колкото повече Кент навлизаше в тази долина, толкова повече го обземаше странно ободряващо спокойствие. Обаче наред с това нарастваше и убеждението, че няма да намери онова, което е тръгнал да търси. Не си правеше труд да анализира това убеждение. То стана част от него, също както обзелото го душевно спокойствие. Единствената му надежда за успех беше, че по-близо до планините може да намери бели хора или индианци.

Той вече не използваше компаса, а се водеше по група от три гигантски върха. Един от тях беше по-висок от другите. Както пътуваше, очите на Кент непрекъснато се връщаха към него. Той го омайваше, налагаше се на съзнанието му като часови, от милион години пазещ долината.

Кент започна да го нарича на ум Пазача. Всеки час като че ли го довеждаше по-близо в кръга на зрението. Край огъня на първия си стан в долината Кент видя месеца да залязва зад него. Един вътрешен немлъкващ глас все му нашепваше, че тази планина, най-голямата от всички, е била пазителка на Марет. Десет хиляди пъти трябва да я е поглеждала тя, както я поглеждала този ден той, ако домът ѝ беше някъде от тази страна на Камбълската верига. В ясни дни Марет е могла да вижда Пазача от сто мили разстояние.

На втория ден планината продължи да расте пред Кент. Надвечер започна да придобива нов характер. Върхът и имаше формата на внушителен замък, който се променяше с приближаването на пътника. Двата по-малки върха също придобиваха определени очертания. Преди вечерната омара да замъгли погледа му, Кент се убеди, че това, което е видял, не е било капризна приумица на въображението. Пазачът бе добил формата на огромна човешка глава, обърната на юг. Неспойна възбуда обзе Кент и той продължи да върви дълго след здрачаване.

Още в зори пак беше на път. На запад небето се изясни и изведнъж той спря и от него се изтръгна вик.

Главата на Пазача се издигаше пред него, сякаш издялана от ръце на исполин. Двата по-малки върха бяха разбулили своята тайна. Изненадващо и странно те бяха добили формата на човешки глави. Едната гледаше на север. Другата беше обърната към долината. И Кент с разтуптяно сърце извика:

— Мълчаливите!

Сам той не се чу, но мисълта прозвуча буйно в него. Тя го заля като наводнение, като неочаквано и вълнуващо откровение, подкрепено от зрителните възприятия: „Долината на мълчаливите!“ Той повтаряше думите, вперил очи в трите колосални глави в небето. Някъде до тях, под тях, от едната или другата страна беше скритата долина на Марет!

Запъти се натам. Изгаряше го странна радост. В нея от време на време скръбта му заглъхваше и в тези моменти му се струваше, че Марет непременно ще е в долината, да го посрещне, когато той дойде. Но, всеки път пред него оживяваше трагедията от Улея на смъртта, а с нея му идваше и мисълта, че трите исполински глави стояха на пост и винаги щяха да стоят на пост за загубената любима, която нямаше никога да се върне. Когато слънцето залезе този ден, лицето, наведено към долината, сякаш оживя, огряно от огъня на парещ въпрос, отправен към самия Кент:

— Къде е тя? — питаше върхът. — Къде е тя? Къде е тя?

Тази нощ Кент не заспа.

На другия ден пред него израсна ниска, начупена верига — първата от по-далечните планини. Той се заизкачва упорито и по пладне стигна билото. И разбра, че най-сетне гледа към Долината на мълчаливите. Не беше широка като другата. В отгатышния край се издигаше огромната планина, обърната към зелените поляни в подножието ѝ. На юг погледът на Кент стигаше надалече и в ярката слънчева светлина той виждаше блещуكانето на ручеи и езерца и плътните отблясъци на гъстаци от кедър, смърч и балсамово дърво, разпръснати като големи килими от лъскаво кадйфе сред разцъфтялата зеленина на долината. На север, три-четири мили по-нататък, хребетът, на който се беше изкачил, правеше остър завой към изток и тази част на долината, отвъд завоя оставаше скрита за погледа му. След като си

почина, Кент свърна в тази посока. Беше четири часът, когато стигна до извивката на долината и можа да надзърне в скритата ѝ част.

Това, което видя в първия миг, бе огромна котловина, издълбана в околните планини — котловина, две мили от единия бряг до другия, до края на самата долина. Дотрябваха му още няколко мига, за да съсредоточи зрението си така, че да може да различи по-дребните и незабележими неща половин миля под него, но преди да успее да го направи, до слуха му достигна звук, който накара да затрепти и сетният нерв в тялото му. Това беше идващ далече отдолу глух кучешки лай.

Топлата, златиста омара, която предхожда залез слънце в планините, се надигаше между него и долината, но през нея след кратко вглеждане той се увери в несъмненото съществуване на човешки жилища точно в краката му. Имаше едно езерце, от което изтичаше бляскащ ручей, а близо до езерцето и горе-долу на също толкова разстояние до подножието на планината, където той стоеше, имаше няколко сгради и ограда, които изглеждаха като играчки. Не се виждаха никакви животни, нито някакво движение.

Без да търси пътека, Кент заслиза надолу. И пак не си зададе никакъв въпрос. Завладя го всецяло чувство на сигурност. Това място не можеше да бъде друго освен Долината на мълчаливите.

А, долу под него, залян и полускрит от въображаемата слънчева мъгла, беше домът на Марет. Сега му се струваше, че този дом е негов, че той е част от този дом, че с отиването си там ще намери последното си убежище, своя собствен дом. И някак странно му се натрапи мисълта, че там го чака радушен прием. Забърза така, че започна да се задъхва и се видя принуден да спре да си почине. И най-после се видя на място, където едва можеше да си мести краката и много пъти трябваше, ще не ще, да се катери отново нагоре и да заобикаля предателски стръмнини и седловини, завършващи изневиделица с отвесни пропасти. Мъглата се сгъсти в долината. Слънцето залезе зад западните върхове и скоро след това здрачът премина в мрак. Беше седем часът, когато стигна до началото на равнината, най-малко една миля пред извивката, която закриваше котловината. Беше капнал. Ръцете му бяха изранени и кървяха. Щом тръгна, съвсем потъна в тъмнината.

Когато обиколи извивката, Кент не се и опита да сдържи радостния вик, който се изтръгна от устата му. Пред него имаше светлинки. Няколко от тях бяха разпръснати, но най-близо до себе си видя цяла купчинка, като сияние, идващо от редица осветени прозорци. Колкото повече приближаваше, толкова повече ускоряваше крачките си и най-после изпита желание да се затича. И тогава нещо го спря и му се стори, че сърцето му се е качило в гърлото и го задавя така, че не може да си поеме дъх.

Това, което чу, бе мъжки глас, викащ в мрачевината едно име:

— Марет ... Марет ... Марет ...

Кент понечи да извика, но се задави и само захълца. Усети, че трепери. Протегна ръце и някакво безумие се разгоря като пожар в ума му.

Гласът отново завика:

— Марет ... Марет ... Марет...

Ехото в котловината позтаряше името. То отекуваше в гънките на планините. Въздухът трепереше от него, нашепваше го, предаваше го нататък ... и изведнъж безумието в Кент доби глас и той закрещя:

— Марет ... Марет ...

Той продължи да тича. Колената му се подгъваха. Завика името отново и другият глас замлъкна. Нещо изникна отпред, между него и светещите прозорци. Някакви хора — двама души — вървяха насреща му нерешително, колебливо. Кент залиташе, но извика името още веднъж. Този път чу в отговор вик на жена и единият от двамата се спусна към него с бързината на светкавица.

На три крачки един от друг те се спряха и в тази мрачевина, която настъпва след здрача, се загледаха с пламнали очи, и двамата за няколко мига смаяни от това велико и милостиво чудо.

Мъртвата беше възкръснала. Със страшно усилие Кент протегна ръце и Марет залитна към него. Когато стигна при тях, другият човек ги завари паднали на колене на земята, прегърнати като малки деца. А, когато Кент вдигна очи, видя, че пред него стои Санди Мактригър, човекът, чийто живот беше спасил в пристанище Атабаска.

ГЛАВА XXV

Колко време се мина, докато му се проясни умът, Кент не би могъл да каже. Може да е била минута, а може би и час. Всички жизнени сили в него бяха съсредоточени за осъзнаването само на едно нещо — че мъртвата е възкръснала, че това е Марет Радисон в кръв и плът. Че е притиснал в прегръдките си нейната жива, топла снага. Като мимолетно мярнал се образ на екрана видя близо до себе лицето на Мактригър, а след това главата му пак се наведе и дори ако цялата долина бе заехтяла от топовен тътнеж, той щеше да чува само един звук — ридаещ глас, който неспирно повтаряше: „Джимс ... Джимс ... Джимс“

Мактригър беше единственият, който в звездната светлина гледаше с ясен поглед чудото, което ставаше пред очите му. След малко Кент осъзна, че Мактригър говори, че е сложил ръка на рамото му, че гласът му е и радостен, и настойчив. Той се изправи, все още прегърнал Марет и с нейните ръце, обвили шията му.

Тя хълцаше и не можеше да си поеме дъх. Кент също не можеше да проговори. Измина с препъване разстоянието, което ги делеше от светлините, с Мактригър от другата страна на Марет. Мактригър отвори вратата и те се озоваха в блясъка на светлина от лампа. Стаята, в която влязоха, беше голяма и някак странно наредена.

А, когато прекрачиха прага, ръцете на Марет се отпуснаха, Кент отстъпи назад така, че да могат да се видят на светло и в този миг дойде чудесният преход от сътресение и невяра към ликуваща сигурност.

Сега умът на Кент бе пак тъй бистър, както в деня, когато беше се изправил пред смъртта в края на Улея. И остро като нажежен шип го жегна страх, когато очите му срещнаха погледа на девойката. Тя бе ужасно, променена. Лицето ѝ бе така бледо, че го уплаши. И беше слабо. Очите ѝ бяха големи, тихи теменужени вирове, почти черни в светлината на лампата, а косата, вдигната и навита на главата, както я беше видял в онзи първи ден при Кардиган, подсилваше предателския

цвят на бузите. Едната ѝ ръка трепереше, притисната до гърлото и беше толкова слаба, че му стана страшно. За малко — само няколко секунди — тя го гледа, сякаш обладана от подсъзнателен страх, че той не е Джим Кент, а след това бавно разпери ръце и ги протегна към него. Не се усмихна, не заплака, не извика името му сега, но обви с ръце врата му, когато я притисна до себе си, и захлупи лице на гърдите му. Кент погледна Мактригър. Някаква жена стоеше до него — тъмнокоса и тъмноока, сложила ръка върху рамото му. Кент ги загледа и разбра. Жената се доближи.

— По-добре ще е да я отведа сега, мосю — рече тя. Малкъм ще ви разкаже.

А, малко по-късно ще можете да я видите пак.

Гласът беше нисък и мек. При звука му Марет вдигна глава, ръцете ѝ се протегнаха към бузите на Кент както преди и тя пошепна:

— Целуни ме, Джимс ... мой Джимс ... целуни ме ...

ГЛАВА XXVI

След малко, стиснали ръка в светлината на лампата, Кент и Мактригър останаха сами в голямата стая. В тяхното ръкостискане се чувствуваше вълнуващата топлина на силни мъже, свързани завинаги като братя. Всеки от двамата беше рискувал да умре заради другия. И въпреки всичко тази мисъл, която никога не напускаше подсъзнанието им, намираще израз само в здравата хватка и пръстите и разбирането, стаило се дълбоко в очите.

В очите на Кент можеше да се прочете големият въпрос за Марет. Мактригър разбра страховете му, бавно се усмихна с радостна и все пак загрижена усмивка и погледна към вратата, през която бяха излезли Марет и по-възрастната жена.

— Слава богу, вие дойдохте навреме?! — каза той, все още без да пусне ръката на Кент. Тя мислеше, че сте умрели. И аз зная, Кент, че това я съсипваше. Трябваше да я пазим нощем. Понякога тръгваше да броди из долината. Казваше, че търсела вас. Така беше и тая вечер.

Кент преглътна:

— Сега разбирам. Нейната жива душа ме е зовяла тука. Аз ...

Той свали раницата със скъпоценното ѝ съдържание от раменете си, докато слушаше Мактригър. Двамата седнаха. Това, което Мактригър разказваше, му се струваше съвсем незначително пред факта, че Марет е някъде зад тази врата, жива, че той ще я види пак много скоро. Не му беше ясно защо Мактригър трябва да му обяснява, че по-възрастната жена е неговата съпруга. Дори и това, че по една изключителна случайност Марет била изхвърлена върху едно дърво, заклецило се между два камъка сред Улея на смъртта, и че това дърво се освободило и я отнесло до отсрещния бряг на реката много мили по-надолу, беше съвсем несъществено пред мисълта, че сега ги дели само една врата. Но, той слушаше. Чу Мактригър да му разказва как Марет го търсела през онези дни, когато е лежал в безсъзнание в колибата на Андре Боало, как решила, че е умрял и как през същите дни бригадата на Лазел пристигнала по реката и тя продължила на

север с нея. Сетне щеше да се чуди на тези неща, но сега слушаше, а очите му гледаха към вратата. И после Мактригър каза нещо, което го сепна. Беше като изстрел, пронизал мозъка му. Мактригър говореше тихо за О'Конър. Той рече:

— Но, вие вероятно сте минали през форт Симпсън, Кент, и О'Конър ви е разправил всичко това. Именно той доведе Марет у дома през Серния край.

— О'Конър!

Кент скочи. В същия миг Мактригър прочете истината по изражението му.

— Боже господи, нима искате да ми кажете, че не знаете, Кент? рече той с напрегнат шепот и се изправи пред Кент. Не сте ли видели О'Конър? Не сте ли влизали във връзка с полицията никъде през изтеглата година? Не знаете ли?

— Нищо не зная — промълви Кент.

За миг Мактригър се втренчи в него с изумление.

— Аз се криех — продължи Кент. Цялото това време съм гледал да бъда по-далече от полицията.

Мактригър дълбоко пое дъх. Ръцете му пак стиснаха ръцете на Кент и в гласа му прозвуча невяра, изпълнена с безкрайно учудване:

— И вие дойдохте при нея, в стария ѝ дом, убеден в това, че Марет е убила Кедсти! Трудно е да го повярва човек. И все пак ... Лицето му изведнъж потъмня от скръб почти до болка и като проследи очите му, Кент видя, че той гледа голямата каменна камина в дъното на стаята. О'Конър беше този, който разкри цялата работа миналата зима, продължи той с усилие. Трябва да ви го разкажа, преди да я видите пак. Трябва да разберете всичко. Няма да е хубаво, ако се наложи да ви го каже тя. Вижте ...

Кент го последва до камината. От поличката и Мактригър взе един портрет и му го подаде. Беше любителска снимка, фотография на гологлав мъж, застанал на открито, огрян от слънце.

От Кент се изтръгна полугласно възклицание. Беше едрата призрачна фигура на мъжа, когото видя през нощта в блясъка на мълниите през прозореца на скривалището си в къщата на Кедсти.

— Моят брат — каза Мактригър със сподавен глас Аз го обичах. Четирийсет години бяхме неразделни. И Марет принадлежеше еднакво ма двама ни. Той ... уби ... Джон Баркли. А, после, след мигновено

усилие да говори спокойно, добави: — Той ... моят брат ... уби и инспектор Кедсти.

За няколко минути настъпи мъртва тишина. Мактригър гледаше камината, а не Кент. Сетне каза:

— Той уби двамата, но това не беше убийство, Кент. Не би могло да го наречем така. То беше Правосъдие, своеволно правосъдие, без да се обърне към властите. Ако не беше Марет, нямаше да ви го разправя ... поне ужасната част от историята. Не обичам да си го спомням. Това се случи преди много години. Аз не бях женен тогава, но брат ми, десет години по-голям от мен, имаше жена. Струва ми се, че Марет ви обича така, както Мари обичаше Доналд. А, любовта на Доналд беше още по-голяма. Тя беше обожание. Бяхме дошли в новата планинска област още преди големите находки на злато в Досън и Бонанза. Беше див край, суров край и жените там — много малко. Но, Мари дойде с Доналд. Беше красива, с коса и очи като на Марет. Това бе коренът на злото. Няма да ви разправям подробностите. Те бяха ужасни. То стана, когато Доналд и аз бяхме излезли на лов. Трима мъже ... бели мъже ... помнете това, Кент. Бели мъже, дошли от север и спрели в нашата хижа. Това, което намерихме там, когато се завърнахме, ни влуди. Мари умря в прегръдките на Доналд. Ние я оставихме и тръгнахме да гоним белокожите скотове, които я бяха погубили. Спаси ги само вилицата, Кент. Дирята им беше прясна, когато се разрази бурята. Ако бяхме имали още един-два часа и аз щях да убия. От този ден Доналд и аз станахме ловци на хора. Ние проследихме тримата изроди, откъдето бяха дошли, и открихме кои са били. Две години след това Доналд намери единия от тях на Юкон и преди да го убие, го накара да потвърди имената на другите двама. Трябваше дълго да търсим сетне, Кент. Това отне трийсет години. Доналд остаря по-скоро от мен и след време разбрах, че се е побъркал на известна тема. Изчезваше за месеци наред и все търсеше другите двама. Минаха се десет години и тогава един ден в най-лютите студове ние се натъкнахме на хижа, поразена от мор — едра шарка. Беше домът на Пиер Радисон и жена му Андреа.

И двамата бяха мъртви. Но, имаше малко дете, още живо, почти пеленаче. Ние го взехме, Доналд и аз. Това дете беше ... Марет.

Мактригър говореше почти еднозвучно. Не откъсваше поглед от пепелта в огнището. Но сега изведнъж погледна Кент.

— Ние я боготворяхме от самото начало — продължи той с малко дрезгав глас. Аз вярвах, че любовта към нея ще спаси Доналд. И тя го спаси в известно отношение. Но, не го излекува от лудостта му, от жаждата му за мъст. Преместихме се по на изток. Намерихме тая чудна долина, непокътната от други хора. Построихме си къща и аз се надявах още повече, че прелестите на този нов свят, открит от нас, ще помогнат на Доналд да забрави. Ожених се и жена ми обикна Марет. Имахме дете, после още едно, но и двете умряха. Ние обикнахме Марет още повече след това. Ан, жена ми, е дъщеря на мисионер и можа да даде на Марет известно образование. Ще откриете, че тая къща е пълна с какво ли не сериозно и забавно четиво и ноти. Но, настъпи ден, когато решихме, че трябва да изпратим Марет в Монреал. Това много я наскърби. А, после ... дълго след това ... Мактригър позамълча и погледна Кент право в очите. А после един ден Доналд дойде от Досън, ужасен в своята лудост и ни каза, че намерил онези хора. Единият бил Джон Баркли, богатият търговец на дървен материал, а другият бил Кедсти, полицейският инспектор в пристанище Атабаска.

Кент не се и опитваше да заговори. Изумлението му от разказа на Мактригър не можеше да се изрази с думи. Тази нощ му поднасяше все нови и нови изненади. Откритието, че Марет е жива, не е умряла, а сега откритието, че той, Джим Кент, не е вече гонен и че този, който е издирил истината, е старият му другар О'Конър. С пресъхнали устни той само кимна, за да подкани Мактригър да продължи.

— Аз знаех какво ще се случи, ако Доналд тръгне да търси Джон Баркли и Кедсти — заговори пак Мактригър. А, да го задържи човек, не беше възможно. Той бе невменяем, напълно невменяем. За мен оставаше само едно нещо. Аз тръгнах отгук пръв, с намерение да предупредя двата звяра, които бяха убили жената на Доналд. Знаех, че пред доказателствата, които ние имахме в ръцете си, за тях оставаше само едно спасение — бягство. Нямахме значение колко са богати и влиятелни, нашите доказателства бяха необорими и през многото изминали години не бяхме загубили дирите на свидетелите си. Помъчих се да обясня на Доналд, че можем да ги натикаме в затвора, но в бедния му болен ум имаше само една мисъл. Да ги убие! Аз бях по-млад и стигнах на юг преди него. Но, тогава направих съдбоносна грешка. Мислех си, че съм го изпреварил достатъчно, за да мога да

отида до железопътната линия и да се върна, преди да е дошъл. Виждате ли, аз смятах, че обичта му към Марет ще го заведе първо в Мондеал и реших да разкажа всичко на нея, та да разбере колко е необходимо да го задържи, ако дойде там. Написах ѝ всичко това и я помолих да остане в Монреал. Какво направи тя, вие знаете. Тръгна на север, щом получи писмото ми.

Рамената на Мактригър се свиха още повече.

— Е, вие знаете какво стана, Кент. В края на краищата Доналд ме изпревари. Аз дойдох един ден след като е бил убит Баркли. Приех като благоволение на съдбата това, че в деня преди убийството бях ударил яребица за вечеря и понеже птицата е била само ранена, когато съм я вдигнал, по ръкавите на дрехата ми имаше кръв. Бях задържан. Кедсти, всички бяха сигурни, че са заловили истинския убиец. А аз мълчах, ако не се смята това, че не се признавах за виновен. Не можех да кажа нещо, което би насочило полицията по следите на Доналд. След това събитията се развиха бързо. Вие, приятелю, направихте лъжливото си самопризнание, за да спасите човека, който ви направи незначителна услуга много години преди това. Почти едновременно беше дошла и Марет. Тя пристигнала тихо, нощем, и отишла право при Кедсти. Казала му всичко, казала му, че тия показания са в ръцете на други хора и ще бъдат използвани, ако ѝ се случи нещо на нея. Той бил напълно в ръцете ѝ. С цената на своето мълчание тя поискала да освободи мен и в този бедствен за него час вашето признание помогна на Кедсти. Той е знаел, че вие лъжете. Знаел е, че Баркли е бил убит от Доналд. И въпреки това е бил готов да пожертвува вас, за да спаси себе си. А, Марет остана з къщата му да чака и възпре Доналд, докато аз го търсех по пътищата. Ето защо тя живя тайно в къщата на Кедсти. Тя знаеше, чг Доналд ще дойде рано или късно, ако не го намеря и не го отведа аз. И тя кроеше как да освободи вас. Тя ви е обикнала, Кент ... още от първия час, когато е дошла при вас в болницата. И се е мъчела да изтръгне свободата ви като добавъчна цена срещу мълчанието ѝ. Но, Кедсти заприличал на хванат в клопка тигър. Ако бе ви освободил, щеше да види целия си свят да се сгромолясва под краката му. Струва ми се, че и той малко се е бил побъркал. Казал на Марет, че нямало да ви освободи, че предпочитал да отиде на бесилката. Тогава, Кент, дошла нощта на освобождаването ви, а малко след това Доналд се

озовал пред къщата на Кедсти. Именно него сте видели тогава във сред бурята.

Той влязъл и убил Кедсти. Нещо накарало Марет да слезе долу в стаята тая нощ.

Тя намерила Кедсти на стола му мъртъв. Доналд го нямало. Тъкмо тогава сте я заварили там вие. Кент, тя ви е обичала и никога не ще разберете каква мъка е било за нея да ви остави да повярвате, че е убила Кедсти. Тя ми разказа всичко. Страхът ѝ заради Доналд и желанието да го опази от всяко възможно подозрение я принудили да не се довери дори на вас. След време, уверила се, че Доналд не е заплашен от никаква опасност, тя щеше да ви разкаже всичко. Но, ето че течението ви раздели в Улея на смъртта.

Мактригър замълча и Кент виждаше как той се мъчи да сподави мъката си, която беше като прясна рана от нож в сърцето му.

— И О'Конър откри всичко това? Мактригър кимна:

— Да. Той не изпълнил заповедта на Кедсти да отиде във форт Симпсън и на връщане към пристанище Атабаска намерил брат ми. Чудно е как се стичат обстоятелствата. Такава е била вероятно волята божия. Доналд бил на умиране.

И преди да умре, за малко дошъл напълно на себе си. От него, преди да издъхне, О'Конър научил всичко. Сега всички знаят тая история. Необяснимо е, че не сте я чули и вие ...

Разговорът им бе прекъснат от отварянето на една врата. Ан Мактригър стоеше и ги гледаше от прага, където преди известно време беше изчезнала с Марет.

На лицето ѝ имаше радостна усмивка. В нейните тъмни очи светеше ново щастие. Първо те се спряха върху лицето на Мактригър, сетне върху лицето на Кент.

— Марет е много по-добре — заговори тя с мекия си глас. Искате да ви види, мосю Кент. Ще дойдете ли?

Като насън Кент се запъти към нея. Взе и раницата си, понеже скъпоценното ѝ съдържание бе станало за него част от собствената му кръв и плът. Жената го поведе и Кент я последва. Мактригър не се помръдна от камината. След малко Ан Мактригър се върна в стаята. Хубавите ѝ очи горяха. Тя леко се усмихваше и като го прегърна през рамената, пошепна:

— Погледнах нощта през прозореца, Малкъм. Струва ми се, че звездите отдавна не са били толкова едри и ярки. А, Пазача изглежда като някакъв жив бог в небето. Хайде, ела!

Тя го хвана за ръка и Малкъм излезе с нея. Над главите им гореше великолеπιето на звездите. В долината лъхаше ветрец, напоен със свежестта на планинските върхове, сладък от дъха на ливадите и цветята. А, когато жената посочи звездното сияние, Мактригър вдигна поглед към Пазача и за миг му се стори, че вижда, каквото бе видяла тя — нещо, което беше живот, а не смърт, някакъв блясък на разбиране и тържество на мощното каменно лице над дантелената ивица облаци. Дълго вървяха те и дълбоко в душата на жената един глас се обаждаше неспирно, че Пазача знае и че тя вижда горе там жива радост, защото пред този неподвижен и безгласен бог на планините беше плакала и се смяла и пяла и се молила дори, а с нея същото бе правила и Марет, докато най-последно туптенето на техните сърца бе вдъхнало душа на една каменна фигура. А, там, в хубавото шато, което Малкъм Мактригър и брат му Доналд бяха построили от цели трупи, в една стая, прозорците на която гледаха към самия Пазач, Марет разбулваше пред Джим Кент сетната тайна. Това също бе час на нейното тържество. Устните ѝ бяха червени и топли от огъня, запален в тях от обичта на Кент.

Лицето ѝ имаше цвета на дивите рози, които той бе тъпкал целия ден в краката си. Защото в този час светът се беше разкрил пред нея и проснал в нейните крака. Свещеното съдържание ма раницата лежеше в скута ѝ, както седеше облегнатата назад в голямото кресло с одеяло и възглавница — нейно гнезденце през многото дни на боледуването. Но, тя не беше вече болна. Соковете на живота прииждаха в тялото ѝ отново и в същото време, когато Малкъм Мактригър и жена му бяха навън, Кент наблюдаваше чудото на тази промяна. Сега Марет му подаде малък пакет и докато Кент го отваряше, девойката вдигна ръце и разпусна косата си така, че тя падна и я обкръжи с бляскавото си великолепие.

Когато Кент отви и сетното късче копирена хартия, в ръцете му остана дълга плитка коса.

— Виж, Джимс, доста е порасла, откакто я отрязвах тогава през нощта.

Тя се наведе малко напред, към него, и раздели косата с тънките си бели пръсти така, че да може той да види пак мястото, където тя е била отрязана в нощта на смъртта на Кедсти. И след това добави:

— Можеш да я запазиш завинаги, ако искаш, Джимс, защото я отрязах от главата си, когато те оставих в стаята и когато ти ... почти повярва, че аз съм убила Кедсти. А, то е била тази ...

Тя му подаде друг пакет и стисна устни, когато Кент го отви и в светлината на лампата заблестя още една плитка коса.

— Тая беше на татко Доналд — пошепна Марет. Това ... това беше всичко, каквото му бе останало от Мари, неговата жена. И оная нощ, когато Кедсти умря ...

— Разбирам! — пресече я Кент. Той удуши с нея Кедсти до смърт. А, когато аз я намерих около врата на Кедсти ... ти ... ти ме макара да повярвам, че е твоя за да спасиш татко Доналд!

Марет кимна:

— Да, Джимс. Ако полицията беше дошла, щеше да помисли, че виновната съм аз. Смятах да я оставя да мисли така, докато татко Доналд бъде във от опасност.

Но, през цялото това време съм пазила тука, в пазвата си, другата плитка, която щеше да докаже, че съм невинна когато му дойде времето. А, сега, Джимс — тя му се усмихна пак и му протегна ръцете си.

— О, чувствавам се толкова силна! И ми се иска да те изведа още сега и да ти покажа моята долина, Джимс ... нашата долина ... твоя и моя ... на звездна светлина. Не утре, Джимс. Тая вечер. Сега.

След малко Пазача гледаше надолу към тях, също както беше гледал друг мъж и друга жена малко преди това. Но, звездите сега бяха по-едри и по-ярки и белият снежен калпак, който като корона увенчаваше главата на Пазача, отразяваше мътния блясък на някаква далечна светлина, а сетне бавно и чудесно други, покрити със сняг планински върхове отразиха сиянието на изгряващата луна. Но, Пазача се извишаваше над всички тях като всемогъщ бог и когато Марет и Кент стигнаха завоя на долината, девойката го накара да седне до нея на голям плосък камък и тихо се засмя, здраво стиснала ръката му на скута си.

— Когато бях малка, винаги съм седяла и играла на тоя камък, а Пазача ей така ме е гледал — каза тя тихо. Аз го обикнах, Джимс. И

винаги съм вярвала, че той денонощно гледа там на изток и чака нещо, което ще дойде при мен. Сега зная. Това нещо си бил ти, Джимс. И знаеш ли, Джимс, когато бях далече ... там, в големия град... — Пръстите ѝ стиснаха палеца му както преди и Кент зачака.

Най-много ми се е искало да се върна у дома заради Пазача — продължи тя с леко треперещ глас. Беше ми домъчняло за него и нощем го виждах насън как чака, чака, чака и понякога дори ме вика, Джимс, виждаш ли оная бубунка на лявото му рамо, като голям еполет?

— Да, виждам я — рече Кент.

— Оттатък, по права линия оттука, на стотици мили са Досън и Юкон, големите златни находища, мъже, жени — цивилизацията. Татко Малкъм и татко Доналд са намерили една-единствена пътека, водеща оттам към тези склонове и аз съм минавала три пъти по нея до Досън. Но, Пазача е обърнал гръб на всичко това. Понякога си представям, че сам той е построил тия огромни крепостни валове, през които малцина могат да минат. Той иска да оставят тая долина на мира. И аз също. На мира ... и теб, и моите хора.

Кент я притисна в прегръдките си.

— Когато закрепнеш — прошепна той, ще минем заедно по тая скрита пътека край Пазача и ще отидем в Досън. Защото сигурно там ще намерим мисионер. Той замълча.

— Моля ти се, продължавай, Джимс.

— И ти ще станеш ... моя жена.

— Да, да, Джимс ... завинаги. Не, Джимс ... Ръцете ѝ обвиха врата му.

— Много скоро ще е първи август.

— Да?

— А, в този месец всяка година един мъж и една жена минават през планините, за да ни дойдат на гости. Майката и бащата на майка Ан. А, бащата на майка Ан ...

— Да? ...

— Е мисионер, Джимс.

И Кент вдигна поглед в този час на своето тържество и радост и му се стори, че долови на лицето на Пазача мимолетно блеснала усмивка.

ГРИЗЛИ

ПРЕДГОВОР

Поднасям на читателите тази моя втора книга за природата с нещо като самопризнание ... самопризнание и надежда. Самопризнание на човек, който години наред е ловувал и убивал, преди да разбере, че светът на живите животни предлага много повълнуващо удоволствие от избиването им, и надеждата, че това, което съм написал, може да накара и други да почувствуват и да разберат следното:

Най-вълнуващото в лова не е да убиеш, а да оставиш да живее. Наистина в огромните открити пространства човек трябва да убива, за да остане жив. Трябва да има месо, защото месото означава живот. Убиването за храна обаче не е жажда за кръв, не е тази жажда, която ми напомня деня в планините на Британска Колумбия, когато за по-малко от два часа аз убих четири мечки гризли на един планински склон — унищожих горе-долу сто и двадесет години живот за сто и двадесет минути. А, това е само един от многото случаи, в които, както се виждам сега, съм бил почти престъпник, защото да убиваш зарад възбудата, пораждена от убиването, надали може да се сметне за по-малко от убийство. По свой незначителен начин моите книги за животните представляват усилието ми да поправа не само минали грешки, а искреното ми желание е било да ги направя не само интересни с романтиката им, но и достоверни. Както в човешкия живот, така и в живота на дивите животни има трагедия и хумор, и патос. Има факти от огромен интерес, истински случки и истински биографии, които човек може да напише, без да почувствува особена нужда да прибегва до въображението си. В „Казан“ се помъчих да предложа на читателя картина на многогодишните ми преживелици сред дивите впрегнати кучета на Севера. В „Гризли“ съм се придържал добросъвестно до фактите, както съм ги открил в живота на дивите същества, за които съм писал. Малкият Мъскуа бе с мен цялото това лято и есен в канадските Скалисти планини. П:ъ панаскус [???) е погребан в околностите на веригата Файърпан с каменна плоча над

главата, също като бял човек. Двете мечета гризли, които изровихме на Атабаска, умряха. А Тир е още жив, защото броди из места, където не ходят ловци и когато най-после ни се удаде случай, ние не го убихме. Тази година (през юли 1916) ще отида пак във владенията на Тир и Мъскуа. Мисля, че ще позная Тир, ако го видя пак, понеже той беше чудовище, достигнало пълното си развитие. Но, за две години Мъскуа е пораснал и от мече е станал голяма мечка. И все пак вярвам, че Мъскуа би ме познал, ако се случи да се срещнем отново. Искане ми се да мисля, че не е забравил захарта и десетките пъти, когато се е гушил до мене ношем и как сме ходили заедно да търсим корени и борчвинки и шеговитите двубои, с които се забавлявахме толкова често в стана. Но, в края на краищата може би той не ще ми прости за този последен ден, когато ние с все сила избягахме от него и го оставихме сам с неговата свобода в планините.

ДЖЕЙМС ОЛИВЪР КЪРУД
Уосо, Мичиган, 5 май 1916 г.

I. ЦАРЯТ И ВЛАДЕНИЯТА МУ

Безмълвен и неподвижен като огромна червеникава канара, Тир стоеше вече много време и оглеждаше владенията си Той не виждаше надалече, защото както на всички мечки-грizzли очите му бяха малки и много раздалечени, а зрението — слабо. На разстояние една трета от милята можеше да различи коза или дива овца, но отвъд този предел светът беше за него огромна, заляна от слънце или тънеща в нощен мрай тайна, в която той бродеше, воден главно от звуците и миризмите. Тъкмо една такава миризма го държеше сега иям и скован. От долината до ноздрите му беше стигнал тука горе някакъв мирис, какъвто не беше по-душвал никога преди. Нещо, ча което не му беше тука мястото и то странно го възбуждаше. Напразно бавният му животински ум се мъчеше да го разбере. Не беше канадски елен карибу, защото Тир беше убивал много карибу. Не беше коза, не беше овца и не беше миризмата на тлъстите и мързеливи мармоти, нрипичащи се но камъните, защото беше изял стотици мармоти. Някаква миризма, която не го ядосваше, нито го плашеше. Беше му любопитно, но въпреки това не слезе долу да разбере какво е то. Предпазливостта го възпираше.

Ако Тир можеше да вижда ясно на една-две мили, очите му щяха да открият още по-малко неща, отколкото тези, които вятърът му беше донесъл от долината.

Той стоеше в края на малка котловина, долината беше на една осма от милята под него, а седловината, през която беше минал този следобед, на същото разстояние над него. Котловината много приличаше на чаша в зеления склон на планината, широка може би към един акър. Там растяха тучна зелена трева и юнски цветя, планиски теменуги, туфи незабравки, диви астри и зюмбюли, а по средата имаше петдесет стъпки широка локва от мека кал, която Тир посещаваше често, когато краката му се подбиеха от камъните. На изток и запад, и север пред него се разстилаше чудесна гледка на канадските Скалисти планини, смекчена от златния слънчев блясък на

юнския подиробед. Отгоре и отдолу в долината, от седловините между върховете и от долчетата, врязали се в шисти и скали и плъзнали нагоре към линията на снега, долиташе тих и еднозвучен ромон. Това бе музиката на течаща вода. Тази музика винаги изпълваше въздуха, защото реките, потоците и мъничките ручейчета, струящи надолу от снеговете, които лежаха вечно горе до облаците, никога не млъкваха. Но, освен с музика въздухът беше изпълнен и със сладки аромати. Юни и юли — крайт на пролетта и началото на лятото в тези северни планини — преливаха един в друг. Земята беше избуяла в зеленина. Ранните цветя превръщаха слънчевите склонове в шарени губери от червено, бяло и мораво и всичко, в което имаше живот, пееше — тлъстите мармоти по камъните, важните суяци върху купчинките пръст, едрите земни пчели, които бръмчеха от цветете на цветете, ястребите в долината и орлите над върховете. Дори и Тир пееше по свой начин, защото, докато шляпаше из меката кал допреди няколко минути, нещо чудновато бе гъргорило дълбоко в мощните му гърди. Не беше ръмжене, нито рев, нито сумтене, а звук, който той издаваше в мигове на доволство. Това беше неговата песен.

А, сега, кой знае по каква тайнствена причина, за него бе настъпила някаква промяна в този чудесен ден. Неподвижен, той продължаваше да души въздуха. Това го озадачаваше. Вълнуваше го, без да го тревожи. Усещаше новата, непозната миризма във въздуха също тъй остро, както езикът на дете усеща първия парещ допир на капка коняк. А, след това, най-после, ниско и враждебно ръмжене, подобно на далечна гръмотевица, се изтръгна от гърдите му. Тир беше властител на тези владения и неговият мозък бавно му подсказа, че не би трябвало да има нито една миризма, която да не може да разбере и над която да не е господар.

Вдигна се бавно на задните си крака, докато изправя цялото си тяло — дълго девет стъпки и остана да стои така, като дресирано куче, с огромните предни лапи, натежали от кал, увиснали пред гърдите. Десет години беше живял в тукашните планини и никога не бе усетил тази миризма. Бунтуваше се против нея. Чакаше я, а тя ставаше по-силна и по-близка. Тир не се скри. Ясно очертан и безстрашен, стоеше изправен на задните си крака. Имаше чудовищни размери, а новият му юнски кожух лъщеше златистокафеникав на слънцето. Предните му лапи не отстъпваха много по дължина на човешкото тяло. Трите най-

големи от петте му, приличащи на ножове нокти, бяха дълги пет и половина инча. В калта стъпалата му оставяха следи, дълги петнадесет инча от край до край. Беше тлъст, Загладен и як. Очите му, не по-големи от орехчетата на хикори, бяха раздалечени на осем инча. Двата му горни зъба, остри като върховете на ками, имаха дължината на човешки палец, а с огромните си челюсти можеше да схруска врата на карибу. Животът му не е бил тревожен от присъствието на човека и Тир не беше злобен. Както повечето гризли, той не убиваше зарад удоволствието да убива. От цяло стадо грабваше един карибу и го изяждаше до последната кост. Беше миролюбив цар. За него имаше един закон: „Оставете ме на мира“ — казваше той и думите на този закон се четяха в цялата му поза, както стоеше на задните си крака и душеше непознатата миризма.

По мощната си сила, по своята самотност и по господството си Тир приличаше на планината и нямаше съперници в долините, както тя нямаше съперници в небесата. Родът му бе вековно стар, както планината. Беше част от нея. Неговите събрата се появяваха и умираха в нея — те си приличаха с планината в много отношения. До този ден Тир не можеше да си спомни нещо да бе дошло да оспори неговото могъщество и неговото право — освен други мечки като него. С такива съперници бе влизал в честен бой и неведнъж до смърт. Беше готов да се бие пак, ако се стигнеше до въпроса за владичеството над пределите, които смяташе за свои. Докато не претърпеше поражение, той оставаше самодържец, повелител, стига да го желаше. Беше наследствен господар на разкошните долини и зелени склонове и сеньор на всички живи твари около него. Бе спечелил и запазил всичко това открито, без стратегия и подлост. От него се бояха и го мразеха, но сам той не познаваше страх и омразата и беше честен. Ето защо чакаше открито непознатото нещо, което се качваше при него в долината.

Както седеше приклепнал на задните си лапи и душеше въздуха с чувствителния си кафяв нос, нещо в него се връщаше назад към губеци се в мрак отминали поколения. Никога преди не беше усещал тази миризма, която долавяше в ноздрите си, и все пак сега, когато тя стигаше до него, му се струваше, че не му е съвсем нова. Не можеше да си спомни откъде я познава. Не можеше да си я представи. И въпреки всичко разбираше, че тя означава опасност и заплаха.

Десет минути Тир седя клекнал, сякаш издялан от дърво. Сетне вятърът промени посоката си и дъхът започна да отслабва все повече, докато се изгуби съвсем. Плоските уши на Тир се наостриха. Той обърна бавно огромната си глава така, че очите му да обхванат зеления склон и мъничката котловина. Въздухът беше чист и благоуханен и Тир лесно забрави този мирис. Той се отпусна на четирите си крака и се зае отново с лов на суяци. Имаше нещо смешно в това. Мечката тежеше хиляда фунта. Планинският суяк е дълъг шест инча и тежи шест унции. Въпреки това, Тир се ровеше усърдно по цял час и накрая с наслада лап-ваше тлъстия малък суяк като някакво хапче. Това беше неговия *bonne-boche* най-вкусната мръвчица, за търсенето на която отделяше една трета от пролетното и лятното си ровене. Той намери дупка, разположена както му допаднаше и се залови да изхвърля пръстта като огромно куче, подгонило някой плъх. Беше върху билото на склона. Веднъж-дваж в течение на следващия половин час той повдигна глава, но непознатата миризма, която му беше донесъл вятърът, вече не го тревожи.

II. НАШЕСТВЕНИЦИТЕ

Една миля по-надолу Джим Лангдън спря коня си, където смърчовата и балсамова гора оредяваше в началото на една долчинка, погледна напред със затаен дъх, а след това с шумна въздишка на удоволствие праметна десния си крак така, че коляното обхвана удобно предния лък на седлото, и зачака. Двеста-триста крачки зад него, все още невидим в гъстака, Ото не можеше да се справи с Дишпан, опърничавя товарна кобилка. Лангдън весело се усмихна, заслушан в крясъците, с които другарят му заплашваше Дишпан с всички познати видове мъчения и наказания — от незабавно изтърбушване до помилостивата закана да ѝ пръсне главата с тояга. Усмихна се, защото речникът на Ото, с помощта на който последният описваше ужасите, надвиснали вечно над главите на загладените му и съвсем нехаещи за него товарни коне, беше едно от най-големите му удоволствия. Той знаеше, че ако Дишпан реши да се премята през глава, както е пристегнатата с денк на гърба, едрият, добродушен Брюс Ото няма да направи нищо повече, освен да прогърми небето със страхотните си, смразяващи кръвта протести. Един след друг шестте коня от техния керван излязоха от гората, а последен зад тях се появи планинецът. Той седеше на седлото като полуотпуснатата пружина — поза, породена от годините, прекарани в планините и поради известно затруднение да разположи изящно своите шест фута и два инча мускули и кости върху гърба на дребното планинско конче. Когато той се появи, Лангдън слезе от коня и пак обърна очи нагоре към долината. Наболата му руса брада не можеше да прикрие тъмния загар на лицето, добит от много седмици, прекарани на слънце в планината. Беше разкопчал ризата си отпред и открил врата, потъмнял от зной и вятър. Очите му бяха синьосиви, остри и проникателни и сега се вираха в местността пред него с радостната съсредоточеност на ловец и любител на приключения. Беше тридесет и пет годишен. Част от живота си прекарваше из диви места. През останалото време пишеше за нещата, които бе установил там. Другарят му беше пет години по-млад, но го превъзхождаше с

цели шест инча анатомия, ако тези допълнителни инчове можеше да се приемат за предимство. Брюс смяташе, че не са. „Проклетията е там, че все още продължавам да раста!“ — често обясняваше той.

Сега Брюс настигна другаря си и се смъкна от кончето. Лангдън посочи напред.

— Виждаш ли си някога по-прекрасна гледка? — попита той.

— Хубава местност — съгласи се Брюс. И е чудесно място за стануване, Джим.

По тия места трябва да има карибу и мечки. Ние имаме нужда от прясно месо. Хайде, дай ми едно огънче, моля ти се.

За тях беше станало навик да палят лулите си с една клечка кибрит, когато това беше възможно. Те извършиха и сега тази церемония, докато обмисляха положението. След като пусна първия гъст облак дим от късата си лула, Лангдън кимна към гората, от която бяха току-що излезли.

— Чудесно място за нашия вигвам — каза той. Сухи дърва, течаща вода и първите хубави балсамови дървета за леглата ни от цяла седмица. Можем да спънем конете в тази открита котловинка, която прекосихме преди четвърт миля. Видях много бизонска трева и сума тимотейка.

Лангдън погледна часавника си.

Изведнъж Брюс рязко мушна Джим с лакът, без да откъсва очи от далекогледа. Посочи към долината и каза:

— Виждам коза с яре сред черните шисти на тая първата планина отдясно — отговори Лангдън И бога ми един орел я гледа от чукар хиляда стъпки над нас. Има

брада, дълга цял фут! Брюс, обзалагам се, че сме попаднали в истинска райска градина!

— Прилича на такова нещо — благосклонно се съгласи Брюс и подви дългите си крака, за да осигури по-удобна опора на далекогледа. Ако тук не е царството на диви овни и мечки, това ще е най-погрешното предположение, което съм направил през целия си живот.

Пет минути те гледаха, без да разменят нито дума. Зад тях конете им гладно щипеха гъстата тучна трева. Звуците на многото потоци в планините ромонеха в ушите им, а долината сякаш бе унесена в дрямка сред море от слънчев блясък. Лангдън не можеше да измисли по-сполучливо сравнение — дрямка. Тази долина приличаше на

огромна, свила се удобно, доволна котка, а звуците, които двамата чуваха, сливащи се в този приятен ромон, бяха сънливото й мъркане. Джим тъкмо беше насочил бинокъла си малко поточно към козата, изправила се нащрек върху своя зъбер, когато Ото заговори отново.

— Виждам гризли, голяма колкото къща! — спокойно съобщи той.

Брюс рядко допускаше нещо да наруши невъзмутимостта му освен товарните коне и особено Дишпан. Вълнуващи новини като сегашната той поднасяше с такова равнодушие, като че ли говореше за китка теменуги. Лангдън рязко изправи гръб.

— Къде?

Той се наведе към другаря си, за да види накъде е насочен далекогледът; всеки нерв на тялото му бе обтегнат като струна.

— Виждаш ли оня склон на втория рид, точно оттатък пролома, ей там? — заговори Брюс с едното око затворено, а другото все още притиснато към далекогледа. Мечката е към средата на склона, изравя суяк.

Лангдън насочи бинокъла си нататък и след миг от него се изтръгна възбудено възклицание.

— Видя ли я? — попита Брюс.

— Бинокълът я докара на четири стъпки пред носа ми — отговори Лангдън.

Брюс, това е най-голямата гризли в Скалистите планини!

— Ако не е, тогава е нейният близък — засмя се Ото, беа да помръдне с нито един мускул. Тя е десетина инча по-голяма от осемфутовата ти мечка, Джими! И...

Той замълча в този психологически момент, за да измъкне тютюн за дъвкане от джоба и да отхапе едно парче, без да свали далекогледа от окото си. И вятърът е благоприятен за нас, пък и тя е ужасно заета! — довърши той.

Планинецът разгъна крака и се изправи, а Лангдън живо скочи. При положения като сегашното между тях имаше взаимно разбирателство, което правеше излишни всякакви думи. Те отведоха осемте коня обратно към гората и там ги вързаха, извадиха пушките от кожените им калъфи и всеки грижливо сложи шести патрон в патронника. После в продължение на две-три минути и двамата разглеждаха склона и подстъпите към него е невъоръжено око.

— Можем да се промъкнем нагоре през пролома — предложи Лангдън.

Брюс кимна.

— Смятам, че там ще сме на изстрел от триста ярда — каза той. По-близо от това не можем се добра. Ще ни подуши, ако дойдем под нея. Ако беше един-два часа по-рано ...

— Щяхме да превалим планината и да слезем при мечката отгоре! — възкликна със смях Лангдън. Брюс, ти си най-големият идиот на земното кълбо, когато се дойде до катерене по планини! Ти би се качил през Хардести или през Гики, за да удариш една коза отгоре, макар и да можеш да ѝ теглиш куршума от долината без никакъв труд. Радвам се, че не е утро. Можем да ударим тая мечка от пролома!

— Може би — рече Брюс и те потеглиха.

Вървяха открито през зелените, застлани с цветя ливади пред тях. Докато не стигнеха поне на половин миля от мечката, нямаше опасност тя да ги види. Вятърът беше променил посоката си и идваше почти точно насреща им. Бързият им ход прерасна в лек тръс и те извиха по-близо към склона, тъй че за около петнадесет минути огромна могила скриваше мечката. След още десет минути двамата стигнаха в пролома — тесен, осеян с канари и стръмен дол, изровен в планинския скат от много столетия пролетни порои, стичащи се от заснежените върхове горе. Тука ловците направиха предпазливи наблюдения. Голямата гризли беше може би шестстотин ярда по-горе на склона и на около триста ярда от най-близката точка, която можеше да се стигче през пролома,

Брюс заговори, сега вече шепнешком:

— Ти се качи и я издебни, Джими. Тая мечка ще направи едно от двете неща, ако не я улучиш или само я раниш едно от трите, може би. Ще дойде да провери кой си ти или ще се качи през седловината, или ще слезе долу в долината ... оттука. Не можем да ѝ попречим да мине през седловината. Ако ли пък се захване с тебе, пускай се презглава надолу през пролома. Можеш да я изпревариш. Най-вероят-

но е, ако не я улучиш, да слезе насам, затова аз ще чакам тука. Наслука, Джими!

С тези думи той пристъпи и клекна зад един камък, откъдето можеше да не изпуска мечката от очи, а Лангдън тихо се заизкачва по

осеяния с камънаци пролом.

III. ПЪРВАТА БОЛКА, ПРИЧИНЕНА ОТ ЧОВЕКА

От всички живи твари в тази долина Тир бе най-заетата. Той беше един вид мечка с индивидуалност. Както някои хора, той си лягаше много рано. Започваше да става сънлив през октомври и се прибираще за дългия си сън през ноември. Спеше до април и обикновено се събуждаше седмица или десетина дена подир другите мечки. Спеше много леко, а когато беше буден, бе много буден. През април и май си позволяваше да подрямва доста на припек върху някоя скала, но от началото на юни до средата на септември затваряше очи за истински сън само по за четири часа от всеки дванадесет.

Беше много зает, когато Лангдън предпазливо се заизкачва по пролома. Бе успял да хване своята мишка — тлъст стар патриарх, старей на мишето племе, който изчезна с едно изхрусване и преглъщане — и сега Тир съсредоточено довършваше пиршеството си за тоя ден с по някоя и друга тлъста бяла личинка и няколко кисели мравки, хванати под камъните, които преобръщаше с лапата си. Когато търсеше тези деликатеси, използваше дясната си лапа, за да обръща камъните. Деветдесет и девет от всеки сто мечки (може би сто деветдесет и девет от всеки двеста) са леваци, Тир си служеше с дясната лапа. Това му даваше предимство в бой, при ловене на риба и при издебване на жива плячка, защото дясната лапа на гризли е по-дълга от лявата — толкова по-дълга, че ако загуби усета за ориентация, мечката щеше движи непрекъснато в кръг.

Както търсеше тези свои деликатеси, Тир се приближаваше към пролома. Грамадната му глава висеше близо до земята. На къси разстояния зрението му напомняше микроскоп по своята острота. Обонятелните му нерви бяха така чувствителни, че можеше да хване една от големите червени скални мравки със затворени очи. В повечето случаи избираше плоските камъни. Огромната му дясна лапа с дългите нокти беше ловка като човешка ръка. Той вдигаше камъка, подушваше един-два пъти, близваше с горещия си плосък език и без да бърза, се

запътваше към друг камък. Тир се отнасяше към работата си с най-задълбочена сериозност, горе-долу като слон, който търси фъстъци в купа сено. Той не виждаше нищо смешно в тази процедура. Всъщност природата не бе имала намерение да вложи нищо смешно в нея. Времето за Тир беше горе-долу без стойност и в течение на лятото той абсорбираше в организма си стотици хиляди кисели мравки, сладки личинки и различни видове сочни насекоми, да не говорим за множеството полски мишки и още по-дребните скални зайци. Всички тези дребосъчета добавяха по нещичко към огромните пластове сланина, които беше необходимо да натрупа за тази „вътрешна консумация“, поддържаща живота му през дългия зимен сън. Именно затова природата беше направила от малките му зелени-кавокафяви очи два микроскопа, действащи безпогрешно на разстояние от няколко стъпки и почти безполезни от хиляда крачки.

Тъкмо когато се канеше да преобърне още един камък, Тир спря операциите си. Цяла минута стоя почти напълно неподвижен. След това главата му бавно се обърна с нос, много близо до земята. Беше подушил едва доловим, извънредно приятен аромат. Толкова лек, че се боеше да не го изгуби, ако се помръдне. Затова остана на мястото си, докато се увери, сетне завъртя огромните си рамене и слезе две крачки по склона, като поклащаше глава бавно отдясно наляво и душеше. Миризмата се засили. Още две крачки по-надолу тя му се стори много силна под един камък. Камъкът беше голям и тежеше сигурно към двеста фунта. Тир го отхвърли с дясната лапа, сякаш беше някаква песъчинка. В същия миг се чу безумно негодуващо писукане и мъничко, шарено на ивици скално зайче, много приличащо на ивичеста катеричка, се стрелна оттам тъкмо когато лявата лапа на Тир се стовари със съкрушителен удар, който можеше да пречупи врата на карибу. Това, което привлече Тир, беше не миризмата на скалния заек, а ароматът на онова, което заекът беше натрупал под камъка. И тази плячка не му избяга — шепа земни орехи, наредени грижливо в ямичка, постлана с мъх. Всъщност това не бяха орехи. Те повече приличаха на миниатюрни картофчета, големци колкото череши, и наистина много приличаха на картофи по външен вид. Богати на нишесте, те бяха сладки и от тях се пълнееше. Тир се нахвърли на земните орехи с огромна наслада и докато пируваше, дълбоко от

гърдите му се чуваше този странен боботещ звук на удоволствие, след това продължи търсенето си.

Тир не чуваше Лангдън, който се качваше все по-близо по каменистия пролом. Не можеше да го подуши, защото вятърът духаше в точно противоположна посока. Беше забравил опасната миризма, разтревожила го преди час. Чувствуваше се напълно щастлив. По природа беше добродушен и затова бе тлъст и загладен. Раздразнителната, опака и свадлива мечка е винаги мършава. Истинският ловец я познава още щом я зърне. Тя е като пакостливия самотен слон. Тир продължаваше да търси храна и изви още повече към пролома. Беше стигнал на около сто и, петдесет крачки, когато някакъв звук изведнъж го стресна — Лангдън, в усилието си да се промъкне по стръмния склонна пролома до място, подходящо за изстрел, случайно събори един камък. Той се търколи с трясък надолу по клисурата, повличайки други камъни, които го последваха с гръмлив тътен. В началото на дола, шестстотин крачки по-мадолу, Брюс тихо изруга. Той видя Тир да сяда. Щеше да гръмне по него от това разстояние, ако мечката полегнеше към седловината.

Тридесет секунди Тир седя на ханшовете си. След това се запъти към клисурата бавно и предпазливо. Лангдън, запъхтян, се къленеше вътрешно за лошия си късмет и се мъчеше да измине последните десет стъпки до брега на склона. Чу Брюс да вика, но не можа да разбере предупреждението. Той забиваше настървено ръце и крака в шистите и скалите и се силеше да измине тези последни три-четири крачки колкото може по-бързо. Беше вече почти на върха, когато спря да миг и обърна очи нагоре. Сърцето му заседна в гърлото и той остана така, втрещен. Не можа да се помръдне десетина секунди. Точно над него се подаваха чудовищна глава и огромно масивно рамо. Тир гледаше надолу към него със зяпнала уста, щръкнали, дълги колкото пръст зъби и очи, горящи със зеленикавочервен пламък. В този миг той виждаше първия си човек. Грамадните му дробове се изпълниха с горещата миризма на човека и внезапно той се обърна и избяга от тази миризма като от чума. Пушката на Лангдън беше наполовина под него и той нямаше възможност да стреля. Бясно пропълзя той оставащите няколко стъпки. Шистите и камъните се хлъзгаха и смъкваха под него. Трябваше да минат шестдесетина секунди, докато изскочи през брега.

Тир беше на стотина крачки и бързаше с търкалящо се, подобно на топка движение към седловината. От дъното на дола долетя резкият пукот на пушката на Ото. Лангдън бързо приклезна, повдигна лявото си коляно мъничко да си почине и откри огън от сто и петдесет крачки.

Понякога се случва един час, една минута да ти променят съдбата — така десетте секунди, които последваха непосредствено този първи изстрел от далечния край на дол-чинката, промениха Тир. Беше му дошло до гуша от тази човешка миризма. Бе видял човек. А, сега го усети. Също като че ли едно от тези блясвания на светкавици, които често бе виждал да раздират тъмното небе, се стовари отгоре му и влезе в тялото му като нажежен нож. А заедно с тази първа жареща адска болка се чу и непознатият еквивалентен на пушките. Беше извил нагоре по склона, когато куршумът го удари в предмишницата, разплеска смъртоносно мекия си връх в дебелината на кожата и разкъса дупка в плътта му, но без да засегне костта. Тир вървеше на двеста крачки от клисурата, когато куршумът го улучи. Беше вече на близо триста, когато парещият огън го жегна отново, този път в хълбока. Огромното му, масивно тяло не се олюля нито от първия, нито от втория изстрел — и двадесет такива изстрела не биха успели да го убият. Ала вторият го спря и той се завъртя с гневен рев, напомнящ рикането на бесен бик — ръмжене, яростен крясък, който можеше да се чуе четвърт миля по-ниско в долината. Брюс го чу, когато изстреля шестия си безрезултатен куршум от седемстотин крачки. Лангдън пълнеше наново пушката си. Петнадесет секунди Тир остана напълно открит и е предизвикателен рев приканваше на бой врага, когото не можеше вече да види; сетне, при седмия изстрел на Лангдън, огнен бич го бръсна през гърба и обладан от непонятен ужас пред тази светкавица, с която не можеше да се бори, Тир продължи през седловината. Чу и други пушечни изстрели, които бяха за него някакъв нов вид гръмотевица. Но, те вече не го улучиха. И Тир е мъка заслиза в насрещната долина.

Знаеше, че е ранен, но не можеше да разбере тази рана. Веднъж, докато слизаше, спря за малко и капка по капка под предния му крак се събра локвичка кръв. Тир я подуши с подозрение и учудване. Сетне пое на изток и не след дълго долови пресен полъх на човешка миризма във въздуха. Вятърът я носеше към него сега и въпреки че му се искаше да легне и да се занимае с раната си, той продължи малко по-бързо, защото беше научил едно нещо, което никога нямаше да

забрави: човешката миризма и болката бяха дошли заедно. Тир стигна полите и потъна в гъстата гора, а сетне, след като прекоси тази гора, се озова при един поток. Трябва да беше минавал стотина пъти нагоре-надолу по този поток. Това бе главният път, който водеше от едната половина на владенията му в другата. Инстинктивно винаги тръгваше по този път, когато беше ранен или му беше зле, а също и когато идваше времето за зимния му сън.

За това имаше една главна причина. Беше се родил в почти недостъпната твърдина при изворите на потока и прекарал мечешкото си детство сред нейните трънаци от диво френско грозде и сапунена ягода, и пищните червени килими от смрадлика. Това бе неговият дом. Там беше сам — сред единствената част от владенията си, която държеше недосегаема за всички други мечки. Търпеше други мечки — черни, канелени и гризли — на по-широките и по-слънчеви склонове от землището си при условие, че поемаха нататък, щом се появеше той. Можеха да си търсят там храна и да спят на припеците, да живеят в мир и покой, стига да не оспорват правата му на владетел. Тир живееше истински мечешки живот и не пъдеше другите мечки от своя участък, освен когато се наложеше да покаже още веднъж, че той е Великият Могоул. Това се случваше от време на време и тогава се завързваше двубой. И винаги след двубоя Тир идваше в тази долина и тръгваше нагоре по потока да си лекува раните.

Днес вървеше по този път по-бавно от обикновено. Предрамието страшно го болеше. Сегиз-тогиз го избеляваше така, че кракът му се подгъваше и Тир се препъваше. Няколко пъти нагазва до рамене във вирове и оставя студената вода да тече върху раните му. Постепенно те спряха да кървят. Но, болката стана по-остра. Имаше и друга причина, поради която Тир тръгваше по тази пътека, когато беше болен или ранен. Тя водеше към глинестата локва. А глинестата локва бе неговият лекар.

Слънцето вече клонеше на залез, когато Тир стигна там. Устата му беше отворена. Огромната му глава сега висеше по-ниско. Беше загубил много кръв. Чувствуваше се уморен и рамото го болеше толкова силно, че му се искаше да за-ръфа със зъби непонятния огън, който го гореше. Глинестата локва беше двадесет-тридесет стъпки в диаметър и се превръщаше в дълбоко вирче в средата. Това бе мека, хладна, златиста глина и Тир влезе в нея до подмишниците. След това

полегна леко на ранената страна. Глината допря болното място като охлаждащ мехлем. Тя затвори раната и Тир с облекчение, дълбоко въздъхна. Дълго лежа в това меко легло от глина. Слънцето залезе, етъмни се и чудните звезди изпълниха небето. А Тир все още лежеше там и лекуваше тази първа болка, причинена от човека.

IV. ПЛАНОВЕТЕ НА ЛОВЦИТЕ

На края на балсамовата и смърчова гора Лангдън и Ото седяха и пушеха лулите си след вечеря, в краката им тлееше прегорял огън. Нощният въздух по тези по-високи места беше станал студеничък и Брюс се понадигна, колкото да хвърли още един наръч сухи смърчови клони върху жаравата. Сетне изтегна отново дългата си снага, с глава и рамене, подпрени удобно на дънера на едно дърво, и се изкиска за петнадесети път.

— Кискай се, да те земат мътните! — изръмжа Лангдън. Казвам ти, че го ударих два пъти, Брюс ... най-малко два пъти, а бях в дяволски неблагоприятно положение!

— Особено когато мечокът гледаше надолу към тебе и ти се хилеше в лицето — отвърна Брюс, когато несполуката на Лангдън забавляваше безкрайно много.

Джими, от това разстояние щеше да можеш, кажи-речи, да го убиеш с камък!

— Пушката беше под мене — обясни Лангдън за дванадесети път.

— Което не е най-подходящото място да си държиш пушката, щом си тръгнал на лов за гризли — напомни му Брюс.

— Долчето беше страхотно стръмно. Трябваше да забивам и крака и ръце в камънака. Ако беше още малко по-стръмно, щях да прибягна и до зъбите.

Лангдън изправи гръб, изтръска пепелта от лулата и я натъпка наново с тютюн.

— Брюс, това е най-голямата гризли в Скалистите планини!

— Кожата щеше да седи чудесно в ергенската ти стая, Джими, ако пушката случайно не беше под тебе.

— И тя ще бъде в ергенската ми стая в крайна сметка — заяви Лангдън.

Аз реших. Ще се спрем на постоянен стан тука. Ще я ударя тая гризли, дори да я гоня цялото лято. Предпочитам да ударя нея,

отколкото други десет мечки в планините Файърпан. Беше девет фута и нито инч по-малко! Главата ѝ колкото две крини, а козината по рамената дълга четири инча. Не съм сигурен дали съжалявам, че не я убих. Тя е ранена и положително ще се пази от нас. Ще падне доста смях, докато я ударим.

— И то какъв смях! — съгласи се Брюс. Особено ако я срещнеш пак до една седмица или десетина дена, преди да са ѝ заздравели раните от куршумите. Гледай тогава пушката да не е отново под тебе, Джими!

— Какво ще кажеш, да спрем тука на постоянен стан?

— По-хубаво от това място не можем да намерим. Предостатъчно прясно месо, хубава паша и чудесна вода. — След миг додаде: — Беше доста сериозно ранена. Много силно и течеше кръвта горе.

На светлината на огъня Лангдън се залови да чисти пушката си.

— Смяташ, че тя ще се измете оттука ... ще напусне тоя край?

От Брюс се изтръгна презрително сумтене.

— Да се измете? Да избяга? Може би щеше да го направи, ако беше черна мечка. Но това е гризли, господарят на този край. Навярно ще отбягва за известно време тая долина, но можеш смело да се обзаложиш, че няма да се изсели. Колкото по-лошо раниш гризли, толкова повече се разярява и ако продължаваш да стреляш по нея, продължава да се разярява, докато не падне мъртва. Ако наистина много искаш тая мечка, ще я ударим като нищо.

— Искам я! — повтори подчертано Лангдън. Тя ще постави рекорд с размерите си или мен не ме бива да преценявам. Искам я и я искам много, Брюс! Мислиш ли, че ще успеем да я проследим сутринта?

Брюс поклати глава.

— То няма да е проследяване — рече той. То ще е просто преследване. След като я ранят, гризли не спира на едно място. Тя не напуска своя участък, нито се показва на открити склонове като оня ей там. Метусин трябва да ни стигне с кучетата след три-четири дена, а като я пуснем в действие тая глутница ердейли, ще стане наистина интересно.

Лангдън провери лъснатата цев на пушката си срещу огъня и каза колебливо:

— Все се съмнявам в Метусин от една седмица насам ние минахме през някои много пресечени местности.

— Тоя стар планинец би могъл да върви по дирята ни, ако пътувахме и по голи скали — заяви с увереност Брюс. Метусин ще е тука след три дена, стига кучетата да не си тикат носовете в прекалено много бодливи свинчета. А когато те дойдат ... — Планинецът се изправи и се протегна с цялата си мършава снага. Ще прекараме така, както никога още не сме прекарвали — заключи той. Да ти кажа, предполагам, че тия планини са таткова пълни с мечки, щото и десетте ни кучета ще бъдат избити само за една седмица. Хващаш ли се на бас?

Лангдън с щракване сглоби пушката си.

— Аз искам само една мечка — отговори той, без да обърне внимание ла предложението за бас — и си мисля, че ще я ударим утре. Ти си специалист по мечките в експелинията, Брюс, но аз смятам, че е била ранена твърде сериозно, за да стигне далече.

Те бяха приготвили две легла от меки балсамови клони близо до огъня и сега Лангдън последва примера на другаря си и се зае да си постеле одеялата. Бяха прекарвали тежък ден и пет минути след като се изтегна, той вече спеше. И още спеше, когато Брюс се измъкна изпод одеялата в зори. Без да събужда другаря си, младият планинец обу ботушите и газии четвърт миля в едра роса, докато намери конете. Когато се завърна подир половин час, той доведе Дишпан и яздитните коне. Лангдън беше станал и палеше огън.

Джим често си напомняше, че ето такива сутрини му бяха помогнали да разочарова лекарите и да се отърве от гроба. Този юни ставаха точно осем години, откакто беше дошъл на Север за първи път с хлътнаии гърди и загубен бял дроб.

— Вървете, щом настоявате, млади човече — беше му казал единият от лекарите, но вие отивате там на собственото си погребение.

А сега гръдната му обиколка се беше увеличила с пет инча и беше як като пън. Първите розови отблясъци на слънцето пъплеха по планинските върхове. Въздухът бе изпълнен със сладкия дъх на цветя, роса и всичко, което расте, а белите дробове поемаха дълбоко кислород, наситен със свежия парфюм на балсама. Лангдън проявяваше по-неедържано радостта ой от тоя живот сред природата.

Тя събуждаше у него желанието да вика, да пее, да свири. Ала той се възпираше тази сутрин. Ловът вълнуваше кръвта му. Вълнуваше и кръвта на Ото, но по-умерено. Докато Брюс оседлаваше конете, Лангдън направи питите. Беше станал специалист в онова, което наричаше печене на „див хляб“ и неговият метод се отличаваше с двойното предимство да пести и продукти и време. Той отвори чувал от дебело платно, направи в брашното дупка с двата си свити юмука, напълни отчасти дупката с една чаша вода и половин чаша мас от карибу, добави супена лъжица бакпулвер и три щипки сол и започна да меси. След пет минути питите бяха в голямата тенекиена фурничка, а след още половин час овнешките пържоли бяха опържени, картофите готови, а питките опечени и златистокафяви.

Слънцето тъкмо се показваше на изток, когато те излязоха от стана. През долината минаха на коне, но по склона се изкачиха пеша, а конете послушно ги последваха. Да се намери дирята на Тир, не представляваше трудност. Там, където се беше спрял да изръмжи предизвикателно срещу неприятелите си, имаше големи червени пръски по земята; от това място до върха ловците вървяха по непрекъснатата кървава следа. Докато слизаха в другата долина, на три пъти откриваха къде Тир се е спирал и всеки път виждаха локва кръв, попила в земята или потекла по скалата. Минаха през гората и стигнаха при потока. Тука, на ивица сбит черен пясък, следите от лапите на Тир ги накараха да се спрат. Брюс зяпна. От Лангдън се изтръгна възглас на изумление и без да размени дума с другаря си, той измъкна джобната си рулетка и коленичи пред една от следите.

— Петнадесет инча и четвърт! — смая се той.

— Премери още една — каза Брюс.

— Петнадесет и ... половина! Брюс погледна нагоре по пролома.

— Най-голямата, която някога съм виждал, беше четиринайсет и половина — забеляза той и в гласа му прозвуча нотка на страхопочитание. Тая мечка е била ударена горе край Атабаска и се смяташе за най-голямата, убита някога в Британска Колумбия. Джими, тая тука я надминава!

Те продължиха пътя си и пак измериха следите край първия вир, където мечката си беше мила раните. В измерванията нямаше никаква разлика. След това намираха кървави петна само тук-таме. Беше десет

часът, когато се натъкнаха на глинестата локва и видяха къде Тир е лежал в нея.

— Била е доста зле — каза Брюс с тих глас. Прекарала е тука почти цялата нощ.

Движени от същия подтик и същата мисъл, двамата погледнаха напред. Половин миля по-нататък планините се доближаваха така, че проломът между тях бе тъмен и неогрян от слънце.

— Била е доста зле — повтори Брюс, все още загледан напред. Може би ще е по-добре да вържем конете и ца продължим сами. Не е изключено да е там.

Те вързаха конете за нискорасли кедри и освободиха Дишпан от нейния товар.

Сетне, с пушките в пълна готовност, наострили уши и очи, ловците предпазливо се заизкачваха в безмълвието и мрака на пролома.

V. МЪСКУА

Тир се беше качил в пролома, щом се пукна зората. Беше се схванал, когато стана от локвата, но сега раната почти не го пареше и болеше. Още го болеше, но не както предишната вечер. Цялото му неразположение не беше само в рамото, нито в някое отделно определено място. Беше му лошо и ако беше човек, щеше да е в легло с термометър под мишницата и лекар да му мери пулса. Той вървеше нагоре по пролома бавно и отпуснато. Неуморим в търсенето на храна, той вече не мислеше за ядене. Не беше гладен и не му се ядеше. С горещия си език често лочеше от хладната вода на потока, а още по-често се обръщаше наполовина назад и душеше въздуха. Знаеше, че човешката миризма и непознатата гръмотевица и още по-необяснимата светкавица, са зад него. Цяла нощ беше останал нащрек и се пазеше и сега.

За никоя определена болка Тир не познаваше определен лек. Не беше ботаник в точния смисъл на тази дума, но Духът на дивите твари бе предопределил той сам да си бъде лекар. Както котката търси коча билка, така Тир търсеше известни неща, когато не се чувствуваше добре. Всичко горчиво не е хинин, но лекарствата на Тир положително бяха горчиви и както се качваше по пролома, носът му бе наведен ниско до земята и той душеше в ниските шубраци и гъсталаци, край които минаваше. Така стигна местенце, обрасло със смрадлика — четири-пет пръста високо растение с червени зърнести плодове, колкото дребни зърна грах. Сега те бяха не червени, а зелени, горчиви като жлъчка, и съдържаха кръвоспирашо вещество, наричано ува урси. Тир яде от тях. След това намери сапунени ягоди, които растяха на храсти, приличащи много на френско грозде. Плодовете бяха вече поедри от френско грозде и ое зачервяваха. Индианците ядяха тези плодове, когато имаха огън и Тир си хапна от тях, преди да продължи. Те също бяха горчиви. Душеше и дърветата и най-сетне намери каквото му трябваше. Беше разновидност на бора и на няколко места, където можеше да досегне, имаше протекла прясна смола. Мечката

рядко отминава тези борове с потекла смола. Тя е главното им подкрепително средство и Тир облиза прясната смола с езика си. По този начин погълна не само терпентин, но по косвен път и цяла фармакопея от лекарства, които се правят именно от това вещество. Докато стигна края на пролома, стомахът му представляваше доста, добре снабден билков магазин. Между другото Тир беше изял почти половин кварта смърчови и балсамови игли. Кучето, когато е болно, яде трева; мечката, когато е болна, яде борови или балсамови игли, ако може да ги намери. Тя подплатява с тях стомаха и червата си и в последния час, преди да се настани за зимния си сън.

Слънцето още не се беше вдигнало, когато Тир стигна края на пролома и се спря за малко пред отвора на ниска пещера, която отиваше дълбоко в недрата на планината. Докъде стигаха спомените на Тир, не би могло да се каже, но в целия свят, доколкото той го познаваше, само това бе неговият дом. Пещерата беше не повече от четири фута висока и два пъти по-широка, но много пъти по-дълбока и с под, настлан с мек бял пясък. Някога, през миналите векове, малко поточе е шуртяло от тази пещера и другият ѝ край представляваше удобна спалня за някоя мечка, когато температурата стигнеше петдесет градуса под нулата. Преди десет години майката на Тир влезе там да спи през зимата, а когато се заклатушка навън да зърне за първи път пролетта, заедно с нея се заклатушкаха три мечета. Тир бе едно от тях. Беше още полусляп, защото мечетата проглеждат едва пет седмици след като се родят; а нямаше и много козина по тялото му, защото мечето гризли се ражда голо като бебе и очите му се отварят, и козината почва да расте горе-долу по едно и също време. Оттогава Тир преспа осем зими в този свой пещерен дом.

Искаше му се да влезе там сега. Искаше му се да легне в дъното на пещерата и да почака, докато му поолекне. Може би две или три минути той се двоуми и души с копнеж входа на пещерата си, а след това смръкна вятъра, който идваше от долу, от пролома. Нещо му подсказа, че трябва да продължи.

Към запад имаше полегато нагорнище от пролома до върха и Тир се заизкачва по него. Слънцето беше вече доста високо, когато той стигна билото и пак спря за малко да си почине и погледна надолу, към другата половина на владенията си.

Тази долина беше още по-прекрасна от другата, където Брюс и Лангдън бяха навлезли преди няколко часа. От гребен до гребен беше не по-малко от две мили широка, а в другите две посоки се простираше като безкрайна лъкатушна гледка в златно, зелено и черно, докъдето можеше да види окото. От мястото, където стоеше Тир, тя приличаше на необятен парк. Зелените склонове стигаха до самите върхове на планините и до половината път нагоре по тези склонове — крайната граница на дърветата; по зелената площ имаше пръснат купчинки смърчове и балсамови дървета, сякаш посадени там от човешка ръка. Някои от тези горички не бяха по-големи от декоративните кътчета в градски парк, а други покриваха цели акри, десетки акри; в подножието на склоновете от двете страни като декоративни бордюри се низеха редки и непрекъснати ивици гора. Между тези две черти на гората се ширеше меката, леко нагъната ливада на откритата долина, изпъстрена с възморави кичури бизонска върба и пелин, зелени гъсталаци от шипки и трънки и групички дървета. В дъното на долината течеше поток.

Тир слезе към четиристотин крачки по-долу от мястото, където беше спрял, и се запъти на север по зеления склон, така че вървеше от една към друга от напомнящите парк купчинки дървета на сто и петдесет до двеста крачки над края на гората. На тази височина, по средата между ливадите на долината и първите шисти и голи скали на върховете идваше най-често на лов за дребен дивеч. Тлъстите мармоти започваха вече да се приличат на слънце по камъните. Проточените им, леки подсвирвания, които приятно се извишаваха над ромона на планинските води, изпълваха въздуха с ритмична музика. От време на време някой от тях изсвирваше рязко за предупреждение съвсем наблизо и се притискаше с цялото си тяло до камъка, докато голямата мечка минеше край него, и за малко никакво свирене не нарушаваше тихото бълбене в долината. Но, Тир и не помисляше за лов тази сутрин. На два пъти се сблъска с бодливи свинчета — най-сладката мръвка за него — и ги отмина, без да ги забележи. Топлата, сънна миризма на карибу стигна до него жарка и прясна от един гъстак, но той не се доближи до гъстака да го проучи.

От едно долче, тясно като черен ров, долови дъха на язовец. Два часа пътува непрекъснато през средата на склоновете, преди да извие надолу През гората към потока.

Глината, полепила се по раната му, започваше да се втвърдява и той отново нагази до рамената в един вир и постоя там няколко минути. Водата изми повечето от глината. Още два часа Тир вървя край потока и често пиеше вода. После дойде „сапус ууин“ — шест часа след като беше напуснал глинестата локва. Плодовете на смрадликата, сапунените ягоди, боровата смола, смърчовите и балсамовите игли и водата, която беше изпил, смесили се всички в стомаха му в голяма доза, го накараха да повърне и Тир се почувствува безкрайно по-добре, толкова по-добре, че за първи път се обърна назад и изръмжа по посока на неприятелите си. Рамото още го болеше, но гаденето беше минало.

Дълги минути след „сапус ууин“ той стоя, без да се помръдне и много пъти ръмжа. Гъргорещият звук дълбоко в неговите гърди беше придобил сега ново значение. До миналата вечер и днешния ден Тир не познаваше истинска омраза.

Бе влизал в двубой с други мечки, но яростта на двубоя не беше омраза. Тя идваше бързо и си отиваше бързо. От нея не оставаше такава нарастваща грозота. Той е близал раните, раздрани от противник и доста често му е било приятно да ги лекува. Но, това ново нещо, породило се в него, беше друго. С незабравяща и свирепа омраза той мразеше съществуването, което го беше ранило. Мразеше човешката миризма. Мразеше чудноватото същество с бяло лице, което бе видял, вкопчило ое в брега на пролома и омразата му включваше всичко, свързано с него. Това бе омраза, породена от инстинкта, която преживяното бе събудило неочаквано от дългата дрямка. Без да е виждал или помирисвал човек преди, той разбра, че човекът е най-смъртният му враг и че трябва да се бои от него повече, отколкото от всички диви същества в планините. Беше готов да се бие с най-голямата гризли. Беше готов да се нахвърля върху най-свирепата глутница вълци. Беше готов да се изправи, без да трепне, пред наводнение или пожар. Но от човека трябва да бяга! Трябва да се крие! Трябва постоянно да се пази по върховете и в низините с очи, уши м нос! Защо усети това, защо разбра съвсем неочаквано, че едно същество — пигмей на ръст и въпреки това най-страшно от всички врагове, които Тир познаваше, е навлязло в неговия свят, бе чудо, което само природата можеше да обясни. Това бе някакво вслушване назад в замъглената от вековете памет на мечешкия род до най-ранните дни на

човека, преди всичко човека с боздугана, човека с копие, закалено от огън, човека с кремъчно острие на стрелата, човека с примката и капана и най-после човека с пушка. През всичките векове човекът е бил едничкият му и единствен господар. Природата му го беше втълпила — втълпявала му го е в течение на сто, хиляда или десет хиляди поколения. И сега за първи път в живота му тази спяща част от неговия инстинкт се стресна и събуди, и той разбра. Той намрази човека и отсега нататък щеше да мрази всичко, което мирише на човек. И заедно с тази омраза за първи път изпита СТРАХ. Ако човекът никога не беше тласкал Тир и нему подобните към смъртта, светът нямаше никога да го знае под името *Ursus horribilis*, страшната мечка.

Тир все още вървеше покрай потока, като си проправяше пътя бавно и трوماво, но неотклонно, с ниско наведени глава и врат, а огромните му задни части се повдигаха и отпускаха при това търкалящо се движение, присъщо на всички мечки, а особено на гризли. Дългите му нокти потракваха по камъните. Чакълът скърцаше под-тежките му стъпки. Той оставяше огромни следи по мекия пясък. Тази част от долината, в която сега навлизаше, имаше за него особено значение и той започна да се разтакава и често спираше да души въздуха във всички посоки. Тир не беше едноженец, но вече много разгонни периоди бе идвал да търси своята Искуао из тези чудни ширнали се поляни и ливади между двата хребета. Можеше винаги да се надява през юли тя да го чака или да го търси с този странен настървен копнеж за майчинство в гърдите. Беше великолепна гризли, която идваше от западните области, когато нагонът за съешаване я повикаше. Беше едра и силна, с хубав златистокафяв косъм, тъй че децата на Тир и неговата Искуао бяха най-хубавите мечки из тези планини. Майката ги отнасяше със себе си неродени и те отваряха очи, живееха и се биеха в долини и по склонове далече на запад. Ако в посетнешни години на Тир се случеше да изгони собствени деца от свои ловища или да ги нашиба в двубой, природата бе тъй добра да скрие това от него. Той приличаше на повечето мрънкащи стари ергени, включително и тези с по две ръце и бели лица, и не обичаше дечурлига. Понасяше мечета, както някой опак стар женомразец би понасял едно розово пеленаче, но не беше жесток като Пънч, защото никога не беше убил нито едно мече. Винаги ги е наплясквал хубавичко, колчем са дръзвали да се доближат до него, но винаги с

отворена мека длан на лапата си и само толкова вложена в удара сила, колкото да ги търколи презглава, като пухкави клъбца. Това беше единственият начин, по който Тир изразяваше недоволството си, когато непозната майка-мечка нахълташе в неговите предели с мечетата си. В други отношения беше голям кавалер. Не пъдеше майката и мечетата ѝ, не влизаше в бой с нея, колкото свадлива и неприятна да беше. Дори ако ги завареше да ядат от някоя негова плячка, не си позволяваше друго, освен да напляска мечетата. Само едно изключение имаше в живота му. Предишната година беше теглил хубав бой на една същинска Ксантипа — мечка от рода на „новите жени“, която толкова настояваше да му докаже, че не той е господарят, за да запази мъжкото си достойнство, Тир се видя принуден да я натупа. Тя напусна царството му тичешком, а трите ѝ злобно фучащи мечета се поклащаха подире ѝ като черни балончета.

Всичко това е донякъде необходимо, за да обясни неочакваното буйно раздражение, с което Тир долови известна топла, близка миризма, когато заобиколи купчината огромни обли камъни. Той спря, обърна глава и изръмжа по своя не-висок гъргорещ начин. На шест стъпки от него, притиснало се с цялото си тяло до белия пясък на пътеката, досущ като уплашено до смърт кутре, което още не може да реши дали е срещнало приятел или враг, се гърчеше и трепереше самото мече. Беше не повече от тримесечно — твърде малко, за да се отдели от майка си — и имаше остра светлокафява муцунка и бяло петно на малките си гърди, което показваше, че е член от семейството на черните мечки и не е гризли. То се мъчеше с всички сили да каже: „Аз се загубих, заблудих се или са ме отвлекли, гладен съм и имам игла от бодливо свинче в крака си.“ Но, въпреки това с повторно зловещо ръмжене Тир затърси между канарите майката. Тя не се виждаше, не можеше да я подуши и тези два факта го накараха да обърне огромната си глава пак към мечето. Мъскуа — така би го нарекъл всеки индианец — беше припълзъл една-две стъпки по малкото си коремче и приятелски се заизвива при втория оглед на Тир. Сетне припълзя още половин стъпка напред и ниско гъргорене прозвуча в гърдите на Тир. „Не се приближавай повече — предупреждаваше той — или ще те катурна!“ Мъскуа разбра. Той остана да лежи като мъртъв, с нос, лапи и корем, притиснати към пясъка, а Тир отново се заоглежда. Когато очите му се върнаха при

Мъскуа, мечето беше на три стъпки от него, мърдаше, притиснало се към пясъка и тихичко скимтеше. Тир повдигна дясната си лапа на една педя от земята. „Само да се помръднеш още и ще те цапна!“ — изръмжа той. Мъскуа се загърчи и затрепери, облиза устни с мъничкото си червено езиче, наполовина от страх и наполовина като молба за милост и въпреки вдигнатата лапа на Тир плахо припълзя още на една педя. Вместо ръмжене от гърлото на Тир се чу нещо като хъркане. Тежкият му крак се отпусна на пясъка. За трети път той се огледа наоколо, подуши въздуха и пак изръмжа. Всеки свадлив стар ерген би разбрал това ръмжене. То гласеше: „Къде ли, по дяволите, се е дянала майката на малкия?“

Тогава се случи нещо неочаквано. Мъскуа се беше примъкнал близо до ранения крак на Тир. Той се надигна и носът му долови мириса на прясната рана. Езичето му нежно я допря. То беше като кадифе, това езиче. Усещането беше чудно приятно и Тир остана да стои там за много мигновения, без да се помръдне или Издаде някакъв звук, докато мечето ближеше раната му. Сетне наведе голямата си глава. Подуши мекото, дружелюбно кълбо, дошло при него. Мъскуа сиротно изскимтя. Тир изръмжа, но по-благо този път. Това вече не беше заплаха. Горещият му език докосна веднъж муцунката на мечето. — Ела! — каза той и продължи пътешествието си на север.

А по петите му затича сиротното мече със светлокафява муцунка.

VI. ТИР УБИВА ПЛЯЧКА

Потоъкът, покрай който вървеше Тир, беше приток на Бабайн. Тир отиваше горе-долу направо към Скина. Колкото повече се качваше нагоре по течението, толкова по-стръмна и по-камениста ставаше местността. Беше изминал може би седем или осем мили от гребена на вододела, когато намери Мъскуа, черното мече. От тази точка склоновете започнаха да придобиват друг характер. Те бяха прорязани от тъмни, тесни урви и отрупани със страхотни грамади скали, назъбени канари и стръмни свлачища от шисти. Потоъкът стана по-гръмлив и по него се вървеше по-трудно. Сега Тир влизаше в една от своите твърдини — място, където имаше хиляда скривалища, стига да искаше да се скрие, непристъпна, изровена местност, където за него не беше трудно да убие едър дивеч и където беше сигурен, че човешката миризма не ще го преследва. Половин час след като напусна грамадата скали, където се беше натъкнал на Мъскуа, Тир продължаваше да върви тромаво напред, сякаш съвсем забравил факта, че мечето тича подире му. Но, той го чуваше и усещаше миризмата му. На Мъскуа никак не му беше лесно. Дебелото му телце и дебелите крачета не бяха свикнали на този вид пътувания, но той беше сърцато мече и изскимтя само два пъти през този половин час. Когато се катурна от един камък във водата и за втори път, когато стъпи прекалеио рязко на иглата от бодливо свинче в крака си. Най-последно Тир изостави потока и сви нагоре по дълбока клисура, по която вървя, докато излезе на една падина или подобна на плато котловина на половината път нагоре по широк склон. Тука намери камък откъм слънчевата страна на обрасла с трева могилка и спря. Може би бебешката дружба на Мъскуа, милувката на мекото му червено езиче в най-подходящия психологически момент и постоянството му да върви след Тир се бяха обединили и докоснали чувствителна струна в голямото му, грубо сърце, защото, след като души неспокойно насам-натам няколко мига, Тир се изтегна до камъка. Чак тогава съвсем капналото меченце със

светлокафява муцунка също легна, но беше тъй смъртно уморено, че заспа дълбоко само след три минути.

Още два пъти в ранните часове на следобеда Тир има „сапус ууин“ и започна да усеща глад. Не беше глад, който би могъл да уталожил с мравки и личинки или дори със суяци и мармоти. А може би се досещаше и колко страшно гладен бе малкият Мъскуа. Мечето нито веднъж не беше отворило очи и още лежеше, окъпано от топли слънчеви лъчи, когато Тир реши да продължи пътя си. Беше към три часът — време, особено тихо и предразполагащо към сън през късен юнски или ранен юлски ден в северна планинска долина. Мармотите бяха се насвирили до умора и лежаха проснати на припек по камъните. Орлите се рееха така високо над върховете, че се виждаха като някакви точици. Ястребите, напълнили гуши с месо, бяха изчезнали в гората, козите и овците пладнуваха високо към билото и дори да имаше наблизко тревопасни животни, те бяха сити и дремеха. Ловецът-планинец знае, че това е часът, когато трябва да търси мечки и особено стръвници, по зелените склонове и откритите места между малките горички.

За Тир това бе главно време за ловуване. Инстинктът му подсказваше, че когато всички други твари са сити и почиват, той може да се движи по-открито и да не се страхува толкова, че ще бъде забелязан. Можеше да намери своя дивеч и да го наблюдава. От време на време убиваше по някоя коза, овца или карибу сред бял ден, защото на къси разстояния можеше да тича по-бързо от козата и овцата и не по-бавно от карибу. Но, в повечето случаи убиваше по залез или в мрака на ранната вечер.

Той се изправи от мястото си до камъка с едно дълбоко „у-уф!“, което събуди Мъскуа. Мечето стана, попремига срещу Тир, сетне срещу слънцето и се заотръсква, докато падна. Тир изгледа черното мъниче със светлокафява муцунка малко кисело. След „сапус ууин“ той копнееше за червено сочно месо, също както всеки гладен човек жадува за дебел бифтек, вместо бишкоти или майонеза — месо и то в достатъчно количество. А как би могъл да издебне и да убие някое карибу с това умиращо от глад и много любопитно мече по петите си, сам той не знаеше. Мъскуа като че ли разбра и отговори на въпроса. Той изтича десетина крачки пред Тир, спря и дръзко се озърна с щръкнали напред ушенца и изражение на муцунката като на някое

момченце, което иска да докаже на баща си, че напълно отговаря на изискванията да отиде на първия лов за зайци. С още едно „у-уф“ Тир тръгна напърно по склона така стремително, че мигновено се изравни с Мъскуа и с внезапен замах на дясната си лапа запрати мечето презглава на десетина крачки зад себе си, което, изразено с думи, значеше достатъчно ясно: „Ето къде ти е мястото, ако ще ходиш на лов с мен!“

След това се заклати бавно напред, с очи, уши и ноздри, напрегнати за лов. Слезе надолу, докато се озова на не повече от стотина крачки под потока, и вече не търсеше най-лесния път, а избираше трудните и пресечени места. Вървеше бавно и криволичеше в зигзаг, обикаляше дебнешком огромни купища канари, душеше във всяко долче и изследваше купчинките дървета и ветровалите. Ту се изкачваше толкова високо, че стигаше до голите шисти, ту пак слизаше толкова ниско, че крачеше по пясъка и чакъла на рекичката. Долавяше много миризми във въздуха, но нито една, която да го задържи или дълбоко заинтересува. Веднъж горе, близо до шистите, подуши коза, но Тир никога не се качваше за месо над шистите. На два пъти подуши овца, а късно следобед видя голям овен да гледа към него от стръмен чу-кар стотина крачки по-гове. В по-ниските места носът му допираше дири на бодливи свинчета, главата му често се навеждаше над следи от карибу и той душеше въздуха пред себе си. В долината имаше и други мечки. Повечето бяха минавали по дъното на потока, което показваше, че бяха черни или канелени мечки. Веднъж се натъкна на диря от друга гризли и враждебно зърмжа. Нито веднъж през двата часа, след като бяха напуснали припека край камъка, той като че ли не обърна никакво внимание на Мъскуа, който с напредването на деня все ловече огладняваше и губеше сили. На света никога не е имало момче, което да е било по-сърцато от меченцето със светлокафява муцунка. По неравните места то се препъваше и често падаше. По нагорницата, които Тир можеше да изкачи с една-единствена крачка, Мъскуа трябваше да си пробива път с отчаяни усилия. На три пъти Тир прегази потока и Мъскуа насмалко не се удави, както вървеше подире му. Беше капнал, изпонатъртен и мокър и кракът го болеше, но той вървеше подир Тир. Понякога беше близо до него, в други моменти трябваше да тичач за да го настигне. Слънцето залязваше, когато Тир най-сетне намери дивеч и Мъскуа беше жив-умрял.

Той не знаеше защо Тир изведнъж просна огромното си тяло до един камък в края на неравна ливада, откъдето можеха да надзърнат долу в малка котловинка. Искаше му се да изскочи, но го беше страх. И ако някога през краткия си живот беше наистина чувствувал нужда от майка си, то беше сега. Мъскуа не можеше да разбере защо тя го остави сред скалите и вече не се върна — Лангдън и Брюс щяха да открият тази трагедия малко по-късно. И не можеше да разбере защо тя не идва при него сега. Беше горе-долу точно часът, когато сучеше преди нощния си сън, защото беше мартенско мече и според най-утвърдените навици на мечките-майки би трябвало да бозае още един месец. Беше това, което Метусин, индианецът, щеше да нарече „мънукау“, което значи, че е твърде крехък. Понеже беше мечка, не се беше родил както другите животни. Майка му, както всичките мечки-майки в студените области, беше го родила на бял свят дълго преди да свърши зимния си сън в бърлогата. Мъскуа се роди, докато тя спеше. Цял месец или шест седмици след това, докато бе още сляп и гол, тя го беше кърмила, докато самата тя нито ядеше, нито пиеше, нито виждаше дневна светлина. В края на тези шест седмици тя излезе с него от бърлогата, за да потърси първата хапка храна за себе си. Не повече от още шест седмици бяха минали от този ден и Мъскуа тежеше двайсетина фунта. По-правилно, беше тежал двадесет фунта, но сега, по-гладен от всеки друг път в живота, вероятно тежеше по-малко.

На около триста крачки под Тир имаше куп балсамови дървета — малък гъсталак, който растеше близо до брега на миниатюрно езерце, водите на което едва се движеха в отгъщания край на котловинката. В този гъстак имаше карибу — може би два-три. Тир знаеше това с такава сигурност, сякаш ги виждаше. „Уенипау“ или „лежащата миризма“ на копитния дивеч се различаваше за Тир от „мечису“ или „пасящата миризма“, както денят се различава от нощта. Едната се усещаше едва доловимо във въздуха, като лекия, разсейващ се дъх от уханието на роклята или косата на минаваща жена. Другата долиташе гореща и тежка, близо до земята, като аромата на счупено шише парфюм. Дори и Мъскуа долови сега миризмата, като припъзля бавно зад голямата гризли и легна. Цели десет минути Тир не се помръдна. Очите му обгръщаха котловинката, края на езерото и подстъпите към горичката, носът му определяше посоката на вятъра

точно както деленията на компаса. Това, което го караше да стои неподвижно, бе съображението, че се намира почти на границата на опасността. С други думи, планините и явяващата се изведнъж падина бяха образували „раздвоен вятър“ в котловинката и ако Тир се беше появил петдесетина крачки над мястото, където лежеше присвит сега, карибу с остроото си обоняние щяха веднага да го подушат.

С щръкнали напред ушенца и блеснало в очите ново разбиране Мъскуа гледаше сега първия си урок по издебване на дивеч. Присвил се толкова ниско, че сякаш се движеше по корем, Тир напредваше бавно и безшумно към потока и огромната яка досами раменета му беше настръхнала като скован гръбнак на куче. Мъскуа пълзеше подир него. Цели сто крачки Тир продължи обхода си и три пъти при тези сто крачки се спря да подуши по посока на горичката. Най-сетне остана доволен. Вятърът идваше право срещу него и беше изпълнен с благоприятни указания. Той се насочи напред с дебнецо, търкалящо се движение, издал рамене — крачките му бяха по-къси сега и всичките мускули в грамадното тяло бяха готови за действие. За две минути стигна пред балсамовите дървета и там спря пак. Ясно се чу прашене на съчки. Елените се бяха изправили, но не бяха разтревожени. Тръгваха да пият и да пасат. Тир отново потегли успоредно със звука. Това бързо го изведе при края на горичката и там той остана да стои, скрит от листака, но с езерцето и цялата малка ливада пред погледа. Едър мъжкар карибу се показа пръв. Рогата му бяха полуизрасли и покрити с кадифен мъх. След него се зададе двегодишен мъжкар, закръглен, загладен и лъснал като кафяво кадифе в лъчите на залеза. Две минути старият мъжкар стоя нащрек, напрегнал очи, уши и ноздри за сигнали на опасност. Зад него младият без особени подозрения щипеше трева. Сетне старият наведе глава, така че рогата му се извиха над раменета и бавно се запъти към езерцето на вечерен водопой. Двегодишният го последва и Тир излезе безшумно от скривалището си.

За кратък миг той като че ли се стегна ... и тръгна. От елена го отделяха петдесет стъпки. Беше изминал половината от това разстояние като някаква грамадна търкаляща се топка, когато животните го чуха. Те полетяха като стрели, изхвърлени от тетива. Но, бяха закъснели. Само някой бърз кон би могъл да надмине мечката, а Тир вече беше набрал скорост. Като вятър връхлетя той отстрани на

младия карибу, изви малко на една страна и след това без всякакво явно усилие — все още като огромна топка — скочи напред и нагоре и краткото надбягване свърши. Грамадната му дясна лапа се метна през рамото на младия елен и когато двамата падаха, лявата му лапа като грамадна човешка ръка хвана муцуната на карибу. Тир падна отдолу, както винаги се стремеше да падне. Той не притисна жертвата си в смъртна прегръдка. Само веднъж сви единия си заден крак и когато го изправи, петте ножа, с които беше въоръжен, изтърбушиха мъжкаря. Те не само го изтърбушиха, но извиха и пречупиха ребрата му, сякаш тези ребра бяха някакви съчки. Тогава Тир се изправи, огледа се и се отърси с гъргорещ звук, който можеше да бъде или тържествуващо ръмжене, или покана към Мъскуа да заповяда на пиршеството.

Мечето с жълтокафявата муцунка обаче възприе звука само като покана и не се подвоуми нито за секунда. За първи път то подушваше и вкусваше топлата кръв на месото. И тази миризма и вкус бяха дошли в психологически миг в неговия живот, също както бяха дошли преди години в живота на Тир. Не всички гризли са ловци на едър дивеч. Всъщност много малко от тях са такива. Повечето са главно вегетарианци с местна диета от по-дребни животни като суяци, мармоти и бодливи свинчета. Понякога случаят прави гризли ловец на карибу, кози, елени и дори лосове. Такъв беше Тир. И такъв в бъдните дни щеше да бъде Мъскуа, въпреки че беше черна мечка и принадлежеше към семейството *Ursus horribilis* ord.

Един час двамата се гощаваха — не хищно като гладни кучета, а бавно и с наслада като чревоугодници. Мъскуа, проснал се по коремче почти между огромните предни лапи на Тир, лочеше кръв и фучеше като коте, както дъвчеше крехкото месо с мъничките ай зъбки. Тир, както винаги, когато търсеше храна, избираше на първо място най-вкусните мръвки, макар че от повръщането стомахът му приличаше на стая без покъщнина. Одираще тънките слоеве лой от бъбреците и червата и с полузатворени очи предъвкваше парчета, дълги по цяла крачка. Последните лъчи на слънцето угаснаха в планината и мракът падна бързо след здрача. Беше се стъмнило, когато те свършиха и малкият Мъскуа беше станал толкова дебел, колкото и дълъг.

Тир беше най-голям пазител на природата. Той не хабеше нищо, което ставаше за ядене и ако в този миг старият мъжкар карибу преднамерено се беше появил, където можеше да го стигне, нямаше да

го убие. Защото имаше храна и задачата му беше да прибере тази храна, където щеше да остане запазена.

Той се върна при балсамовия гъстак, но натъпкалото се мече не направи сега никакво усилие да го последва. Беше безкрайно задоволено и нещо му подсказваше, че Тир няма да зареже месото. Подир десетина минути Тир потвърди преценката му и дойде пак. С огромните си челюсти той стисна елена за врата. След това се извъртя малко настрана и помъкна леша към горичката, както куче би отмъкнало някой бел сланина. Младият мъжкар тежеше някъде към четиристотин фунта. Да беше тежал осемстотин или дори хиляда, Тир пак щеше да го влачи, но в такъв случай мечката щеше да се обърне и да върви заднишком с товара си.

Така Тир замъкна месото до края на горичката, където вече беше намерил вдлъбнатинка в земята. Той хвърли леша в тази вдлъбнатияка и докато Мъскуа наблюдаваше с голям и нарастващ интерес се зае да го покрива със сухи игли, съчки, полуизгнил пън и труп на дърво, сетне подуши малко насам-натам и излезе от горичката.

Сега Мъскуа тръгна подир него, макар и да му беше малко трудно да направлява движението си, понеже му пречеше нарасналото тегло. Звездите започнаха да изгряват една по една на небето и под тези звезди Тир се насочи право нагоре по стръмен и каменист склон, който водеше към планинските върхове. Той вървеше нагоре и нагоре, по-високо, отколкото Мъскуа бе някога стигал. Минаха през едно заснежено място. А след това стигнаха друго място, където сякаш някой вулкан бе изригнал вътрешностите на планината. Човек надали би могъл да мине там, където Тир водеше Мъскуа. Най-послед той спря. Беше на тясна издатина с отвесна стена от скали зад нея. Под него стръмно се спускаше хаос от разкъртени камъни и шисти. Далече долу долината лежеше като черна и бездънна яма.

Тир легна и за първи път след раняването му в другата долина сложи глава между изтегнатите си грамадни лапи с дълбока и спокойна въздишка. Мъскуа припълзя толкова близо, че тялото на Тир да го топли и двамата заспаха дълбокия, спокоен сън на пълните стомаси, а звездите над тях заблестяха по-ярко и месечината изгря, за да залее върховете и долината със златно великолепие.

VII. БРЮС ИЗТЪКВА НЯКОЛКО ФАКТА

Лангдън и Брюс превалиха билото и се намериха в западната долина следобеда на същия ден, когато Тир напусна глинестата локва. Беше два часът, когато Брюс се върна и доведе трите каня и остави Лаигдън на високия хребет да разглежда околностите с бинокъла. В продължение на два часа, след като планинецът се върна със снаряжението, те вървяха бавно покрай потока, над който се беше движила мечката и когато спряха на стан за през нощта, бяха още на две-три мили от мястото, където Тир се натъкна на Мъскуа. Още не бяха намерили следите му в пясъка по дъното на потока. Въпреки това Брюс беше уверен в успеха. Той знаеше, че Тир се е водил по гребена на склоновете.

— Ако се върнеш от тоя край и вземеш да пишеш за мечките, гледай да не станеш за смях, като повечето от пишещите братя, Джими — заговори Брюс, когато се разположиха да изпушат по една лула след вечеря. Преди две години бях около цял месец водач на един естественик и той остана толкова доволен, че ми каза, че щял да ми изпрати куп книги за мечки и разни диви твари. И ги изпрати! Аз ги прочетох. Първо се смях, после се ядосах и си накла-дох с тях един огън. Мечките са интересни. Човек може да разкаже сума неща за тях, без да стане за смях. Казвам ти, има!

Лангдън кимна.

— Човек трябва да ловува и да бие, да ловува и да бие с години, преди да открие истинското удоволствие в издебването на едрия дивеч — отговори той бавно, загледан в огъня. И когато разбере това истинско удоволствие, тая част от него, която го увлича от все сърце и душа, открива, че в края на краищата голямата радост не е да убиеш, а да оставиш да живее. Аз искам тази гризли и ще я имам. Няма да си отида оттук, преди да съм я ударил. От друга страна, ние можехме да ударим днес две други мечки, обаче аз не съм гръмнал. Започвам да научавам играта, Брюс. Започвам да изпитвам истинско удоволствие от

лова. А когато човек ловува правилно, той научава факти. Не се тревожи! Аз ще излагам само факти в това, което ще пиша.

Изведнъж той се обърна и погледна Брюс.

— Кои са били някои от „глупостите“, които си прочел в тези книги?

Брюс замислено пусна облак дим.

— Това, което ме ядоса най-много — каза той, беше, каквото тия пишещи братя говореха за „белезите“ на мечките. Боже господи, според техните писания стига една мечка да се протегне нагоре, да сложи белег на някое дърво и тази местност е нейна, докато не дойде по-голяма мечка и не ѝ тегли един бой. Спомням си, в една книга имаше гризли, която търколила пън под едно дърво, та да може да застане на него и да сложи белега си над белега на друга гризли. Представи си! Никоя мечка не слага белег, който да има някакво значение. Виждал съм гризли да откъсват със зъби цели парчета от дънери и да ги дращят също като котки, а през лятото, когато започва да ги хваща сърбеж и да им капе козината, те се изправят и се търкат о дървета. Търкат се, защото ги сърби, а не защото оставят визитните си картички за други мечки. Карибу, лосът и рогачът правят същото нещо, за да махнат кадифето от рогата ѝ. Тия същите писатели смятат, че гризли си имат свой участък, а те нямат и дума да не става, че имат! Виждал съм осем напълно пораснали гризли да се хранят на един и същи склон. Нали си спомняш как преди две години ударихме четири мечки в дол инка, не по-дълга от миля. Тук-там има по някой господар сред гризли, като тоя мечок, който сме тръгнали да гоним, но дори и той не притежава тоя участък самовластно. Хващам се на бас, че има още двайсетина мечки в тези две долини! А тоя естественик, дето го водих преди две години, не можеше да различи дирята на гризли от дирята на черна мечка и човек да не съм, ако знаеше какво е канелена мечка!

Брюс извади лулата от уста и настървено плю в огъня, ло което Лангдън разбра, че ще чуе и други неща. Най-приятните му часове бяха тези, когато обикновено мълчаливият Брюс изпадаше в такива настроения.

— Канелена мечка! — изръмжа планинецът. Можеш ли да си го представиш, Джими. Той мислеше, че наистина има канелени мечки! И когато му казах, че няма и че канелената мечка, за която четем, е черна

или гризли с канелен цвят, той ми се изсмя, а пък аз съм се родил и отрасъл сред мечки! Той направо облети очи, когато взех да му разправам за цвета на мечките и си е помислил, че го баламос-вам. Сетне си рекох, че може тъкмо зарад това да ми е пратил книгите. Искал е да ми докаже, че е бил прав. Нищо друго на света няма толкова различни цветове, Джими, както мечките! Виждам съм черни мечки, бели като сняг, и съм виждал гризли почти толкова черни, колкото черните мечки. Виждам съм канелени черни мечки и канелени гризли, виждам съм черни мечки и гризли кафяви, златисти и почти жълти. Те са толкова различни по цвят, колкото по характер и по начин на хранене. Според мене повечето естественици отиват и се запознават с една гризли, а сетне описват всички гризли според тая. Това не е честно спрямо гризли, човек да не съм, ако е честно! Нямаше нито една сред тия книги, в която да не се казваше, че гризли е най-свирепият човекояден звяр на тоя свят. А тя не е, освен ако не я поставиш натясно. Любопитна е като дете и е добродушна, стига да не я закачиш. Повечето гризли са вегетарианци, но някои не са. Виждам съм ги да псвалат коза, овца или карибу, а съм виждал други да се хранят на едни и същи склонове с тия животни и дори да не ги поглеждат. Лризли са интересни, Джимп. Може да разправиш много за тях, без да станеш за смях пред хората!

Брюс изчука пепелта от лулата си, за да подчертае последната си забележка.

Докато я натъпкваше наново с тютюн, Лангдън каза:

— Можеш да бъдеш сигурен, че тоя голям мечок, подир който сме тръгнали е стръвник, Брюс.

— Не се знае — отговори Брюс. Не може винаги да се съди по големината. Веднъж имах работа с гризли, не много по-голяма от куче, а беше стръвница. Стотици животни загиват всяка година от зимните студове в тия планини и когато настъпи пролетта, мечките изяждат леша, но мършата не ги прави стръвници. Понякога гризли се ражда стръвница, а понякога става стръвница случайно. Убие ли веднъж, убива пак. Веднъж бях на един планински склон и видях коза да се насочва право срещу гризли. Мечката нямаше да направи нищо, но козата така се уплаши, че просто се блъсна в звяра и той я уби. Мечката не можа да се съвземе от изненадата цели десет минути и души и побутва топлия труп половин час, преди да го разкъса. Тя

вкуси за първи път онова, което би могло да се нарече „жив“ дивеч. Аз не я убих и съм сигурен, че от тоя ден нататък тя стана ловец на едър дивеч.

— Бих казал, че големината трябва да има нещо общо с тая работа — възрази Лангдън. Струва ми се, че една мечка, която яде месо, трябва да бъде по-едра и по-силна, отколкото ако е вегетарианка.

— Това е едно от интересните неща, за които би трябвало да пишеш — подхвана Брюс с чудноватото си изкискване. Защо мечката затлъстява толкова, че през септември едва може да ходи, пък не се храни с нещо повече от горски плодове, мравки и личинки? Ти дали би затлъстят от диво френско грозде? А защо расте толкова бързо през четирите или петте месеца, докато е затворена в бърлогата и не съществува за света, без хапка храна или глътка вода? Защо става така, че един, а понякога и два месеца майката кърми мечетата, докато, както бихме казали, спи? Тя е горе-долу на две трети от зимния си сън, когато се раждат мечетата. И защо тия мечета не са по-големи? Тоя естественик се смя, докато ми се стори, че ще се пукне, когато му казах, че мечето гризли при раждането не е много по-голямо от едно коте!

Той е бил от малкото групаци, които нямат желание да се научат и все пак човек не може да му се сърди чак толкова много — каза Лангдън. Преди четири-пет години и аз нямаше да го повярвам, Брюс. Всъщност аз не можех да го повярвам, докато не изровихме ония две мечета горе край Атабаска. Едното тежеше единадесет унции, а другото девет. Помниш ли?

— И те бяха на една седмица, Джими. А майката тежеше осемстотин фунта.

Една-две минути двамата мълчаливо смукаха лулите си.

— Почти невероятно — заговори отново Лангдън. И все пак е вярно. И това не е прищявка на природата, Брюс, то е просто последица от прозорливостта на природата. Ако мечетата бяха големи, колкото са котетата в сравнение с котката, майката-мечка не би могла да ги храни през тия седмици, когато самата тя нито яде, нито пие. Като че ли има само една грешка в тоя ред на нещата. Обикновената черна мечка е два пъти по-дребна от гризли, а нейното мече, когато се ражда, е много по-голямо от мечето на гризли. Защо ли, по дяволите, трябва да е така ...

Брюс прекъсна приятеля си с добродушен смях:

— Много просто, Джими, много просто! — възкликна той. Спомняш ли си миналата година, когато брахме ягоди в долината, а два часа след това се бихме със снежни топки горе в планината? Колкото по-високо се качваш, толкова по-студено става, нали? Ей сега, първия ден на юли, може наполовина да замръзнеш на някой от тия върхове! Гризли прекарва зимния си сън високо, Джими, а черната мечка го прекарва ниско. Когато вече има четири стъпки сняг там, където са бърлогите на гризли, черната мечка все още може да се храни в дълбоките долини и гъсти гори. Тя заспива зимния си сън една-две седмици по-късно от гризли и се събужда напролет една-две седмици по-рано, тя е по-тлъста, когато заспива и не е чак толкова изпостяла, когато излиза, затова майката има повече кърма за мечетата. Поне аз така мисля.

— Съвсем точно го каза! — възкликна с въодушевление Лангдън. Никога не съм помислял за това, Брюс!

— Има много неща, за които човек не помисля, докато не се сблъска с тях — каза планинецът. Работата е точно в това, което ти каза преди малко. Такива неща правят лова чудесен спорт, след като разбереш, че да ловуваш, не значи непременно да убиваш дивеча, а да го оставиш да живее. Веднъж лежах седем часа на планински връх да гледам как играе стадо овце и удоволствието ми беше по-голямо, отколкото ако бях избил цялото стадо.

Брюс се изправи и се протегна — една процедура след вечеря, която винаги предхождаше съобщението, че ще си легне.

— Утре ще е чудесен ден — рече той с прозявка. Виж колко е бял снегът по върховете.

— Брюс ...

— Кажу.

— Колко ли тежи тая мечка?

— Хиляда и двеста фунта ... може да е малко повече.

Не съм имал удоволствието да я видя така отблизо като теб, Джими. Ако бях имал, сега щяхме да и сушим кожата!

— И още не е стара?

— Осем до дванайсетгодишна според мен, ако съдя по начина, по който изкачи склона. Стара мечка не се търкаля толкова лесно.

— Виждаш ли си някои по-стари мечки, Брюс?

— Толкова стари, че някои имаха нужда от патерици — каза Брюс, като развързваше обувките си. Удрял съм толкова стари мечки, че са били без зъби.

— Колко стари?

— Трийсет, трийсет и пет, може би четирийсетгодишни. Лека нощ, Джими!

— Лека нощ, Брюс!

VIII. МАЙКАТА НА МЪСКУА

Дълго след като Брюс беше заспал, Лангдън седя сам под звездите, а огънят тлееше до краката му. Тази вечер повече от всеки друг път в живота усещаше духа на девствената природа в кръвта си. Този дух го изпълваше с някакъв странен копнеж, а в същото време с дълбоко и успокояващо удовлетворение. Започваше да разбира, че най-после, след дълги години скитане из пустошта, този чуден и тайнствен дух на тънещи в мълчание места — духът на планината, езерото и гората го е привързал с верига, която никога нямаше да може да скъса. И той жадуваше да отвори очите на света — да изкара други хора да почувствуват и да видят каквото чувствуваше и виждаше той, да ги накара и те да разберат. Години наред беше работил и кроил така, че да може да прекара други години в дивите места. Беше живял с амбицията на страстта да убива и домът му беше отрупан с глави и кожи на убити от него животни. А сега, когато редица години, изпълнени с несбъднати още мечти, го чакаха напред, нещо уталожваше жаждата да убива в гърдите му. През последните няколко седмици беше оставил стотина същества, които можеше да унищожи, да се избавят здрави и читави извън обсега на пушката му. Днес беше подарил живота на две мечки. Увлечението от новото удоволствие бавно, но сигурно заемаше мястото на старото. Ръката на Ачак го възпираше. Не можеше вече да убива само зарад удоволствието да убива. Спомняше си чудноват сън, който сънува веднъж, когато заспа над ръкописа си у дома. Препарираните глави по стените бяха оживели, една по една се обръщаха към него, големите им живи очи горяха със силен блясък и го обвиняваха за своята смърт.

Четиридесет години! Струваше му се, че още чува думите, изговорени от Брюс.

Ако една жива твар можеше да достигне такава възраст, колко ли години живот е унищожил той в онези дни, когато е смятал себе си за добър ловец? Колко години е отнел от всички животни, които бе убил? Какъв убиец на живота, пресметнат в тези години е бил той в онзи ден,

когато сутринта бе ударил три мечки на един и същи планински склон, а следобед — два карибу в долината? Сто години! Сто години пулсиране на сърцата, унищожени за някакви тридесет милути необузвано вълнение и ловна страст! Колко ли беше времето, натрупало се вече срещу него и жаждата му за удоволствие? Той го пресметна, загледан в огъня, и общата сума възлезе на хиляда години!

Лангдън се изправи, излезе от стана и се спря чак когато се озова на открито, залян от звезден блясък. Ослуша се в нощния ромон на долината, пое дълбоко ухаещия на балсам въздух и както стоеше там, си зададе въпроса дали е спечелил нещо от колосалното кърваво унищожение на десет столетия живот.

И отговорът беше, че не е. В онзи ден, когато бе отнел пет живота, не изпита по-голямо вълнение, отколкото в деня, когато не отне нито един. Загуби желанието си да убива както преди, но ловът не загуби за него ни най-малко очарованието си. Обаянието на лова беше по-голямо, отколкото по-рано. Сега той криеше за него радости, които никога не бе изпитвал преди. Стотина нови неща изместиха краткотрайния триумф, който Лангдън изживяваше пред трептящата агония на тяло, покосено от смъртоносните му куршуми. Той все още искаше да убива и щеше да убива и занапред — иначе нямаше да е ловец и месоядно същество, но не беше вече като индианец, нито заслепен повече от жаждата да унищожавя.

Лангдън погледна озарената от звезди долина, където беше сигурен, че трябваше да е Тир. Това бе лов, истински лов и той вече си даде дума да играе играта честно. Реши, че ще гони Тир и само Тир. Радваше се, че не го е убил на склона, защото ловът щеше да е потруден сега, след като голямата гризли опита куршумите му. Беше доволен, че не ще изпита никакви угризения на съвестта, когато дойде краят. Огромният звяр, който видя и по който стреля на планинския склон, нямаше да стане лесно негова плячка. Той щеше да подложи на изпитание съобразителността на преследвачите си. Щеше да окаже отчаяна съпротива, ако се стигне до това, и кучетата (ако Метусин дойдеше с тях навреме) щяха да срещнат равностоеен противник. Тир беше получил предупреждение. Сега можеше да превали планинските вериги и да избяга, ако поиска или да остане и да се бори. Лангдън знаеше, че мечката ще избере второто и си легна, обзет от желанието да дойде по-скоро утрешният ден.

Подир няколко часа го събуди пороен дъжд, който го накара да се измъкне от одеялата и да закрепчи на Брюс. Не бяха разпънали шатрата си и след миг той чу Брюс да кълне това тяхно тъпоумие. Нощта беше непрогледно тъмна, освен когато я прорязваха злоещите проблясъци на мълниите и планината тътнеше и ехтеше от страховити гръмотевици. Лангдън се освободи от подгизналото си одеяло и се изправи. Ослепителна светкавица освети Брюс, седнал омотан с одеяла, с мокри кичури, увиснали върху дългото му мършаво лице и когато го видя, Лангдън избухна в смях.

— Утре ще е чудесен ден — повтори той с подигравка думите, казани от Брюс преди няколко часа. Виж колко бял е снегът по върховете!

Отговорът на Брюс, какъвто и да беше той, бе заглушен от трясъка на гръмотевицата.

Лангдън изчака ново блясване на мълния и се втурна в прикритието на клонесто балсамово дърво. Там остана клекнал за около пет-десет минути и ето че дъждът спря толкова внезапно, колкото беше започнал. Гръмотевиците затътнаха на юг и светкавиците ги последваха. В тъмнината той чу Брюс да тършува някъде наблизо. Сетне светна клечка крибрит и Лангдън видя другарят му да си гледа часовника.

— Горедолу три часът — каза той. Дяволски хубав порой, нали?

— Аз като че ли го очаквах — отговори нехайно Лангдън. Знаеш, Брюс, когато снегът по върховете е толкова бял ...

— Я си затваряй устата ... хайде да запалим огън. Добре, че имахме достатъчно ум в главата да покрием припасите си с одеяла. Мокър ли си?

Лангдън изцеждаше вода от косата си. Чувствуваше се като удавил се плъх.

— Не. Аз бях под гъсто балсамово дърво и се бях приготвил за дъжда. Когато ти ми обърна внимание колко бял е снегът по върховете, аз разбрах ...

— Върви по дяволите с тоя сняг — изръмжа Брюс и Лангдън го чу да кърши сухи смолести съчки в основата на един смърч.

Той се присъедини към него и след пет минути двамата бяха напалили огън. Пламъците осветяваха лицата им хи всеки виждаше, че

другият не беше ядосан. Брюс се хилеше под увисналата си мокра коса.

— Аз спях като мъртъв, когато рукна — обясни той. И сънувах, че съм паднал в езеро. Когато се събудих, тъкмо се мъчех да изплувам.

Дъждът в началото на юли в три часа сутринта на север в планините на Британска Колумбия не е чак толкова топъл и Лангдън и Брюс почти цял час продължаваха да събират дърва и да сушат одеялата и дрехите си. Беше вече пет часът, когато седнаха на закуска, и малко минаваше шест, когато потеглиха нагоре по долината с двата си яздитни и единия товарен кон. Брюс можа с удоволствие да напосочи на Лангдън, че предсказанието му се е сбъднало, защото гръмотевичната буря бе последвана от великолепен ден. Ливадите в краката им бяха подгизнали.

В долината ромонеше по-силно, музиката на придошлите поточета. Половината от снощния сняг беше изчезнал от планинските върхове и цветята се струваха на Лангдън по-високи и по-хубави. Въздухът, който лъхаше в долината, беше напоен с утринна сладост и свежест и всичко над и около ловците тънеше в топлото златисто море на слънчевия блясък.

Те се запътиха нагоре по коритото на потока, като се навеждаха от седлата си и търсеха с поглед дири на всяка отминавана от тях пясъчна ивица. Не бяха изминали и четвърт миля, когато Брюс изведнъж възкликна и спря. Той посочи кръгла пясъчлива площ, където Тир бе оставил една от огромните си следи. Лангдън слезе от коня и я измери.

— Същата! — извика той и в гласа му прозвуча нотка на възбуждение. Няма ли да е по-добре да продължим без конете, Брюс?

Планинецът поклати глава. Но, преди да изрече гласно някакво мнение, слезе от коня и заоглежда лежащите пред тях планински склонове с дългия си далекоглед. Лангдън извади ловния си бинокъл. И двамата не откриха нищо.

— Още е в коритото на потока и вероятно три-четири мили пред нас — каза Брюс. Ще продължим така още една-две мили и ще намерим някое хубаво място за конете. Тревата и храстите ще изсъхнат дотогава.

Лесно беше да вървят по стъпките на Тир след това, защото той не се беше отдалечавал от потока. На триста-четиристотин крачки от

грамадната канара, където гризли се беше натъкнал на мечето със светлокафявата муцунка, имаше горичка със смърчове посред тревиста котловинка и тука ловците разседлаха и спънаха конете. Двадесетина минути след това те се изкачиха предпазливо до мекия килим от пясък, където се бяха запознали Тир и Мъскуа. Силният дъжд бе заличил мъничките дири на мечето, но пясъкът бе прорязан от дълбоките следи на голямата гризли. Зъбите на планинеца лъснаха, когато се обърна към Лангдън.

— Не е много далече — пошепна той. Никак няма да се учудя, ако е пренощувал някъде много наблизко и сега върви точно пред нас.

Той напљунчи палеца си и го вдигна нагоре, за да определи посоката на вятъра. След това многозначително поклати глава.

— Няма да е зле да изкачим склоновете — рече той.

Те заобиколиха края на канарите с пушки, готови за стрелба и се насочиха към долчинка, по която изглеждаше, че ще е лесно да изкачат първия склон.

В началото му и двамата пак спряха. Дъното беше покрито с пясък и по този пясък имаше следи от друга мечка. Брюс коленичи.

— Още една гризли — каза Лангдън.

— Не, не е. Това е черна мечка — възрази Брюс. Джими, никога ли не ще мога да ти набия в главата разликата между дирите на черна мечка и на гризли? Това е заден крак и петата е кръгла. Ако беше на гризли, щеше да е заострена. И е прекалено широка и изкривена, за да е на гризли, а ноктите са прекалено дълги спрямо дължината на петата. И че е черна мечка е толкова ясно, колкото това, че имаш нос на лицето си!

— И е тръгнала в една и съща посока с нас — добави Лангдън. Да вървим!

Двеста крачки по-нататък в долчето мечката се беше покатерила по склона. Лангдън и Брюс продължиха по дирята. В гъстата трева и гладките твърди шисти на първото било следите веднага се губеха, но ловците не се интересуваха чак толкова много от тези следи сега. От височината, на която вървяха, виждаха прекрасна гледка в краката си. Брюс нито за миг не откъсваше поглед от коритото на потока. Знаеше, че именно там долу щяха да намерят своята гризли, а в момента не го интересуваха нищо друго. За Лангдън, от друга страна, беше интересно всяко живо и мърдащо нещо около тях. Всяка купчина

камъни или гъстак от трънки криеше неизвестни възможности за него и очите му оглеждаха по-високите гребени и върхове, както и следата непосредствено пред тях. Точно това му помогна да види нещо, което го накара да хване изведнъж другаря си за рамото и да го дръпне долу на земята до себе си.

— Виж! — пошепна той и протегна напред ръка.

Както беше коленичил, Брюс се втренчи. Очите му щяха да изскочат от изумление. На не повече от тридесетина стъпки над тях имаше голяма канара, която приличаше на сандък, а иззад по-далечния край на канарата се подаваше задната половина на мечка. Това беше черна мечка и лъскавата ѝ козина блестеше на слънцето. Брюс я гледа не по-малко от половин минута. След това се захили.

— Спи... спи като заклана! Джими ... искаш ли да видиш нещо смешно?

Планинецът остави пушката и измъкна дългия си ловджийски нож. С тих смях той пипна острия му връх.

— Ако никога не си виждал мечка да бяга, сега ще видиш, Джими! Ти стой тука!

Той запълзя бавно и тихо нагоре по склона към канарата, а Лангдън затаи дъх и зачака да види какво ще стане. На два пъти Брюс погледна назад с широка усмивка. Без съмнение след миг или два една безкрайно изумена мечка щеше да препусне към върховете на Скалистите планини. И като си мислеше за това и гледаше как дългата, източена фигура на Брюс пълзеше като змия стъпка по стъпка нагоре, комизмът на това положение завладя Лангдън. Най-после Брюс стигна камъка. Дългият ловджийски нож заблестя на слънцето, сетне се стрелна напред и един пръст от стоманеното острие се заби в задницата на мечката. Това, което стана през следващите тридесет секунди, Лангдън нямаше никога да забрави. Мечката не се помръдна. Брюс бодна още веднъж. Мечката пак не се помръдна и при второто мушване. Брюс остана неподвижен като канарата, до която беше клекнал и тъй остана, загледал Лангдън с широко отворени уста.

— Сега, дявол да го вземе, какво мислиш за тая работа? — каза той и бавно се изправи. Тя не спи, тя е мъртва!

Лангдън изтича при него и двамата обиколиха края на камъка. Брюс все още държеше ножа в ръка и имаше странно изражение на

лицето — загрижен вид, от който се бяха врязали бръчки между очите и така остана да стои за миг, без да говори.

— Никога досега не съм виждал подобно нещо — най-после заговори той и бавно прибра ножа в ножницата. Това е женска мечка и тя е имала мечета ... доста малки мечета при това, ако съдя по вида ѝ.

— Гонила е мармот и е подкопала камъка — добави Лангдън. — Смазана до смърт, а Брюс?

Брюс кимна.

— Никога не съм виждал подобно нещо — повтори той. Чудил съм се как не загиват, като подкопават канарите ... но никога не бях го видял. Къде ли са мечетата? Горките малки!

Беше коленичил и разглеждаше бозките на майката.

— Не е имала повече от две ... може би само едно — рече той и се изправи. — На около три месеца.

— И сега ще умрат от глад?

— Ако е било само едно, сигурно ще умре. Малкото зверче е имало толкова мляко, че не е имало нужда да си търси само храна. Мечетата са горе-долу като бебетата — можеш да ги отбиеш рано, а може и да ги отгледаш с майчино мляко.

А виж какво става, като избягаш и си зарежеш децата — започна да поучава Брюс. — Ако някога се ожениш, Джими, да не оставиш жена ти да направи такова нещо. Случва се дечица да изгорят или да си счупят врата.

Той пак се запъти по гребена на склона, като оглеждаше долината, а Лангдън вървеше една крачка зад него и се чудеше какво ли е станало с мечето.

В същото време Мъскуа, все още унесен в сън на скалистата издатина заедно с Тир, сънуваше майка си, която лежеше смазана под канарата на склона и тихичко скимтеше.

IX. ТИР ВЛИЗА В ДВУБОИ

Издатината, където лежаха Тир и Мъскуа, светна от първия блясък на утринното слънце, а колкото по-нагоре се издигаше то, на издатината ставаше все по-топло и по-топло и Тир, когато се събуди, само се изтегна и не се и опита да стане. След раняването и „сапус ууин“, и гощавката в долината той се чувствуваше безкрайно бодър и облекчен и съвсем не бързаше да напусне това кътче, заляно със златна слънчева светлина. Дълго време разглежда съсредоточено и любопитно Мъскуа. В нощния хлад меченцето се беше сгушило между топлите му предни лапи и още лежеше там, и по бебешки скимтеше насън. След малко Тир направи нещо, което никога не беше правил преди — той леко подуши мекото клъбце между лапите си и само веднъж големият му плосък червен език допря муцунката на мечето. Мъскуа, който може би още сънуваше майка си, се сгуши още по-близо. Както малки бели деца са печелили сърцата на диваци, които тъкмо са се канели да Ги убият, така и Мъскуа бе някак странно навлязъл в живота на Тир. Големият гризли все още недоумяваше. Той не само се бореше против някаква необяснима неприязън към всякакви мечета изобщо, но и против затвърдените навици на десетгодишна самота. Въпреки всичко започваше да схваща, че има нещо много приятно и приветливо в близостта на Мъскуа. С идването на човека едно ново чувство бе навлязло в съществуването му — може би само искра от чувство. Докато имаш врагове и се изправяш пред опасности, не можеш напълно да оцениш дружбата и е възможно Тир, който сега за първи път се сблъскваше с истински неприятели и истинска опасност, да започваше да разбира значението на дружбата. Освен това приближаваше и сезонът на съешаването, а около Мъскуа се носеше и миризмата на майка му. Затова, докато Мъскуа продължаваше да се припича и да сънува, огрян от слънцето, Тир изпитваше все по-голямо и по-голямо задоволство.

Погледна надолу към долината, блеснала от капките на нощния дъжд, и не видя нищо, което да събуди недоволство. Подуши въздуха и

той беше изпълнен с неосквернен сладък дъх на растяща трева, цветя, балсамови дървета и чиста вода направо от облаците. Тогава заблiza раната си и това негово движение събуди Мъскуа. Мечето повдигна глава. Попримига малко срещу слънцето, след това потърка сънливо муцунката с лапичките си и се изправи. Както всички хлапета, той беше готов за нов ден въпреки негодите и бедите на предишния. Докато Тир продължаваше да лежи спокойно и да гледа надолу към долината, Мъскуа се зае с изследване на цепнатините в отвесната скала и се запре-мята между камъните на издатината. От долината Тир вдигна очи към мечето. Положително, докато наблюдаваше лудориите и премятанията на Мъскуа сред канарите, позата му изразяваше любопитство. Сетне тромаво се вдигна и се отърси. Поне пет минути прав гледа надолу към долината и души вятъра, неподвижен, сякаш издялан от камък. А Мъскуа, наострил ушенца, дойде и застана до него, като поглеждаше с острите си очички от Тир към огряната от слънце шир, после пак към Тир, сякаш се чудеше какво ли ще стане сега.

Големият гризли отговори на въпроса му. Той сви покрай скалистата издатина и заслиза в долината, а Мъскуа тръгна по петите му, също както го беше следвал предишния ден. Мечето се чувствуваше два пъти по-голямо и най-малко два пъти по-силно, отколкото миналия ден и вече не го преследваше този неприятен копнеж за майчиното му мляко. Тир го беше школувал бързо и то беше вече месоядно.

И знаеше, че се връщат там, където бяха пирували предишната вечер.

Бяха изминали половината разстояние по надолнището, когато вятърът донесе нещо на Тир и дълбоко от гърдите му се изтръгна ръмжене, той спря за миг и гъстата яка на врата му враждебно настръхна. Мирисът, който беше доловил, идваше от посоката на скривалището му и беше дъх, който Тир не беше настроен да търпи точно в тази местност. Той силно усещаше присъствието на друга мечка. Това нямаше да го развълнува при обикновени условия, а нямаше да го развълнува и сега, ако появилата се мечка беше женска. Но миризмата беше на мъжка мечка и се носеше силно по прорязан в скалите пролом, който слизаше направо към балсамовата горичка, където беше скрил елена. Тир не се спря да си задава някакви въпроси.

Той заслиза толкова бързо, ръмжейки полугласно вървешком, че Мъскуа трябваше да полага големи усилия, за да не изостане. Те не се спряха, докато не стигнаха края на поляната, откъдето се виждаше езерото и балсамовите дървета, и Мъскуа запъхтяно дишаше с увиснала долна челюст. После ушите му щръкнаха напред, той се вторачи и изведнъж всичките мускули на малкото му телце се стегнаха.

Седемдесет и пет крачки под тях ограбваха тяхното скривалище. Крадецът беше огромна черна мечка. Този разбойник бе великолепен. Беше към триста фунта по-лек от Тир, но имаше почти същия ръст и на слънцето кожухът му блестеше с кадифената лъскавина на самура — най-едрата и най-дръзката мечка, нахълтвала във владенията на Тир от много дни насам. Беше измъкнала леша на карибу от скривалището и когато Тир и Мъскуа погледнаха към него, тя ядеше от месото.

След миг Мъскуа загледа въпросително Тир. Като че ли го питаше: „Какво ще правим? Той ни е откраднал закуската!“

Бавно и много предпазливо Тир заслиза последните седемдесет и пет крачки. Изглеждаше, че не бърза сега. Когато стигна края на ливадата, на около тридесет-четириде-сет крачки от едрия нашественик, той отново спря. Нямаше нищо особено застрашително в държането му, но яката на неговите рамене беше по-голяма, отколкото Мъскуа я бе видял преди. Черната мечка вдигна очи от гощавката си и половин минута двамата се измерваха с поглед. С бавно, махалообразно движение огромната глава на гризли се залюшка от една страна на друга; черната мечка стоеше неподвижна като сфинкс. На четири-пет стъпки от Тир стоеше Мъскуа. Някак си по момчешки той разбираше, че много скоро нещо ще се случи и пак по момчешки беше готов да подвие смешната си опашчица и да побегне с Тир или да се спусне напред и се бие заедно с него. Това махалообразно люшкане на главата на Тир странно привличаше погледа му. Цялата природа разбираше това люшкане. Човекът се беше научил да го разбира. „Внимавай, когато гризли заклати глава!“ — е първото правило на ловеца на мечки в планините. Голямата черна мечка го разбираше и както другите мечки във владенията на Тир трябваше да се потдръпне заднишком, да се обърне кръгом и да си плюе на краката. Тир и даде достатъчно време.

Но черната мечка беше нова в долината и не само това — беше силна, може би не познала поражение и господарувала в свое

собствено ло-вище. Тя не отстъпи. И първото заплашително ръмжене, разменено от двете, бе на черната мечка.

Пак бавно и неприпряно Тир продължи напред — право срещу крадеца. Мъскуа го последва до половината път, а след това спря и приклекна по коремче. На десетина стъпки от леша Тир се поспря отново и сега огромната му глава се залюшка напред-назад по-бързо и ниско тътнещо гъргорене се изтръгна от полуотворените му челюсти. Черната мечка оголи белите си като слонова кост зъби и Мъскуа изскимтя. Тир пак продължи напред, стъпка по стъпка, и сега зяпналата му уста почти допираше земята, а огромното му тяло се присвиваше надолу. И въпреки това черният грабител не побягна.

Когато ги разделяше не повече от един разкрач, настъпи пауза. Може би за тридесетина секунди те приличаха на двама озлобени мъже, всеки от които се мъчи да всее страх в душата на другия с твърдостта на погледа си. Мъскуа трепереше като от треска и скимтеше тихичко и без прекъсване, и това скимтене стигна до ушите на Тир. Това, което се случи сетне, започна толкова бързо, че Мъскуа онемя от ужас и остана да лежи, притиснал се до земята, неподвижен като камък. С този стържещ, ръмжащ рев на гризли, който не прилича на никой друг вик на звяр в света, Тир се нахвърли върху черната мечка. Тя се понадигна на задните си крака само толкова, колкото да може лесно да падне по гръб, когато се срещнат гърди с гърди. Тя се търколи на гърба си, но Тир бе твърде стар боец, за да се изложи на този първи, злобен, раздиращ удар на задния крак на черната мечка и заби четирите си дълги, разкъсващи месото зъби до костта в рамото на врага. В същото време нанесе страхотен разсичащ удар с лявата си лапа. Но, Тир беше копач и ноктите му бяха затъпени; черната мечка не беше копач, а катерач по дървета и нейните нокти бяха като ножове. И като ножове се забиха в раненото рамо на Тир, и от него наново рукна кръв.

С рев, който сякаш разтнесе земята, огромният гризли отскочи назад и се изправи в целия си асполински ръст. Беше предупредил черната мечка. Дори след първата им схватка неприятелят му би могъл да се оттегли и той нямаше да го преследва. Сега това беше бой до смърт! Черната мечка не само беше ограбила скривалището му. Тя беше отворила старата му рана — раната от човека! До преди една минута Тир се беше борил за право и справедливост, без голямо

озлобление или желание да убива. Сега беше страхотен. Устата му зееше, две педи от челюст до челюст; устните му се бяха дръпнали така, че оголваха белите му зъби и червените венци; на ноздрите му като върви се бяха изпънали мускули, а между очите се образува гънка като резка, изсечена с брадва върху дънера на някой бор. Очите му светеха с блясъка на червени гранати и зеленикавочер-вените зеници почти не личеха поради горящия в тях свиреп огън. Човек, изправил се срещу Тир в този миг, щеше да разбере, че само един от двамата ще излезе жив от борбата.

Тир не беше „стоящ“ борец. Някакви шест-седем секунди той остана изправен, но щом черната мечка направи крачка напред, веднага се отпусна на четири крака. Черната мечка го посрещна на половин път и след това в течение на много минути Мъскуа се притискаше все повече и повече до земята и с блеснали очи наблюдаваше двубоя. А този двубой беше страхотен. Беше такъв, какъвто може да се види само в джунглите и в планините и екотът му се носеше надлъж и шир по долината. Като човеци двата исполински звяра използваша мощните си предни лапи и в същото време деряха и късаха със задните крака. В течение на две минути те останаха вкопчани в смъртна прегръдка и се търкаляха на земята ту единият отдолу, ту другият. Черната, мечка свирепо дереше с нокти. Тир прибягваше главно до зъбите и до страшния си заден десен крак. С предните си лапи не се и опитваше да дере, но ги използваше, за да държи и да поваля неприятеля. Стремеше се да попадне отдолу, както се беше хвърлил под изтърбушения от него карибу. Той току забиваше дългите си зъби в месото на врага, но в боя със зъби черната мечка беше по-бърза от него и просто късаше дясното му рамо на парчета, когато челюстите им се срещнеха във въздуха. Мъскуа чуваше тракането на челюстите, чуваше как скърцат зъби срещу зъби, противното хрущене на кости; после изведнъж видя черната катурната на едната си страна, сякаш с пречупен врат и Тир я хвана за гърлото.

Въпреки всичко черната мечка се биеше, но зиналата ѝ кървяща уста беше безсилна сега, след като гризли стигна с огромните си челюсти вратните ѝ вени. Мъскуа се изправи. Още потреперваше, но от ново и странно чувство. Това не беше игра, както си бяха играли той и майка му. За първи път гледаше битка и възбудата от нея разпали и раздвижи кръвта в малкото му телце. Със слабо, бебешко изръмжаване

той се втурна напред. Зъбите му се забиха немощно в гъстата козина и дебелията кожа на буца на черната мечка. Мъскуа дърпаше и ръмжеше, опираше се с четирите си крака и теглеше своята стиска козина, изпълнен със сляпа и необяснима ярост. Черната мечка се извъртя по гръб и един от задните и крака порна Тир от гърдите до слабините. Този удар щеше да изтърбуши един елен или карибу. Той остави зейнала, кървяща рана, дълга три стъпки. Преди врагът да може да го повтори, гризли се изви настрана и ударът закачи Мъскуа. Плоското стъпало на черната мечка го плесна и той изхвъркна на двадесетина стъпки като камък от прашка.

Не беше ранен, а само зашеметен.

В същия миг Тир пусна гърлото на врага и се дръпна две-три стъпки настрана. От него капеше кръв. Рамената, гърдите и вратът на черната мечка бяха напоени с кръв: огромни парчета месо бяха откъснати от тялото ѝ. Тя понечи да се вдигне, но Тир се нахвърли отгоре ѝ отново. Този път сполучи с най-смъртоносната си хватка. Огромните му челюсти изцракаха и стиснаха по най-убийствен начин горната част от носа на черната мечка. Едно страхотно остро изхрущяване и двубоят свърши. Черната мечка не би могла да остане жива след това. Но, на Тир това не беше известно. Сега за него беше лесно да раздира с подобните на ножове нокти на задните си крака. Той продължи да тъпче и да къса, десет минути след като черната мечка беше умряла. А когато най-после спря, полесражението представляваше страшна гледка. Земята беше разровена и червена, покрита с големи късове черна кожа и месо, а черната мечка — с разпран открай докрай корем.

На две мили от това място, напрегнати и пребледнели, затаили дъх, Лангдън и Брюс гледаха с далекогледа и бинокъла, клекнали до един камък на склона. От това разстояние наблюдаваха ужасяващата гледка, но не можеха да видят мечето. Когато Тир ое изправи, запъхтян и облян в кръв, над бездиханния си неприятел, Лангдън свали бинокъла от очите си.

— Боже мой! — промълви той.

Брюс скочи на крака и се провикна:

— Хайде! Черната мечка е мъртва! Ако побързаеме, може да ударим нашата гризли!

А долу на поляната Мъскуа изтича при Тир с парченце топла
черна кожа в зъбите, Тир наведе голямата си кървяща глава и само
веднъж червеният му език се подаде навън и погали муцунката на
Мъскуа. Защото мечето със светлокафявата муцунка беше проявило
доблест и може би Тир беше видял и разбрал.

Х. ПРЕЗ ПЛАНИНИТЕ

Нито Тир, нито Мъскуа докоснаха месото на карибу след голямата битка. Тир не беше в състояние да яде, а Мъскуа бе толкова възбуден и разтреперан, че не би могъл да преглътне нито един зальк. Той продължаваше да ръфа парченцето черна кожа и сумтеше и ръмжеше по невръстния си начин, сякаш довършваше онова, което другият бе започнал. Дълги минути гризли стоя, оборил голямата си глава, и под него се образуваха локвички кръв. Той гледаше надолу към долината. Нямаше почти никакъв вятър — той беше така лек, че едва ли имаше възможност да се каже от коя посока духа. Повеите му се задържаха в долчинките, а по-нависоко, към билата и върховете, той духаше по-силно. От време на време едно от тези високи раздвижвания на въздуха леко се понасяше надолу и преминаваше за няколко мига през долината като голям безшумен полъх, който почти не помръдваше върхарите на балсамовите дървета и смърчовете. Един такъв планински полъх стигна до Тир, когато се беше обърнал на изток. И с него, едва доловима и страшна, долетя миризмата на човека!

С внезапен рев Тир се изтръгна от летаргията, в която си беше позволил за миг да изпадне. Отпуснатите му мускули се стегнаха. Той вдигна глава и подуши вятъра. Мъскуа прекъсна безполезния си двубой с парченцето кожа и също подуши въздуха. Той беше топъл от човешкия дъх, защото Лангдън и Брюс тичаха и се потяха, а миризмата на човешката пот е тежка и се разнася надалеч. Тя изпълни Тир с нова ярост. За втори път тя стигна до него, когато беше ранен и окървавен. Беше вече свързал човешката миризма с рани, а сега това се запечата в съзнанието му с двойна сила. Той се обърна и изръмжа към разпокъсания труп на голямата черна мечка. След това изръмжа заплашително срещу вятъра. Не беше настроен да бяга. В тези мигове, ако Брюс и Лангдън се бяха появили от нагорнището, щеше да се нахвърли върху тях с тази ужасна ярост, която оловото едва ли може да спре и която е дала на неговия род страшното му име.

Но, полъхът премина и последва безметежно спокойствие. Долината бе изпълнена с ромона на течаща вода, свистящите мармоти се обаждаха от камъните си с нежни писукания, горе в зелената равнина яребиците свиреха и се вдигаха на белокрили ята. Тези неща успокоиха Тир, както нежна женска ръка укротява ядосан мъж. Още пет минути той сумтя и ръмжа, докато напразно се мъчеше да долови миризмата отново. Но, сумтенето и ръмженето постепенно стихнаха и накрая гризли се обърна и се запъти бавно към дерето, по което двамата с Мъскуа бяха слезли преди малко. Мъскуа тръгна след Тир.

Долчето или по-право клисурата ги скри от долината, когато се заизкачваха. Дъното беше покрито с камъни и шисти. Раните, получени от Тир в двубоя, противно на раните от куршуми, бяха спрели да кървят след първите няколко минути и той не оставяше предателски червени петна подире си. Клисурата ги изведе при първата безразборно струпана грамада канари на половин път до билото и тука погледът можеше да ги открие още по-трудно, отколкото долу. Те спряха, пиха от вирче, образувало се от снега, топящ се по върховете, и продължиха. Тир не се спря, когато стигнаха издатината, където бяха спали предишната нощ. Този път Мъскуа не беше изморен, когато стигнаха същата издатина. Два дена бяха променили много меченцето със светлокафява муцунка. Не беше вече толкова закръглено и пухкаво, а беше и по-яко. Значително по-яко, започваше да се закалява и под безмилостното опекунство на Тир бързо се превръщаше от мече в млада мечка.

Личеше, че Тир е минавал по тази издатина някога и знае къде отива. Тя се качваше все по-нагоре и по-нагоре по отвесната стена от скали. Пътеката изведе Тир право при голяма цепнатина, едва ли поширока от тялото му, той мина през нея и се озова пред най-хаотичната и най-стръмна каменна река, която Мъскуа бе виждал. Приличаше на грамадна каменоломня, врязваше се в гората далече долу и стигаше почти до върха на планината над тях. На глед нямаше никаква възможност Мъскуа да мине през хилядите дупки на тази фантастична грамада и когато Тир се заизкачва по първите камъни, мечето спря и заскимтя. За първи път биеше отбой, а когато видя, че Тир не обръща никакво внимание на скимтенето му и си върви напред, обхвана го ужас, то зарева колкото можеше по-силно за помощ и загубило ума и дума, затърси трескаво пътеката между канарите. Сякаш без да

забелязва изобщо безизходното положение на Мъскуа, Тир продължи нагоре, докато се отдалечи на цели тридесет разкрача. Тогава спря, обърна се, без да бърза, и зачака.

Това вдъхна смелост на Мъскуа и той задраска, зарови с нокти, използва дори брадичката и зъбите в усилията си да последва гризли. Дотрябваха му цели десет минути да настигне Тир, а когато го стигна, не можеше да си поеме дъх. И тогава, съвсем неочаквано, ужасът му се стопи. Защото Тир стоеше на тясна бяла пътека, сигурна и равна като под. Пътеката беше към осемнадесет инча широка. Беше необикновена пътека с тайнствен вид и като че ли съвсем не на място тука. Човек би рекъл, че тука бе дошла цяла армия работници с чукове и бе натрошила тонове пясъчник и плочник, запълнила пролуките между камъните с чакъл и направила гладък тесен път с настилка, която на места беше ситна като прах и твърда като цимент. Но, вместо с чукове пътеката е била направена от копитата на стотици, а може би и хиляди поколения диви овци. Това бе пътеката на овците през хребета. Първото стадо дебелороги овце може да е проправило пътя, преди Колумб да открие Америка — положително безброй години са били нужни за копитата да направят този гладък път сред канарите! Тир го използваше като своя магистрала от едната долина в другата, а имаше и други планински твари, които го използваша като него, пък и по-често. Както Тир стоеше и чакаше Мъскуа да поеме дъх и двамата чува някакъв чудноват звук, сякаш кискане, да се приближава към тях отгоре. Четиридесет-петдесет стъпки по-нагоре по каменната река пътеката извиваше зад огромен валчест камък и иззад него се появи бавно слизащо по пътеката голямо бодливо свинче.

В целия Северен край съществува закон, който гласи, че човек не следва да убива бодливо свинче. То е „приятелят на загубилия се“, защото блуждаещият и измъчван от глад златотърсач или ловец дори да не срещне нищо друго, винаги ще открие бодливо свинче, а него и дете може да го убие. То е също веселякът на пустошта — най-доволното и най-добродушното и общо взето, най-безобидното животинче, което някога е живяло на този свят. То непрестанно бърби, дърдори и се киска, а когато е на път, върви като огромен жив игленик и не забелязва нищо наоколо си, сякаш ходи насън. Когато тъкмо този „свинчо“ се зададе срещу Мъскуа и Тир, той безгрижно беседваше сам със себе си и кискащите се звуци, които издаваше, приличаха много на

бешко гукане. Беше невъобразимо тлъст и както се клатушкаше бавно надолу, страничните му и опашните му бодли потракваха по камъните. Очите му бяха устремени към пътеката в неговите крака. Беше дълбоко погълнат и сам той не знаеше от какво. Забеляза Тир, когато се озова само на пет стъпки от него. Тогава в миг се сви на кълбо и няколко секунди гръмогласно се сърди. След това се смълча като сфинкс и само червените му очички наблюдаваха голямата мечка.

Тир не искаше да го убие, но пътеката беше тясна, а той се готвеше да продължи. Пристъпи веднъж-дваж напред, но Свинчо се обърна гърбом към него и се приготви да го шибне със силната си опашка. В тази опашка имаше няколкостотин бодли, а тъй като Тир неведнъж беше влизал в допир с тези бодли, се поколеба. Мъскуа наблюдаваше с любопитство. Още не беше научил урока си, защото иглата, с която си беше набол крака, е била паднал бодил. Тир пристъпи още веднъж и с неочаквано „чък-чък-чък“ — най-злобния звук, който можеше да издаде — Свинчо тръгна напред заднишком и широката му дебела опашка заплющя във въздуха със сила, с която можеше да вкара иглите на четвърт инч в дънера на кое да е дърво. Като не улучи, той отново се сви на кълбо и Тир стъпи настрана върху един камък и го заобиколи. Там се спря да дочака Мъскуа.

Свинчо беше безкрайно доволен от победата си. Той се разви — бодлите му се послегнаха и той заслиза към Мъскуа, подхванал в същото време добродушното си кискале. Инстинктивно мечето се дръпна към края на пътеката и се катурна през ръба. Докато се покатери пак горе, Свинчо го беше отминал с четири-пет стъпки, напълно погълнат от пътешествието си.

Приключението по пътеката на овните още не беше завършило, защото едва Свинчо направи спасителната си маневра, горе иззад големия камък се появи язовец, устремил се по прясната, силно лъхтяща диря на любимото си ястие. Този долен планински разбойник беше три пъти по-голям от Мъскуа, целият от яки мускули, кости, нокти и остри зъби. Имаше бяло петно на носа и на челото, краката му бяха къси и дебели, опашката рунтава, а ноктите на предните лапи почти толкова дълги, колкото на мечка. Тир веднага го поздрави с предупредително ръмжене и язовецът хукна обратно по пътеката да си спасява живота. Междувременно Свинчо бавно и тромаво се клатушкаше надолу, тръгнал да си търси ново пасбище и си бърбореше

и пееше, напълно забравил какво се е случило преди една-две минути и без да има представа, че Тир го е спасил от смърт толкова сигурна, колкото ако беше паднал в хиляда стъпки дълбока пропаст.

Почти цяла миля Тир и Мъскуа вървяха по пътеката на дебелорогите овни, докато безкрайните и извивки ги изведоха най-после на самото било на хребета. Бяха не по-малко от три четвърти миля над коритото на потока и на места билото на планината, по което вървеше овнешката пътека, беше толкова тясно, че можеха да гледат надолу и в двете долини. За Мъскуа всичко това представляваше зеленикавозлатиста мъгла някъде под него. Дълбините изглеждаха безгранични, гората покрай рекичката беше само една черта, а приличащите на градина горички от балсамови и кедрови дървета върху по-далечните склонове можеха да се вземат за много малки купчинки трънки или нискорасли върби. Тука горе имаше и вятър. Той бръскаше мечето със странна настървеност, а пет-шест пъти Мъскуа усети и тайнствената, много неприятна студенина на снега под краката си. На два пъти край него изви огромна птица. Беше най-голямата, която бе виждал някога — орел. Втория път тя прелетя толкова близо, че Мъскуа чу пляскането на крилата и видя голямата свирепа глава и протягащите се надолу нокти. Тир се извъртя към нея и изръмжа. Ако беше там самичък, Мъскуа щеше да се озове в тези кръвожадни нокти. Но, сега, когато закръжи за трети път, орелът беше значително пониско от тях. Огромната птица гонеше друга плячка. Миризмата на плячката стигна до Тир и Мъскуа и те спряха.

На около стотина крачки под тях имаше полегато свлачище от меки шисти и на това свлачище, след като се беше нахранило сутринта по-надолу, пладнуваше на припек стадо дебелороги овци. Бяха двадесетина-тридесет, повечето майки с агнета. Три едри овена лежаха на снежна пряспа малко по на изток.

Разтворил шестфутовите си крила като две еднакви ветрила, орелът продължаваше да кръжи беззвучно като перце, носено от вятъра. Овците и дори старите овни не подозираха присъствието му над себе си. Повечето агнета лежаха до майките си, но две-три от поигривите шътаха по шистите и от време на време се гонеха и весело се закачаха. Хищните очи на орела бяха устремени към тези скокльовци. Изведнъж той литна по-надалеч — на цял изстрел разстояние — право срещу вятъра, сетне грациозно изви обратно и се върна, носен от

въздушното течение. И както се приближаваше, като че ли без да движи криле, набираше все по-голяма и по-голяма скорост и се спусна като стрела връз агнетата. Върхлетя и се вдигна като голяма сянка, само едно жалостиво, болезнено изблеиване отбеляза мимолетната му поява ... и само две агънца останаха там, където преди бяха три.

На свлачището мигновено настъпи раздвижване. Овците се замятаха насам-натам и заблеяха възбудено. Трите овена скочиха и застанаха като истукани, вдигнали високо големите си, тежко вървжени глави, и заоглеждаха за нова опасност дълбините под тях и върховете горе. Единият видя Тир и всеки ловец би могъл да чуе от една миля предупредителното басово, стържещо изблеиване, което изгъгри от гърлото му. Щом даде сигнала за опасност, той се втурна надолу по свлачището и в следния миг лавина от копита затрополи надолу по стръмния глинест склон, откъртваше дребни камъчета и големи камъни, които се търкаляха и стро-полясваха надолу с трясък и той непрекъснато нарастваше, понеже стадото повличаше все повече камъни по пътя си. Всичко това беше безкрайно интересно за Мъскуа и той щеше да стаи още дълго и да гледа надолу и да чака да стане още нещо, ако Тир не беше го повел напред.

След известно време пътят на овните заслиза към долината, от горния край на която първите изстрели на Лангдън бяха прогонили Тир. Сега двете мечки бяха шест или осем мили по на север от гората, където ловците бяха уредили постоянния си стан и се запътиха към пониските притоци на Скина. Още един час ход и голите шисти и сивите зъбери останаха пак над тях, а те вървяха по зелените им склонове. След скалите, студените ветрове и ужасния блясък, който Мъскуа бе видял в очите на орела, топлата и хубава долина, в която слизаха с Тир все по-ниско и по-ниско, беше рай за него.

А беше съвсем очевидно, че Тир има нещо наум. Сега не блуждаеше. Пресичаше извивките и отминаваше бърдата. С ниско увиснала глава Тир пътуваше непрекъснато на север и дори компас не би могъл да даде по-права посока към долното течение на Скина. Той имаше страхотно съсредоточен вид и Мъскуа, който смело не изоставаше от него, се чудеше дали другарят му няма никога да спре и дали някъде по широкия свят би могло да има за един голям гризли и едно малко мече със светлокафява муцунка нещо по-прекрасно от тези

чудесни, зелени от слънце склонове, които Тир като че ли толкова много бързаше да напусне.

ХІ. БРЮС И ЛАНГДЪН НА МЯСТОТО НА БИТКАТА

Ако не беше Лангдън, този ден на двубоя между двете мечки щеше да бъде изпълнен с още повече възбуда и със заплахи от нова, по-смъртоносна беда за Тир и Мъскуа. Три минути след като ловците пристигнаха задъхани и потни на мястото на кървавата битка, Брюс беше готов да продължат преследването на Тир и гореше от желание час по-скоро да сторят това. Знаеше, че голямата гризли не може да е далече, и беше сигурен, че е тръгнала по нагорнището. Той намери следи от стъпките на Тир в чакъла на сухия дол приблизително по същото време, когато гризли и мечето със светлокафявата муцунка излязоха на утъпкания от дивите овни път.

Доводите му не успяха да трогнат Лангдън. Развълнуван до дъното на душата от видяното и от онова, което виждаше наоколо си сега, ловецът-естественк отказа да напусне опръсканата с кръв и изровена арена, където гризли и черната мечка бяха водили своя двубой.

— Дори да знаех, че няма да дам нито един изстрел, бих пропътувал пет хиляди мили, за да видя това нещо — каза той. То заслужава да се обмисли, да се проучи, Брюс. Мечката няма да ни избяга. Това няма да го има ... след няколко часа. Мухите вече започват да се трупат. Ако от това тука може да се изкопае някоя скрита история, искам да я изкопая.

Лангдън обикаляше полесражението, разглеждаше разровената земя, големите петна, обагрени с тъмночервено, парчетата одрана кожа и страхотните рани по трупа на мъртвата черна мечка. В течение на половин час Брюс обърна по-малко внимание на тези неща, отколкото на еленовия леш. След този половин час той повика Лангдън при балсамовата горичка.

— Нали искаш история — рече планинецът — аз я изкопах за теб, Джими.

Той навлезе между балсамовите дървета и Лангдън го последва. Подир няколко крачки Брюс спря и посочи трапчето, в което Тир бе скрил плячката си. Трапчето бе опръскано с кръв.

— Ти беше прав в догадките си, Джими — каза той. Нашата гризли е месоядна. Снощи е убила един карибу ей там на поляната. Зная, че го е убила гризли, а не черната мечка, защото дирите по края из горичката са дири на гризли. Ела! Ще ти покажа къде се е хвърлила върху елена!

Той поведе Джим обратно към поляната и показа къде Тир е повалил младия мъжкар. Там, където беше пирувал заедно с Мъскуа, имаше много кървави петна и парченца месо.

— Скрила е леша между балсамовите дървета, следкато се е нахранила до насита — продължи Брюс. Тая заран черната мечка е минала оттука, надушила месото и ограбила скривалището. След това нашата гризли се върнала тук и ето какво е станало! Ето ти я нашата история Джим!

— Ами ... може ли да се върне тука пак? — попита Лангдън.

— За нищо на света! — възкликна Брюс. Тя не би докоснала тоя леш, дори да умира от глад. За сега миризмата на това място е направо отрова за нея.

После Брюс остави Лангдън да размишлява самуна бойното поле и отиде да проследи Тир. В сянката на балсамовите дървета Лангдън писа непрекъснато цял час, често ставаше, за да установи нови факти или да провери други, вече открити, а планинецът в това време изкачваше стъпка по стъпка дола. Тир не беше оставил кървави дири, но там където други не биха забелязали нищо, Брюс откриваше следи от минаването му. Когато се върна на мястото, където Лангдън довършваше бележките си, на лицето му бе изписано задоволство.

— Минала е през планината — съобщи накъсо той.

Стана пладне, докато се покатерят по вулканичната кариера и стигнат до пътя на дебелорогите овни, до мястото, откъдето Тир и Мъскуа бяха наблюдавали орела и овците Там се нахраниха и огледаха долината с далекогледа и бинокъла. Брюс дълго мълча. Сетне свали далекогледа и се обърна към Лангдън:

— Срува ми се, че вече доста добре зная района й. Тя се движи из тия две долини, а нашият стан е твърде много на юг Виждаш ли тая

гора там долу? Ей там би трябвало да стануваме. Какво ще кажеш, ако се върнем с конете през вододела и се преместим тука?

— И да оставим нашата гризли до утре? — Брюс кимна.

— Не можем да вървим подире ѝ и да оставим рнете вързани в коритото на потока там.

Лангдън прибра бинокъла в калъфа и се изправи. Изведнъж той се скова.

— Какво беше това?

— Аз не чух нищо — отговори Брюс.

За миг двамата останаха един до друг, заслушани. Повей на вятъра изсвири край ушите им и замря.

— Чуваш ли? — пошепна Лангдън и гласът му изведнъж прозвуча възбудено.

— Кучетата! — извика Брюс.

— Да ... кучетата!

Те се наведоха напред, обърнали уши към юг и до тях слабо долетя далечният, вълнуващ лай на ердейлските кучета.

Метусин беше дошъл и ги търсеше в долината!

XII. В ТАЙНСТВЕНАТА НОВА СТРАНА

Тир беше тръгнал за това, което индианците наричат „пимутао“. Животинският му ум изведнъж събра две и две и макар може би да не беше решил, че това прави четири, умствената му аритметика бе достатъчно точна, за да го убеди, че верният за него път е да върви право на север. По времето, когато Лангдън и Брюс стигнаха най-горната точка на пътя, направен от овните, и се вслушаха в далечния лай на кучетата, малкият Мъскуа изпадна в пълно отчаяние. Да върви подир Тир, бе нещо като игра на гоненица без нито миг почивка. Един час след като напуснаха овнешката пътека, те стигнаха до възвишението в долината, където се разделяха водите. От тази точка едно поточе течеше на юг към басейна на езерото Такла, а друго на север, към Бабайн, която е приток на Скина. Слязоха много бързо доста по-ниско и за първи път пред Мъскуа се изпречиха блатисти места и той трябваше понякога да върви през толкова буйна и гъста трева, че не виждаше, а само чуваше как Тир си пробива път пред него. Потокът ставаше по-широк и по-дълбок и тук-там те заобикаляха по ръба на тъмни, тихи вирове, които изглеждаха неизмеримо дълбоки. Тези вирове дадоха на Мъскуа първата възможност да си поеме дъх. Сегиз-тогиз Тир спираше и душеше бреговете на някой вир. Той търсеше нещо, но като че ли все не можеше да го намери и всеки път, когато тръгваше нататък, Мъскуа беше все по-близо до крайното изтощение.

Бяха цели седем мили по на север от мястото, където Брюс и Лангдън седяха и оглеждаха с далекогледа и бинокъла долината, когато стигнаха при едно езеро. То се видя темно и неприветливо на Мъскуа, който никога още не беше виждал друго освен грейнали на слънце вирове в падините. Герата растеше близо до брега на езерото. На места беше почти черно. Чудновати птици крякаха в гъстите тръстини. От него се носеше тежък, непознат мирис — аромат на нещо, което накара мечето да оближе устничките си и да усети остър глад. Една-две минути Тир стоя и смърка този дъх, който изпълваше въздуха. Това

беше миризмата на риба. Бавно големият гризли запристъпва покрай водите на езерото. Скоро стигна устието на едно поточе. Не беше повече от двадесетина стъпки широко, но беше тъмно, спокойно и дълбоко като самото езеро. Тир се изкачи стотина крачки нагоре по течението му, докато стигна до мястото, където много дървета бяха нападали напъряко и го бяха задръстили. Близо до това задръстване водата беше покрита с жабуняк. Тир знаеше какво има под този жабуняк и съвсем тихичко се прокрадна по дърветата.

Към средата на потока той спря и с дясната си лапа леко бръсна назад жабуняка, така че точно под него се откри бистър вир. Блестящите очички на Мъскуа го наблюдаваха от брега. Мечето знаеше, че Тир търси нещо за ядене, но как щеше да го извади от този вир, го рзадачаваше и интересуваеше въпреки умората. Тир се изтепна по корем, с глава и дясна лапа, увиснали от дърветата. Той бръкна с лапата на една стъпка във водата и я задържа там съвсем неподвижна. Тир виждаше ясно до самото дъно на потока. Отпърво виждаше само това дъно, няколко пръчки и подал се край на клон. След това дълга, изтойна сянка мина бавно под него — петнадесет инча дълга пъстърва. Тя беше твърде дълбоко за него и Тир не прибърза да посегне. Чакаше търпеливо. Много скоро търпението му бе възнаградено. Прекрасна пъстърва с червени петънца изплува изпод жабуняка, и то тъй неочаквано, че Мъскуа изписука от ужас, когато огромната лапа на Тир вдигна стълб вода на десетина стъпки във въздуха и рибата се плесна на три стъпки от мечето. В същия миг Мъскуа се нахвърли отгоре ѝ. Острите му зъбки се забиха в мятащата се пъстърва. Тир се изправи на дърветата, но когато видя, че Мъскуа е грабнал рибата, зае предишното положение. Мъскуа тъкмо довършваше първата си истинска жертва, когато се издигна втори водоскок и още една пъстърва полетя към брега, като се превърташе във въздуха. Този път Тир побърза след нея, понеже беше гладен.

Славен пир си устройоха те рано този следобед край засенчения поток. Пет пъти изхвърли Тир риба изпод жабуняка, но да го убиеха, Мъскуа не можеше да изяде повече от първата си пъстърва. Няколко часа след този обед те лежаха на прохладно скрито местенце близо до дърветата, задръстили реката. Мъскуа не заспа дълбоко. Беше започнал да разбира, че животът сега е до голяма степен въпрос на лична

отговорност за него, и ушите му почнаха да се нагаждат за звуците. Колчем Тир се помръднеше или отронеше дълбока въздишка, Мъскуа го чуваше. След маратонското му бягане този ден с големия гризли, мечето бе обхванато от безпокойство — страх, че може да загуби големия си приятел и ловец на храна — и беше твърдо решило да не предоставя на възприетия от него родител никакъв удобен случай да се измъкне от него нечут и невидян. Ала Тир нямаше никакво намерение да изостави малкия си другар. Всъщност беше започнал да се привързва към Мъскуа.

Не само гладът за риба или страхът от неговите неприятели бяха довели Тир при долното течение на Бабайн. От една седмица вече в него непрестанно нарастваше някакво неспокойствие и то беше стигнало връхната си точка през тези последни два-три дена борба и бягство. Изпълваше го един странен и незадоволен копнеж и когато Мъскуа спеше в малкото си легло сред храстите, ушите на Тир напрегнато се мъчеха да доловят известни звуци, а носът му често душеше въздуха. Трябваше му другарка. Сега беше „пъскууепесим“ — „месеът за сменяне на перата“ — винаги през този месец или в края на „месеца за снасяне на яйцата“, юни, той търсеше женската мечка, която идваше при него от западните гребени. Тир беше почти напълно роб на навика и винаги правеше точно това отклонение и навлизаше в другата долина далече долу към Бабайн. Никога не пропускаше да се нахрани пътем с риба и колкото повече риба ядеше, толкова по-силна ставаше неговата миризма. Донякъде дори е допустимо Тир да беше открил, че този аромат на златистата шарена пъстърва го правеше по-привлекателен за възлюбената му. Както и да е, ядеше риба и издаваше достатъчно силна миризма.

Той стана и се протегна два часа преди залез, после изхвърли още три риби от водата. Мъскуа изяде главата на една, а Тир довърши останалото. Сетне двамата продължиха странствуването си.

Това беше нов свят, където Мъскуа навлизаше сега. В него нямаше нито един от старите познати звуци. Приспивният ромон на горната долина беше заглъхнал. Нямаше свистящи мармоти, нямаше бели яребици, нито тичащи наоколо тлъсти малки полски мишки. Водата на езерото беше неподвижна, тъмна и дълбока, с черни, неогрени от слънце вирове, иритулени под корените на дърветата — толкова близо стигаше гората до това езеро. Нямаше камъни, по които

да се катери — вместо тях имаше влажни меки трупи, дебели, повалени от бурите дървета и остатъци от храсти. Въздухът също беше друг. Бе много тих. От време на време те стъпваха по чуден килим от мек мъх, в който Тир потъваше почти до подмишниците. И гората тънеше в чудноват мрак и много тайнствени сенки, а над нея виснеха тежко остри миризми на гниещи растения. Тир не вървеше толкова бързо тука. Тишината, мракът и натежалият от миризма въздух като че ли изостряха предпазливостта му. Стъпваше тихо, често спираше, оглеждаше се и се заслушваше; душеше ръба на вировете, скрити под коренищата; всеки нов звук го караше да спира, главата му висеше ниско, ушите бяха щръкнали. Няколко пъти Мъскуа видя някакви сенки да се носят в мрака. Това бяха големи сиви бухали, които ставаха снежнобели през зимата.

А веднъж, когато беше вече почти тъмно, двамата налетяха на звяр с изпъкнали очи, гъвкави, сякаш разглобени крака и свиреп вид, който побягна през глава, щом зърна Тир. Беше рис.

Още преди да се стъмни съвсем, Тир излезе много тихо на една поляна и Мъскуа се видя първо на брега на един поток, а сетне близо до голям водоем. Въздухът бе изпълнен с полъха и топлината на някакъв нов живот. Не беше риба и миризмата сякаш идваше от водоема, посред който имаше три-четири кръгли грамади, приличащи на големи купчини съчки, измазани отгоре с кал. Всеки път, когато идваше в този край на долината, Тир непременно се отбиваше при колонията на бобрите и понякога си хапваше по някой млад, тлъст бобър за вечеря или закуска. Тази вечер не беше гладен, пък и бързаше. Въпреки тези два факта той постоя няколко минути в сянката край водоема. Бобрите бяха вече започнали нощната си работа. Мъскуа скоро разбра какво означават блестящите резки, които пробягваха бързо по повърхността на водата. В края на всяка резка винаги имаше тъмна плоска глава, а по-късно той видя, че повечето от тези резки започваха в далечния край на водоема и се насочваха право към дълга ниска преграда, която затваряше водата на стотина крачки към изток. Тъкмо тази преграда не беше позната на Тир и благодарение на това, че отдавна познаваше обичаите на бобрите, разбра, че неговите приятели строители, които ядеше само понякога, разширяваха владенията си и издигаха нов яз. Докато Тир и Мъскуа наблюдаваха, двама тлъсти работници бутнаха със оилен плясък четири стъпки

дълго дърво във водоема и един от тях го затика към строителната площадка, а другарят му се върна и се залови за нова работа. След малко се чу трясък в гората на отсрещния бряг, където друг работник бе сполучил да повали едно дърво. Тогава Тир се запъти към яза.

Почти в същия миг се разнесе страхотен тътнеж в средата на водоема, последван от силен плясък. Стар бобър беше забелязал Тир и с плоската страна на широката си опашка шибна за предупреждение повърхността на водата. Ударит прореза тихая въздух Като пушечек изстрел. Изведнъж от всички страни се зачу плясък и след миг водоемът се набразди и закипя, когато двадесетина стреснати работници се загмуркаха обезпокоени под повърхността, за да се укроят в сигурните си, изплетени от съчки и измазани с кал крепости, а Мъскуа така се зазяпа в общата възбуда, че насмалко да забрави да тръгне подир Тир.

Настигна го върху яза. Няколко мига Тир разглежда новия строеж, след това го изпита с тежестта си. Язът беше як и по този мост, построен сякаш за тях, двамата минаха на отсрещния, по-висок бряг. Няколкостотин крачки по-на-татък Тир излезе на доста добре утъпкана Аленова потока, която за половин час га изведе км края на езерото, до изтичащия от него на север поток. Цялото време Мъскуа се надяваше, че Тир ще спре. Следобедната почивка не се оказа достатъчна за окулелите му крака и за набитите нежни възглавнички на петите. Беше се наситил и дори преситил на странствуване и ако можеше да подреди нещата според сегашните си желаниа, цял месец нямаше вече да извърви нито миля повече. Всъщност ходенето не би било толкова лошо, но за да не изостане от леко крачещия Тир, Мъскуа беше принуден да тича в тръс, като някое дребно четиригодишно детенце, хванало се отчаяно за пръста на едър, бързо ходещ човек. Нямаше дори пръст, за който Мъскуа да се държи. Ходилата му бяха като циреи, нежният нос бе изпо-наранен от храстите и острата като нож блатна трева, а гърбът — така му се струваше — се беше пречупил. Въпреки всичко той отчаяно продължаваше напред, докато най-сетне дъното на потока пак стана само пясък и чакъл и пътуването — по-лесно. Звездите бяха изгрели. Милиони звезди, ясни и ярки, и нямаше вече никакво съмнение, че Тир е предприел „купатипск пимутао“ или „целонощен излет“, както би го нарекъл ловец от племето кри. Как точно щеше да свърши този излет за Мъскуа, подлежи на догадки, ако

духовете на гръмотевицата, дъжда и светкавицата не бяха се наговорили да му дадат почивка. Може би още един час звездите останаха ясни и Тир вървеше, без да спира, сякаш не знаеше що е умора, докато Мъскуа куцаше с четирите си крака. После нисък тътен се зачу откъм запад. Той ставаше все по-силен и се приближаваше бързо — направо от топлия Тихи океан. Тир стана неспокоен и взе да души нататък. Синкави резки започнаха да прорязват във всички посоки огромния черен покрив, който се простираше пред тях като безкрайна завеса. Звездите взеха да гаснат. Долята стенищ вятър.

И заваля.

Тир намери огромен камък, наклонен навътре като навес и се вмъкна под него с Мъскуа, преди да се изсипе потопа. Минути наред валя така, че приличаше повече на наводнение, отколкото на дъжд. Можеше да се помисли, че част от Тихия океан е била загребана и изсипана отгоре им, и след половин час поточето се превърна в буен порой. Светкавиците и трясъците на гръмотевиците всяваха ужас в Мъскуа. Ту можеше да види Тир при огромни, заслепяващи проблясъци на огън, ту в следващия миг ставаше тъмно като в рог. Върховете на планините сякаш пропадаха в долините, земята трепереше и се тресеше и Мъскуа се сгушваше все повече в Тир, докато най-после се намери между двете му предни лапи, полузаровен в дългата козина на рунтавите му гърди. Самият Тир се интересуваше от тези гръмовити гърчове на природата самр колкото да се запази сух. Когато се къпеше, искаше да грее слънце и да има наблизо хубав топъл камък, на който да се изтегне.

Дълго след първия яростен пристъп дъждът отслабна и продължи да вали, но вече тих. Това се хареса на Мъскуа и под закриващата ги скала, сгушил се до Тир, той се чувствуваше добре и лесно заспа. Дълги часове Тир бодърствуваше сам, като от време на време задрямваше, но обладалото го неспокойствие не го оставяше да се унесе по-дълбоко. Дъждът спря скоро след полунощ, но беше много тъмно, потокът преливаше през бреговете и Тир остана под скалата. Мъскуа чудесно си отспа. Беше вече ден, когато го събуди размърдването на Тир. Той излезе след големия гризли на открито с безкрайно по-добро самочувствие от предишната вечер, макар ходилата му да бяха все още подбити и да беше целият схванат.

Тир пак се запъти по течението на потока. Покрай тази рекичка имаше ниски лъки и много малки заблатени ръкави, където растеше буйна трева и имаше нежни корени, а най-вече стройни високостеблени лилии, от които Тир обичаше да си хапва, а да се нахрани с такива вегетариански лакомства една хилядафунтова гризли, бяха необходими часове, ако не и всичкото и време, пък Тир смяташе, че няма време за губене. Подобно на много любовници, които сресват косата си на път и ходят на два крака, а не на четири. Тир беше пламенен, когато се любеше и то траеше само няколко дена в годината. През тези дни той коренно променяше своя начин на живот, така че докато беше обладан от духа на брачното блаженство, вече не съществувахе с единствената цел да яде и да тлъстее. С други думи, за кратко време изоставяше навика си да живее, за да яде, и ядеше, за да живее, а по тази причина Мъскуа можеше да умре от глад, докато приближеше следващият обед.

Но, най-поеле рано след пладне Тир стигна пред вир, който не можа да отmine. Беше по-малко от десетина стъпки широк и гъмжеше от пъстърва. Рибите не бяха успели да стигнат горното езеро и бяха закъснели твърде много след сезона на пълноводието, за да слязат в по-дълбоките води на Бабайн и Скина. Бяха намерили убежище в този вир, който око̀ро щеше да се превърне в смъртоносен капан. В единия край водата имаше дълбочина две стъпки, в другия само няколко инча. След като поразмисли няколко мига върху този факт, едрият гризли нагази право в най-дълбоката част и Мъскуа видя горе от брега бляскащата пъстърва да се втурва към по-плитката вода. Тир пристъпи бавно напред и сега, когато стоеше в по-малко от осем инча вода, обзетите от ужас риби една след друга се устремиха към свободната по-дълбока част на вира. Отново голямата дясна лапа на Тир започна да вдига нагоре цели потоци и първият потоп събори Мъскуа. Но, заедно с него се стовари и двуфунтова пъстърва, която мечето бързо отмъкна извън обсега на пръските и се залови да яде. Вирчето така се развълнува от мощните удари на лапата на Тир, че пъстървите съвсем загубиха ума и дума и щом стигнеха единия край, обръщаха се и се втурваха към другия. Това трая, докато Тир изхвърли на брега десетина-дванадесет парчета.

Толкова погълнат беше Мъскуа от своята риба, а Тир от риболова, че нито първият, нито вторият забелязаха един гост. И

двамата го видяха, кажи-речи, едновременно и цели тридесет секунди стояха, забили в него очи — Тир във вира, а мечето над своята риба, толкова изумени, че нямаха сили да се помръднат. Гостът беше също гризли и съвсем спокоен, сякаш сам беше наловил рибата, започна да яде плячката, изхвърлена от Тир. По-грозно оскърбление и по-обидно предизвикателство надали е било известно в мечешкия свят. Дори Мъскуа долови този факт и загледа очаквателно Тир. Щеше да има нов двубой и той облиза устничките си с това предчувствие и като яростна подготовка.

Тир излезе от вира бавно и на брега се спря отново. Двете гризли впиха поглед една в друга и пришелецът продължи да хруска една риба. Никой от двамата не заръмжа. Мъскуа не забеляза никакви признаци на враждебност, а след това за все по-голямо негово изумление, Тир се залови да яде риба на три стъпки от натрапника!

Може човекът да е най-съвършеното от всички божи творения, но що се отнася до уважението пред старостта, не само не превъзхожда, а понякога дори не стои и наравно с една гризли. Тир не би ограбил стара мечка, не би се бил със стара мечка и не би пропъдил стара мечка от своята храна, а това е повече, отколкото може да се каже за някои хора. Защото гостът беше стара и при това болна мечка. Бе почти толкова висок, колкото Тир, но така стар, че гърдите му бяха само наполовина от гърдите на Тир, а вратът и главата — смешно слаби. Индианците имат име за такива гризли. „Куайс Уапъск“ ги наричат те — „толкова стара мечка, че е на път да умре“. Те не ги закачат, но белите ги убиват, а другите мечки ги търпят да ядат от тяхната храна, ако се случат наблизко. Тази стара мечка беше гладна до смърт. Ноктите ѝ бяха окапали, козината — оредяла и на места се виждаше гола кожа. Май не ѝ беше останало нищо друго освен червени твърди венци, с които да дъвче. Ако доживееше до есента, щеше да се настани за зимния си сън ... за сетен път. Щеше да умре в бърлогата си. Но, смъртта можеше да дойде и по-рано. В такъв случай Куайс Уапъск щеше да усети това навреме и да се вмъкне в някоя скрита пещера или дълбока цепнатина в скалите, за да издъхне. Защото в целите Скалисти планини, доколкото знаеха Брюс и Лангдън, нямаше нито един човек, който да е намерил костите или трупа на някоя гризли, умряла от естествена смърт! И големият подгонен Тир, целият в рани и преследван от човека, сякаш разбираше, че това ще е

последният истински пир на земята на Куайс Уапъск. Който бе твърде стар, за да си хване сам риба, твърде стар за лов, твърде стар дори да си изрови от нежните корени на лилиите и затова го остави да яде, докато свърши и последната риба. След това Тир продължи пътя си, следван по петите от Мъскуа.

ХІІІ. ТИР ТРЪГВА ПО ЛЮБОВ

Още два часа Тир води Мъскуа по този уморителен път на север. Бяха пропътували най-малко двадесет мили, след като свърнаха от пътеката на овните, а за меченцето със светлокафявата муцунка тези двадесет мили бяха равни на околосветско пътешествие. Обикновено то не би се отдалечило толкова от родното си място, преди да започне втората си година, а твърде вероятно — и третата. Нито веднъж през време на този излет Тир не беше се разтакавал по планинските склонове, а бе избирал най-лесните пътеки покрай потока. Три-четири мили под вира, където бяха оставили старата мечка, той изведнъж промени тази тактика, като изви право на запад и след малко те отново се заизкачваха в платината. Четвърт миля вървяха нагоре по дълъг зелен склон и за късмет на уморените крака на Мъскуа това ги изведе на гладко равмимно дъно на проход, по който път без много нови усилия стигнаха при склоновете на другата долина. Беше като долината, в която Тир уби черната мечка, но двадесет мили по на юг.

От момента, когато Тир хвърли поглед върху северните предели на царството си, в него настъпи промяна и това бе нещо, за което Мъскуа, ако можеше да говори, би изрекъл гореща благодарност. Изведнъж Тир загуби желание да бърза. Петнадесет минути стоя загледан надолу към долината и души въздуха. После бавно заслиза и когато стигна зелените ливади и коритото на потока, се запъти право срещу вятъра, който идваше откъм юг и запад. Той не му донасяше дъха, който Тир очакваше миризмата на неговата другарка. Въпреки това инстинктът, по-безпогрешен от разума, му подсказваше, че тя е близо или трябва да е близо. Тир не взимаше под внимание злощастия, болести или възможността да е била убита от ловци. Точно тука винаги започваше да я търси и рано или късно я намираще. Познаваше нейната миризма. Той прекосяваше и кръстосваше низините така, че тя не можеше да му убегне.

Когато зажаднееше за любов, Тир ставаше горе-долу като човек, с други думи, изгубваше си ума. Навиците му, които по всяко друго

време бяха установени като движението на звездите, съвсем се изпаряваха. Той забравяше дори глада. Мармотите и полските мишки можеха да бъдат напълно спокойни. Не познаваше умора. Бродеше не само денем, но и нощем, да търси своята любима. Беше съвсем естествено в часовете на тази възбуда почти напълно да забрави за Мъскуа.

До залез слънце той прекоси насам-натам потока поне десетина пъти и възмутеното и почти готово да го зареже мече газеше, плуваше, цапаше във Бодата и оставаше насмалко да се удави. На десетия или дванадесетия път, когато Тир нагази потока, Мъскуа се разбунтува и продължи по своя бряг. Не след дълго и големият гризли се върна.

Неочакваното се случи скоро след това тъкмо когато слънцето залязваше. Без друго слабият ветреца изведнъж задуха право на изток и от западните склонове на половин миля от тях донесе миризма, която накара Тир да се закове неподвижен към половин минута, а след това да се впусне в този клатушкащ се бяг, който е най-тромавият вървеж на всички четириноги твари. Мъскуа се търкаляше подире му като топка, препускаше презглава, но оставаше все поназад с всеки скок. На това разстояние от половин миля щеше совсем да загуби Тир, ако големият гризли не се беше спрял близо до полите на първия склон, за да провари отново посоката. Когато се заизкачва по стръмнината, Мъскуа успя да го види, пискливо му изрева да го почака малко и се спусна подире му пак. Двеста-триста крачки по-нагоре склонът се снишаваше в една котловинка или падина и там ходеше и душеше въздуха, както го беше душил Тир, красивата женска гризли от отгатышната страна на хребета, а с нея беше едно от миналогодишните ѝ мечета. Тир беше на петдесет крачки от нея, когато превали билото. Той спря. Загледа я. „Искуао“ — „женската“ също го загледа. Последва истинско мечешко ухажване. Цялата припряност, цялото нетърпение, цялата жажда за другарка като че ли напуснаха Тир. И Ако Искуао е била нетърпелива и закопняла, сега тя също бе съвършено безразлична. Две-три минути Тир стоя и гледа разсеяно наоколо си и това даде време на Мъскуа да го настигне и да се натъкми до него в очакване на нов двубой. Сякаш Тир беше на хиляда или повече мили от мислите ѝ, Искуао преобърна плосък камък и се зае с търсене на личинки и мравки. За да не остане по-назад в това стоическо равнодушие, Тир откъсна стиска трева и я глътна. Искуао пристъпи една-две крачки, Тир също пристъпи толкова

и сякаш по чиста случайност двамата се приближиха. Мъскуа беше озадачен, озадачено бе и по-голямото мече. Двете приклекнаха като кучета, едното три пъти по-голямо от другото, като се чудеха какво лице ще стане. За Тир и Искуао трябваша само минути да се озоват на пет стъпки един от друг и тогава много скромно си подушиха носовете. Тъкмо в този критичен момент едногодишното мече се включи в семейния кръг. Беше тъкмо на възраст да има извънредно дълго име, защото индианците наричат такива мечета „Пипунаскус“ — „годинак“. То се доближи смело до Тир и майка си. За миг Тир като че ли не го забеляза. После дългият му десен преден крак се стрелна напред в неочакван мощен ъпъркът, който просто вдигна Пипунаскус от земята и го запрати с въртене на две трети от разстоянието до Мъскуа. Майката не обърна никакво внимание на отстраняването на рожбата ѝ и продължи любовно да души носа на Тир. Мъскуа обаче помисли, че това е подготовка за нов страхотен двубой и с предизвикателно изскимтявае се втурна по нанодолиището, и с всичките си сили се нахвърли върху Пипунаскус.

Пипунаскус беше „мамино детенце“. Това значи, че бе едно от онези мечета, които упорствуват да ходят с майка си втори сезон, вместо да започнат да се грижат за себе си сами. Сукал бе до петмесечна възраст, а майка му продължи да търси за него разни лакомства. Беше дебел, загладен и изнежен, истински галеник на планините. От друга страна, няколкото дни бяха направили Мъскуа много по-неустрашим и макар че беше три пъти по-малък от Пипунаскус и с подбити крака, а и гърбът го болеше, той се стовари върху другото мече като куршум от пушка. Заше метен още от удара, нанесен от лапата на Тир, Пипунаскус се слиса от това внезапно нападение и изскимтя към майка си за помощ. Никога не се беше бил, ето защо се търколи по гръб и настрана, задраска и заскимтя, докато остриите като игли зъби на Мъскуа непрестанно се забиваха в нежната му кожа. Мъскуа успя да го хване веднъж за носа и го ухапа дълбоко. Ако в Пипунаскус изобщо бе имало някакво мъжество, силната болка окончателно го лиши от него и докато Мъскуа го стискаше с всички сили, от жертвата му се изтръгваше непрекъснат поток писъци, с които уведомяваше майка си, че го убиват. Искуао не обръщаше никакво внимание на тези викове и двамата с Тир продължаваха да сидушат носовете. Най-после Пипунаскус освободи окървавения си нос, отърси

се от Мъскуа със силата на по-голямото си тегло и хукна да бяга слепешката. Мъскуа сърцато се спусна да го гони. Два пъти обиколиха те котловината и въпреки по-късите си крака Мъскуа беше само някаква секунда по-назад, когато Пипунаскус за миг се извърна да погледне уплашено настрана, удари се о един камък и се просна на земята. В следващия миг Мъскуа отново го натисна и щеше да продължи да го хапе и да ръмжи, докато не му останат повече сили, ако случайно не беше забелязал Тир и Искуао да изчезват бавно отвъд билото на склона към долината.

Той мигновено забрави двубоя и се загледа. С изумление беше открил, че Тир, вместо да разкъса другата мечка на парчета, отиваше нанякъде заедно с нея. Пипунаскус също се окопоти и загледа. След това Мъскуа погледна Пипунаскус, а Пипунаскус погледна Мъскуа. Мечето със светлокафявата муцунка само веднъж си облиза устните, сякаш не можеше да избере между възхитителната перспектива да направи на пух и прах Пипунаскус и по-наложителния дълг да последва Тир. Пипунаскус не му даде възможност да избира. С жално скимучене той се спусна подир майка си.

За двете мечета настъпиха вълнуващи моменти. Цялата тази нощ Тир и Искуао останаха насаме в гъстаците от нискорасли върби и балсамови дървета край коритото на потока. Рано вечерта Пипунаскус се промъкна пак при майка си и Тир го хвърли в реката. Това второ нагледно доказателство за недоволството на Тир накара Мъскуа да разбере, че големите мечки не са в настроение да търпят компанията на мечета тъкмо сега, и доведе до предпазливо и подозрително примирие между него и Пипунаскус, което трая цялата нощ. Тир и Искуао не се отдалечиха много. Те отидоха на не повече от двестатриста ярда от полите на склона през нощта и това даде на Мъскуа достатъчна възможност да си почине, но само малко да си поспи истински, защото все още имаше твърдото намерение да не изпуска Тир от очи.

Целия следващ ден Тир и Искуао останаха насаме в гъстаците и рано сутринта Мъскуа зашари насам-натам да търси храна. Харесваше му свежата трева, но тя не засищаше много. Няколко пъти видя Пипунаскус да рови в меката низина близо до потока и в края на краищата изпъди другото мече от изкопаната донякъде дупка, като се зае с нея сам той. След още малко ровене Мъскуа издърпа бял, подобен

на луковица нежен корен, който му се стори най-сладкото и най-хубаво нещо, което бе ял някога, по-вкусно дори от рибата. Това беше едно *bonne-bouche* между всичките неща, които щеше най-после да се научи да яде — „пролетна хубост“. Само едно друго нещо можеше да се сравнява с това лакомство и то беше самодивското цвете. „Пролетна хубост“ растеше в изобилие около него и Мъскуа продължи да рови, докато ужасно го заболяха стъпалата. Но, изпита удоволствието, че добре се е нахранил.

Тир пак стана причина за сбиване между Мъскуа и Пипунаскус. Късно следобед старите мечки лежаха една до друга в гъстака, когато без всякаква причина Тир отвори огромните си челюсти и нададе нисък, продължителен ръмжащ рев, който прозвуча почти като този, с който беше изтръгнал живота от голямата черна мечка. Искуао вдигна глава и се присъедини към неговия рев, при което и двамата бяха в съвсем миролюбиво настроение и напълно щастливи и доволни. Защо съешаващите се мечки изпълняват този смразяващ кръвта дует е тайна, която единствено самите печки могат да обяснят. Дуетът трае около минута и точно в този момент Мъскуа, легнал пред гъстака, помисли, че положително е наотгъпил славният час Тир да бие родителката на Пипунаскус. И в същия миг затърси Пипунаскус. За нещастие галеното мече тъкмо тогава се промъкваше покрай храсталака. Мъскуа го видя и не го остави да зададе никакъв въпрос. Той се понесе към него като черна стрела. Пипунаскус се претърколи, сякаш бе дебело бебе. Няколко минути те се хапеха, мушкаха и драцеха, като повечето от хапането, мушкането и драценето се падаше на Мъскуа, докато Пипунаскус посвещаваше цялото си време и сили на скимтенето. Най-сетне по-голямото мече се изтръгна и пак хукна да бяга. Мъскуа се втурна да го преследва — в храстите и навън, надолу към потока и обратно, до половината нагорнище и пак надолу, докато така се умори, че трябваше да се просне по корем да си почине. В този знаменателен момент Тир се появи от гъстака и беше сам. Като че ли за първи път от миналата вечер той забеляза Мъскуа. Сетне подуши вятъра нагоре и надолу по долината, а след това се обърна и се запъти право към далечните склонове, по които бяха слезли с Мъскуа предишния следобед. Мъскуа беше и доволен и озадачен. Искеше му се да влезе в гъстака, да заръмжи и да задърпа кожата на мъртвата мечка, която трябваше да е там, а му се искаше и да довърши Пипунаскус. След

един-два мига колебание мечето се завтече подир Тир и пак закрачи по петите му.

Така завършиха любенето на Тир и първият двубой на Мъскуа. Двамата заедно поеха пак на изток, за да се изправят пред най-ужасната опасност, която някога са срещали в планините четирикраките животни — опасност безмилостна, опасност, от която нямаше избавление, опасност, която криеше в себе си смърт. А след малко от гъстака излезе Искуао и задуши вятъра, както го беше душил Тир. После се обърна в противоположна посока и следвана от Пипунаскус, изкачи склона и продължи към залязващото слънце бавно и без да спира.

XIV. ИДВАНЕТО НА КУЧЕТАТА

Като стигна до склона, който водеше нагоре към седло-вината между двете долини, Тир сви на юг, към местата, където на осемнадесет-двадесет мили беше убил голямата мечка. На Мъскуа му се струваше, че двамата с Тир за дълго са се простили с Пипунаскус и майка му. Всъщност Тир беше изпитал само първата наслада от нормалния мечешки меден месец и сега се отдалечаваше самичък, за да размишлява и да се нахрани. Искуао, макар да се беше запътила направо на запад, също не се връщаше у дома си. Приблизително след два дена, ако не се намесеше съдбата, те щяха да се срещнат отново и след още една нощ или ден да се разделят пак. Така любовта им щеше да продължи от две седмици до месец. Докато Искуао охладнееше, станеше враждебна и си тръгнаше за цяла година, като може би удареше на Тир за сетно сбогом една здрава плесница. Но, също както плановете на всичко живо често се обръщат съвсем наопаки, така се обръщат и плановете на мечките. Долу в другата долина тази намесваща се съдба бързо препускаше към тях.

Първата нощ след като напуснаха Искуао и Пипунаскус, големият гризли и мечето със светлокафявата муцунка бродеха, без да спят, под ярките звезди. Тир не потърси месо. Той се качи на стръмен склон, след това слезе по покрития с плочник бряг на една падина в малка котловина, скрита в полите на планината и се озова на мека зелена ливада, където растеше в голямо изобилие самодивско цвете с нежното си стъбло, с двата подобни на лилии листа, единствения кичур цветенца с по пет венчелистчета и сладкия си луковичен корен. И там цялата нощ рови и яде.

Мъскуа, който се беше натъпкал преди с корените на „пролетна хубост“ не беше гладен. А, понеже денят бе доста спокоен за него (като се изключи двубоят), тази нощ, изпълнена с бляскави звезди, а по-късно и с разкошната си луна, му се видя извънредно приятна. Луната се показва към десет часа и беше най-голямата, най-червената и най-прекрасната, която Мъскуа бе виждал досега в краткия си живот.

Тя изгря над върховете като горски пожар и заля целите Скалисти планини с чуден блясък. В котловинната, където имаше към десет акра ливада, беше светло като ден. Езерцето в подножието на планината леко блещукаше, а ручейчето, което го пълнеше от топящите се снегове хиляда стъпки по-горе, падаше в искрящи каскади, които отразяваха лунната светлина като поточета от матово полирани брилянти. Около ливадата имаше тук-таме малки купчинки храсти и няколко балсамови дървета и смърчове, сякаш сложени там с декоративна цел. А, от едната страна — обрасъл със зеленина склон, който се извисяваше на една трета от милията над котловинната и на неговото било, невидимо за Мъскуа и Тир, спеше стадо овци. Мъскуа заскита наоколо, но все близичко до Тир, оглеждаше хрусталаците, тъмните сенки на балсамовите дървета и смърчовете, брега на езерото. Тук намери локвичка с мека кал, която много облекчаваше болката в набитите му ходила. Тази нощ той нагази в калта двадесетина пъти.

Дори когато се развидели, Тир като че ли небързаше много-много да напусне котловинката. Докато слънцето не се вдигна високо, той продължи да блуждае по ливадата и край езерцето, да изравя от време на време по някой корен и да яде нежна трева. Това не беше неприятно за Мъскуа, който закуси с луковици на самодивско цвете. Озадачаваше го само защо Тир не навлезе в езерото да изхвърли оттам пъстърва, защото тепърва щеше да научи, че не във всички води има риба. Най-после отиде сам да си лови риба и успя да хване твърдокрил чер воден бръмбар, който го щипна по носа с зстри като игли клещи и го накара да изквичи. Наближаваше десет часът, заляната със слънце котловинка беше като пещ за мечка с дебела козина и Тир затърси между скалите край водопада, докато намери място, прохладно като старовремска изба. Беше мъничка пещера, а навред наоколо шистите и пясъчникът бяха тъмни и мокри от стотиците струйки снежна вода, която се стичаше от върховете. Точно едно от тези места, каквито Тир обичаше в юлски ден; но за Мъскуа то беше тъмно и мрачно и нито с една хилядна толкова приятно, колкото слънцето. Затова след час-два той остави Тир в неговия хладилник и тръгна да изследва предателските издатини. Няколко минути всичко вървеше добре, след това Мъскуа стъпи на зеленеещ се скат от плочник, по който течеше много плитко ручейче. Водата бе текла там по съвсем същия начин от векове и наклонените шисти бяха размити и загладени като

повърхността на шлифован бисер, хлъзгави като обилно смазана метална пластинка. Краката на Мъскуа се подхлъзнаха толкова бързо, че той едва ли разбра какво се е случило. След миг беше на път към езерото стотина стъпки по-долу. Мъскуа се търкаляше през глава, цопваше в плитките вирчета. Тупкаше от миниатюрните водопадчета като гумена топка.

Не можеше да си поеме дъх. Беше заслепен и зашеметен от водата, и сътресението и набираше все по-голяма скорост с всеки ярд. Успя да нададе пет-шест изпълнени с ужас писъка в самото начало и те събудиха Тир.

Там, където водата от върховете се стичаше в езерото, имаше отвесен пад, висок десетина стъпки и от него Мъскуа се цамбурна със скорост, която го вкара два пъти по-дълбоко във водата. Той шляпна с голям плясък и изчезна. Все по-надолу и по-надолу отиваше той, където всичко беше черно и студено и задушавашо. След това спасителният пояс, с който го беше надарила природата във видна тлъс-тини, го изкара на повърхността и той загреба с четирите си крака. Това беше първото му плуване и когато най-сетне се измъкна на брега, беше изтощен и без сили. Докато Мъскуа още лежеше задъхан и много уплашен, Тир слезе от скалите. Майката на Мъскуа хубаво го нашляпа, когато той си набоде крака с иглата от бодливо свинче. Беше го шляпала за всяко сполетяло го премеждие, понеже вярваше, че шляпането е добро лекарство. Мечетата добиват възпитанието си до голяма степен чрез шляпане и тя би го нашляпала хубавичко и сега. Но, Тир само го подуши, видя, че нищо му няма и се залови да изравя едно самодивско цвете.

Още не беше свършил със самодивското цвете, когато внезапно спря. Половин минута стоя като статуя. Мъскуа скочи и се отърси. След това се послуша. До двамата долетя някакъв звук. С бавно, грациозно движение старият гризли се изправи в целия си ръст. Той се обърна на север, ушите му щръкнаха напред, чувствителните мускули на ноздрите му потрепваха. Не можеше да подуши нищо, но чуваше. През склоновете, които той и Мъскуа бяха превалили, до него долиташе неясно звук, който никога преди не беше отеквал в неговия живот. Беше кучешки лай.

Две минути Тир седя клекнал, без да помръдне нито един мускул на огромното му тяло освен потрепващите мускулчета на носа.

Дълбоко в тази котловина под планината дори и звук беше трудно да стигне до него и той бързо се отпусна на четири крака и пое към зеления склон на юг, където през нощта на билото беше спало стадо овни. Мъскуа забърза подире му.

Стотина ярда нагоре по склона Тир спря и се обърна. Той пак се изправи и сега Мъскуа също се обърна на север. Внезапно лъхналият надолу повей на вятъра донесе до тях ясно лая на кучетата. На помалко от половин миля глутницата обучени ердейли на Лангдън припикаше по следата. Баукането им беше изпълнено с яростна възбуда, което подсказваше на Брюс и Лангдън, останали четвърт миля назад, че кучетата са близо до пляката. А джафкането на кучетата вълнуваше Тир повече от тях. Пак инстинктът му подсказа, че нов враг е навлязъл в неговия свят. Не го беше страх. Но, този инстинкт го караше да отстъпи и той се заизкачва нагоре, докато стигна до камениста, пресечена планинска местност, където отново спря.

Този път Тир зачака. Каквато и да беше заплахата, тя приближаваше с бързината на вятъра. Двете мечки я чуваха да се качва по склона, който отделяше котловината от долината. Билото на този склон сега беше горе-долу на едно равнище с очите на Тир и пред погледа му водачът на глутницата излезе на върха и спря за миг, открил се на фона на небето. Другите скоро го последваха и за някакви тридесет секунди останаха неподвижни върху гребена на хълма, загледани надолу в котловината под техните крака, душейки изпълващата я тежка миризма. През тези тридесет секунди Тир наблюдава неприятелите си, без да помръдне, но в големите му гърди бавно е надигаше ниско и ужасно ръмжене. Едва когато глутницата хукна надолу към котловината и отново залая, той продължи да отстъпва. Но, това не беше бягство. Не го беше страх. Той продължи да върви, защото трябваше да върви. Не искаше да влиза в бой. Нямаше желание дори да защитава правото си на собственост върху ливадата и езерцето под планината. Имаше други ливади и други езерца и Тир по природа не обичаше да се бие.

Но, беше готов да влезе в бой. Той продължаваше да сумти зловещо и в него се разгаряше бавно гняв. Скри се сред скалите, тръгна по една издатина и Мъскуа се закатери по петите му. Качи се по огромен скалист скат и заизвива между канари, почти колкото къщи. Но, нито веднъж не мина там, където Мъскуа не би могъл лесно да го

последва. Веднъж, когато се изкачи на един надвес от пясъчник и разбра, че Мъскуа не ще може да се покатери там, слезе и тръгна по друг път.

Баукането на кучетата сега се чуваше дълбоко в котловината. След това се заизкачва бързо като с крила и Тир разбра, че глутницата идва нагоре по зеления склон. Той спря пак и този път вятърът му донесе силната им миризма. Това беше миризма, от която всеки мускул на мощното му тяло се стегна и странни огънове забушуваха в него като бясно пламтящи пещи. С кучетата идваше и миризмата на човека!

Тир пое нагоре малко по-бързо и яростното и радостно джафкане на кучетата като че ли беше едва на стотина ярда зад него, когато той излезе на малко, открито пространство сред хаоса от скали. Откъм планината имаше стена, която се издигаше отвесно. На двадесетина стъпки от другата страна имаше стръмна пропаст, дълбока сто стъпки, а пътят напред беше препречен от огромна канара, срутила се от планината и оставила пътечка, малко по-широка от тялото на Тир. Големият гризли доведе Мъскуа досам тази канара и останалия там пролез, а след това неочаквано се обърна назад, така че Мъскуа остана зад него. Пред лицето на опасността, която почти ги беше настигнала, майката мечка щеше да вкара Мъскуа на безопасно място в някоя цепнатина в скалите. Тир не направи това. Той се обърна с лице към идващата опасност и седна на задните си крака.

На двадесет стъпки от него пътеката правеше остър завой около издаден ръб в отвесната стена и Тир прикова кръвясалите си вече и страшни очи върху устроения от него капан. Глутницата пристигаше и джафкаше с всички сили. До петдесет ярда пред ръба в скалата кучетата тичаха рамо до рамо и след миг първите изскочиха на арената, която бе избрал за себе си Тир. Главната част от глутницата беше толкова близо, че първите кучета попаднаха под мечката въпреки паническите си усилия да се спрат навреме. С рев Тир се нахвърли върху им. Голямата му дясна лапа замахваше напред и загребваше навътре и на Мъскуа се стори, че е събрал половината глутница под огромното си тяло. С едно-единствено изскърцване на челюстите той прегриза гръбнака на първото гонче. На второто откъсна главата така, че гръклянът се провлече като червено въже. Сетне се втурна напред и преди останалите кучета да могат да се окопитят, нанесе на едно от тях удар, от който то полетя през ръба на пропастта към скалите сто

стъпки по-надолу. Всичко това стана за половин минута и в тази половин минута останалите кучета се разпръснаха. Ердейлите на Лангдън бяха бойци. От първото до последното те бяха потомци на бойци, а Брюс и Метусин ги бяха дресирали така, че можеше човек да ги провиси за ушите, без да скимтят. Трагичната съдба на три от тях ги уплаши не повече, отколкото собственото им преследване беше уплашило Тир. Бързи като светкавица, те закръжиха около мечката, широко раздалечили предните си крака, готови да отскочат настрани или назад, за да избягнат неочаквани нападения, и дадоха воля сега на това бързо, яростно джафкане, което съобщава щ ловците, че плячката е натясно. Това им беше работата — да дразнят, да измъчват, да забавят бягството, да спират жертвата продължително, докато господарите им не дойдат да я довършат. Това е доста честна и вълнуваща борба за мечката и кучетата. Човекът, който идва с пушката я завършва с убийство.

Но, ако кучетата си имаха хитрости, Тир също имаше свои. След три-четири безуспешни нападения, в които ердейлите му се изплъзваха благодарение на по-голямата си бързина, той бавно се оттегли заднишком към огромната скала, до която беше клекнал Мъскуа, а с неговото одръпване кучетата настъпваха. Техният все по-висок лай и очевидното безсилие на Тир да ги пропъди или разкъса на парчета ужасиха Мъскуа повече от всякога, той изведнъж проявя малодушие и се мушна в една цепнатина в скалата зад гърба му. Тир продължи да се отдръпва, докато огромните му хълбоци допряха камъка. Тогава изви главата си настрана и потърси мечето. От Мъскуа не се виждаше нито един косъм. Тир се огледа два пъти. Сетне, като видя, че Мъскуа е изчезнал, продължи да отстъпва, докато загради теснината, която беше задната му вратичка към безопасността. Кучетата сега лаеха като бесни. От устата им течеха лиги, острите косми на врата им стърчеха като четки, а острите им зъби бяха оголени до червените венци. Те се приближаваха все повече и повече, предизвикваха го да стои тук, да ги нападне, да ги хване, ако може ... и във възбуждението си оставиха десет крачки свободно място зад гърба си. Тир измери това пространство, както преди няколко дена беше измерил разстоянието между себе си и младия мъжкар карибу. А след това, без всякакво предупредително ръмжене, се нахвърли върху враговете си така

ненадейно, че ги накара да хукнат да си спасяват живота. Тир не се спря. Продължи напред.

Там, където скалата се издаваше от стената, пътеката се стесняваше до пет стъпки и Тир се беше съобразил с този факт също както и с разстоянието. Той хвана последното куче. Натисна го под лапата си и когато го разкъсваше, ердейлът нададе пронизителни писъци на агония. Те стигнаха до Брюс и Лангдън, както бързаха запъхтени нагоре по склона, който водеше от котловината. Тир се отпусна по корем на най-тясното място от пътеката, кучетата залаяха с пресни сили, а той продължи да къса жертвата си, докато скалата почервеня от кръв, козина и черва. Тогава се изправи и пак потърси Мъскуа. Мечето се беше свило в разтреперано кълбо две стъпки навътре в цепнатината. Може би Тир помисли, че е отишло нагоре в планината, защото, без да губи време, се оттегли от полесражението. Пак беше подушил вятъра. Брюс и Лангдън се потяха и той ясно долови тяхната миризма.

Десет минути Тир не обърна никакво внимание на осемте кучета, които джафкаха по петите му, само от време на време спираше и си обръщаше главата. Колкото повече отстъпваше, толкова по-дръзки ставаха ердейлите, докато най-последен един от тях изскочи пред другите и заби зъбите си в крака на големия гризли. Постигна това, каквото не беше успяло да постигне Джафкането. Тир пак изрева, обърна се и подгони презглава глутницата в протежение на петдесетина ярда обратно по пътеката и изгуби пет скъпоценни минути, докато се върне и продължи нагоре към рида. Ако вятърът духаше в друга посока, глутницата щеше да възтържествува, но колкото пъти Брюс и Лангдън успяваха да намалят разстоянието, вятърът предупреждаваше Тир, като му донасяше топлия дъх на потните им тела.

А нашият гризли внимаваше вятърът да идва при него от необходимата посока. Можеше да стигне гребена на планината полесно и по-бързо, като свърне право нагоре, вместо да върви по пътеката, но така вятърът щеше да остане далече в ниското. Докато усещаше вятъра, чувствуваше се сигурен, освен ако ловците направеха усилие да осуетят неговия план за бягство, като обиколят и му отрежат пътя. Половин час му бе необходим, за да стигне най-горния гребен на скалите, където, ще не ще, трябваше да напусне прикритието и да се

изложи, докато мине последните двеста ярда нагоре по голите шисти на склона до хребета на планинската верига.

Когато излезе там, Тир внезапно ускори своя ход така, че остави кучетата тридесет-четиридесет крачки зад себе си. Две-три минути той много ясно се открояваше на фона на платината. А, през последната от тези три минути прекрасно се очерта върху килим от чист бял сняг, без едно-единствено храстче или камък, които да го укриват от устремените отдолу погледи.

Брюс и Лангдън го видяха на петстотин ярда и откриха огън. Близо над главата си Тир чу странния раздиращ писък на първия куршум, а миг след това долетя тътенът на изстрела. Втори куршум вдигна облаче сняг на пет крачки пред него и той рязко изви надясно. Така се изложи целият на стрелците. Тир чу трети гърмеж ... и това бе всичко. Докато ековете все още заглъхваха сред чукарите и върховете, нещо му нанесе страхотен удар по плоския череп пет-шест пръста зад и над дясното ухо. Сякаш някаква тояга се беше стоварила върху му от небето, той се строполи като отсечено дърво. Беше рикоширал куршум, който почти не го нарани, но за миг го зашемети, както човек се замайва от юмрук по брадичката. Преди да може да се вдигне от мястото си, кучетата се нахвърлиха отгоре му и го заръфаха за гърлото, врата и тялото. С рев Тир скочи на крака и ги отърси от себе си. Той замахна свирепо и Брюс и Лангдън чуха неговия рев, както стояха с пръсти на спусъците на пушките и чакаха кучетата да се отдалечат достатъчно, за да могат да дадат последните изстрели. Крачка по крачка Тир си пробиваше път нагоре, ръмжеше и не искаше да знае за побеснялата глутница, не искаше да знае за миризмата на човека, за необяснимата гръмотевица, за парещата светкавица — дори и за самата смърт. А петстотин ярда по-долу, Лангдън отчаяно ругаеше, защото кучетата се въртяха толкова близо, че не можеше да стреля.

Чак до края на нагорнището кръвожадната глутница закриваше Тир. Той изчезна отгътък билото. Кучетата го последваха. А след това тяхното баукане започна да долита все по-неясно и по-неясно, защото голямата гризли ги водеше бързо надалеч от заплахата на човека в продължителна и вълнуваща гонитба, от която бе съдено да се върне не повече от едно от тях.

XV. ЗАЛАВЯНЕТО

В скривалището си Мъскуа чу последните звуци от сражението на издатината. Дупката беше пукнатина в скалата с формата на триъгълник, отворен навън и мечето се беше натикало колкото можеше по-навътре в тесния ъгъл. Мъскуа видя Тир да минава пред отвора на убежището му, след като бе убил четвъртото куче.

Чу потракването на ноктите му, когато отстъпваше нагоре по пътеката и най-после разбра, че Тир си е отишъл и враговете са го последвали. Но, все още го беше страх да излезе. Тези непознати преследвачи, дошли от долината, го бяха изпълнили със смъртен ужас. Пипунаскус не беше събудил у него страх. Дори голямата черна мечка, убита от Тир, не беше го ужасила тъй, както тези пришълци с червени уста и бели зъби. Затова си остана в цепнатината, вмъкнал се колкото можеше по-навътре, като тапа, набита в пушечна цев.

Той още чуваше джафкането на кучетата, когато други, по-близки звуци го хвърлиха в нов ужас. Лангдън и Брюс обиколиха тичешком издадения ръб в стената от скали и при вида на мъртвите кучета спряха, а от Лангдън се изтръгна вик на ужас. Бяха на някакви си двадесетина стъпки от Мъскуа. За първи път мечето чуваше човешки гласове. За първи път миризмата на човешка пот изпълваше ноздрите му и то почти не дишаше от този нов страх. После единият от ловците се изправи точно пред пукнатината, в която се беше скрил и Мъскуа видя първия си човек. След миг хората се изгубиха от погледа му.

Малко по-после чу гърмежите. След това кучешкият лай започна да се отдалечава все повече и повече, докато вече не можеше да се чуе изобщо. Беше към три часът — времето на обедната почивка в планината и беше много тихо. Дълго Мъскуа не се помръдна. Ослушваше се. И не чуваше нищо. Друг страх се надигаше в гърдите му сега — страхът да не загуби Тир — и всеки миг Мъскуа се надяваше, че Тир ще се върне. Един час остана, стаил се в скалата. Сетне чу едно „чип-чип-чип“. Мъничко, шарено скално зайче излезе

на издатината, където Мъскуа можеше да го види и се зае предпазливо да изследва единия от убитите ердейли. Това вдъхна смелост на Мъскуа. Той понаостри уши. Тихичко изскимтя, сякаш умоляваше да бъде признат и приет за приятел от единственото животинче, което беше близо до него в този ужасен час на самота и страх. Лека-полека изпълзя от скривалището си. Най-после малката му, кръгла, космата глава се подаде навън и той се озърна.

На пътеката нямаше никой и мечето се запъти към скалното зайче. С рязък писък шареното мъниче се втурна към своята твърдина и Мъскуа остана отново сам. Няколко мига постоя, без да знае какво да прави, като душеше въздуха, напоен с мириса на кръв, на хора и на Тир. После се запъти по нагорнището.

Знаеше, че Тир е отишъл в тази посока, и ако притежаваше ум и душа, сега те бяха изпълнени само с едно желание — да настигне големия си приятел и закрилник. Дори страхът от кучетата и хората — тези неизвестни величини в живота му до днес, бледнееше пред страха, че е загубил Тир. Мъскуа нямаше нужда от очи, за да следва дирята. Тя пареше носа му и той хукна колкото можеше по-бързо по криволиците ѝ нагоре. Имаше места, където му беше много трудно да напредва с късите си крака, но той храбро продължаваше, обладан от вяра и насърчен от прясната диря на Тир. Едва след час и нещо Мъскуа успя да достигне голия плочник, който водеше до границата на снега и върховете, и беше четири часът, когато пое нагоре по тези последни триста ярда, които го деляха от билото. Там горе, вярваше той, щеше да намери Тир. Но, го беше страх и както забиваше малките си нокти в плочника, продължаваше тихичко да си скимучи.

Мъскуа не вдигна вече глава към превала на върха, след като потегли. За да направи това, би трябвало да спре и да се обърне настрана, защото нагорнището беше стръмно. И стана така, че когато стигна половината път до върха, Мъскуа не видя, че Лангдън и Брюс се връщат през билото, а не можеше да ги подуши, защото вятърът духаше нагоре, а не надолу. Без да подозира присъствието им, мечето стигна линията на снеговете. То душеше с възторг огромните дири на Тир и вървеше по тях. А над него Брюс и Лангдън го чакаха, ниско приклекли, оставили пушките си на земята и свалили дебелите си фланелени ризи, разпънали ги готови в ръце. Когато Мъскуа дойде на по-малко от двадесет ярда от тях, те връхлетяха отгоре му като лавина.

Едва когато Брюс се стовари върху него, Мъскуа се съвзе достатъчно, за да се помръдне. Видя и си даде сметка за опасността в последната пета от секундата. Щом Брюс се хвърли напред, разтвори ризата като мрежа, Мътжуа се спусна настрана. Проснал се по очи, Брюс загреба, в ризата си сняг и го притисна до гърдите, повярвал за миг, че е хванал мечето, а в същото време Лангдън направи скок, но дългите крака на приятеля му го препънаха и той се запремята презглава по заснежения склон. Междувременно Мъскуа търти надолу по наклона толкова бързо, колкото можеха да го носят късите му крака. След миг Брюс хукна подире му, а Лангдън се присъедини към гонитбата десет стъпки по-назад. Внезапно Мъскуа направи остър завой и инерцията, с която тичаше Брюс, го отнесе тридесет-четиридесет стъпки по-надолу, където върлинестият планинец можа да се спре само като се преви отдве, подобно на джобно ножче, и заби крака, ръце, лакти и дори рамена в меките шисти. Лангдън беше успял да свие и преследваше Мъскуа. Той се хвърли по лице, прострял ризата тъкмо когато мечето направи още един завой, и стъпи да крака. Лицето му беше изподраскано, а от устата си изплю половин шепа пръст и глина. За нещастие на Мъскуа вторият му завой го насочи право срещу Брюс и преди да може да завие отново, той се видя обгърнат от ненадеен мрак и задух, а над него проехтя сатанински тържествуващ крясък.

— Хванах го! — крещеше Брюс.

Вътре в ризата Мъскуа дращеше, хапеше и ръмжеше и Брюс едва можа да се справи, докато Лангдън дотича с втората риза. Много скоро Мъскуа беше повит като индианско бебе. Краката и тялото му бяха омотани толкова стегнато, че не можеше да ги помръдне. Главата му не беше увита. Тя беше единственото, което се виждаше от него и единственото, което можеше да движи. Изглеждаше толкова кръгла, уплашена и смешна, че за една-две минути Лангдън и Брюс забравиха разочарованията и загубите си през този ден и се смяха до сълзи. После Лангдън седна от едната страна на Мъскуа, а Брюс от другата и двамата натъпкаха и запалиха лулите си. Мъскуа не можеше дори да се възпротиви на това.

— Ей, че ловци сме и ние! — каза тогава Лангдън. Тръгнахме за гризли, а хванахме това!

Той погледна мечето. Мъскуа го разглеждаше толкова сериозно, че Лангдън безмълвно му се учуди за миг, после извади лулата бавно от устата си и протегна ръка.

— Мечо, мечо, хубав мечо — галено заговори той.

Ушичките на Мъскуа бяха щръкнали напред. Блестящите му очи бяха като стъклени — толкова неподвижни и вторачени. Брюс, без да го забележи Лангдън, се хилеше в очакване.

— Мечо няма да хапе ... не ... не ... хубавият малък мечо... ние нищо няма да му направим на мечо...

В следващия миг див писък огласи планинските върхове, когато острите като игли зъби на Мъскуа се забиха в един от пръстите на Лангдън, а възторженият кикот на Брюс можеше да подплаши дивеча на една миля наоколо.

— Гледай го ти малкия дявол! — хлъцна Лангдън, засмука пръста и след това прихна да се смее заедно с Брюс. Той е юнак ... и какъв юнак! Ще го наречем Злончо, Брюс. Бога ми, винаги съм искал такова мече, откакто дойдох в планините, и ще си го отведа дома! Не е ли смешно зверче?

Мъскуа завъртя глава — единственото у него, което не беше сковано и неподвижно като мумия и внимателно зараглежда Брюс. Лангдън се изправи и хвърли поглед назад към билото. Лицето му беше твърдо и непоколебимо.

— Четири кучета! — рече той, сякаш говореше на себе си. Три долу ... и едно там горе! Той помълча и сетне каза:

— Не мога да го разбера, Брюс. Благодарение на тях сме ударили петдесет мечки и не бяхме загубили нито едно куче до днес.

Брюс връзваше на клуп ремъчка от еленова кожа през корема на Мъскуа и я гласеше така, че да може да носи мечето, както бе носил кофа вода или бел сланина. Той стана и Мъскуа увисна на ремъчката.

— Попаднали сме на кръвница — отговори той. А месоядна гризли е най-лошият звяр на земята, когато се дойде до бой или лов. Кучетата никога не могат да я задържат, Джими и ако сега не се стъмни скоро, нито едно от тях няма да се върне. Те ще я зарежат, когато се стъмни ... ако някои останат живи. Тоя звяр ни е подушил и можеш да се обзаложиш, че е разбрал какво го е повалило там на снега. Той препуска ... и при това бързо. Ако го видим пак, ще е чак на двадесетина мили оттук.

Лангдън отиде нагоре да вземе пушките и когато се върна, Брюс го поведе по надолницето, като носеше Мъскуа, увиснал на ремъчката. Те спряха за мъничко на окървавената издатина в скалите, където Тир беше отмъстил на мъчителите си. Лангдън се наведе над кучето, което голямата гризли беше обезглавила.

— Това е Бискуитс — рече той, а ние винаги сме смятали, че тя е единственото страхливо куче в глутницата. Другите две са Джейн и Тобър, а Фриц е горе на върха. Три от най-добрите ни кучета, Брюс!

Брюс гледаше надолу от издатината. Той посочи натам и с изумление възкликна:

— Ето още едно, просто хвърлено от стръмнината! Джими, това прави пет!

Юмруците на Лангдън здраво се свиха, когато погледна от ръба на пропастта. От гърлото му се изтръгна звук, сякаш се давеше. Брюс разбра значението му. Оттам, където стояха, се виждаше черно петно на обърнатите нагоре гърди на кучето сто стъпки под тях. Само едно от глутницата имаше такъв белег. То беше любимецът на Лангдън. Беше го направил галениче на цялата експедиция.

— Това е Дикси — каза той. За първи път усети пристъп на гняв като вълна да залива цялото му същество и лицето му беше преbledняло, когато се обърна отново към пътеката. Сега вече имам няколко основания да ударя тая гризли, Брюс — додаде той. Диви коне не биха могли да ме отделят от тези планини, докато не я убия. Ще остана до зимата, ако дотрябва. Кълна се, че ще я убия ... ако не избяга.

— Няма да направи такова нещо — рече отсечено Брюс и пак пое надолу по пътеката с Мъскуа.

Досега Мъскуа бе слисан и доведен до състояние на покорство от това, което навярно му се е сторило напълно безнадеждно положение. Беше напрягал и сетния мускул на тялото си, за да помръдне крак или лапа, но бе повит толкова здраво, колкото не е бил увит Рамзес. Обаче сега започна лека-полека да му става ясно, че както се клатушка напред-назад, муцунката му често бръска крака на неговия неприятел, а зъбите му все още бяха свободни. Мечето задебна удобен случай и той му се удаде, когато Брюс направи дълга крачка надолу и при това остана тялото на Мъскуа за част от секундата опряно на камъка, от който слизаше. По-бързо, отколкото можеше да мигне, Мъскуа го

ухапа. Ухапа го здравата и дълбоко и ако воят на Лангдън бе нарушил тишината на разстояние една миля, ревът, който сега се изтръгна от Брюс, го надхвърли поне с още половин миля. Това беше най-безумният, най-смразяващият кръвта звук, който Мъскуа бе някога чувал — много по-ужасен дори от лая на кучетата и така го уплаши, че той веднага пусна крака. И сега отново се изуми. Чудноватите двукраки същества не направиха никакъв опит да му отмъстят. Този, когото беше ухапал, заподскача минута-две нагоре-надолу на един крак по най-непонятен начин, а другият седна на камък, залюшка се напред-назад с ръце на корема и нададе странен, гръмовит рев с широко отворена уста. Тогава другият спря да подскача и също нададе този странен рев. За Мъскуа той можеше да бъде всичко друго, но не и смях. Обаче това го накара да повярва в едно от двете неща: Или тези уродливи чудовища не смееха да се бият с него или бяха много миролюбиви и нямаха намерение да му направят нищо лошо. Но, те станаха по-предпазливи и щом слязоха в долината, понесоха го между двамата, закачен на пушка.

Беше почти тъмно, когато се приближиха до няколко балсамови дървета, червени от блясъка на огън. Това беше първият огън за Мъскуа. Той виждаше за първи път и коне — чудовища със страшен вид, по-големи дори от Тир. Трети човек — Метусин, индианецът — пристъпи да посрещне ловците и Мъскуа се видя предаден в ръцете на това същество. Сложиха го ма една страда, така че светлината на огъня заслепяваше очите му, и докато единият от уловилите го мъже го хвана за двете уши, и то така силно, че го заболя, другият закопча на врата му каишка за спъване на коне вместо нашийник. За халката на тази каишка вързаха дебело въже от оглавник, а другия край на въжето вързаха за едно дърво. През време на тези операции Мъскуа ръмжеше и се мъчеше с все оила да ухапе. След още половин минута го освободиха от ризите и когато едва се изправи на четирите си разтреперани крака, лишени временно от всякаква сила да побягнат, той показа мъничките си зъбки и заръмжа колкото можеше по-свирепо.

И отново за негово изумление това не оказа никакво въздействие върху странната му компания, освен че и тримата — включително индианецът — отвориха уста и вдигнаха в хор същата гръмогласна и необяснима връва, която единият от тях беше надал, когато Мъскуа

заби зъби в крака му на планинския склон. Всичко това беше страшно озадачаващо за малкото мече.

XVI. ЦИВИЛИЗОВАНЕТО НА МЪСКУА

За голямо облекчение на Мъскуа тримата мъже скоро го оставиха на мира и се заеха с нещо около огъня. Това му даваше случай да избяга и той задърпа и заопъва края на въжето, докато насмалко не се удуши. Най-после се отчая, тръшна се в подножието на балсамовото дърво и взе да наблюдава стана. Беше на не повече от тридесет стъпки от огъня. Брюс си миеше ръцете в брезентов леген. Лангдън си бършеше лицето с кърпа. Близо до огъня бе коленичил Метусин и от големия черен тиган, който държеше над жаравата, се чуваше съскане и църкане на тлъсти еленови пържоли и долиташе може би най-приятната миризма, която Мъскуа някога беше подушвал. Въздухът около него ухаеше на хубави неща. Когато свърши да си бърше лицето, Лангдън отвори някаква консервна кутия. Беше подсладено кондензирано мляко. Той изля бялата течност в легенче и се запъти с него към Мъскуа. Мечето безуспешно се беше опитвало да избяга по земята, докато си прежули врата, сега се покатери на дървото. Покатери се толкова бързо, че Лангдън се изуми и ръмжа и фуча срещу него, докато той сложи легена с млякото там, където Мъскуа щеше горе-долу да падне, когато слезеше. Мечето остана на най-голямата височина, която позволяваше въжето и дълго ловците не му обръщаха никакво внимание. То ги виждаше и ги чуваше да говорят и да обмислят нова кампания срещу Тир.

— Ще трябва да я излъжем след това, което стана днес — заяви Брюс. Не можем вече да я проследим след тая работа, Джими. Можем да я следим до съдния ден и тя винаги ще знае къде сме. Брюс замълча за миг и се послуша.

— Интересно, че кучетата не се връщат — рече той — дали ...

И погледна към Лангдън.

— Не е възможно! — възкликна другарят му, като прочете мисълта в погледа му. Брюс, да не искаш да кажеш, че тая мечка може да ги е убила всичките?

— Излизал съм на много гризли — спокойно отговори планинецът, но никога не съм имал насреща си мечка, по-зла от тая. Джими, тя направи клопка на тия кучета на издатината и подмами онова от тях, което уби на върха. От нея може да се очаква да ги сложи всички натясно и ако това стане ...

Той сви многозначително рамене. Лангдън отново се послуша.

— Ако някои от тях са били още живи до стъмване, би трябвало скоро да се върнат — каза той. Сега съжалявам, съжалявам, че не оставихме кучетата да си стоят у дома.

Брюс мрачно се засмя.

— Боен късмет, Джими — каза той. Човек не ходи на лов за гризли със салонни кученца и трябва да предвижда, че рано или късно ще загуби някои от тях. Ние се заловихме с мечка, която не е трябвало да закачаме, това е всичко. Тя ни победи.

— Победи нас?

— Искам да кажа, че ни е победила в честна игра и при това ние постъпихме непочтено, като използвахме кучета. Искаш ли я толкоз тая мечка, че да я удариш по моя начин?

Лангдън кимна:

— Какъв е твоят план?

— Трябва да се простиш с разни красиви представи, когато тръгнеш на лов за гризли — започна Брюс, а особено пък когато налетиш на кръвница. Отсега до зимния си сън тая мечка няма да пропусне дори час, без да е проверила какво и носят ветровете. Как? Ще се отбива от пътя и ще обикаля. Обзалагам се, че ако имаше сняг, щеше да откриеш, че се връща по следите си две мили от всеки шест, за да може да подуши дали нещо не я преследва. И ще се движи повечето нощем, а денем ще лежи високо между скалите и шистите. Ако все още искаш да убием нещо, можем да постъпим по два начина и по-добрият от тях е да вървим и да търсим други мечки.

— Което аз не искам да направя, Брюс. Какъв е твоят план да ударим тая гризли?

Брюс замълча, преди да му отвърне.

— Ние вече знаем нейния район с точност до една миля — заговори той след малко. Този район започва от първата седловина, през която минахме, и свършва тука долу, където навлязохме в тази долина. Това са около двацет и пет мили. Тя не навлиза в планините

на запад от тая долина, нито в планините на изток от другата долина и човек да не съм, ако не продължава да обикаля в кръг, докато я преследваме по петите. Сега се движи в южна посока от другата страна на хребета. Ние ще се стаим тука няколко дена и няма да мърдаме. След това ще пратим Метусин през долината оттатък с кучетата, ако има останали живи, а ние ще тръгнем в същото време на юг през тая долина. Единият от нас ще върви по склоновете, а другият в ниското и ще се движим бавно. Схващаш ли? Тая гризли няма да напусне участъка си и е твърде вероятно Метусин да я подгони насреща ни. Ще я оставим да си върви открито, а ние ще дебнем. Мечката не може да мине край двама ни, без да предостави възможност на единия от нас да стреля.

— Звучи добре — съгласи се Лангдън. А мен ме боли и коляното, та нямам нищо против да го полекувам няколко дена.

Едва беше изрекъл тези думи, когато внезапно издрънчаване на буркан и изплашено изпръхтяване на кон, пасящ в ливадата, ги накара и двамата да скочат на крака.

— Утим! — пошепна Метусин с блеснало в светлината на огъня мургаво лице.

— Прав си, кучетата — промълви Брюс и тихичко подсвирна.

Чу се движение в храстите наблизо и след миг две от кучетата се появиха в светлината на огъня. Те се приближиха почти пълзешком по корем, а когато се проснаха в краката на ловците, към тях се присъединиха трето и четвърто.

Не приличаха на глутницата, която беше тръгнала тази сутрин. Хълбоците им бяха дълбоко хлътнали, извитите гръбнаци се бяха изравнили, те бяха изтощени и знаеха, че са претърпели поражение. От тяхната нападателност не бе останало нищо, имаха вид на псета, наказани с камшик. От нощния мрак излезе пето гонче. То куцаше и влачеше раздран преден крак. Главата и гърлото на едно от другите бяха почервенели от кръв. То беше останало с едно око. Всички се свиха страховито, сякаш очакваха да ги хокат. „Ние се провалихме — казваше позата им, ние сме бити и останахме само толкова.“ Безмълвни, Брюс и Лангдън гледаха кучетата. Ослушваха се ... чакаха. Друго не идваше. И тогава двамата се спогледаха.

— Още две липсват — рече Лангдън.

Брюс се обърна към купчина кошници и платница и измъкна каишките на кучетата. Мъскуа целият трепереше горе на дървото. На няколко крачки от себе си виждаше отново белозъбата глутница, която беше подгонила Тир, а него беше вкарала в цепнатината в скалите. От хората вече не го беше много страх. Те не бяха направили никакъв опит да му сторят зло и той престана да трепва и да ръмжи, когато някой от тях минеше наблизко. Но, кучетата бяха чудовища. Те бяха нападнали Тир. Сигурно го бяха победили, защото Тир избяга. Дървото, за което вързаха Мъскуа, не беше много по-голямо от фиданка и той лежеше на чатал, пет стъпки от земята, когато Метусин поведе едно от кучетата край него. Ердейлът го видя и чаправи неочакван скок, при който изтръгна каишката от ръката на индианеца. Кучето стигна почти до Мъскуа. Тъкмо се канеше да скочи отново, когато Лангдън се спусна напред с яростен вик, хвана кучето за нашийника и с края на каишката здравата го наби. След това го отведе.

Тази постъпка озадачи Мъскуа още повече. Човекът го спаси. Той наби чудовището с червената уста и белите зъби и сега отвеждаше всичките тези чудовища, вързани с въже. На връщане Лангдън спря близо до дървото на Мъскуа и му заговори. Мъскуа остави ръката му да се приближи до една педя, без да посегне да я ухапе. Изведнъж странна и неочаквана тръпка пробягна в него. Докато главата му беше малко извърната, Лангдън смело сложи ръка на рунтавия му гръб. И от това докосване не го заболя! Майка му никога не бе слагала лапата си върху него толкова нежно! В течение на следващите десетина минути Лангдън го допря пет-шест пъти. При първите три-четири пъти Мъскуа се озъби и показа два реда блестящи зъби, но не издаде никакъв звук. Постепенно спря дори и да се зъби.

Тогава Лангдън се отдалечи и след малко се върна с къс сурово месо от карибу. Поднесе го близо до носа на Мъскуа. Мечето можеше да го подуши, но се дърпаше назад и най-сетне Лангдън остави месото до легенчето под дървото и се върна при пушещия Брюс.

— Няма да минат дори два дена и то ще яде от ръката ми — каза той.

Не след дълго в стана настъпи тишина. Лангдън, Брюс и индианецът се завиха с одеялата и скоро заспаха. Огънят гаснеше все повече и повече. Скоро остана само една тлееща главня. Бухал забуха малко по-навътре в гората. Ромонът на долината и планините изпълни

мирната нощ. Звездите заблестяха по-ярко. В далечината Мъскуа чу трясъка на камък, търколил се по склона. Сега нямаше от какво да се страхува. Всичко освен него мълчеше и спеше и много предпазливо Мъскуа заслиза заднишком от дървото. Стигна подножието, пусна се и наполовина падна в легенчето с кондензирано мляко, та малко от него се разплиска по муцунката му. Без да иска, мечето оплези език да си оближе устните и сладкото лепкаво нещо, което събра по този начин, го изпълни с неочаквано и съвсем изненадващо удоволствие. В течение на четвърт час то се облизва. А после, сякаш тайната на възхитителната амброзия едва сега се разкри пред него, блестящите му очички се спряха жадно на тенекиеното легенче. Мъскуа ое доближи с похвална стратегия и предпазливост, като го обиколи първо от едната страна, после от другата, готов с всеки мускул на тялото за бърз отскок, в случай че легенчето се опита да се нахвърли отгоре му. Най-сетне носът му допря гъстото сладко лакомство и той не вдигна глава, докато не изчезна и последната капка.

Кондензираното мляко се оказа най-голям фактор за цивилизоването на Мъскуа.

То е било липсващата брънка, която свързва някои неща в живия му, малък ум.

Той знаеше, че същата ръка, която го беше допряла тъй нежно, беше сложила и това непознато и чудесно лакомство в подножието на дървото, а същата ръка му беше предложила и месото. Мъскуа не яде от месото, но близа дъното на легенчето, докато го лъсна като огледало на звездната светлина.

Въпреки млякото той все още бе обладан от желанието да избяга, макар че усилията му не бяха толкова буйни и неразумни както преди. Опитът го беше научил, че е безполезно да скача и да се дърпа на въжето, затова сега се залови да го дъвче. Ако беше гризал на едно и също място, може би щеше да се изтръгне на свобода преди съмване, но щом челюстите му се изморяваха, той спираше да си почине, а когато се залавяше отново за работа, обикновено гризеше на друго място. Към полунощ го заболяха венците и Мъскуа съвсем се отказа от усилията си. Свил ое близо до дървото, готов да се покатери при първите признаци на опасност, той зачака утрото. Не мигна цяла нощ. При все че вече не го беше толкова страх, чувствуваше се страшно самотен. Липсваше му Тир и той скимтеше тъй тихо, че хората на

няколко крачки от него нямаше да го чуят дори да бяха будни. Ако Пипунаскус беше дошъл сега в стаия, Мъскуа щеше да го посрещне с радост.

Утрото дойде и Метусин пръв се измъкна изпод одеялата. Той напали огън и това събуди Брюс и Лангдън. Последният, след като се облече, отиде да види Мъскуа. Когато намери легенчето старателно изблизано, изрази задоволството си, като обърна вниманието на другите върху случилото се. Мъскуа се беше покатерил на своя чатал и пак не се възпротиви срещу галещия допир на ръката на Лангдън. Тогава Лангдън извади още една консервна кутия от торба, направена от говежда кожа, и я отвори точно под Мъскуа, та да може той да види как кремавобялата течност изтича в легена. Сетне вдигна легена толкова близо, че млякото докосна носа на мечето и колкото и да се владееше, Мъскуа не можа да задържи езика си в устата. Не се минаха и пет минути и той ядеше от легенчето в ръката на Лангдън! Но когато се доближи Брюс, за да види какво става, мечето се озъби и заръмжа.

— Мечките се привързват повече от кучетата — потвърди Брюс малко по-късно, когато седнаха да закуеят. След няколко дена той ще ходи подире ти като кутренце, Джими.

— Аз вече започвам да обиквам зверчето — отговори Лангдън. Какво беше това, дете ми го разправя за мечките на Джеймисън, Брюс?

— Джеймисън живееше горе в областта Кутиней — започна Брюс. Истински отшелник, така би го нарекъл ти. Слизаше от планината само два пъти в годината, за да си купи храна. Държеше мечки, както човек държи кучета. Години наред имаше една голяма колкото тая, дете я гоним сега. Беше я хванал като мече, а когато я видях аз, тежеше хиляда фунта и ходеше подир Джеймисън навсякъде като куче. Ходеше с него дори и на лов и двамата спяха един до друг край огъня в станове. Джеймисън обичаше мечките и никога не убиваше мечка.

Лангдън мълчеше. След малко каза:

— И аз започвам да ги обиквам, Брюс. Не зная точно защо, но в мечките има нещо, което те кара да ги обичаш. Няма вече да взема живота на други мечки... може би на нито една, след като ударя тая убийца на кучета. Почти съм убеден, че тя ще е последната ми мечка. Изведнъж той стисна юмруци и добави пневно — И само като си помисля, че в цяла Канада няма нито една област, нито един щат на юг

от границата, където да съществува забранен сезон за лов на мечки! Това е направо престъпление, Брюс. Мечките спадат към вредния дивеч и може да бъдат изтребвани по всяко време. Може дори да бъдат измъквани от бърлогите заедно с малките им ... и ... бог да ми е свидетел ... и аз съм помагал да ги измъкват! Ние сме зверове, Брюс! Понякога ми се струва, че е почти престъпление човек да носи пушка. И въпреки това продължавам да избивам.

— То е в кръвта ни — изсмя се Брюс, без да се трогне. Познавал ли си някога човек, който да не обича да вижда как умират разни същества, Джими? Няма ли всички до един да отидат да гледат как бесят някого, ако им се удаде случай?

Не се ли трупат като лешояди около умрял кон, за да видят човек, смачкан на пихтия под някоя скала или локомотив? Знаеш ли, Джими, ако нямаше закон, който да ни кара да се страхуваме ние, човеците, щяхме да се избиваме ей тъй, за удоволствие! Като нищо. То е вродено у нас, желанието да убиваме.

— И си изкарваме всичко върху животинския свят — подхвана замислено Лангдън. В края на краищата ние не проявяваме особено съчувствие към себе си, ако едно-две поколения бъдат избити в някоя война, нали? Може да си прав, Брюс. Понеже не можем да убиваме нашите близни по законен начин, когато изпитваме такова желание, възможно е върховният повелител на живота да ни праща сегиз-тогиз по някоя война, та да наситим временно своята кръвожадност. Хей! Какво, по дяволите, му е станало сега на мечето?

Мъскуа беше се свлякъл откъм срещуположната страна на чатала и се люшкеше като обесен. Лангдън изтича при него, хвана го смело с голите си ръце, прехвърли го през клона и го остави на земята. Мъскуа не посегна да го ухапе, нито изръмжа.

Брюс и Метусин отидоха да разузнаят района към запад и не се върнаха в стана целия ден, а Лангдън остана да си лекува коляното, което беше ударил о един камък предния ден и което се влошаваше, вместо да се подобрява. Той прекара повечето време в обществото на Мъскуа. Отвори една кутия сироп за тиганици и към пладне мечето вече ходеше подир него около дървото и се мъчеше да стигне чинията, която Лангдън държеше така, че Мъскуа да не може да я досегне. След това седнаше и Мъскуа се качваше наполовина в скута му, за да стигне сиропата. В сегашната му възраст привързаността и доверието на

Мъскуа се печелеха лесно. Черна мечка в бебешка възраст много прилича на истинско бебе с розово личице и две крачета. Тя обича мляко, обича сладки неща и се стреми да се сгуши по-близо до всяко живо същество, което е добро към нея. Тя е най-обичливото създание на четири крака — кръгло, меко, пухкаво и толкова смешно, че винаги поддържа добро настроение у всички наоколо. Колко пъти през този ден Лангдън се смя до сълзи, особено когато Мъскуа полагаше упорити усилия да се покатери по крака му, за да стигне чинията със сиропа! Колкото до Мъскуа, той беше луд за сироп. Не можеше да си спомни майка му да му е давала някога нещо подобно, пък и Тир не му беше предложил нещо по-хубаво от риба. Късно следобяд Лангдън отвърза въжето на Мъскуа от дървото и го поведе на разходка надолу към потока. Носеше чинията със сиропа, спираше на всеки няколко крачки и оставяше мечето да си лизне от него. След половин час такива хитрини пусна въжето и се запъти към стана. И Мъскуа тръгна подире му! Това беше победно тържество и жилите на Лангдън затуптяха от тръпки на удоволствие, каквото животът му сред природата никога още не беше събуждавал в него.

Беше вече късно, когато се върна Метусин и много се изненада, че Брюс още го няма никакъв. Стъмни се и те напалиха огън. Подир час двамата вече привършваха вечерята си, когато Брюс влезе в стана, понесъл нещо, метнато на рамената. Той го хвърли недалече от мястото, където Мъскуа се беше скрил зад дървото си.

— Кожа като кадифе и малко месо за кучетата — каза планинецът. Ударих го с пистолета.

Той седна да яде. След малко Мъскуа предпазливо се доближи до леша, който лежеше превит одве на три-четири стъпки от него. Подуши го и усети някаква странна тръпка. Тогава тихичко заскимтя и забута с нос меката козина, от която още лъхаше топлината на живота. И за известно време остана много тих.

Защото това, което Брюс беше донесъл в стана и захвърлил в подножието на неговото дърво, бе трупът на малкия Пипунаскус!

XVII. НАЙ-ПОСЛЕ ТИР

Тази нощ голямата самотност отново обзе Мъскуа. Брюс и Метусин бяха така изморени след трудното изкачване на хребета, че си легнаха рано, Лангдън направи същото и остави Пипунаскус там, където го беше хвърлил Брюс. Мъскуа кажи-речи не се помръдна след откритието, което накара сърцето му да забие малко по-бързо.

Не знаеше какво е смърт, а понеже Пипунаскус беше тъй топъл и мек, струваше му се, че ей сега ще се размърда. Не изпитваше никакво желание да се бие с него сега. Пак стана много, много тихо, звездите осеяха небето, а огънят догоря.

Но, Пипунаскус не се раздвижи. Отначало лекичко, Мъскуа го забута с носа си, задърпа копринената му козина, като през цялото време тихо скимтеше, сякаш казваше: „Не искам да се бия с тебе повече, Пипунаскус! Събуди се и хайде да се сдобрим!“

Но въпреки това Пипунаскус не се помръдна и най-после Мъскуа се отказа от всякаква надежда да го събуди. Като продължаваше да скимти на дебелия си малък неприятел от зелената ливада колко съжالياва, че го е гонил, той се сгуши близо до Пипунаскус и след малко Забпа.

Лангдън стана пръв сутринта и когато отиде да види как е прекарал Мъскуа нощта, внезапно се спря и цяла минута стоя, без да мръдне, след което нисък чудноват вик се изтръгна от устните му. Защото Мъскуа и Пипунаскус се бяха сгушили толкова близо един до друг, колкото ако бяха и двамата живи и кой знае как Мъскуа беше успял да направи така, че мъртвото мече го прегръщаше с една от лапичките си.

Тихичко Лангдън отиде там, където спеше планинецът, и след една-две минути Брюс се върна заедно с него, като си търкаше очите. Тогава и той се вторачи, а след това двамата се спогледаха.

— Месо за кучетата — пошепна Лангдън. Ти го донесе, за да храним кучетата, Брюс!

Брюс не отговори. Лангдън не каза нищо повече и двамата почти не проговориха цял час след това. През този час Метусин дойде и отмъкна Пипунаскус и вместо да го одере и даде на кучетата, го сложи в дупка долу в коритото на потока и го засипа с пясък и камъни. Брюс и Лангдън направиха поне толкова за Пипунаскус.

Този ден Метусин и Брюс пак отидоха оттатък хребета. Планинецът беше донесъл със себе си парчета кварц, в които имаше несъмнени следи от злато, и двамата се върнаха с всичко необходимо за промиване. Лангдън продължи да възпитава Мъскуа. Няколко пъти го заведе близо до кучетата и когато те започваха да ръмжат и да се дърпат на каишките си, Лангдън ги биеше, докато благодарение на своята схватливост те разбраха, че не бива да закачат Мъскуа, макар и да е мечка. Следобеда на този втори ден той го освободи съвсем от въжето и без всякакво затруднение го хващаше всеки път, когато искаше да го върже отново.

На третия и четвъртия ден Брюс и индианецът изследваха долината на запад от планинската верига и окончателно се убедиха, че намерено от тях „злато“ представлява само отделни камъчета, довлечени от пролетните води, което няма да ги направи милионери. На четвъртата вечер, която се случи облачна и студена, Лангдън направи опит да сложи Мъскуа да спи до него. Очакваше да има неприятности. Но, Мъскуа беше мирен като коте и щом се настани удобно, почти не се помръдна до утрото. Част от нощта Лангдън спа, отпуснал една от ръцете си върху мекото топло тяло на мечето.

Според Брюс беше вече време да продължат преследването на Тир, но влошилото се състояние на коляното на Лангдън осуети плановете им. Лангдън не можеше да измине повече от четвърт миля, а положението, което беше принуден да заеме на седлото, му причиняваше такава болка, че бе немислимо да подновят лова дори на коне.

— Нищо няма да изгубим, ако почакаме още няколко дена — утешаваше го Брюс. Ако дадем на тоя звяр по-дълга почивка, може да стане малко по-нехаен.

Трите следващи дни не бяха лишени от полза и удоволствие за Лангдън. Той научаваше от Мъскуа повече, отколкото знаеше досега за мечките, а особено за мечетата, и си взимаше подробни бележки. Кучетата сега бяха вързани сред група дървета на цели триста крачки

от стана и мечето постепенно го оставиха на свобода. То не правеше опит да избяга и скоро откри, че и Брюс и Метусин също са негови приятели. Но, Лангдън беше единственият, подир когото ходеше.

Сутринта на осмия ден след гонитбата на Тир Брюс и Метусин заминаха на коне за източната долина, като отведоха и кучетата. Метусин трябваше да вземе един ден преднина, а Брюс възнамеряваше да се върне в стана същия следобед, та да могат на другия ден двамата с Лангдън да тръгнат нагоре по долината. Беше великолепно утро. Прохладен ветреца духаше от северозапад и към девет часа Лангдън върза Мъскуа за неговото дърво, оседла си коня и пое надолу по долината. Нямаше намерение да ловува. Беше удоволствие просто да язди срещу този вятър, да го вдишва и да се любува на прелестите на планината. Тъй измина три-четири мили на север, докато стигна до широк нисък склон, който се врязваше в хребета в западна посока. Обзе го желание да хвърли поглед към другата долина и понеже коляното не го безпокоеше, тръгна в зигзаг нагоре и за половин час стигна почти до върха. Тука се видя пред късо стръмно нагорнище, което го принуди да слезе от коня и да продължи пеш. На гребена се озова сред ширнала се равна ливада, заградена от двете страни с отвесни голи скали, образували процеп в планината, а четвърт миля напред виждаше как ливадата изведнъж се превръща в склон, спускащ се към долината, в която искаше да надзърне.

На половината от тазн четвърт миля в ливадата имаше падина, която оставаше извън погледа му, и когато дойде до ръба ѝ, Лангдън внезапно се просна по лице и една-две минути лежа неподвижен като камък. Сетне бавно повдигна глава.

На стотина крачки от него, събрано около малко вирче, имаше стадо кози. Бяха над тридесетина, повечето женски и малки ярета. Лангдън можа да различи само два козела. Половин час лежа неподвижно и ги наблюдава. После една от козите тръгна с двете си ярета към стръмнината, друга я последва и като видя, че цялото стадо се кани да се придвижи, Лангдън бързо скочи на крака и затича с всички сили към тях. За миг козите, козлите и малките ярета се сковаха от неочакваното му появяване. Те само се поузвърнаха и останаха тъй, сякаш нямаха сили да побягнат, докато той не измина половината разстояние. Тогава като че ли изведнъж дойдоха на себе си и се втурнаха в див панически бяг към склона на най-близката планина.

Копитата им скоро зачаткаха по камъните и шистите и половин час Лангдън чуваше глухия тътен на камъните, съборени от копитата им високо сред чукарите и върховете. Накрая те се превърнаха в малки бели точки на фона на небето.

Той продължи и подир няколко минути вече гледаше надолу другата долина.

В южна посока тази долина бе закрыта за погледа му от огромна издадена скала.

Не беше много висока и Лангдън се закатери по нея. Почти достигна върха, когато обувката му се закачи в плочниците и при падането той стовари пушката си със страшна сила върху един камък. Остана здрав и читав, ако не се смята лекото изщракване в болното коляно. Но, пушката пострада. Прикладът беше разтрошен близо до затвора и едно извиване на ръката го отчупи окончателно. Понеже носеше две, запасни пушки в снаряжението си, това произшествие не го разтревожи, колкото би го разтревожило при други обстоятелства и Джим продължи да се катери по канарите, докато излезе на нещо, което приличаше на широка гладка издатина, водеща около пясъчничково разклонение на планината. Стотина крачки по-нататък Лангдън откри, че издатината завършва с отвесна стена от скали. От това място обаче пред него се откриваше прекрасна гледка на широкия простор между двата хребета към юг. Той седна, извади си лулата и се приготви да се порадва на великолепната панорама в краката си, докато поеме дъх.

С бинокъла си можеше да огледа с мили напред и това, което наблюдаваше, беше несмуцаван от ловци, девствен простор. Само на някаква половин миля стадо карибу прекосяваше бавно във върволица дъното на долината към зелените склонове на запад. Джим долавяше в слънчевата светлина долу блясъка на множество крила на бели яребици. След малко цели две мили по-нататък видя овци, които пасяха на слабо затревен склон. Питаше се колко ли такива долини има в необятните предели на канадските планини, които се простират на триста мили от морето до прерията и на хиляда мили към север и юг. Стотици и хиляди — казваше си той и всяка прекрасна долина е цялостен свят сама за себе си, свят, изпълнен със свой живот, свои езера, потоци, гори, свои радости и свои трагедии. В тази долина, към която гледаше, се чуваше същият ромон и се виждаше същият топъл

слънчев блясък, който изпълваше всички други долини и въпреки това тука също имаше различен живот. Други мечки обикаляха склоновете, които Джим забелязваше смътно с невъоръжено око далече на запад и север. Това бяха нови владения, изпълнени с други перспективи и други тайни и той забрави времето и глада, както седеше прехласнат от тях. Струваше му се, че тези стотици или хиляди долини никога не ще остаряят за него, че би могъл да броди из тях вечно, да минава от една в друга, и че всяка ще има свой чар, свои тайни за отгатване, свой живот за изучаване. За него те бяха до голяма степен непостижими, неразгадаеми, загадъчни като самия живот, криеха съкровищата си и си ромоляха през вековете, дарявайки живот на много живи същества, като изискваха в замяна друго множество мъртви. И като гледаше заляното от слънце пространство, Лангдън се чудеше каква ли е историята на тази долина и колко ли томове биха се изпълнили, ако самата долина можеше да я разкаже. Той знаеше — ще зашепне първо за сътворението на света. Ще разкаже как са се разделяли, гърчили и оттегляли океани, за онези първи чудни ери, когато не е имало нощ и всичко е било ден. Когато навяващи ужас огромни чудовища са крачили там, където сега Джим виждаше карибу да пият от ручея, и когато грамадни крилати същества, полуптици-полузверове, са се носели в небето, където сега виждаше да се рее орел. А след това долината щеше да разкаже за промяната — за този страхотен час, когато земята наклонила оста си и настъпила нощ, тропическият свят се превърнал в ледников и се родили нови форми живот, за да го изпълнят. Навярно дълго след това — мислеше си Лангдън — се е появила първата мечка, за да замести мамута, мастодонта и чудовищните зверове, въдили се заедно с тях. И тази първа мечка е била пращадото на същата гризли, която той и Брюс се канеха да убият на другия ден!

Толкова погълнат бе Джим в своите мисли, че не чу един шум зад гърба си.

Но, после нещо го стресна. Като че някое от чудовищата, които рисуваше във въображението си, бе въздъхнало близо до него. Лангдън се обърна бавно и в същия миг сърцето му сякаш спря да бие и кръвта замръзна в жилите му. Преградил издатината, разтворил огромните си челюсти, заклатил бавно глава от страна на страна, зад него стоеше и гледаше хванатия в капан свой враг Тир, царят на планините!

Това трая миг-два, колкото ръката на Лангдън неволно да сграбчи счупената пушка.

XVIII. МИЛОСТТА НА СИЛНИЯ

Пресекливо, задавящо се дишане — сподавен звук, който едва ли би могъл да се сметне за вик — беше всичко, което се изтръгна от устата на Лангдън, когато видя да го гледа чудовищната гризли. Десетте последвали секунди му се сториха десет часа. Първата му мисъл беше, че е безсилен — съвършено безсилен. Не можеше дори да побегне, защото зад гърба си имаше каменна стена. Не можеше да се хвърли към долината, защото отпред зееше отвесна пропаст от стотина стъпки. Беше загубен. Стана му ясно, че се е изправил лице срещу лице със смъртта — смърт страшна, както тази, постигнала кучетата, че доживява броени секунди от живота си. И все пак в тези последни мигове той не загуби ума и дума от страх. Забеляза дори колко червени са отмъстителните очи на голямата гризли. Видя голия белег през гърба ѝ, където бе бръснал един от неговите куршуми. Видя незараснало място, където друг негов куршум бе разкъсал рамото на Тир. И повярва, когато забеляза всичко това, че Тир преднамерено го е проследил, че е тръгнал подире му по издатината и го е хванал натясно там, за да си плати с пълна мяра за всички страдания, които му бе причинил.

И ето, Тир пристъпи напред — само една крачка. Сетне със своето бавно и грациозно движение се изправи в целия си ръст. Дори и в този миг Лангдън си помисли, че гризли е великолепа. Сам той не се помръдваше, а гледаше, без да мигне, нагоре, в очите на Тир и беше решил какво ще направи, когато огромният звяр се хвърли напред. Ще скочи през ръба. Там долу имаше едно на хиляда вероятност да оживее. Можеше да има някой праг или издатина, които да спрат падането му.

А Тир внезапно, неочаквано беше се натъкнал на човек! Това бе съществото, което го преследва, което му причини болка и той беше толкова близо, че можеше да протегне лапа и да го смаже! И колко слаб, преbledнял и свит изглеждаше човекът сега! Къде беше загадъчната му гръмотевица? Къде беше парещата му светкавица?

Защо не издаваше нито звук? Дори и едно куче щеше да направи нещо повече, отколкото това същество, защото кучето щеше да се озъби, щеше да Заръмжи, Щеше да се бие. Но, това нещо, което беше човек, не правеше нищо! И голямо съмнение бавно нахлу в тежката глава на Тир. Нима наистина болката му е била причинена от това свито, безобидно, ужасено нещо? От него идеше миризмата на човек. Миризмата беше силна. И въпреки всичко този път заедно с нея не идваше никаква болка.

И тогава пак така бавно Тир се отпусна на четири крака. Загледа втренчено човека. Ако се беше помръднал, Лангдън щеше да умре. Но, Тир не беше, както човекът, убиец. Още половин минута почака да го заболи, да види някакъв признак на заплаха. Но, не дойде нито едното, нито другото и той се озадачи. Носът му задуши земята и Лангдън видя да се вдига прах там, където премина горещият дъх на огромната гризли. А след това още тридесет дълги и ужасни секунди мечката и човекът се гледаха един друг. Сетне, много бавно — сякаш обзет от съмнение, — Тир наполовина се обърна. Изръмжа. Притвори уста. Все пак за него нямаше основание да се бие, защото този свил се бледолик пигмей, приклепнал на скалата, не направи никакво движение, с което да го извика на бой. Той виждаше, че няма накъде да продължи, защото издатината бе преградена от отвесен скат. Да беше имало пътека, историята можеше да свърши другояче за Лангдън. Но, сега Тир бавно изчезна в посоката, от която беше дошъл, провисил ниско огромната си глава, а дългите му нокти тракаха като кастанети от слонова кост при всяка крачка.

Едва тогава на Лангдън му се стори, че може да диша отново и че сърцето му започва пак да бие. Той дълбоко пое дъх, сякаш изхлипа. Изправи се, но краката като че ли не го държеха. Почака — минута, две, три, след това предпазливо се примъкна до завоя на издатината, зад който беше изчезнал Тир. Скалите бяха пусти и той тръгна обратно по стъпките си към зелената седловина, като се вглеждаше и слушваше и все още стискаше счупените части на пушката си. Когато стигна ръба на равнището, Лангдън залегна зад огромен камък. На триста крачки от него Тир бавно се клатушкаше през горния край на падината към източната долина. Едва след като той се появи на отгатышния край на котловинката и изчезна отново, Лангдън тръгна напред. Когато стигна склона, на който беше спянал коня си, Тир вече

не се виждаше. Конят беше там, където го беше оставил Джим. Чак когато го възседна, той се почувствува съвсем сигурен. Тогава се изсмя с нервен, пресеклив, радостен смях, огледа долината и натъпка лулата си с тютюн.

— Ех ти, не мечка, а бог на мечките! — прошепна той и всяка жилка в него затрептя от чудно възбуждение, когато за първи път намери сили пак да проговори. Ти ... ти, чудовище със сърце, по-голямо от човешкото! И след това добави полугласно, сякаш не си даваше сметка, че говори: Ако аз бях хванал тебе, ей тъй натясно, щях да те убия! А ти ... ти ме притисна до стената и ме остави да живея!

Лангдън яздеше към стана и постепенно му ставаше ясно, че този ден е довел докрай голямата промяна, която назряваше в него. Беше срещнал Царя на планините, както малцина са го срещали. Беше стоял лице срещу лице със смъртта и в последния миг четириногото същество, което гони и ранява, се показва милостиво. Смяташе, че Брюс няма да го разбере — не би могъл да го разбере, но за него този ден и този час бяха добили значение, което нямаше да забрави до края на живота си. Знаеше, че отсега нататък никога вече не ще отиде на лов, за да вземе живота на Тир, нито живота на някой друг от неговия род.

Той стигна в стана, сготви си обед и докато ядеше в компанията на Мъскуа, замисляше нови планове за идущите дни и седмици. Щеше да изпрати Брюс да догони Метусин на другия ден и нямаше вече да преследват голямата гризли. Щяха да продължат към Скина и може би чак до басейна на Юкон, а след това, някъде в началото на септември, да се отбият на изток, в царството на карибу и да поемат обратно към цивилизования свят през прериите от другата страна на Скалистите планини. Щеше да вземе Мъскуа с тях. В страната на хората и градовете двамата щяха да бъдат големи приятели. И съвсем не помисли в този миг какво щеше да означава това за Мъскуа.

Беше два часът и той все още мечтаеше за новите и непознати пътища на Север, когато един звук го сепна и разтревожи. Няколко минути не му обърна внимание, защото му се стори, че този звук е само част от напевния ромон на долината. Но, бавно и постепенно този звук надделя над ромона и най-после Лангдън стана от мястото, където седеше, облегнал гръб на едно дърво и излезе от горичката на открито, където можеше да чува по-добре. Мъскуа тръгна подир него и когато Лангдън спря, мечето със светлокафявата муцунка също спря.

Ушичките му любопитно щръкнаха напред. Той обърна глава на север. Това беше посоката, от която идваше звукът.

В следващия миг Лангдън го позна и въпреки това си каза, че ушите му трябва да го лъжат. Не можеше да бъде кучешки лай! По това време Метусин и Брюс с кучетата бяха далече на юг. Поне Метусин би трябвало да бъде натам, а Брюс сигурно се връщаше в лагера! Скоро звукът стана по-ясен и най-после Лангдън разбра, че не се е излъгал. Кучетата идваха нагоре по долината. Нещо беше накарало Брюс и Метусин да тръгнат на север вместо на юг. И кучетата джафкаха — това свирепо, разгорещено баукане, което му подсказваше, че пак са попаднали на прясна диря. Внезапно той целия изтръпна. В цялата долина, на дълж и шир, можеше да има само едно живо същество, по чиято диря Брюс би пуснал кучетата и това беше голямата гризли!

Още няколко минути Лангдън стоя и се ослушва. Сетне забърза обратно и стана, върза Мъскуа за неговото дърво, взе си друга пушка и отново оседла коня. След пет минути препускаше към хребета; където малко преди това Тир му беше подарил живота.

ХІХ. ПОСЛЕДНИЯТ БОЙ

Тир чу кучетата, когато бяха на една миля от него. Имаше две причини, по които беше още по-малко разположен да бяга от тях сега, отколкото преди няколко дена. От кучетата изпитваше не повече страх, отколкото от куп борсуци или мармоти, засвирили насреща му от своите кадъни. Беше открил, че те имат само уста и малко зъби и е лесно да ги убиеш. Безпокоеше го това, което идваше непосредствено след тях. Но, днес бе стоял лице срещу лице с това нещо, донесло непознатата миризма в долините му. То не се беше опитало да му причини болка и той се отказа да го убие. Освен това отново търсеше Искуао, женската мечка, а човекът не е единственото същество, готово да рискува живота си зарад любовта. След като уби последното куче в здрача на онзи съдбоносен ден, когато те го бяха преследвали през планината, Тир беше направил точно това което Брюс смяташе, че няма да направи. И вместо да продължи на юг, обиколи в голям кръг към север и на третата вечер след сражението и след като загуби Мъскуа, намери пак Искуао.

В полумрака на тази вечер беше умрял Пипунаскус и Тир бе чул рязкото изгърмяване на автоматичния пистолет на Брюс. Цялата тази нощ и следващия ден и нощта след това той прекара с Искуао, а после я остави пак. Търсеше я за трети път, когато завари Лангдън в капана на края на издатината и още не беше я подушил, когато чу кучетата да баукат по дирята му.

Отиваше на юг, което го водеше по-близо до стана на ловците. Придържаше се към високите склонове, където имаше малки падинки и ливади, прекъсвани от голи плочници, дълбоки долове и тук-там грамади от канари. Гледаше вятърът да бъде точно насреща му, та да не пропусне да долови миризмата на Искуао, когато се приближи до нея, а с баукането на кучетата не можеше да долови миризмата на животните, нито на двамата мъже, които препускаха подир тях. По друго време Тир щеше да изиграе любимия си трик — да заобиколи така, че опасността да се озове пред него, с благоприятна посока на

вятъра. Предпазливостта сега беше отстъпила на второ място пред желанието му да намери другарката си. Кучетата бяха на по-малко от половин миля, когато той неочаквано спря, подуши за миг въздуха и бързо продължи, докато пред него се изпречи тясна клисура. Нагоре по тази клисура Искуао тичаше откъм една падина. Джафкането на глутницата беше свирепо и идваше отблизо, когато Тир се смъкна долу тъкмо навреме да я посрещне, както тя тичаше нагоре. Искуао спря само за миг, двамата с Тир си подушиха носовете и женската продължи да тича с притиснати назад уши, сърдита и надаваща заплашително ръмжене. Тир я последва и също заръмжа. Знаеше, че другарката му бяга от кучетата и пак този злокобен и бавно нарастващ гняв го обземаше все повече, докато се качваше подир нея все по-високо в планината. В такъв час Тир беше най-страшен. Боец, когато го преследваха, както го бяха преследвали една седмица преди това кучетата, той се превръщаше в сатана, ужасен и безмилостен, когато опасност заплашваше другарката му. Той оставаше все по-назад и по-назад от Искуао и два пъти се обърна със зъби, блеснали между притворените устни, а предизвикателният му рев се понесе назад към враговете му като приглушен гръм. Когато излезе от клисурата, той се озова в сянката на върха, а Искуао вече беше изчезнала, забързала към линията на небето. Там, където бе отишла, цареше хаос от срутили се скали и струпали се останки от паднали и раздробени пясъчникови канари. Билото отстоеше на не повече от триста ярда над него. Той погледна нагоре. Искуао беше между скалите и това бе удобно място за сражение. Кучетата бяха вече близо до него. Те изкачваха последната част от клисурата със силен лай. Тир се обърна и ги зачака.

Половин миля по на юг с бинокъла си Лангдън ги видя и почти в същия миг кучетата изскочиха от края на клисурата. Беше се качил с коня до половината височина на склона, от тази точка продължи пеша и вървеше по добре утъпканата от диви овни пътека почти на същата височина с Тир. Оттам, където беше той, долината се простираше с мили пред бинокъла му. Нямахше нужда да търси далече, за да открие Брюс и индианеца. Те слязоха от конете в началото на клисурата и докато ги гледаме, затичаха бързо напред и изчезнаха в нея. Лангдън обърна бинокъла пак към Тир. Кучетата го задържаха сега и той разбра, че гризли няма никаква възможност да ги убие на това открито място. Сетне забеляза движение между скалите по-нагоре и тихо

възклицание се изтръгна от устните му, когато различи Искуао, която се катереше все по-нагоре по скалистия връх. Той разбра, че тази втора мечка беше женска. Големият гризли — нейният другар — беше спрял да се бие. И за него нямаше никаква надежда, ако кучетата сполучеха да го задържат за някакви си десет-петнадесет минути. Брюс и Метусин щяха да се появят за това време от горния край на клисурата на разстояние, по-малко от сто ярда!

Лангдън мушна бинокъла в калъфа и се втурна по пътеката на овните. На протежение от двеста крачки напредваше лесно, но след това пътеката се разделяше на хиляда отделни пътечки по склон от мек и хлъзгав плочник и изминаването на следващите петдесет крачки му отне пет минути. После пътеката стана пак по-утъпкана. Той тичаше задъхан и за още пет минути една извивка на гребена скри Тир и кучетата от погледа му. По-нататък стръмен пролом му прегради пътя. Беше на петстотин ярда от мястото, където Тир стоеше с гръб към скалите и с огромната си глава към кучетата. Още докато гледаше и се мъчеше да поеме достатъчно дъх, за да може да извика, Лангдън очакваше да види Брюс и Метусин да изскочат от гората. Тогава в ума му проблесна, че и да успее да ги накара да го чуят, те няма да имат възможност да го разберат. Брюс не би се досетил, че той иска да запази живота на звяра, когото се мъчат да ударят вече близо две седмици.

Тир беше подгонил кучетата цели двадесет крачки към клисурата, когато Лангдън бързо се скри зад голям камък. Имаше само един начин да го спаси сега, ако не беше закъснял. Кучетата бяха се дръпнали няколко крачки надолу по клисурата и той се прицели в тях. Само една мисъл беше завладяла ума му — трябва да пожертвува кучетата или да остави Тир да умре. А същия ден Тир му беше подарил живота! Без всякакво колебание той натисна спусъка. Разстоянието беше голямо и първият куршум вдигна облак прах на петдесет стъпки пред ердейлите. Той гръмна пак и не улучи. Когато пушката му изтрещя за трети път, в отговор отекна рязко изквичаване от болка, което самият Лангдън не чу и едно от кучетата се затъркаля надолу по склона. Тътенът на гърмежите не беше в състояние да разтревожи Тир, но сега, когато видя как един от неприятелите му се сгърчи и затъркаля по надолнището, той бавно се запъти към прикритието на скалите. Разнесе се четвърти, пети гърмеж и при петия

кучетата заджафкаха надолу по клисурата, а едно от тях куцаше с раздробен преден крак. Лангдън скочи върху камъка, на който беше опирал пушката си и погледът му обхвата линията на билото. Искуао току-що беше стигнала върха. Тя се спря за миг и погледна надолу. След това изчезна.

Сега Тир беше скрит между канарите и купове натрошен пясъчник и вървеше подир нея. Не се минаха и две минути, след като той се изгуби и Брюс и Метусин изкатериха горния край на клисурата. Оттам, където стояха, дори билото беше на разстояние на изстрел и Лангдън изведнъж започна развълнувано да крещи, да маха ръце и да сочи надолу. Брюс и Метусин веднага се подведоха от тази хитрост, въпреки че кучетата пак свирепо лаеха близо до скалите, сред които се скри Тир. Те повярваха, че от мястото, където стои, Лангдън вижда движението на мечката и че тя бяга към долината. Чак когато слязоха още стотина крачки по склона, те се спряха и погледнаха пак Лангдън за по-нататъшни указания. От своя камък Лангдън им сочеше линията на билото.

Тир тъкмо го преваляше. Той спря за миг, както се беше спряла Искуао, и погледна за последен път човека.

А Лангдън, когато го видя да изчезва, размаха шапка и завика:

— На добър ти час, друже ... на добър час!

XX. „СБОГОМ, МЪСКУА“

Тази вечер Лангдън и Брюс се занимаваха с новите си планове, а Метусин стоеше настрана, пушеше в безстрастно мълчание и от време на време се заглеждаше в Лангдън, сякаш все още не можеше да накара себе си да повярва случилото се този следобед. От този ден насетне Метусин много месеци щеше неизменно да разказва на своите деца и внуци и на приятелите си от скитащите индиански племена как веднъж ходил на лов с бял, който застрелял собствените си кучета, за да спаси живота на една мечка гризли. Лангдън вече не беше предишният Лангдън за него и Метусин знаеше, че след този случай никога вече не ще тръгне на лов с него. Защото сега Лангдън беше „кескуао“. Нещо му се бе повредило в главата.

Не беше наред. Великият дух му беше отнел сърцето и го беше дал на мечка гризли и Метусин посмукваше лулата си и предпазливо го наблюдаваше. Това подозрение ое потвърди, когато видя Брюс и Лангдън да правят клетка-панер от говежда кожа и разбра, че мечето ще ги придружава през дългото пътуване. Сега в ума му нямаше място за съмнение. Лангдън беше „мръднал“, а за индианеца такова нещо не предвещаваше добро.

На другото утро по изгрев експедицията беше готова за дългия си път из Северния край и Брюс и Лангдън потеглиха първи нагоре по склона и през вододела към долината, където за пръв път бяха срещнали Тир. Керванът се проточи живописно подир тях с Метусин на опашката. Мъскуа пътуваше в своя панер от говежда кожа.

Лангдън беше доволен и весел.

— Това бе най-хубавият лов в моя живот — каза той на Брюс. Никога не ще съжалявам че му подарихме живота.

— Ти си учен човек — съвсем ни в клин, ни в ръкав отговори Брюс. Ако аз трябваше да реша въпроса, кожата му щеше да бъде сега в денка на гърба на Дишпан. Кажи-речи всеки турист долу на железопътната линия щеше да даде сто долара за нея като нищо.

— Той струва няколко хиляди за мене жив — отвърна Лангдън и след тези загадъчни думи остана назад, за да види как понася пътуването Мъскуа. Мечето се търкаляше и люшкаташе в панера си като някой любител ездач върху слонски гръб и след като го понаблюдава, Лангдън настигна пак Брюс. В течение на следващите два-три часа той споходи Мъскуа пет-шест пъти и всеки път, когато се връщаше при Брюс, беше все по-мълчалив, сякаш спореше за нещо сам със себе си.

Беше девет часът, когато стигнаха до онова, което без съмнение бе крайт на долината на Тир. Една планина се издигаше точно пред нея, а потокът, по протежение на който вървяха, извиваше рязко на запад и навлизаше в тесен пролом. Към изток се извиваше зелен вълнообразен склон, по който конете можеха лесно да се изкачат и който щеше да изведе експедицията в нова долина по посока на Дрифтуд. Това беше пътят, по който беше решил да тръгне Брюс.

На половината нагорнище се спряха, за да позволят на конете да си поемат дъх. В своя затвор от говежда кожа Мъскуа умолително скимтеше. Лангдън го чу, но като че ли не обърна внимание. Той гледеше втренчено долината, през която бяха минали. Беше великолепна в утринното слънце. Пред себе си виждаше върховете, под които лежеше прохладното тъмно езеро, където Тир беше ловил риба. С мили нататък склоновете бяха като зелено кадифе и както гледаше, до него долитаха сетните отзвуци от ромолящата музика в света на Тир. Те го поразиха по странен начин, като някакъв хорал, химн, възпяващ това, че той си отива и че оставя всичко така, както е било преди появата му тук. И все пак, дали наистина оставяше всичко, както е било? Не долавяше ли слухът му в тази музика на планините някаква тъга, скръб, плачевно умоление?

И пак близо до него Мъскуа тихичко изскимтя.

Тогава Лангдън се обърна към Брюс:

— Решено! — И в думите му прозвуча непоколебима нотка. Цяла сутрин се мъчех да взема решение, но сега то е взето. Ти и Метусин ще продължите, след като конете си поотдъхнат. Аз ще сляза миля, миля и нещо надолу и ще пусна мечето някъде, където да си намери пътя обратно за дома!

Лангдън не се спря да дочака възражения или забележки, нито пък Брюс направи някакви. Джим прегърна мечето и препусна обратно на юг.

Една миля по-нататък в долината той излезе на широка открита ливада, изпъстрена с групички смърчове и върби и лъхаща със сладкия аромат на цветя. Тука слезе от коня и десетина мичути седя на земята с Мъскуа. Извади от джоба си книжна кесийка и му даде последната си захар. Твърда буца заседна в гърлото му, когато мекото носле на Мъскуа се пъкна в дланта му, а когато най-сетне скочи и възседна коня, очите му се замрежиха от топла, заслепяваща мъгла. Помъчи се да се изсмее. Може би проявяваше слабост. Но, обичаше Мъскуа и знаеше, че оставя повече от приятел човек в тази планинска долина.

— Сбогом, малкия — каза той с пресекващ глас. Сбогом, малък Злончо! Може някой ден да дойда пак и да те видя — ти ще бъдеш голяма свирепа мечка, но аз няма да стрелям ... никога ... никога ...

После препусна бързо на север. Когато се отдалечи на триста ярда, обърна глава и погледна назад. Мъскуа тичаше подире му, но бързо изоставаше. Лангдън махна с ръка.

— Сбогом! — извика той въпреки буцата в гърлото — Сбогом!

След половин час погледна от билото на склона с бинокъла. Видя Мъскуа като черна точица. Мечето се беше спряло и с пълна вяра го чакаше да се върне.

Лангдън пак направи безуспешен опит да се изсмее, превали вододела и изчезна от живота на Мъскуа.

XXI. МЪСКУА ТЪРСИ ПРИЯТЕЛЯ СИ

Най-малко половин миля Мъскуа вървя по дирята на лангдън. Първо тичешком, после ходом и накрая съвсем спря и седна като куче, обърнал се към далечния склон. Ако лангдън не беше на кон, Мъскуа нямаше да спре, докато не се умори. Но, на мечето не му беше харесал затворът в панера. Ужасно се беше мятало и блъскало там, а на два пъти конят, които го носеше, го тръсна силно и това тръскане бе нещо като земетресение за Мъскуа. Знаеше, че клетката и Лангдън са напред. Той поседя и поскимтя тъжно, но не продължи към тях. Беше сигурен, че приятелят, който беше обикнал ще се върне след малко. Той винаги се връщаше. Никога не беше го напуснал. Затова мечето се залови да търси „пролетна хубост“ и самодивско цвете и известно време гледаше да не се отдалечи много от мястото където мина керванът. Целия ден остана на изпъстрените с цветя ливади под склона, беше много приятно на припек и намери много гнезда на луковични корени, които толкова обичаше. Мъскуа рови и се нахрани, подремна си след обедата, но когато слънцето взе да клони на залез и тежките сенки на планините легнаха в долината, започна да го хваща страх. Беше още много мъничко мечешко бебе прекарало единствено ужасната нощ след смъртта на майка си. Тир беше заместил майка му, а Лангдън замести Тир, тъй че Мъскуа досега никога не беше изпитал самотата и празнотата на мрака. Той се вмъкна под гъстак от тръни близо до пътеката и продължи да чака, да се ослушва и да души, без да губи надежда. Звездите изгряха, ясни и ярки, но тази вечер обаянието им не беше достатъчно силно, за да го накара да излезе. Чак призори предпазливо се измъкна от трънливото си убежище.

Слънцето събуди в него отново смелост и самоувереност и той заброди назад в долината, миризмата на конската диря се усещаше все по-слабо и по-слабо, докато най-после се загуби съвсем. Този ден Мъскуа яде малко трева и няколко корена на самодивско цвете, а когато настъпи втората нощ, се озова пред склона, по който керванът беше дошъл от долината, където бяха Тир и Искуао. Беше уморен и

гладен и съвсем се бе изгубил. Тази нощ спа в края на кух паднал дънер. На другия ден продължи и много дни и нощи след това прекара сам в голямата долина. Мина близо до вира, където двамата с Тир бяха срещнали старата мечка, зарови гладно с нос рибените кости и заскимтя. Обиколи по края тъмното дълбоко езеро. Видя пак сенчести същества да пърполят в здрача на гората. Мина през яза на бобрите и преспа две нощи до задръстеното от трупи място, от което беше наблюдавал Тир да изхвърля първата им риба. Беше вече почти забравил Лангдън и мислеше повече за Тир и майка си. Чувствуваше нужда от тях. Чувствуваше по-голяма нужда от тях, отколкото някога бе чувствувал нужда от другарството на човека, защото Мъскуа бързо се превръщаше отново в дива твар.

Едва в началото на август стигна седловината, която водеше към долината и изкачи склона, където Тир за първи път чу гърма и усети жиленето от пушките на белия човек. През тези две седмици Мъскуа бързо беше израсъл, въпреки че вечер често беше лягал да спи гладен и вече не се страхуваше от тъмнината. Той мина през дълбоката, неогряна от слънце клисура над глинестата локва и понеже можеше да излезе само на едно място, стигна най-после билото на седловината, което беше превалил Тир и което Лангдън и Брюс също превалиха по петите му. И другата долина — неговата родна долина — лежеше пред Мъскуа.

Разбира се, той не я позна. Не видя и не подуши в нея нищо познато.

Но, това беше такава прекрасна долина, тъй щедро изпълнена с изобилие и слънчев блясък, че не бързаше, да я прекоси. Там намери цели градини от „пролетна хубост“ и самодивско цвете. А на третия ден уби първата си истинска плячка. Малко остана да се спъне в едно мармотче, не по-голямо от червена катерица и се нахвърли отгоре му, преди зверчето да успее да избяга. С него се нагости чудесно.

Изтече цяла седмица, преди Мъскуа да мине по коритото на потока близо до склона, където беше умряла майка му. Ако бе вървял по гребена на склона, щеше да намери костите ѝ, оглозгани от диви твари. Изтече още една седмица, докато стигна до малката ливада, където Тир уби мъжкаря карибу и голямата черна мечка.

И сега Мъскуа разбра, че си е у дома!

Цели два дена Мъскуа не се отдалечи на повече от двеста ярда от мястото на пиршеството и на двубоя и денонощно чакаше Тир. После трябваше да търси храна по-надалеч, но всеки следващ обед, когато планините започнеха да издължават своите сенки, се връщаше в горичката с направеното от тях хранилище, което крадливата черна мечка плячкоса.

Един ден Мъскуа се отдалечи повече от друг път да търси корени. Беше най-малко на половин миля от мястото, което бе направил свой дом, и душеше около една канара, когато голяма сянка падна внезапно върху му. Той вдигна очи и половин минута стоя като прикован, сърцето му туптеше и трептеше, както небеше никога туптяло и трептяло преди. На пет стъпки от него стоеше Тир! Голямата мечка гризли стоеше неподвижно като него и втренчено го гледаше. А след това Мъскуа изскимтя като кутре от радост и изтича при него. Тир наведе огромната си глава, зарови нос в козината на гърба на Мъскуа и така те стояха, без да помръднат, още половин минута. Сетне Тир се запъти нагоре по склона, сякаш мечето никога не се беше губило, а Мъскуа, щастлив, тръгна подир него.

След това настъпиха много дни на чудни странствува-ния и славни пиршества и Тир водеше Мъскуа на хиляди нови места в двете долини и из планините между тях. Имаше прекрасни дни на риболов, имаше и още един карибу, убит отвъд хребета.

И Мъскуа ставаше все все по-тлъст и по-тлъст и по-тежък и по-тежък, докато към средата на септември стана колкото голямо куче. Сетне дойдоха горските плодове и Тир знаеше кои къде растат ниско в долините — първо дивите червени малини, после сапунените ягоди, а след тях вкусното черно френско грозде в прохладните дебри на горите, едро кажи-речи колкото череши и почти толкова сладко, колкото захарта, с която Лангдън беше хранил Мъскуа. Това черно френско грозде допаднаше на Мъскуа най-много. То растеше на гъсти тежки чепки, по почернелите от тях храсти нямаше листа и той можеше да се назоби до насита за пет минути.

Но, най-после настъпи времето, когато плодовете свършиха. Беше октомври. Нощите бяха много студени, слънцето не греиваше дни наред и небето бе мрачно, забулено с облаци. По върховете снегът ставаше все по-дълбок и по-дълбок и все не се топеше там горе, близо до гребена. Сняг заваля и в долината, първо само колкото да разстеле

бял килим, от който на Мъскуа му мръзнаха краката, но този сняг скоро изчезна. Пронизващи ветрове задухаха от север и вместо ромолещата музика на долината през лятото, нощем се чуваше рязко пищене и виене, дърветата издаваха тъжни стонове и на Мъскуа му се струваше, че целият свят се променя.

В тези студени и мрачни дни той се чудеше защо Тир се придържа до брулените от ветровете склонове, когато би могъл да намери подслон в низините. А Тир, ако изобщо можеше да му го обясни, му каза, че тези склонове са последните им източници на храна. В долините ягодите бяха свършили, тревата и корените вече не бяха достатъчно хранителни за тях. Не можеше вече да губят време да търсят мравки и личинки, а рибата не се показваше и се криеше в дълбоките води. Беше сезонът, когато карибу имат обонявдие, остро като на лисиците и са бързи като вятъра. Само по склоновете се намираха обедите, в които те можеха да бъдат сигурни — обедите на гладните дни, състоящи се от мармоти и земни мишки. Тир изравяше сега тези животинки и Мъскуа помагаше в ровенето според силите си. Неведнъж двамата обръщаха цели коли пръст, за да стигнат до закътано зимно жилище на семейство мармоти, а понякога ровеха с часове, за да хванат три-четири малки суяка, не по-големи от червени катерици, но от тлъсти по-тлъсти.

Така доживяха последните дни на октомври и навлязоха в ноември. Сега вече снегът и студените ветрове, свирепите виелици от север не спираха, а вирове и езердта започнаха да се покриват с лед. И въпреки това Тир не напускаше склоновете, а Мъскуа трепереше от студ нощем и се чудеше дали слънцето не ще изгрее никога вече.

Един ден към средата на ноември внезапно, както изравяше семейство мармоти, Тир спря, слезе право в долината и се запъти на юг по най-делови начин. Бяха на десет мили от клисурата с глинестата локва, когато тръгнаха, но големият гризли пое с такава жива крачка, че стигнаха там същия следобед, преди да се стъмни. Два дена след това Тир като че ли изобщо нямаше никаква цел в живота.

В клисурата нямаше нищо за ядене и той блуждаеше сред скалите, душеше и се ослушваше, и общо взето се държеше по начин, който окончателно объркваше Мъскуа. Следобеда на втория ден Тир спря в горичка от нискорасли борове, под които земята беше постлана с окапали игли. Той се залови да яде тези игли. Те нямаха много

привлекателен вид за Мъскуа, но нещо подсказа на мечето, че трябва да прави това, което прави Тир и то започна да ги ближе и гълта, без да знае, че това бе последното приготвление на природата за дългия им сън.

Беше четири часът, когато стигнаха пред отвора на дълбоката пещера, в която се беше родил Тир и тука Тир отново спря, подуши вятъра нагоре-надолу и зачака кой знае какво. Здрачаваше се. Буря виеше и вилнееше над клисурата. Хапещи ветрове бръснеха от върховете, а небето беше черно и премрежено от сняг. Една минута големият гризли постоя с глава и рамене в отвора на пещерата. Сетне влезе. Мъскуа го последва. Дълбоко, дълбоко навътре отиваха те в непрогледния мрак и ставаше все по-топло и по-топло, а виенето на вятъра замираще, докато се превърна в шепот. Тир употреби най-малко половин час да се нагласи точно така, както искаше да заспи. След това Мъскуа се сви до него. Беше му много топло и много удобно.

Тази нощ бурята вилня и снегът се трупаше. Той се сипеше над клисурата на облаци и се носеше между бреговете ѝ на още по-гъсти облаци. Всичко потъна в дълбок сняг. Когато настъпи утрото, нямаше отвор на пещера, нямаше скали и не се виждаха черни и червени дървета и храсти. Всичко беше бяло и безмълвно и нямаше вече ромолеща музика в долината. Дълбоко в дъното на пещерата Мъскуа се въртеше неспокойно. Тир отрони тежка въздишка. След това двамата заспаха дълъг, дълбок сън. Може би те сънуваха.

Издание:

Джеймс Оливър Къруд. Долината на мълчаливите. Гризли
Романи

Издателство „Отечество“, София, 1984 г.

Избрани книги за деца и юноши

Библиотечно оформление: Стефан Груев

Превел от английски: Сидер Флорин

Редактор: Огняна Иванова

Художник: Галя Георгиева

Художествен редактор: Венелин Вълканов

Технически редактор: Петър Стефанов

Коректор: Снежана Бошнакова

Код 95376 43217/6126–3–84

Американска. Второ издание. Изд. №1039.

Дадена за набор ноември 1983 г. Подписана за печат януари 1984

г.

Излязла от печат март 1984 Г. Формат 1/15/60/90

Печатни коли 19. Издателски коли 19 Усл. изд. коли 19,09. Цена

1,87 лв.

Издателство „Отечество“

ДП „Георги Димитров“, клон Лозенец

James Oliver Curwood

The Valley of Silent Men

Grosset & Dunlap, New York, 1920

The Grizzly

Cassell and Co. Ltd., London, 1924

© Сидер Флорин, преводач, 1984

© Галя Георгиева, художник, 1984

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.